

WINDOWS 7 ÉS VISTA
ÚTMUTATÓ VAK ÉS GYENGÉNLTÓ FELHASZNÁLÓK SZÁMÁRA

Írta: Dr. Sarah Morley Wilkins és Steve Griffiths

„A felületen végrehajtott fő változtatások miatt, amelyeket a Microsoft bevezetett a Windows 7 operációs rendszerben, egyre inkább szükségessé vált ez a jól megírt útmutató a látássérült felhasználók számára.” – DM, British Computer Association of the Blind, Egyesült Királyság

„Sarah kiválóan átlátja és megérti, hogyan használja valaki a számítógépet, aki nem látja a képernyőt. A könyvei valósággal a felhasználók és az oktatók Bibliájává váltak.” – PB, British Computer Association of the Blind, Egyesült Királyság

Windows 7 és Vista

Útmutató vak és gyengénlátó felhasználók számára

Írta:

Dr. Sarah Morley Wilkins

és

Steve Griffiths

© Sarah Morley Wilkins 2009. Minden jog fenntartva.

Kiadó: Royal National Institute of Blind People, Peterborough

A kiadó, mint közhasznú szervezet nyilvántartási száma: 226227

Ez a könyv nyomtatásban, valamint a vak és gyengénlátó felhasználók számára akadálymentes formátumokban jelent meg. Tilos a szerkesztése, rövidítése, utánnyomása valamint a fordítása és terjesztése bármely formátumban a kiadó és a szerzők írásbeli hozzájárulása nélkül.

A mű megjelentetésére vonatkozó kéréssel forduljon az RNIB-hez a editorial@rnib.org.uk e-mail címen vagy postai úton a Royal National Institute of Blind People, PO Box 173, Peterborough, PE2 6WS, UK. Címen, illetve az „Informatika a látássérültekért” Alapítványhoz (info@infoalap.hu).

The original of this work was published by the “Royal National Institute of Blind People, Peterborough, UK, 2010”, under the title: “Windows 7 and Vista explained: A guide for blind and partially sighted users”.

“This book is copyright to RNIB and Dr. Sarah Morley-Wilkins and Steve Griffiths, 2010”
“Hungarian translation copyright to INFOALAP “ All rights reserved”. “No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, other than for personal use, without written permission from RNIB, Peterborough, PO Box 173, Peterborough PE2 6WS United Kingdom.

Bejegyzett védjegyek

A Microsoft, a Windows 7 és Vista a Microsoft Companies bejegyzett védjegye. Az akadálymentesítési technikákat bemutató példák nem tekinthetők a termékek teljes körű felsorolásának.

E mű nem a Microsoft kiadványa.

A könyvben foglaltakat a szerzők a kiadvány megjelentetésekor birtokukban lévő ismeretek és legjobb tudásuk szerint írták, azonban fontosnak tartják megjegyezni, hogy ez az írás kizárólag útmutatóként szolgál a Windows 7 és a Windows Vista használatához. A szerzők nem vállalnak felelősséget a könyvet olvasó felhasználó számítógépében bekövetkező adatvesztésért. Tanácsos a Microsoft Súgó és támogatást használni, és megismerni az Ön által használt akadálymentesítési technikákat ismertető anyagokat is. Ha Ön ismeri a Windows nem vizuális módon történő kezelésének alapelveit, akkor hasznos lehet az általános felhasználási céllal készült, a Windowsról szóló könyvek tanulmányozása is.

Előszó

Nagy örömmre szolgál, hogy könyvem megírásához, amely már az ötödik a Windowst a vak és gyengénlátó felhasználók számára bemutató műveim között, csatlakozott hozzám egy kiváló szerzőtárs, Steve Griffiths. Ezúton szeretnék neki köszönetet mondani a Windows Vista és a Windows 7 béta változatainak teszteléséért, a tesztelés résztvevőinek összehívásáért, és azért, amiért bekapcsolódott a Windows XP-ről szóló könyvem tartalmának kibővítésébe. Ennek eredményeként készülhetett el ennyire gyorsan ez az új könyv. Valóban közös munka eredménye ez a mű, amelyben – köszönhetően Steve jártasságának az akadálymentesítési technikák terén – egyéb Windows-programokról is hasznos információkkal lehetünk az olvasók segítségére.

A korábbi könyveimre kapott visszajelzések azt mutatják, hogy a látássérült felhasználók valamint oktatóik, munkatársaik és családtagjaik egyaránt örömmel fogadták közérthető magyarázataimat, amelyekben a látássérült felhasználók szemszögéből közelítettem meg az alapelveket és azt, hogyan végezhetünk el feladatokat a Windows operációs rendszerekben. Remélem, úgy találják az olvasók, hogy sikerült megőriznünk ezt a stílust ebben a könyvben is. Mindenkit arra szeretnék biztatni, hogy használja a könyvhöz tartozó tapintható és nagybetűs ábrákat, amelyeket részletesen ismertettünk a műben. Ezek segítségével könnyen elsajátíthatóak az új felület használatának fogásai.

Korábbi műveim olvasói két fő változást figyelhetnek meg ebben a könyvben. Az egyik, hogy férjhez mentem, ezért megváltozott a nevem; a másik, hogy 2005-ben a Royal National Institute of Blind (a RNIB) munkatársa lettem, az Akadálymentesen Hozzáférhető Információért részleg alapítója és vezető menedzsere vagyok. Itt azon dolgozunk, hogy növekedjen a mennyisége, és javuljon a minősége a vak és gyengénlátó emberek számára akadálymentesen hozzáférhető információknak. (Ez az osztály magába foglalja a korábbi Tapintható Diagramok Nemzeti Központját.)

Sok sikert kívánok az új Windows-környezet felfedezéséhez, remélem, élvezetes lesz!

Dr. Sarah Morley Wilkins

RNIB, 2009. szeptember

Tartalomjegyzék

WINDOWS 7 ÉS VISTA	1
ÚTMUTATÓ VAK ÉS GYENGÉNLÁTÓ FELHASZNÁLÓK SZÁMÁRA	1
Első rész	16
Az alapok	16
1 Bevezetés.....	16
1.1 A szerzőkről	17
1.2 Hivatkozások a könyvben	17
1.3 Mit hagyjunk ki, ha már használtunk korábban is Windowst?.....	18
2 Mi az a Windows?.....	19
3 Hogyan tanuljuk meg a Windows használatát, ha látássérültek vagyunk?	21
3.1 A Windows-szakkifejezések magyarázata: Áttekintés a Windows alapfogalmairól	21
3.1.1 Fájlok, mappák és meghajtók.....	21
3.1.2 Az asztal	23
3.1.3 Billentyűzet- és egérfókusz.....	23
3.1.4 Programok és ablakok	24
3.1.5 Menük, párbeszédablakok, eszköztárak és központok	24
3.1.6 A Kezeléstechnikai központ használata.....	26
4 Windows alapváltozatok és jellemzőik.....	26
4.1 A Windows Vista változatai	26
4.2 A Windows 7 változatai	26
4.3 A Windows Vista és a Windows 7 újdonságainak áttekintése	27
4.3.1 Különbségek a Windows XP és a Windows Vista között	27
4.3.2 Különbségek a Windows Vista és a Windows 7 között	28
4.3.3 Különbségek a Windows XP és a Windows 7 között	30
4.4 Tanácsok a frissítéshez	31
5 Mi szükséges a Windows 7 vagy a Windows Vista futtatásához?.....	32
5.1 Windows Vista	32
5.2 Windows 7.....	33
5.3 Megjegyzések a rendszerkövetelményekről	33
5.4 A Windows aktiválása.....	34
5.5 Billentyűzet-kiosztás.....	34
5.5.1 A számítógéphez csatlakoztatható billentyűzet.....	34

5.5.2 Laptop és netbook billentyűzetek	35
5.6 Tizenhárom fontos gomb a billentyűzeten	36
5.7 A gyorsbillentyűk listái.....	37
5.8 Az egér használata.....	37
Második rész.....	39
A Windows használatának megkezdése.....	39
6 A számítógép bekapcsolása.....	39
7 Áttekintés az asztalon található ikonokról	39
7.1 Mi található az asztalon: útbaigazítás a billentyűzet segítségével.....	40
7.2 A Start gomb.....	41
7.3 Az asztal bejárása	42
7.4 Ikonok a tálcán	42
7.5 A tálcán található gombok csoportosítása	44
7.6 Jump List menük (ugrási listák)	44
7.7 Az értesítési terület	45
7.8 Az Asztal megjelenítése gomb.....	46
7.9 Parancsikonok az asztalon.....	46
8 A Start menü közelebbről.....	47
8.1 A Start menü megnyitása és bezárása.....	47
8.2 A Start menü áttekintése	48
8.3 Navigálás a Start menüben.....	50
8.4 A Start menü keresőmezőjének használata	50
8.5 Az utoljára használt programok	52
8.6 Minden program	53
8.7 Helyek és segédprogramok	54
9 A Windows-munkamenet befejezése	55
10 A programablakok részei	56
10.1 A Jegyzetömb ablakának elrendezése	57
10.2 A WordPad ablakának elrendezése a Windows Vistában	58
10.3 A WordPad ablak elrendezése a Windows 7-ben	59
10.4 A Jegyzetömb és a WordPad programablakainak összehasonlítása.....	60
11 A menük működése.....	61
11.1 Szakkifejezések	61
11.2 A menüsor használata	63

11.3 Az almenük használata	64
11.4 Gyorsbillentyűk.....	65
11.5 Szürkével jelölt vagy kikapcsolt menüpontok	65
11.6 A menü aktiválásának megszakítása	65
11.7 A rendszermenü	65
11.8 A helyi menük.....	66
12 A menüszalag.....	67
12.1 A menüszalagban történő mozgás alapjai.....	68
12.2 További tudnivalók a menüszalagról.....	68
13. Útmutató a párbeszédpanelek használatához.....	69
13.1 A párbeszédpanelek alapjai.....	69
13.2 A párbeszédpanelek használata	70
13.2.1 Fókusz	70
13.2.2 A Tab billentyű.....	70
13.2.3 A gyorsbillentyűk	70
13.3 Változtatások végrehajtása, az OK vagy a Mégse gomb kiválasztása	70
13.4 Kiszürkített vagy letiltott vezérlőelemek.....	71
13.5 Az alapvető vezérlőelemek.....	71
13.5.1 A szerkesztőmező (vagy szövegdoz vagy beviteli mező).....	71
13.5.2 A listamező (vagy legördülő listamező).....	72
13.5.3 A kombinált listamező	73
13.5.4 A jelölőnégyzet	74
13.5.5 A választógomb	74
13.5.6 A gomb (vagy parancsgomb vagy nyomógomb)	75
13.5.7 Gombvariációk.....	76
13.5.8 A léptethető szerkesztőmező.....	77
13.5.9 A csúszka.....	77
13.6 Példa egyszerű párbeszédpanelre: a Keresés parancs a Jegyzetömbben.....	78
13.7 Speciális párbeszédpanel- és programvezérlők	80
13.7.1 Listanézet.....	80
13.7.2 Fanézet (vázlat nézet).....	82
13.7.3 Hivatkozások (vagy hiperhivatkozások).....	83
13.8 Többlapos vagy füles párbeszédpanelek.....	84
13.9 A Tulajdonságok párbeszédpanel.....	85

13.10 Statikus szöveg	85
14 Programok működés közben	85
14.1 A Jegyzetömb	85
14.2 A WordPad.....	86
14.3 Windows Media programok.....	86
14.3.1 A Windows Media Player	87
14.3.2 A Windows Media Center.....	87
15 Navigáció a szövegben és egyszerű szerkesztési feladatok elvégzése	87
15.1 Navigáció a szövegben	87
15.2 Szöveg beszúrása és törlése	88
15.3 Szöveg kijelölése.....	88
15.4 Szöveg kivágása, másolása és beillesztése	89
15.5 Szöveg kijelölésének megszüntetése	89
15.6 A visszavonás	89
16 A vágólap	89
Harmadik rész.....	91
Fájlkezelés, Windows Intéző	91
17 A Windows Intéző.....	91
17.1 A Windows Intéző elindítása	91
17.2 Mappák és könyvtárak	91
17.3 A Windows Intéző ablakszerkezete.....	92
17.3.1 Navigáció a Windows Intéző ablakában.....	94
17.3.2 A címsor, a Vissza, az Előre és a Frissítés gombok.....	95
17.3.3 Az eszköztár	95
17.3.4 A Windows Intéző ablakai: navigáció, könyvtárak, részletek és az előnézet	96
17.3.5 A könyvtárak testreszabása	96
17.4 A Windows Intéző keresőmezőjének használata	97
17.4.1 A keresés indítása	97
17.4.2 Keresési eredmények (találatok)	97
17.4.3 További keresési opciók	98
17.5 Hogyan dolgozzunk a fájlokkal és a mappákkal?.....	98
17.5.1 A Navigációs sáv és a listanézet.....	98
17.5.2 A listanézet helyi menüi	99
17.5.3 Fájl vagy mappa megnyitása	99

17.5.4 Új fájl, mappa vagy parancsikon létrehozása	100
17.5.5 Fájl vagy mappa elnevezése és átnevezése.....	100
17.5.6 Fájl vagy mappa áthelyezése vagy másolása.....	101
17.5.7 Fájl vagy mappa törlése.....	102
17.5.8 Több elem kijelölése.....	102
17.5.9 Fájl- vagy mappaművelet visszavonása.....	102
17.6 Tömörített fájlok	103
17.7 Az automatikus lejátszás	103
18 A Windows Intéző beállítása	104
18.1 A Mappa beállításai.. párbeszédpanel	104
18.1.1 Az Általános fülön található beállítási lehetőségek.....	104
18.1.2 A Nézet fülön található beállítási lehetőségek.....	105
18.1.3 A Keresés fülön található beállítási lehetőségek.....	106
18.2 Fájltypusok és programok társítása	107
18.3 A Windows Intéző képernyőjének egyszerűsítése	107
18.4 A listanézet megjelenésének megváltoztatása	108
18.4.1 A Nézet menü	108
18.4.2 Az A nézet megváltoztatása osztógomb.....	109
18.5 A listanézet rendezése.....	110
18.6 Szűrés a Részletek nézetben	111
18.7 Az elemek tulajdonságainak megtekintése	111
18.8 A Windows Intéző oszlopainak mérete Részletek nézet esetén	112
19 A Lomtár	112
Negyedik rész	114
A hatékonyabb munkáról	114
20 Bevezetés a Vezérlőpult használatába	114
20.1 A Vezérlőpult elindítása.....	114
20.2 A Vezérlőpult ablaka.....	114
21 A Vezérlőpult nézetei	115
21.1 Az alapértelmezett Kategória nézet	115
21.2 Az Abc sorrend szerinti nézet	116
22 A Vezérlőpult keresőmezőjének használata.....	117
23 Navigálás a Vezérlőpulton belül	118
23.1 Különbségek az alapértelmezett, Kategória és az abc sorrend szerinti nézet között	118

23.2 A Vezérlőpult ablakai, párbeszédpanelei és weboldalai	118
23.3 Nehézségek a Vezérlőpult használata során	119
23.4 Navigálás a Vezérlőpult első képernyőjén kívül	119
23.5 A felhasználói fiókok felügyelete.....	120
24 Hasznos alkalmazások	120
24.1 A Kezeléstechnikai központ	121
24.1.1 A Kezeléstechnikai központ indítása	121
24.1.2 A Kezeléstechnikai központ ablaka	121
24.2 Személyre szabás – a téma megváltoztatása	122
24.3 Személyre szabás – egyéb lehetőségek.....	123
24.4 Első lépések (Windows 7 esetében) vagy Üdvözlőközpont (Windows Vista használatakor)..	124
24.5 Hangerő	125
24.6 A Műveletközpont (Windows 7) vagy Biztonsági központ (Windows Vista esetén)	126
25 A Nagyítóról.....	127
25.1 A Nagyító elindítása és leállítása	127
25.2 Nagyító a Windows 7-ben	127
25.2.1 A Nagyító használata	128
25.2.2 A Nagyító nézetei	128
25.2.3 Gyorsbillentyűk a Nagyító használatához	128
25.3 Nagyító a Windows Vistában.....	129
25.4 Alternatívák a Nagyító használata mellett	129
25.4.1 Képernyőszínek	129
25.4.2 A szöveg- és az ikonméret	130
25.4.3 Az egérmutató mérete	130
26 A Narrátorról	130
26.1 A Narrátor elindítása és leállítása.....	131
26.2 A Narrátor ablak és ennek beállításai.....	131
26.3 Gyorsbillentyűk a Narrátor használatához	132
27 Beszédfelismerés	132
28 Windows súgó és támogatás.....	133
28.1 A Windows súgó és támogatás elindítása	133
28.2 A Windows súgó és támogatás kezdőoldala	133
29 A felhasználói fiókok.....	135
29.1 A felhasználói fiókok kezelése	135

29.2 A Windowsba történő bejelentkezésről és az Üdvözlőképernyőről	136
29.3 Váltás a felhasználók között	137
29.4 Hol található a fájlok a gépünkben? A Felhasználók könyvtárról.....	138
29.4.1 Egyedi felhasználói fiókok	138
29.4.2 Nyilvános könyvtárak	138
29.5 A felhasználói fiókok felügyelete (UAC)	139
29.6 Szülői felügyelet	140
30 Windows Update	140
31 Programok és szolgáltatások (programok eltávolítása)	141
32 Otthoni csoport	141
33 Hatékonyabb munkavégzés a programokkal	142
33.1 Váltás az ablakok között	142
33.2 Futtatás.....	143
33.3 Programok elindításának beállítása a Windows indításakor.....	143
33.4 Program ablakának beállítása a teljes méretű futtatáshoz.....	144
34 A Windows 7 testreszabása.....	144
34.1 Néhány javasolt változtatás	144
34.2 A Start menü testreszabása.....	145
34.2.1 Klasszikus nézet (kizárólag a Windows Vistában érvényes)	147
34.2.2 Elemek rögzítése a Start menüben.....	147
34.2.3 A legutóbb használt programok számának változtatása a Start menüben.....	147
34.2.4 Az A Start menü testreszabása párbeszédpanel	148
34.2.5 A bekapcsoló gomb megnyomása	149
34.3 A tálca testreszabása	149
34.3.1 Programok rögzítése a tálcán.....	149
34.3.2 A tálca beállításai.....	150
34.4 Az asztal testreszabása	150
34.4.1 Parancsikonok létrehozása az asztalon	151
34.4.2 Az asztal helyi menüjének menüpontjai.....	151
34.5 Energiagazdálkodási lehetőségek.....	152
34.6 Gyorsbillentyűk hozzárendelése az egyes elemekhez.....	152
34.7 Vizuális elemek és más beállítások kikapcsolása.....	153
35 A fellépő problémákról.....	153
35.1 „Elszállások” és a rendszer összeomlása	153

35.2 Tippek a problémák elkerüléséhez.....	154
35.3 Problémamegoldás.....	155
35.3.1 Biztonsági mentés (rendszer-visszaállítás)	156
35.3.2 Képernyőmásolatok.....	156
35.3.3 A Problémarögzítő.....	157
Ötödik rész.....	159
Az Internet és a Web	159
36 Mi is az Internet?	159
36.1 Webböngészők	160
37 Néhány háttér-információ a weboldalakról	160
38 Az Internet Explorer 8 ablaka	161
39 Weboldalak megnyitása	163
39.1 Böngészés	163
39.2 Hogyan épül fel a webcím?	163
39.3 Egy weboldal megnyitása, amelynek ismerjük a címét.....	164
40 Weboldalak keresése	165
41 Könyvjelzők vagy kedvencek	165
42 Navigáció a weboldalakon.....	166
43 Hogyan használjuk az Internet Explorer 8-at?.....	167
43.1 Többlapos böngészés	167
43.2 A kezdőoldal, illetve a kezdőoldalak beállítása	168
43.3 Az Internet Explorer 7 és 8 egyéb általános jellemzői.....	168
43.4 Hogyan találjuk meg az információkat egy weboldalon?.....	168
43.5 Az Internet Explorer akadálymentesítési szolgáltatásai.....	169
43.6 Billentyűzettel böngészés szövegek kiválasztása érdekében.....	170
43.7 Hírcsatornák és Webszeletek (Web Slice)	170
43.7.1 Hírcsatornák	170
43.7.2 Webszeletek	171
43.8 Az Internet Explorer 8 egyéb szolgáltatásai	171
44 Elektronikus levél (e-mail)	172
Hatodik rész.....	173
Gyorsbillentyűk.....	173
45 Windows billentyűparancsok	173
45.1 Extra billentyűparancsok a Windows 7-hez	174

46 Start menü, tálca és asztal.....	174
46.1 Mi található az asztalon.....	175
47 Váltás a programok között	175
48 Menük.....	175
49 Párbeszédpanelek	176
50 Szerkesztés	176
51 A Windows Media Playerről	177
52 A Windows Intéző.....	177
52.1 A listanézet	177
52.2 A Navigációs ablak (fanézet).....	178
52.3 A címsor	178
53 A Vezérlőpult	178
54 A Kezeléstechnikai központ	179
55 A Nagyító	179
56 A Narrátor.....	179
57 Windows súgó és támogatás.....	180
58 Internet Explorer	180
58.1 A weboldalak megtekintése és böngészése	180
58.2 Munkavégzés a lapokkal.....	181
58.3 A nagyítás használata	182
58.4 A keresés használata	182
58.5 A címsor használata.....	182
58.6 A parancssor menüinek megnyitása	182
58.7 A Kedvencekkel, az Előzményekkel és a hírcsatornákkal történő munkavégzés	182
58.8 Szerkesztés	183
58.9 Az információs sáv használata	183
Hetedik rész	184
Fogalommagyarázat	184
59 Fogalommagyarázatok és további jegyzetek	184
60 On-line források.....	190
61 Rendelési információk	190
61.1 Hozzáférhető formátumok és az ISBN-számaik.....	191
61.2 Hol rendelhető meg ez a könyv?	191
61.2.1 Egyesült Királyság, Európa és világszerte	191

61.2.2 USA és Kanada	191
61.2.3 Magyarország	191
Tárgymutató	192
Az olvasók kommentjei	199

Első rész

Az alapok

Ez a könyv, amikor elkezdtük írni, az Útmutató a Windows Vista használatához címet viselte. A munka előrehaladtával azonban egyértelmű lett számunkra, hogy a Windows 7, amelyet akkor már javában fejlesztettek, sok olyan problémára ad majd megoldást, amelyet a felhasználók jeleztek. Ezért a projekt során úgy döntöttünk, hogy a Windows 7 kerül a mű középpontjába, de az eltérő billentyűparancsok jelzése mellett megtartjuk a Windows Vistára vonatkozó részeket is.

A könyvnek ez a része háttérinformációkat tartalmaz a műre vonatkozóan, valamint bemutatja a Windows operációs rendszerrel működő számítógépek legfontosabb részeit, amelyek ismerete nélkülözhetetlen, ha új felhasználóként ismerkedünk a Windows-zal. Továbbá összefoglaljuk, mi szükséges a Windows 7 és a Windows Vista használatához, felsoroljuk a rendszerkövetelményeket, és összegezzük azt is, miben különböznek ezek az operációs rendszerek a Windows korábbi változatától, a Windows XP-től. Ezen kívül bemutatunk többféle klaviatúrát és jellemző billentyűzet-kiosztásokat is.

1 Bevezetés

A Windows operációs rendszert a vak és gyengénlátó emberek számára bemutató sorozatunk ötödik tagjaként ez a könyv is hasznos tanácsokat ad azoknak, akik most kezdenek ismerkedni a Windows-zal, de azok számára is értékes, akik az operációs rendszer korábbi verzióiról váltanak Vista-ra vagy Windows 7-re. A vak és gyengénlátó emberek, valamint azok a szakemberek, akik a számítógépes munkavégzés elsajátításában segítik őket, hasznos tanácsokat találnak a Windows 7 és a Windows Vista nem vizuális módon történő kezeléséhez.

A Windows Vista 2007 elejétől elérhető, és e művön kívül más források is bemutatják a használatát. Ezek közül felsorolunk néhányat a 60. részben, az online források között.

A Windows 7-et 2009 októberében mutatták be a nagyközönségnek. Mivel a Windows 7 sok mindenben hasonlít a Vista-hoz, úgy döntöttünk, hogy egy könyvben mutatjuk be a két operációs rendszert.

Fontosnak tartottuk, hogy ez a könyv a Windows 7-tel – amennyire lehetséges – egy időben jelenjen meg, ezért elsősorban a Windows 7 béta változatát használtuk a mű írásakor.

Hangsúlyozni szeretnénk, hogy előfordulhat, hogy a számítógép-gyártók változtatásokat eszközölnek a Windows telepítőanyagában, így lehetséges, hogy Ön a gépe üzembe helyezése során olyan dolgokat tapasztal, amelyek eltérnek a könyvünkben leírtaktól.

E könyvet a Windows 7 és a Windows Vista főbb jellemzőinek bemutatásaként ajánljuk az olvasónak, a mű nem tekinthető részletes tananyagának, amely a két operációs rendszer minden tulajdonságára kiterjed. A könyvben felsoroljuk a gyorsbillentyűket, megadjuk a forrásokat és az ábrák jegyzékét. További források találhatóak a RNIB oldalán, amelyek itt érhetők el: www.rnib.org.uk/windows7explained.

Sarah korábbi könyveihez hasonlóan, ez a mű is tartalmaz a Windows fontos alapelveit és programjait bemutató képeket a normál- és a nagybetűs kiadványban egyaránt, valamint az ábrák megtalálhatóak a Braille változatokban is. Ezek nagyban segítik a felhasználókat a Windows megértésében, ezért azt javasoljuk mindenkinek, hogy a könyv olvasása mellett tanulmányozza az olvasott részt bemutató ábrákat is. A könyv az összes kép pontos leírását tartalmazza, ez segítséget jelent az illusztrált részek főbb vonásainak a megértésében. A képeket a könnyebb érthetőség kedvéért egyszerűsítettük, így ezek nem teljesen esnek egybe a számítógép képernyőjén látottakkal. A képek elsősorban a Windows 7-et szemléltetik, nem a Windows Vista-ra vonatkoznak.

1.1 A szerzőkről

Dr. Sarah Morley Wilkins (születési nevén Sarah Morley) a könyv szerkesztője és eredeti szerzője a SAP/Stevie Wonder Vision Pioneer of the year díj kitüntetettje volt 1998-ban a Windowst vak és gyengénlátó emberek számára bemutató könyvsorozataért és tananyagaiért. Világszerte nagy elismerés övezi a látássérültek által használható számítógépes rendszerek és az akadálymentesen hozzáférhető információk biztosítása terén végzett munkásságát. 1993 óta a látásproblémákkal küzdő emberek számára kifejlesztett megoldások állnak munkássága középpontjában, amelyhez a háttér Sarah kutatói, szerzői, oktatói, szakemberi és menedzseri tevékenysége biztosítja. Sarah az alapítója és a vezető menedzsere a RNIB Akadálymentes Információs Központjának, ahol a vak és gyengénlátó emberek számára akadálymentesen hozzáférhető információk minőségének és hozzáférhetőségének fejlesztésén dolgozik.

Steve Griffiths, a könyv társszerzője a vak és gyengénlátó emberek számára nyújtott munkahelyi, oktatási és otthoni számítógépes támogatás területén jártas szakember, aki 1992 óta dolgozik ezen a területen. Munkásságát széles körben elismerik, Nagy tisztelet övezi őt, amiért a számítógép-használat terén kevésbé jártas látássérült felhasználók számára is érthetően bemutatja a technika lehetőségeit, valamint folyamatosan részt vesz a látássérült emberek számára kifejlesztett új számítógépes megoldások tesztelésében és terjesztésében. Steve a RNIB digitális akadálymentesítési részlegének szakembere, munkaterülete az akadálymentes digitális információk fejlesztése látássérült emberek számára.

Örömmel fogadjuk olvasóink észrevételeit, kérjük, ossza meg velünk a könyvvvel kapcsolatos javaslatait a Windows7explained@rnib.org.uk vagy az info@infoalap.hu e-mail címen vagy a 61. fejezetben ismertetett elérhetőségek egyikén.

1.2 Hivatkozások a könyvben

Ahol az információk a Windows Vista-ra és a Windows 7-re egyaránt vonatkoznak, ott az általános Windows megnevezést alkalmazzuk. Azokon a helyeken, ahol a megadott információk csak a Windows 7-re vagy a Windows Vista-ra vonatkoznak, ott ezt egyértelműen jelezzük a Windows 7 vagy a Windows Vista megnevezések használatával. Számos olyan apró eltérés van a Windows 7 és a Windows Vista között, amelyet külön nem jelzünk.

Az ábrákat azoknál a részeknél helyeztük el, ahol a szóbeli körülírás önmagában nem lenne elegendő a bemutatottak teljes körű megértéséhez. Az ábrákra utalunk a fő szövegben, leírásukat pedig az adott ábrához csatolt melléklet vagy maga a fő szöveg tartalmazza.

A gyorsbillentyűk jegyzéke az alábbi példában bemutatott mintát követi:

Az „Alt” azt jelenti, hogy le kell nyomnunk az Alt billentyűt;

Az „Alt+F” parancs úgy értendő, hogy le kell nyomnunk az Alt billentyűt, majd ennek nyomva tartása mellett meg kell nyomni az F billentyűt, ezután felengedjük az F, majd az Alt billentyűt. Az F betű ebben az esetben gyorsbillentyűként szerepel (ld. a fogalommagyarázatot), az Alt billentyű pedig ún. módosító (ld. a fogalommagyarázatot).

Amennyiben parancssort adunk meg, akkor az egyes parancsokat vesszővel különítjük el, például „Alt +F”, „A”, azt jelenti, hogy tartsuk lenyomva az Alt billentyűt, nyomjuk meg, majd engedjük fel az F-et, engedjük fel az Alt billentyűt, majd nyomjuk le az A-t.

A számbillentyűzeten található billentyűk mellett jelezzük, hogy a leírtak kifejezetten ezekre a billentyűkre vonatkoznak. Például a numerikus billentyűzeten található + jelre így utalunk SzámBill Plusz.

A fontos szakkifejezések első előfordulását dőlt betűkkel vagy idézőjelek segítségével emeljük ki.

Az ettől eltérő jelentésű előfordulásukat mindig elmagyarázzuk az adott szövegekörnyezetben.

A Windows elemeire vonatkozó példákat a Windows 7-ből vagy a Windows Vista-ból emeltük ki. Ha ezek különböznek egymástól, azt jeleztük.

1.3 Mit hagyjunk ki, ha már használtunk korábban is Windowst?

Ha valaki már korábban is használt Windowst, akkor az új verzió néhány eleme ismerős lesz. Ilyen például az asztal, a Start menü, a tálca és a rendszerüzenetek területe. Az új verzióban megtalálható néhány olyan további program, amely a korábbi változatok használóinak ismerős lehet. Ilyen a Windows Intéző, a Windows Media Player, a Vezérlőpult.

Mi változott meg tehát?

A képernyők zsúfoltabbak lettek, sokkal több információt tartalmaznak, mint korábban. Ezek közül egyre több elérhető a billentyűzet segítségével is.

Mostantól új, fontossá vált vezérlőelemek – itt főként az osztógombot emeljük ki – és elemek lettek elérhetőek a billentyűzet segítségével, például az eszköztár.

A menük és a párbeszédelemek kevésbé hangsúlyosak, a hangsúly sokkal inkább a hivatkozásokra tevődött át.

Megnőtt a rendszer keresési hatékonysága, amely helyettesíti a mappák és ablakok hierarchikus rendszerén történő mozgást.

Néhány programban a menürendszert felváltotta a menüszalag.

Ha az olvasó már ismeri a Windows alapfogalmait, akkor kihagyhatja a könyv alábbi részeit:

2. fejezet: Mi az a Windows?

3.1 rész: A Windows-szakkifejezések magyarázata: Áttekintés a Windows alapfogalmairól

Kihagyható az 5. fejezet Mi szükséges a Windows 7 vagy a Windows Vista futtatásához? nagy része is:

11. fejezet: A menük működése

13. fejezet: Útmutató a párbeszédpanelek használatához.

Az itt felsorolt fejezetek főként olyan Windows alapfogalmakat ismertetnek, amelyek csak kis mértékben térnek el a Windows korábbi változataitól. A többi fejezet mutatja be a Windows 7 és a Windows Vista újdonságait, így ezeket érdemes alaposan átolvasni.

2 Mi az a Windows?

A Windows operációs rendszer, vagyis az a program, ami működteti a számítógépet. Annak érdekében, hogy megértsük, miért szükséges az operációs rendszer, érdemes alaposabban megismerni a számítógép működését.

Alapjában véve a számítógép olyan eszköz, amely számításokat végez. Hardverből és szoftverből áll. A hardver a számítógép fizikai, kézzel fogható része, a szoftver pedig mindazon utasítások, programok összessége, amelyek megmondják a hardvernek, hogy mit csináljon.

Egy számítógépnek legalább az alábbi négy hardverelemet kell tartalmaznia:

Processzor: végrehajtja az utasításokat, vagyis elvégzi a feladatokat. A processzor sebességét gigahertzben (GHz) mérik. Annál gyorsabb a számítógépünk, minél nagyobb ez a GHz-ben megadott szám.

Memória (véletlen elérésű memóriaként – RAM - is ismert): Gigabájtban (Gb) mérik. (Ld. a fogalommagyarázatot.) A RAM információkat tárol, amelyek gyorsan hozzáférhetőek az adatok feldolgozásakor. A memória csak akkor szükséges, amikor a programok éppen futnak. Vagyis önmagában az, hogy sok program van telepítve a gépre, még nem jelenti azt, hogy a számítógép sok memóriát használ, viszont ha egyszerre sok program fut, az igen. Minél nagyobb a gépünk memóriája, annál több programot lehet egyszerre futtatni.

Bemeneti eszköz: lehetővé teszi a felhasználónak a processzor irányítását. A legtöbb számítógépen két bemeneti eszköz van, az egér és a billentyűzet.

Kimeneti eszköz: számítások eredményét, illetve az egyéb visszajelzéseket mutatja a felhasználónak. A legtöbb ember a képernyőt használja erre a célra, de a beszédszintetizátorok, a Braille-kijelzők és a nyomtatók is szóba jöhetnek alternatívaként.

Ezekon kívül több olyan hardverelem is van, amellyel a modern számítógépek rendelkeznek. Ezek a következők:

Merevlemez (Ld. a fogalommagyarázatot): nagy mennyiségű információ tárolását teszi lehetővé úgy, hogy ezek az információk hozzáférhetőek legyenek a feldolgozási folyamatok számára. A kapacitását Gigabájtban mérjük. A merevlemezek kapacitása mindig nagyságrendekkel nagyobb, mint a RAM mérete. A merevlemezen található helyből minden fájl - ld. a fogalommagyarázatok között a fájl meghatározását - elfoglal valamennyi területet, így nemcsak azt kell tudnunk, hogy mekkora a számítógépünk merevlemezének kapacitása, hanem azzal is tisztában kell lennünk, hogy az eredeti tárhely mekkora része hozzáférhető még. Fontos, hogy minél nagyobb kapacitású merevlemezrel rendelkező gépet vásároljunk!

Hangkártya: segítségével zenét, illetve egyéb hangzó anyagokat játszhatunk le.

Csatlakozók: más hardvernek a számítógéphez történő csatlakoztatását biztosító eszközök.

Akkumulátorok: segítségével a hordozható számítógépek - például a laptopok - hálózati áram igénybevétele nélkül is működtethetők.

Szoftverek: a választható programok száma gyakorlatilag végtelen. Számos háztartási eszköz, például a mosógép is tartalmaz olyan programokat, amelyek csak kis mennyiségű számítást végeznek el. A személyi számítógép (PC) nagyon sok olyan programot tartalmaz, amelyek

számítások milliárdjait hajtják végre. Gondoljunk csak azokra az alkalmazásokra, amelyekkel zenét szerezhethünk, könyvet írhatunk, e-mailt küldhetünk, a webet böngészhajtuk, stb..

Operációs rendszer: a számítógépek annyira bonyolultan működnek, hogy szükséges egy külön program, amely gondoskodik a többi alkalmazás számára szükséges alapfeladatok végrehajtásáról. Ilyen feladat például az információ továbbítása a bemeneti eszközről a processzornak, vagy a processzoron lévő információ közvetítése a kimeneti eszköz felé. Azt a programot, amely ezeket a speciális feladatokat végzi, operációs rendszernek nevezzük. A Windows példa az operációs rendszerre. Annak ellenére, hogy többnyire más programokon keresztül érintkezünk a számítógéppel, nagyon hasznos az operációs rendszer működésének megértése, hiszen a többi alkalmazás az operációs rendszeren alapul.

Az operációs rendszernek több olyan része is van, amelyeket közvetlenül használunk. Ezek többek között az alábbiak:

Asztal: tartalmazza a Start menüt, a tálcát és a rendszerüzenetek területét. Ezek segítségével indíthatjuk a számítógépen található programokat, illetve ellenőrizhetjük a programok állapotát.

Windows Intéző: biztosítja a fájlok és mappák mozgatásának lehetőségét.

Vezérlőpult: használatával a Windows megjelenési formáját és feladat-végrehajtásának beállításait változtathatjuk meg.

Jegyzetömb: egyszerű szövegszerkesztő.

WordPad: egyszerű szövegszerkesztő, amelynek az alapvető szerkesztési funkciók mellett más jellemzői is vannak, mint például a formázás.

A könyvben szereplő példákat mind ezekről a területekről vettük.

A Windows egy operációs rendszer. Az operációs rendszer biztosítja más programok számára az alapokat saját feladatuk végrehajtásához, ilyen saját feladat például a szövegszerkesztés, az e-mailek küldése és fogadása, médiafájlok lejátszása és a web böngészése. Lehetővé teszi a számítógép számára a kommunikációt más eszközökkel, például a nyomtatóval vagy a lapolvasóval.

A Windows grafikus felhasználói felületen jeleníti meg az információkat a képernyőn, amelyet GUI-nak rövidítünk. A korábbi operációs rendszerekkel ellentétben, amelyeknél csak karakteres megjelenítés történt, illetve a felhasználók szöveges parancsok begépelésével kommunikáltak a számítógéppel, a Windows pixelenkénti ábrázolást használ. A létrejött ábrák olyan karaktereket vagy képeket alkothatnak, amelyekre a felhasználónak közvetlen befolyása van.

A Windowst úgy tervezték, hogy elsősorban az egérrel lehessen használni. A billentyűzettel történő használat lehetősége is adott azonban a Windowsban, ennek okai a következők:

- Számos olyan tevékenység, amelyet számítógéppel végzünk - ilyen például a levélírás - szavak, számok és írásjelek begépelését igényli
- Nem minden felhasználó használ egeret
- Bizonyos feladatok elvégzése gyorsabb billentyűzeten keresztül, mint egér használatával
- Azok, akik megtanulták billentyűzettel kezelni a számítógépet, nem akarnak lemondani erről a lehetőségről

A legtöbb általánosan használt Windows-program billentyűzetről is működtethető, de találkozhatunk olyan alkalmazásokkal is, amelyek erősen támaszkodnak az egér használatára.

Mivel a Windowsban a képernyőn megjelenő információ nem más, mint színes pontok különleges csoportosítású halmaza, a használt támogató technológiának (a kifejezés ismertetését ld. a fogalommagyarázatok között) értelmeznie kell a képernyőn megjelenő információt, azonosítania kell, hogy ténylegesen mit is jelentenek az egyes ponthalmazok, majd közvetítenie kell azt a felhasználó számára értelmezhető módon. Ez az elemzés gyakran ún. képernyőn kívüli modellre épülő szoftver használatával történik, amely a megjelenő grafikus információt átalakítja a beszézőprogrammal, a Braille-kijelzővel vagy a nagyítóval dolgozó felhasználók számára.

3 Hogyan tanuljuk meg a Windows használatát, ha látássérültek vagyunk?

A Windows használatához szükséges első lépés az, hogy megértsük a Windows alapelveit. A második lépés a Windows számos képernyője közötti tájékozódás és a képernyők használatának a megtanulása, hogy elvégezhessük az általunk végrehajtani kívánt feladatokat.

E könyv célja, hogy bemutassa ezeket a lépéseket. A könyv tanulmányozásához nem feltétlenül szükséges számítógép, hiszen a Windows alapjait tárgyaljuk a műben, viszont ahhoz, hogy a végrehajtás közben ismerhessünk meg egy tevékenységet, nagyon hasznos, ha ki is próbáljuk az olvasottakat. Az általános felhasználási céllal készült Windows-könyvek abból indulnak ki, hogy az olvasó látja a képernyőt, és képes használni az egeret. A mi könyvsorozatunk tagjai nem ebből a feltételezésből indulnak ki. Nem vizuális szempontok alapján mutatjuk be a Windows alapjait a vak felhasználók és oktatóik számára.

Abból indulunk ki, hogy a könyv olvasói valamilyen támogató technikát alkalmaznak az említett második lépés végrehajtása során. Szándékosan nem ismertetjük a támogató technikák funkcióit, hiszen ezekről a támogató technikák saját oktatóanyagai és súgója tájékoztatják a felhasználókat. Napjainkban számos csatornán keresztül érintkeznek a Microsoft és a támogató technikák fejlesztői, így a mostaninál jobb időszakot nem is lehetne elképzelni a Windows használatához.

3.1 A Windows-szakkifejezések magyarázata: Áttekintés a Windows alapfogalmairól

A Windows rendszer összetett és bonyolult, ezért a rendszer egyes részeit kevésbé technikai jellegű dolgokhoz hasonlítottuk, hogy könnyebbé váljon a működés megértése. Számos, a Windows szemléltetéséhez használt fogalom az irodák világának szakkifejezésein alapul.

Az itt leírt fogalmakat a könyv későbbi részeiben bővebben is kifejthetjük.

3.1.1 Fájlok, mappák és meghajtók

A „**fájl**” a papír alapú dokumentum számítógépes megfelelője; olyan összetartozó információk halmazát jelenti, amelyeket együtt, de más információktól elkülönítve szeretnénk tárolni.

A „**program**”, amelyet (segéd)alkalmazásnak vagy szoftvernek is neveznek, mindaz, ami elvégzi a feladatokat a számítógépen. Különböző programok különböző feladatokat látnak el. Minden program fájl, de nem minden fájl program.

A „**dokumentum**” olyan fájl, amelyet valamilyen program használatával hozunk létre. Minden fájlnak van **neve**, amellyel azonosíthatjuk, és van **fájltípusa** vagy **kiterjesztése** is,

amely meghatározza, hogy melyik program hozta létre a fájlt. Amikor elmentünk egy fájlt, megadjuk annak nevét, a program pedig egy ponttal elválasztva hozzáteszi a fájl típusát. Például ha egy szövegszerkesztőben - például a Jegyzetombben - egy fájlt Levél Péternek névvel látunk el, akkor a program Levél Péternek.txt néven fogja elmenteni a fájlt. A fájl neve után szereplő .txt jelzi, hogy az a Jegyzetombbel készült.

A számítógépen a fájlokat „**mappák**”-ban tároljuk. A mappa a fájlok tárolására szolgáló hely a merevlemezen, amely egybefogja a logikailag összetartozó fájlokat, és elkülöníti ezeket a többi fájltól. A mappának van neve, de nincs típusa. Mappákat létrehozhatunk egy piramishoz hasonló szerkezetben, amelyet hierarchiának nevezünk. Minden mappa további mappákat tartalmazhat, ezeket almappáknak nevezzük. Az ilyen szerkezetű mappákat egymásba ágyazott mappáknak hívjuk. A Windows 7 hasonló alapelvek alapján működik, de itt könyvtárakról beszélünk. Egy időben általában egy mappát nézünk, a könyvtár virtuális mappák gyűjteménye, amelyeket egyszerre is nézhetünk (ld. a fogalommagyarázatok között a virtuális kifejezést!).

A mappákat meghajtón vagy lemezen tároljuk. A számítógépen belül található lemezt „C meghajtó”-nak nevezzük.

A számítógép úgy tárolja a fájlokat, ahogyan az iratszekrény működik a mindennapokban. Például az irodában van egy iratszekrény, ebben van egy Steve iratai névvel megcímkézett fiók az irataim tárolására, ebben további fiókok találhatóak Ügyfelek, Projektek, Adminisztráció, stb. elnevezéssel. E mappák mindegyike több dolgot tartalmaz: leveleket, nyomtatott beszámolókat, pénzügyi kimutatásokat, fényképeket, zenei CD-t, stb.. Ahhoz, hogy megtaláljunk egy adott dokumentumot, tudnunk kell, melyik a saját fiókunk, melyik mappában van a keresett irat, és milyen típusú iratról van szó.

A számítógépen a helyre vonatkozó információt a meghajtó, mappa, a lehetséges almappák, a fájlnev és a kiterjesztés fejezi ki. Ezek összessége adja meg a fájl elérési útvonalát. Két fájlnek a számítógépen soha nem lehet pontosan ugyanaz a neve, a helye vagy az elérési útvonala.

Az asztalt, a lemezeket, a fájlokat és a mappákat a számunkra legmegfelelőbb módon rendezhetjük el. Minden Windows operációs rendszerrel működő számítógépben van asztal, merevlemez, találhatóak benne mappák és fájlok, de egy másik gép elrendezése eltérhet a mi gépünkétől. Például megadhatjuk az általunk létrehozott dokumentumok vagy mappák nevét. Eldönthetjük, hogy kevés mappa sok fájlt tartalmazzon-e, vagy pedig sok mappában tartunk-e kevés fájlt. Azt is magunk határozhatjuk meg, hogy minden fájlt és mappát egy meghajtón tárolunk-e, vagy külön-külön lemezekre mentjük el ezeket.

Mivel lehetetlen megjegyezni az összes fájl elérési útvonalát, hasznos lehet a parancsikonok alkalmazása. A parancsikon egyszerűen rámutat az adott fájlra. Tartalmazza a fájl teljes elérési útvonalát, de a jelentést jobban visszatükröző névvel is elláthatjuk. Az asztalon található ikonok (ld. a következő fejezetet és a fogalommagyarázatot) szinte mind parancsikonok, amelyek segítségével elindíthatunk egy programot vagy megnyithatunk egy fájlt anélkül, hogy pontosan tudnánk, hová mentettük el a számítógépen.

3.1.2 Az asztal

Sokak számára, akik ismerkednek a Windows-zal, az asztal tekinthető az első lépcsőnek a számítógép operációs rendszeréhez.

Az asztal azért kapta ezt a nevet, mert úgy használható, mint egy valóságos asztal. Ha van egy íróasztalunk, fontos, hogy kéznél legyenek a leggyakrabban használt eszközök, mint amilyen például a telefon vagy a jegyzetelőkészülék. Más, ritkábban használt eszközöket, mint amilyen például a számológép, a fiókban tarthatunk, ezekre nincs gyakran szükségünk, mégsem szeretnénk felállni a székből, ha elő kell vennünk. Az íróasztal fiókjába csak bizonyos mennyiségű tárgy fér bele, így a ritkábban használt könyveket, iratokat, például egy szótárt vagy egy banki elszámolást, a szoba másik részében található könyvespolcon vagy iratszekrényben tároljuk. Az ennél is ritkábban használt iratokat, mint amilyen egy két évvel ezelőtti banki kivonat, a padláson tartjuk.

Ebből a metaforából kiindulva azt mondhatjuk, hogy a számítógép indulásakor az asztal jelenik meg. Az asztalnak négy része van. A Start gombot, amely a képernyő bal alsó sarkában találunk, a számítógépen található programok vagy dokumentumok megtalálásához használhatjuk. A tálca, amely a képernyő alján található, a gyakran vagy jelenleg is használt alkalmazásokat és dokumentumokat tartalmazza. Ezek azok az alkalmazások, amelyekre gyakran szükségünk lehet. A rendszerüzenetek területe, amely a képernyő jobb sarkában található, a háttérben futó programok ikonjait tartalmazza, amelyekre valószínűleg nem lesz gyakran vagy hirtelen szükségünk. Ez a három rész, a Start menü, a tálca és a rendszerüzenetek területe külön sávban jelenik meg, általában a képernyő alján. A képernyő többi részét elfoglaló negyedik terület az a rész, amelyet az asztal fogalmával azonosítanak, ennek két funkciója van. Ha egyetlen program sem fut, akkor az asztal látható, amely számos program parancsikonzát jeleníti meg. Ha olyan program fut, amellyel éppen dolgozunk, akkor a program lefedti az asztal egy részét vagy teljes egészét.

Az asztal metafora körülbelül harminc éve használatos, ez idő alatt viszont nagyon sok változás játszódott le a számítástechnika területén. Ezek következtében az asztal metafora erőltetetté és kevésbé lényegessé vált, viszont még mindig jó alapot jelent a számítógépről történő gondolkodás kiindulásaként.

3.1.3 Billentyűzet- és egérfókusz

Az előző részben utaltunk rá, hogy egy Windows képernyő sok elemet és objektumot tartalmazhat.

Hogyan állapíthatjuk meg, hogy melyik objektumra leszünk hatással egy billentyű megnyomásával? A Windowsban létezik a billentyűzetfókusz, ami azt jelenti, hogy a billentyű lenyomása által előidézett hatás a képernyőn látható elemek közül pontosan egy elemre vonatkozóan érvényesül. Ha több program is nyitva van, akkor a billentyűzetfókusz egy időben csak és kizárólag egy programra érvényes. Minden programban csak egy területre, a fő dokumentumterületre, a menüre vagy valamelyik párbeszédablakra hat a billentyűzetfókusz. A billentyűzetfókusz vizuális jelzés, amely az adott helyzetnek megfelelően változik.

Fontos tudni, hogyan mozgathatjuk a billentyűzetfókusz egy programon belül és a programok között. Az is lényeges, hogy felismerjük, hol van éppen a billentyűzetfókusz.

A támogató technikák, mint amilyen a képernyőnagyító és a képernyőolvasó programok, kivételt jelentenek abból a szempontból, mivel ezek billentyűsora akkor is működik, ha nem fókuszál egyetlen elemre sem. Ennek az az oka, hogy a támogató technikákat – a legtöbb programtól eltérően – úgy tervezték, hogy ezek a háttérben működjenek.

A fókusz vagy a billentyűvel vagy az egerrel mozgatható. Habár ez a könyv a fókuszra a billentyűzet segítségével történő mozgatókat írja le, ennek ellenére nem árt tudni, hogy az egerrel történő kattintással megváltoztathatjuk a billentyűzetfókusz helyét. Emiatt azt javasoljuk - amennyiben lehetséges -, mindenki olyan helyre tegye az egeret, ahol véletlenül sem érintheti meg. A hordozható számítógépeken a gyártók az egeret beépítették a billentyűzetbe, így könnyebben előfordulhat, hogy véletlenül megérintjük. A hordozható számítógépeken lehetőség van a beépített eger kikapcsolására a Vezérlőpulton keresztül, hogy elkerüljük az eger használat közbeni akaratlan mozgatója miatt bekövetkező esetleges kellemetlenségeket.

3.1.4 Programok és ablakok

Korábban említettük, hogy programnak nevezünk mindent, ami egy feladat elvégzését biztosítja a számítógépen, valamint azt is leszögeztük, hogy különböző feladatokat más-más alkalmazással végeztethetünk el. Szövegszerkesztőt használunk a levelek és más dokumentumok létrehozásához, naptár segítségével tartjuk nyilván a találkozóinkat, adatbázis-kezelővel rendszerezük háztartási kiadásainkat, adatbázisban tároljuk a DVD-állományunk címeit, levelezőprogramon keresztül küldünk és fogadunk e-maileket. Webböngésző használatával tudunk keresni az interneten, azzal bonyolítjuk on-line vásárlásainkat. Zenéinket, videóinkat, képeinket pedig médialejátszók igénybevételel kezeljük.

A program egy határoló téglalapban fut, ez az ablak. Az ablak elrendezése és tartalma annak megfelelően változik, milyen tevékenységet támogat a hozzátartozó program. Magunk dönthetünk az ablak nagyságáról. Ha az ablak teljes méretűvé tétele (ld. a fogalommagyarázatot) opciót választjuk, akkor az ablak betölti a teljes képernyőt, a tálca kivételével befed mindent. Az ablak minimalizálása parancs hatására pedig olyan kicsi lesz, hogy a nevét kivéve semmilyen más információt nem látunk róla a tálcán. Az ablak visszaállítása eredeti méretűre utasítás eredménye az előbb ismertetett két állapot közötti helyzet.

Ha egy ablakot visszaállítottunk, megváltoztathatjuk a méretét és a képernyőn elfoglalt helyét. A látó felhasználók gyakran úgy rendezik el az ablakokat, hogy egy időben kettő (vagy több) legyen látható a képernyőn. Ebben az esetben is csak egy ablakban dolgozhatnak, viszont rálátásuk van a másokra is. A billentyűzetet használóknak a billentyűzetfókusz egy ablakra kell irányítaniuk ahhoz, hogy dolgozhassanak az ablakkal, így semmilyen előnnyel nem jár számukra az ablak eredeti méretre történő visszaállítása. Így a teljes képernyős ablakkal történő munkavégzést javasoljuk a számukra.

3.1.5 Menük, párbeszédablakok, eszköztárak és központok

A Windowst úgy tervezték, hogy egységes legyen az arculata és a működése. Emiatt mindegyik program ugyanazokat a típusú elemeket használja, függetlenül attól, hogy

konkrétan milyen feladatot is lát el. Különböző módszerek vannak a Windows programok egyes jellemzőinek használatára. Ha valaki egyszer megtanulta ezeket, viszonylag könnyen kezdhet el használni egy másik Windows programot.

A „**menük**” az éttermi menükhöz hasonlóan működnek, vagyis felkínálják számunkra a választási lehetőséget több elem között. Minden tétel önálló elemként jelenik meg a menün. Vannak általánosan elterjedt módszerek a menük használatára, a navigálásra. Ezeket alkalmazva könnyen eligazodhatunk a menük között a nyíl billentyűk segítségével. Sok programban van menürendszer, amely vízszintes irányban a főmenüt mutatja. A főmenü egyes menüpontjaira lépve függőleges listák nyithatóak meg, ezek az almenük. A program főmenüje általában mindvégig látható a képernyőn, az egyes almenük viszont csak a használat során vannak nyitva, egyszerre csak egy.

A Windows egyik nagyon fontos menüje a „**Start menü**”, aminek használatával indíthatjuk a programokat, vagy nyithatjuk meg a dokumentumokat. Habár a Start menü nem egy program részeként jelenik meg, mivel mindig elérhető attól függetlenül, hogy nyitva vannak-e más programok is, ez magának a Windowsnak a része. A Start menü annyira fontos objektum, hogy külön billentyűje van a billentyűzeten, a Windows-billentyű, amely a szóköztől kettővel balra található. A Start menünek olyan tulajdonságai vannak, amelyekkel más menük nem rendelkeznek.

A „**párbeszédablakok**” vagy „**párbeszédpanelek**” akkor jelennek meg, amikor egy programon belül szeretnénk végrehajtani egy feladatot, amelynek teljesítéséhez információkat kell megadnunk a számítógépnek, mielőtt az véghezvinné az utasításunkat. Ha például meg akarunk nyitni egy fájlt, a legtöbb programban létezik erre egy gyorsbillentyű vagy egy menüpont, amely a Megnyitás vagy a Fájl megnyitása párbeszédpanelhez vezet. Itt választhatjuk ki, hogy melyik fájlt szeretnénk megnyitni. A kiválasztást a számítógéppel folytatott párbeszéd közben végezzük el. A gép rákérdez bizonyos információkra, mi pedig kiválasztjuk a kérdésekre adott választ. Minden, a párbeszédpanelen megjelenő elemet „**vezérlő**”-nek nevezünk. Sokféle vezérlő létezik, amelyeket különböző módon használhatunk. Példa a vezérlőre a szerkesztőmező, amelybe begépelhetünk valamit, a listamező, amelynek kiválaszthatjuk egy elemét és a jelölőnégyzet, amelyet bejelölhetünk vagy jelöletlenül hagyhatunk. A párbeszédpanelek statikus szöveget is tartalmazhatnak, amelyek magyarázatként szolgáló információkat adnak számunkra.

Az eszköztár vagy a parancssor a menük alternatívájaként jelenik meg. Ez többnyire egy egysoros vonal a képernyőn, amely vezérlőket, például menüket, gombokat és kombinált listamezőket tartalmazhat. Ezek dinamikusak, vagyis attól függően változhatnak, hogy mi kerül fókuszba. A korábbi Windows verziók esetében az eszköztárak többnyire csak egérrel voltak használhatóak, a Windows Vistában azonban már hozzáférhetőek billentyűzettel is, ezáltal jobban használhatóvá váltak. Ha túl sok a vezérlő, és ezek már nem megjeleníthetők az eszköztáron, akkor egy, a további, nem megjelenített elemeket jelző gomb lesz látható az eszköztár jobb szélén. Ennek aktiválásakor az eszköztár megmutatja a többi eszközt is.

A „**Beállítóközpontok**” a párbeszédpanelekhez hasonlóak, azonban nemcsak egyetlen tulajdonságra vonatkoznak, hanem összetartozó tulajdonságcsoportokat kezelnek. Több szöveget tartalmaznak, és gyakran találhatóak bennük más lehetőségekre mutató linkek.

3.1.6 A Kezeléstechnikai központ használata

Ha a számítógép-használat során speciális szükségleteink vannak, - például látási, hallási problémáink vannak, vagy nehezen mozgatjuk kezünket vagy az ujjainkat – akkor a Windows a Vezérlőpult Könnyű kezelés lapján számos megoldást ajánl a számunkra. A Windows elkalauzol bennünket a választható szolgáltatások között, és segít ezek beállításában is. A Kezeléstechnikai központ elem segít bennünket annak eldöntésében, hogyan jelenjenek meg az információk a képernyőn, hogyan használjuk a hangokat, hogyan reagáljon az egér és a billentyűzet az utasításainkra.

A Windows az előbbieket mellett két alkalmazással könnyíti meg a látássérült felhasználók számára számítógépük beállítását vagy egy másik gép használatát. A Narrátor egyszerű képernyőolvasó program, a Nagyító pedig egyszerű nagyító program.

A Kezeléstechnikai központról a 24.1 részben olvashatnak bővebben.

4 Windows alapváltozatok és jellemzőik

A Windows Vista és a Windows 7 is számos változatban hozzáférhető a különböző felhasználói igényeknek megfelelően. Az alapjellemzők minden változatban megtalálhatóak, azonban arra is van lehetőség, hogy az alapváltozatokon kívül olyan egyéb tulajdonságokkal kibővített változatot válasszunk, amelyet hasznosnak találunk.

4.1 A Windows Vista változatai

A Windows Vista-nak négy változata hozzáférhető, ezek a következők:

1. A **Home Basic** kiadást azoknak tervezték, akik a Windows XP Home verziójukat szeretnék frissíteni. Ennek a változatnak a használatával lehetséges a webböngészés, az e-mailezés, a dokumentumok írása, a számítógépes játékokkal történő játszás, a zenehallgatás és a fényképnézegetés. A szülőknek módjuk van annak ellenőrzésére, hogy gyermekeik csakis ellenőrzött, a számukra megfelelő tartalmakhoz férjenek hozzá.
2. A **Home Premium** a Windows XP Media frissítése. A Home Basic tulajdonságain kívül tartalmazza az új Aero-felületet (a kifejezés meghatározását ld. a fogalommagyarázatok között), a megnövelt teljesítményű médiakapacitást, biztosítja a hálózaton végzett tevékenységhez szükséges alapfeltételeket, valamint a hordozható számítógépet használók számára biztosított kényelmi funkciókkal bővült.
3. A **Business** a Windows XP Pro frissítése, a hálózati tevékenységhez szükséges új tulajdonságokat, fájlmegosztási eszközöket, Távoli asztali kapcsolatot, vezeték nélküli hálózathoz történő csatlakozási lehetőséget és lemezkép-alapú biztonsági másolat készítési lehetőségeket tartalmaz. Az otthoni használatra készült változatnak nem minden jellemzőjét találjuk meg benne, ilyen például a megnövelt teljesítményű médialejátszó-kapacitás, a szülői felügyelet és a fényképalbum.
4. Az **Ultimate** verzió az otthoni és az üzleti változatok tulajdonságait ötvözi, valamint további jellemzőket is tartalmaz, mint például a meghajtótitkosítás. Ez a változat azoknak a felhasználóknak ajánlott, akik a Vista összes funkcióját használni akarják.

4.2 A Windows 7 változatai

A Windows 7-nek négy változata van, ezek mindegyike tartalmazza az előző változatok tulajdonságait, ezekhez hozzáadódva jelennek meg a felsorolt további jellemzők:

1. A **Starter** netbookon (ld. a fogalommeghatározást) történő használatra alkalmas, lehetővé teszi a webböngészést, az e-mailezést, dokumentumok írását, számítógépes játékok játszását, a zenehallgatást és a fényképnézegetést. Alapvető hálózati használatot biztosító lehetőség és a tálcá néhány új tulajdonsága került ebbe a verzióba.
2. A **Home Premium** jellemzői az Aero felület (ld. a fogalommagyarázatot), a haladó navigáció a Windowsban, a számítógépek közötti információ-megosztás, a kibővített Windows Media támogatás, az érintőképernyő használatához nyújtott támogatás, valamint kézírásfelismerő található ebben a változatban.
3. A **Professional** változat az előbbi verziók tulajdonságai mellett kiegészül a biztonságos hálózati tevékenység, a meghajtótitkosítás, a hálózati tevékenység biztonsági másolatai mentésének és hordozható számítógépek esetén a helyalapú nyomtatás képességével.
4. Az **Ultimate** verzió biztosítja a lemeztitkosítás lehetőségét hordozható eszközök esetében is, valamint további tulajdonságokat építettek be a hozzáértő felhasználók számára.

4.3 A Windows Vista és a Windows 7 újdonságainak áttekintése

A Windows Vista és a Windows 7 számos új tulajdonságot kínál a felhasználóknak, ezek közül néhánynak csak a Windowst már régóta használók számára van igazán jelentősége. Nem kell aggódni, ha nem érti az ebben a fejezetben előforduló szakkifejezéseket, ezeket csak azért soroljuk fel, hogy ízelítőt adjunk az újdonságokról. Az itt említett fogalmak közül néhányat a könyv későbbi részeiben bővebben ismertetünk. Ha valaki elkezd a Windows Vistával vagy a Windows 7-tel dolgozni, úgyis önmaga fedezi majd fel az újdonságokat, illetve részletes leírást találunk a Vezérlőpultról a „A hatékonyabb munkáról” című 4. részben, ahol bővebben olvashatunk ezekről a jellemzőkről. A Windows Vistában az Üdvözlőközpont, a Windows 7-ben az Első lépések elem közöl információkat az újdonságokról.

A képernyők zsúfoltabbak, mint a Windows korábbi változataiban. Többféle információ jelenik meg különböző módokon, és lehetségessé válik a képernyők saját igényeink szerinti kialakítása. Az új verziók sok mindenben különböznek a régebbi Windows verzióktól, néhány különbség markánsabb a többinél. Habár néhány képernyő első ránézésre a megszokottól nagyon eltérőnek tűnik, az alapvető koncepcionális elképzelések többsége megegyezik a korábbi Windows verziókból ismertekkel.

A következő három rész a Windows XP, a Windows Vista és a Windows 7 páronkénti különbségeit mutatja be. Attól függően, hogy az olvasó jelenleg melyik Windows verziót használja, előfordulhat, hogy a következő részeknek csak az egyike lesz érdekes a számára, és természetesen lesznek a következő részekben többször ismétlődő megállapítások is.

4.3.1 Különbségek a Windows XP és a Windows Vista között

A Home Basic kivételével minden változaton elérhető Aero felület új látványelemeket és animációkat tartalmaz. Az Aero az **autentikus**, **energikus**, **átgondolt (reflective)** és **nyitott (open)** szavak kezdőbetűiből kialakított mozaikszó. Ha nem használjuk a képernyőt, az Aero kikapcsolható anélkül, hogy a kikapcsolás hatással lenne a Windows egyéb módon történő működésére. Ha használjuk a képernyőt, akkor arra a következtetésre juthatunk, hogy az Aero a képernyő-használatot megkönnyítő új tulajdonságokat tesz elérhetővé.

Az **Azonnali keresés** olyan területeken jelenik meg, mint például a Start menü, a Windows Intéző vagy a Vezérlőpult. Már a karakterek gépelése közben a Windows szűrést végez, és a

szövegtöredék alapján megtalálja azokat a fájlokat, mappákat és e-maileket, amelyekben előfordulnak a beírt karakterek.

A **hangerőt** alkalmazásonként változtathatjuk.

A **Kezeléstechnikai központ** a korábbi Windows verziók Kisegítő lehetőségek beállítascsoportját váltja fel. A Kezeléstechnikai központ számos új tulajdonságot vonultat fel, például a Windows Nagyítójának elindítását a Windows és + billentyűkombináció segítségével.

A **Szinkronizáló központ** lehetővé teszi az információk szinkronizálását a számítógép és különböző hordozható eszközök (médialejátszó, mobiltelefon) között.

Az **Internet Explorer 7** a többlapos böngészés lehetőségét biztosítja, valamint hírcsatornákat, keresőmezőt és nagyítási lehetőséget is tartalmaz.

Az extra biztonsági szolgáltatások között szerepel a védett mód és az adathalászat-szűrő is. (ld. a biztonság címszót a fogalommagyarázatok között!)

A **Windows Áttelepítő** segítségével könnyen átvihetjük fájljainkat és beállításainkat egy Windows XP-vel vagy Windows 2000 operációs rendszerrel működő számítógépről olyan gépre, amelyen Windows Vista fut.

A **Biztonsági központ** segítségével ellenőrizhetjük számítógépünk tűzfalát, antivírus- és kémprogram-eltávolító szoftvereit, valamint azt, hogy azok mennyire naprakészek. A Windows Vista tartalmazza a Windows Defender kémprogram-ellenőrző szoftvert.

A **Felhasználói fiókok felügyelete** a feladatok végrehajtása előtti engedélykéréssel megakadályozza a jogosulatlan változtatásokat számítógépünk működésében vagy a más felhasználók által a gépünkre gyakorolt hatásokat. Ilyen engedélykérés történik például az USB-meghajtók (ld. a kifejezés meghatározását a fogalommagyarázatok között) használata vagy a programok feltelepítése során.

A **Szülői felügyelet** biztosítja a szülők számára annak ellenőrzését, hogy gyermekeik mire és mikor használják a számítógépet. Ez a Business kiadásban nem érhető el.

A teljes meghajtók **titkosítása** csak a Windows Vista Ultimate kiadásokban érhető el.

A **Windows Fotótár** lehetővé teszi a digitális képek kezelését és megjelenítését, és képek feltöltését a digitális kameráról.

A **Windows Mail** az Outlook Express frissítése, ezen felül a Vista tartalmazza a **Windows Naptárt** is

A **Windows oldalsáv** az asztal minialkalmazások számára (ld. fogalommeghatározás) fenntartott területe. A minialkalmazás olyan, rendszerint kis program, amely folyamatosan frissülő információkat jelenít meg, például az óra, a hírek vagy az időjárási információk.

4.3.2 Különbségek a Windows Vista és a Windows 7 között

A **klasszikus nézetet** elhagyták.

Az „**Első lépések**” elem a Start menüben több hasznos súgóképernyőt jelenít meg az új felhasználók számára. Ez váltja fel a Windows Vista-ban található Üdvözlőközpontot. A „**Kikapcsolási lehetőségek**” a Start menüben leegyszerűsödtek.

A tálca teljesítménye sok tekintetben megnövekedett. Nincs rajta Gyorsindítás eszköztár, és abban az esetben is tartalmazhatja a gyakran használt programok ikonját, ha ezek a programok éppen nem futnak. A tálca ikonjai rendelkeznek Jump List menüvel (ugrási lista), ami a helyi menük kiegészítőjeként működik. A Jump List olyan menü, ami a fájlhoz vagy a programhoz tartozó hasznos célokat vagy feladatokat tartalmaz.

Az **ablakok mérete és pozíciója** könnyen változtatható egérműveletekkel vagy billentyűparancsokkal.

Az Internet Explorer 8 számos új funkciót tartalmaz, ilyen például a Gyorssegéd-szolgáltatók és a Web Slices (webszeletek).

A **Műveletközpont** felváltja, illetve kibővíti a Biztonsági központot az összehangolt biztonsági intézkedések és figyelmeztetések érdekében. (Ld. a biztonság meghatározását a fogalommagyarázatok között)

A **Windows Otthoni** csoport egyszerűbbé teszi a vezeték nélküli adatforgalmat.

A **Device Stage** az eszközkézelés hatékonyságát javítja.

A **Windows Live Essentials** olyan új, illetve a korábbi Windows verziókban is megtalálható szolgáltatásoknak a gyűjteménye, mint például az e-mail kliens. Ezeket a szolgáltatásokat nem tartalmazza a Windows 7, a Windows Live Essentials letölthető a <http://download.live.com> webhelyről.

A **Menüszalag** a WordPadben és a Paintben lett bevezetve.

A **Windows Touch** érintőképernyővel együtt használva lehetővé teszi bizonyos Windows szolgáltatások egér vagy billentyűzet nélküli használatát.

A **Felhasználói fiókok felügyelete** (UAC) a Windows Vistában bevezetett biztonsági szolgáltatás, amelyet sokaknak nem tetszett. A Windows 7-ben úgy lett módosítva, hogy kevésbé tovakodó módon működjön.

A **Windows Áttelepítő** segítségével könnyen átvihetjük fájljainkat és beállításainkat egy Windows XP-vel, Windows 2000 vagy Windows Vista operációs rendszerrel működő számítógépről olyan gépre, amelyen Windows 7 fut.

A **meghajtótítkosítás** a Windows Professional, cserélhető lemezek esetében pedig a Windows 7 Ultimate verzióban érhető el.

A Start menü keresési lehetőségei nagymértékben bővültek.

Az oldalsávot elhagyták, a minialkalmazások az asztalon jelennek meg.

4.3.3 Különbségek a Windows XP és a Windows 7 között

A Home Premium és az ennél magasabb verziójú rendszerekben elérhető Aero felület új látványelemeket és animációkat tartalmaz. Az Aero az **autentikus**, **energikus**, átgondolt (**reflective**) és nyitott (**open**) szavak kezdőbetűiből kialakított mozaikszó. Ha nem használjuk a képernyőt, az Aero kikapcsolható anélkül, hogy hatással lenne az ablakok más módon történő működésére. Ha használjuk a képernyőt, akkor arra a következtetésre juthatunk, hogy az Aero a képernyő-használatot megkönnyítő új tulajdonságokat tesz elérhetővé.

A **Kezeléstechnikai központ** a korábbi Windows verziók Kisegítő lehetőségek beállításcsoportját váltja fel. A Kezeléstechnikai központ számos új tulajdonságot vonultat fel, ilyen például a Windows Nagyítójának elindítása a Windows + Plusz billentyűkombináció segítségével.

A **klasszikus nézetet** elhagyták.

Az **Azonnali keresés** olyan területeken jelenik meg, mint például a Start menü, a Windows Intéző vagy a Vezérlőpult. Már a karakterek gépelése közben a Windows szűrést végez, és a szövegtöredék alapján megtalálja azokat a fájlokat, mappákat és e-maileket, amelyekben előfordulnak a beírt karakterek.

Az **Első lépések** elem a Start menüben olyan súgóképernyőket jelenít meg, amelyek segítik az új felhasználókat.

A **hangerőt** alkalmazásonként változtathatjuk.

Az **ablakok mérete és helyzete** könnyen változtatható egérműveletek vagy billentyűparancsok segítségével.

Az Internet Explorer 8 biztosítja a többlapos böngészés lehetőségét, valamint hírcsatornákat, keresőmezőt, nagyítási lehetőséget, gyorsbillentyűket és Web Slice-t (webszeleteket) tartalmaz.

Az extra biztonsági szolgáltatások között szerepel a védett mód és az adathalászat-szűrő is. (ld. a biztonság címszót a fogalommagyarázatok között!)

A **Felhasználói fiókok felügyelete** (UAC) a feladatok végrehajtása előtti engedélykéréssel megakadályozza a jogosulatlan változtatásokat számítógépünk működésében vagy a más felhasználók által a gépünkre gyakorolt hatásokat. Ilyen engedélykérés történik például az USB-meghajtók (ld. a kifejezés meghatározását a fogalommagyarázatok között) használata vagy a programok feltelepítése során.

A **Műveletközpont** lehetővé teszi, hogy figyelemmel kísérjük számítógépünk tűzfalának állapotát, vírus- és kémprogram-eltávolító szoftvereit, frissítéseit és biztonsági beállításait. A Windows 7 tartalmazza a Windows Defender kémprogram-elhárító szoftvert.

A **Szülői felügyelet** biztosítja a szülők számára annak ellenőrzését, hogy gyermekeik mire és mikor használják a számítógépet.

A tálca teljesítménye sok tekintetben megnövekedett. Nincs rajta Gyorsindítás eszköztár, és abban az esetben is tartalmazhatja a gyakran használt programok ikonját, ha ezek a

programok éppen nem futnak. A tálcá ikonjai rendelkeznek Jump List menüvel (ugrási lista), ami a helyi menük kiegészítőjeként működik. A Jump List olyan menü, amely egy fájlhoz vagy programhoz tartozó hasznos célokat vagy feladatokat tartalmaz.

A **Device Stage** az eszközkezelés hatékonyságát javítja.

A **Windows Live Essentials** olyan új, illetve a korábbi Windows verziókban is megtalálható szolgáltatásoknak a gyűjteménye, mint például az e-mail kliens. Ezeket a szolgáltatásokat nem tartalmazza a Windows 7, a Windows Live Essentials letölthető a <http://download.live.com> webhelyről.

A **Menüszalag** a WordPadben és a Paintben lett bevezetve.

A **meghajtótítkosítás** a Windows Professional, cserélhető lemezek esetében pedig a Windows 7 Ultimate verzióban érhető el

A **Windows Touch** érintőképernyővel együtt használva lehetővé teszi bizonyos Windows szolgáltatások egér vagy billentyűzet nélküli használatát.

A **Szinkronizáló központ** lehetővé teszi az információk szinkronizálását a számítógép és különböző hordozható eszközök (médialejátszó, mobiltelefon) között.

A **Windows oldalsáv** az asztali minialkalmazások számára (ld. fogalommeghatározás) fenntartott területe. A minialkalmazás olyan, rendszerint kis program, amely folyamatosan frissülő információkat jelenít meg, mint például az óra, a hírek vagy az időjárás információk.

A **Windows Áttelepítő** segítségével könnyen átvihetjük fájljainkat és beállításainkat egy Windows XP-vel működő számítógépről olyan gépre, amelyen Windows 7 fut.

A **Windows Otthoni** csoport egyszerűbbé teszi a vezeték nélküli adatforgalmat.

A **Windows Fotótár** lehetővé teszi a digitális képek kezelését és megjelenítését, és képek feltöltését a digitális kameráról.

4.4 Tanácsok a frissítéshez

Az új operációs rendszerre történő frissítés legegyszerűbb módja, ha vásárlunk egy olyan új számítógépet, amelyre már gyárilag telepítették azt az operációs rendszert. Ha már van számítógépünk, természetesen annak operációs rendszerét is frissíthetjük. Ezt azonban nem ajánljuk azoknak, akik nem ismerik jól legalább az egyik operációs rendszert, és nem rendelkeznek biztonsági másolatokkal a számítógépen található programokról és dokumentumokról.

Ha Ön fontolgatja a frissítést, vegye figyelembe a következőket:

- Az Ön számítógépének ki kell elégíteni a frissítéshez szükséges minimális hardverkövetelményeket.
- Ha Ön támogató technikát használ, a frissítés előtt ellenőrizze tanácsadójával, hogy a támogató technika működik-e az új operációs rendszer alatt is.

Új operációs rendszer telepítésekor eltűnhet minden adat a merevlemezről, ezért rendelkezünk kell fontos fájljaink biztonsági másolatával, valamint készüljünk fel állományaink és beállításaink ismételt telepítésére.

A Windows telepítése után érdemes körülnézni az interneten, hogy van-e elérhető frissítés. A frissítéshez szükséges fájlok nagyok is lehetnek, ezért ajánlott szélessávú internetkapcsolat használata.

Előfordulhat, hogy a számítógépünk egyik perifériája nem működik együtt az új operációs rendszerrel.

A legjobb módja annak, hogy ellenőrizzük, alkalmas-e jelenlegi rendszerünk a frissítésre, az Upgrade Advisor alkalmazás letöltése és futtatása. Az alkalmazás megmondja, hogy jelenlegi hardvereink alkalmasak-e a rendszerfrissítésre, sőt arra is figyelmeztet, ha egyes programok vagy eszközök nem kompatibilisek az új rendszerrel. Az Upgrade Advisor futtatása előtt csatlakoztatnunk kell a számítógéphez minden olyan eszközt, amelyről meg szeretnénk tudni, hogy alkalmas-e a frissítésre, és a számítógépünknek mindvégig kapcsolódnia kell az internethez, amíg a program fut.

A Windows Vista Upgrade Advisor itt érhető el:

www.microsoft.com/windows/windows-vista/get/upgrade-advisor.aspx

A Windows 7 Upgrade Advisor itt található:

www.microsoft.com/windows/windows-7/get/upgrade-advisor.aspx.

5 Mi szükséges a Windows 7 vagy a Windows Vista futtatásához?

Ha Ön még előtte áll a számítógép megvásárlásának, akkor a következő fejezetekben segítséget kaphat az eszköz különböző részeinek (a hardveres összetevőknek) a megismeréséhez, és ahhoz, hogy mit kell vásárolnia, ha a gépen a Windowst szeretné futtatni. A következőekben leírt rendszerkövetelmények a Microsofttól származnak.

5.1 Windows Vista

A Windows Vista Home Basic használata esetén ajánlott rendszerkövetelmények a következők:

1 GHz 32-bites (x86) vagy 64-bites (x64) processzor

512 MB RAM

20 GB merevlemez legalább 15 GB szabad területtel

Támogatás DirectX 9 grafikához és 32 MB grafikus memória

DVD meghajtó

Hangkimeneti eszköz

Internet hozzáférés

A Windows Vista egyéb kiadásaihoz ajánlott rendszerkövetelmények a következők:

1 GHz 32-bites (x86) vagy 64-bites (x64) processzor

1 GB RAM

40 GB merevlemez legalább 15 GB elérhető területtel

Támogatás DirectX 9 grafikához, WDDM meghajtóval, 128 MB grafikus memória, Pixel Shader 2.0 hardveresen és 32 bites színmélység (az Aero-hoz)

DVD meghajtó
Hangkimeneti eszköz
Internet hozzáférés

A Windows Vista minden kiadása támogatja a többmagos processzort, de csak a Business, az Ultimate és az Enterprise változat támogatja a kétprocesszoros rendszereket.

5.2 Windows 7

A Windows 7 használatához ajánlott rendszerkövetelmények a következők:

1 GHz 32-bites (x86) vagy 64-bites (x64) processzor
1 GB RAM (32-bites) vagy 2 GB RAM (64-bites) rendszer esetében
16 GB elérhető terület a merevlemezen (32-bites) vagy 20 GB (64-bites) rendszer esetén
DirectX 9 grafikus eszköz WDDM 1.0 vagy ennél magasabb verziójú meghajtóval (az Aero-hoz)

A Windows 7 néhány jellemzőjéhez további kiegészítő rendszerkövetelmények tartoznak, ezek a következők:

Internethozzáférés

A képfelbontástól (ld. fogalommagyarázat) függően előfordulhat, hogy a videólejátszáshoz kiegészítő memóriára és speciális grafikus hardverre van szükség.

A Windows Media Center bizonyos funkcióinak igénybe vételéhez TV Tunerre és kiegészítő memóriára lehet szükség.

A Windows Touch és a Windows 7 táblagépeken használható verziójához speciális hardver szükséges.

Az Otthoni csoport használatához helyi hálózat és Windows 7 operációs rendszerrel működő számítógépek szükségesek.

A DVD és CD-íráshoz elengedhetetlen a kompatibilis optikai meghajtó.

A BitLocker meghajtótitkosítás használatához a Platformmegbízhatósági modul (TPM) lapka 1.2-es verziója szükséges.

A BitLocker To Go működéséhez USB kulcs szükséges.

A Windows XP mód (ld. fogalommagyarázat) használatához kiegészítésként 1 GB RAM-ra, a merevlemezen 15 GB elérhető területre és olyan processzora van szükség, amely képes együttműködni a bekapcsolt Intel VT vagy az AMD-V virtuális technológia egyikével.

A zene- és hanglejátszáshoz nélkülözhetetlen az audiokimenet.

Hasznos, azonban nem kulcsfontosságú, hogy olyan billentyűzetünk legyen, amelyen külön billentyű található a helyi menü használatához, mert így könnyebben elérjük a gyorslistákat.

5.3 Megjegyzések a rendszerkövetelményekről

A számítógép-vásárlás elképzelhető a monitor megvásárlása nélkül is. Ajánlatos azonban monitort is vennünk a gép mellé, még akkor is, ha mi nem használjuk, mert családunknak, ismerőseinknek, oktatóinknak vagy azoknak, akiktől segítséget szeretnénk kapni, szükségük

lehet rá.

Még akkor is, ha a számítógépet előzetesen telepített a Windows-zal vásároltuk, az egyéb szükséges programok nagy részét CD-n vagy DVD-n kapjuk, így célszerű, ha a gép rendelkezik CD- vagy DVD-meghajtóval a programok telepítéséhez. A DVD-meghajtó képes CD-t és DVD-t is olvasni, a CD-meghajtó viszont nem képes DVD-t olvasni. A CD- és a DVD-írók írni és olvasni is tudják az adott formátumú médiahordozót.

Nagyon valószínű, hogy a számítógépet billentyűzettel és egerrel együtt vásároljuk meg. Ha mi nem is használjuk az egeret, akkor sem árt, ha van kéznél azok számára, akiknek a környezetünkben szükségük van rá.

A legtöbb számítógépet úgy árusítják, hogy lehessen csatlakozni vele a világhálózathoz. Ahhoz azonban, hogy valóban internetezhessünk, nélkülözhetetlen egy külön beszerzendő modem vagy egy útválasztó (router), valamint szerződünk kell valamelyik internetszolgáltatóval, amelyik hozzáférést biztosít számunkra.

A hangok lejátszásához hangkártyára és hangszóróra vagy fejhallgatóra lesz szükségünk.

5.4 A Windows aktiválása

Ha mi magunk frissítettük a rendszerünket, vagy telepítettük a Windowst, akkor interneten vagy telefonon keresztül aktiválnunk kell azt a telepítéstől számított 30 napon belül. Ha új számítógépet vásároltunk, amelyre már előzetesen feltelepítették a Windowst, akkor nem szükséges az aktiválás.

A telefonos aktiválás során meg kell adnunk a Microsoft számára a termékkódot, amelyet számítógépünk állít elő, és jelenít meg a képernyőn; majd kapunk egy aktivációs kódot, amelyet be kell gépelnünk.

Fontos megjegyezni, hogyha két különböző számítógépre akarjuk feltelepíteni a Windowst, akkor két darab Windows példányt kell megvásárolnunk. Ugyanazon a gépen mindaddig újratelepíthetjük a Windowst anélkül, hogy újra meg kellene azt vásárolnunk, amíg a számítógép összetevői nem változtak lényegesen.

5.5 Billentyűzet-kiosztás

Habár a Windowst egerrel történő használatra tervezték, szinte teljesen hozzáférhető csak a billentyűzet segítségével is. Ez a fejezet a billentyűzet elrendezéséről ad áttekintést.

5.5.1 A számítógéphez csatlakoztatható billentyűzet

A Windows operációs rendszerrel működő asztali számítógépek billentyűzetének elrendezése egységes, a billentyűk kiosztása a következő:

A legfelső részen helyezkednek el a „**funkcióbillentyűk**”. Az első funkcióbillentyű az Escape, amelynek Esc a jelzése. Ezt követi 12 funkcióbillentyű, amelyek jelölése F1-gyel kezdődően F12-ig tart. Ezek után három kevésbé használt billentyűt találunk, ezek a következők: a PrntScrn (a képernyő nyomtatása), mellette a ScrollLock (görgetés letiltása), végül a Pause/Break (szünet) billentyűt találjuk.

A funkcióbillentyűk alatt, a bal oldalon található a billentyűzet fő része, amelyeket „**QWERTY**”-területnek nevezünk, az első sor hat betűje alapján. A billentyűzetnek ez a része tartalmazza a betűket, a számokat, az írásjeleket, valamint az egyes funkciók végrehajtására szolgáló billentyűket.

A QWERTY-területtől jobbra található hat billentyűt „**hatos csoport**”-nak nevezik. Ezen a részen az irányításhoz és a szerkesztéshez szükséges billentyűk találhatók.

A „**nyíl- vagy kurzorbillentyűk**”, amelyek közvetlenül a hatos csoport alatt helyezkednek el, szintén az irányítást szolgálják.

A billentyűzet jobb oldalán található a „**számbillentyűzet**”.

Az F és a J betűk alján többnyire tapintható jelzés található, hogy „tízujjas gépirás” közben könnyen azonosíthatjuk ezeket. A számbillentyűzet 5-ös gombján szintén van tapintható jelzés.

A számbillentyűzetnek két funkciója van; az egyik, hogy megduplázza a navigációs billentyűk számát, a másik, hogy megkettőzve a QWERTY terület első sorában található számbillentyűket. Annak, akinek sok számot kell begépelnie, nehézséget jelenthet a QWERTY terület első sorában elhelyezkedő számok megtalálása. Sokkal egyszerűbb számára, ha a számok külön blokkban helyezkednek el. A számbillentyűzet tetején, a bal oldalon található NumLock billentyűvel a számok és a számbillentyűzet, mint navigációs billentyűzet között lehet váltani. Ha a NumLock be van kapcsolva, akkor ezt a billentyűzetet kigyulladó fény jelzi.

A nem hagyományos billentyűzetek egyre népszerűbbé válnak. Ennek fő oka, hogy ezek a billentyűzetek ergonomikusak, illetve az, hogy számos hasznos funkcióval rendelkeznek. Sokan nehézkesnek találják a hagyományos billentyűzet használatát a billentyűk merev elrendezése miatt. Az ergonomikus billentyűzet a megszokottól eltérő a billentyűk elhelyezkedése, illetve a felhasználónak lehetősége van a gombok számának növelésére vagy csökkentésére. A billentyűzet bal és jobb oldalának elkülönítése is megoldható. A multimédiás billentyűzeteken külön gombok találhatók a kiegészítő funkciók számára, például a programok indításának vagy a kimeneti eszköz hangerejének szabályzásának biztosítására.

5.5.2 Laptop és netbook billentyűzetek

A laptop billentyűzetek a gép gyártójától és az adott modelltől függően különbözőek lehetnek, de általánosságban elmondható, hogy kisebbek, mint hagyományos társaik. Kisebbségük maguk a billentyűk, valamint a köztük lévő hely is. Előfordulhat, hogy hiányzik az az asztali gépeknél megszokott tulajdonság, hogy bizonyos gombok – pl. számok – több helyen is szerepelnek. A funkcióbillentyűk, a karakterek és a számok a hagyományos billentyűzeteken ismert módon helyezkednek el a laptopok billentyűzetén is, ez azonban nem igaz a többi, speciális gomb esetében. A laptopokon nem mindig található például számbillentyűzet, viszont tartalmazzák az Fn jelzésű gombot, amelynek segítségével ezek szimulálhatóak.

A netbook billentyűzetén még a laptopénál is zsúfoltabban helyezkednek el a gombok. Egyes navigációs alapfeladatokhoz is az Fn gombot kell használni.

Néhány laptop és netbook billentyűzeteken nincs gomb a helyi menünek (ez az asztali gépek

billentyűzetén a szóköztől jobbra a harmadik gomb). Legtöbbször a Shift + F10 gyorsbillentyű használható a helyi menü billentyűje helyett, a Windows 7-ben a tálcán található Jump List menü (ugrási lista) aktiválásához pedig a helyi menühöz tartozó vagy egy speciális billentyű szükséges. (Ld. a „7.6 Jump List menük (ugrási listák)” című fejezetet.)

5.6 Tizenhárom fontos gomb a billentyűzeten

Ez a fejezet a Windows használatához szükséges – és a könyvben gyakran hivatkozott – tizenhárom fontos billentyű helyét és működését mutatja be.

A **szóköz** egy nagyon széles billentyű a QWERTY terület alsó sorában. Gépeléskor egy üres karakter beszúrására használjuk, de gombok aktiválásakor és jelölőnégyzetek bejelölésekor is alkalmazzuk.

Az **Alt** a QWERTY terület alsó sorában, a szóköztől balra található. A billentyűfókusznak a menüsorhoz történő hozzárendeléséhez vagy eltávolításához használjuk, illetve egy másik billentyűvel (gyorsbillentyűvel) együtt a főmenü menüpontjainak kiválasztását, valamint a párbeszédpanelek aktiválását teszi lehetővé.

A **Windows** billentyűt a QWERTY terület alsó sorában találjuk. Két Windows billentyű van, a szóköztől balra és jobbra is a második gomb. A Windows billentyű a Start menüt nyitja meg és zárja be, de más gombok módosító gombjaként is szerepelhet.

A **Ctrl** a QWERTY terület alsó sorában található. Ez is két helyen jelenik meg, a legelső gomb balról, jobbról pedig a legutolsó. Egy gyorsbillentyűvel együtt bizonyos parancsok aktiválásához használjuk.

A **Shift** billentyű is két helyen szerepel, a Ctrl billentyűk fölött helyezkedik el a jobb és a bal oldalon egyaránt. Más billentyűkkel együtt a fókusz mozgatására és szövegek vagy egyéb elemek kiválasztására (ld. fogalommagyarázat) használjuk.

A **Tab** a QWERTY terület bal oldalán található, két sorral a Shift felett. A billentyűfókusz lehet vele mozgatni a párbeszédpaneleken vagy a weboldalakon.

Az **Esc** az első billentyű a funkcióbillentyűk sorában a QWERTY terület felett. Törli egy objektum aktiválását, illetve bezárja a hozzátartozó ablakot (pl. menük vagy párbeszédpanelek esetén).

Az **Enter** a billentyűzet jobb oldalán, a Shift fölött van. Ennek mérete általában nagyobb, mint a körülötte lévő billentyűk. Egy objektum aktiválására vagy kiválasztására használjuk.

A **helyi menü billentyűje** a QWERTY terület alsó sorában, a szóköztől hárommal jobbra található. Megnyitja egy objektum helyi menüjét. Különböző képernyőolvasók más-más módon hivatkoznak rá, de a címkék gyakran tartalmazzák az “alkalmazások” és a “helyi menü” kifejezéseket.

A négy **nyíl**- vagy **kurzorbillentyű** külön blokkban helyezkedik el a QWERTY terület és a számbillentyűzet között. A balra, a le és a jobbra nyíl egy sorban van, a le nyíl felett találjuk a fel nyilat. A nyilak a kurzort vagy a fókusz fel, le, balra vagy jobbra mozgatják.

Ezek a billentyűk máshol helyezkedhetnek el egy laptopon vagy egy ergonomikus billentyűzeten. Ha nincs Windows billentyű, akkor helyette a Ctrl + Esc billentyűkombinációt alkalmazhatjuk; ha pedig nem található a billentyűzeten a helyi menü billentyűje, akkor a legtöbb esetben (kivéve a Windows 7 Jump List menüit) a Shift + F10 kombinációt használhatjuk.

5.7 A gyorsbillentyűk listái

A következő fejezetekben tárgyalt összes billentyűparancs gyűjteménye megtalálható a „Gyorsbillentyűk” című 6. részben.

A Windows gyorsbillentyűk teljes listáját a Súgó és támogatás tartalmazza (Windows billentyű + F1, majd a Billentyűparancsok listája kifejezésre kell keresni). Más Microsoft termékek használatához a billentyűparancsokat a Microsoft weboldalán találjuk:

<http://www.microsoft.com/enable/products/keyboard.aspx>.

5.8 Az egér használata

Ha ön használja az egeret, vagy a kíváncsi billentyűzethasználók közé tartozik, akkor érdekelheti az is, hogyan kezeljük azt a számítógép használata során.

A hagyományos egér kézméretű eszköz, amelynek az alsó része lapos, és két vagy három gomb található a felső részén. Az alsó részen egy érzékelő található. Ha az egeret az egérpadon csúsztatjuk, az egérmutató a képernyőn ugyanabba az irányba mozdul el. Az egérmutató alakja annak megfelelően változik, hogy éppen mire mutat rá. A legtöbb esetben nyílként jelenik meg, amely balra mutat. Amikor a nyíl hegye megérint egy objektumot a képernyőn, az egyik egérgombot használhatjuk arra, hogy az adott objektumra vonatkozó feladatot elvégezzük.

A bal egérgommbal történő **kattintás** azt jelenti, hogy megnyomjuk, és működésbe hozzuk a bal egérgombot. Egy elemre történő kattintás kijelöli vagy aktiválja az adott elemet.

A **dupla kattintás** azt jelenti, hogy kétszer gyorsan, az egérmutató elmozdítása nélkül kattintunk. Ha kétszer rákattintunk egy elemre, akkor aktiváljuk azt.

A **jobb egérgommbal történő kattintás** a jobb egérgomb lenyomását és működésbe hozását jelenti. Ez annak az elemnek a helyi menüjét jeleníti meg, amelyre éppen rákattintunk.

A **húzd és vidd** azt jelenti, hogy egy elemet lenyomva tartjuk a bal egérgombot, közben az egérmutatót máshova mozdítjuk a képernyőn, hogy egy új helyre vigyük az elemet, mielőtt működésbe hoznánk az egérgombot. Ekkor elmozdítjuk az adott elemet. Ha egy harmadik gomb is van a másik két gomb között, akkor ezzel a gommbal további feladatokat végezhetünk el.

Néhány egéren egy kerék is található, amely dokumentum vagy weboldal görgetését teszi lehetővé.

Egyre elfogadottabbá válik az a nézet, hogy a hagyományos egér nem ergonomikus, így egyre több különböző alakú eszköz válik elérhetővé.

A laptopok és a netbookok esetében beépítik az egeret a billentyűzetbe, így ez vagy egy érintőpadként (tapipadként) vagy a G és a H billentyűk között található joystickként – botkormányként - jelenik meg.

Ha Ön használni szeretné az egeret, de nehezen látja az egérmutatót, vagy úgy érzi, túl gyorsan vagy túl lassan mozog, akkor a Kezeléstechnikai központ egérbeállítások menüpontjában megváltoztathatja annak beállításait. (Ld. a „24.3 Személyre szabás – egyéb lehetőségek” című fejezetet)

Második rész

A Windows használatának megkezdése

A könyv ezen része részletesebb bepillantást nyújt az alapelvekbe, ez alapján könnyen érthetővé válik majd a Windows néhány fontos területe.

A következőkben tanulhat az asztalról, a Start menüről, az értesítési területről, a tálcáról, valamint más tulajdonságokról is, például a programok ablakainak elrendezéséről, a menükről, a szalagokról és a párbeszédpanelekről (beleértve az alap és a speciális vezérlőket is), valamint elsajátíthatja a szövegben való tájékozódást, az egyszerű szövegszerkesztést és a vágólap használatát is.

6 A számítógép bekapcsolása

Mint minden elektronikus eszközön, így a számítógépen is található egy kapcsoló, amelyet be kell kapcsolni ahhoz, hogy használni tudjuk a gépet. Az elektronikus eszköz nagy részétől eltérően a számítógép egy összetett rendszer. A bekapcsolás után nem használható azonnal. A használat megkezdése előtt elvégzi a bootolás nevű folyamatot, amelynek során a gép ellenőrzi és elindítja a különböző összetevőket. A bootolás szó egy olyan kifejezésből ered, amelynek jelentése, hogy valaki saját magát kihúzza a csávából. A számítógép különböző csipogó, illetve egyéb hangokat adhat ki annak jeléül, hogy sikeres volt-e a tesztfolyamat, vagy pedig valamilyen hibát észlelt a rendszerben. Ha bekapcsolt állapotban van a hangszóró, akkor egy rövid dallamot is hallhatunk, amely figyelmeztet bennünket, hogy a gép készen áll a feladatvégzésre.

Ha az indítási folyamat sikeresen befejeződött, a számítógép biztonsági intézkedésként felhasználónév és jelszó megadását kérheti, mielőtt bármit is csinálhatnánk a géppel. A felhasználónév és a jelszó megadásával megtörténik a bejelentkezés. (Erről a „29 A Felhasználói fiókok” című fejezetben olvashatnak bővebben.)

Amikor befejeződött a számítógép elindítása és a bejelentkezési folyamat, akkor az Asztalt látjuk.

7 Áttekintés az asztalon található ikonokról

Az asztal metaforát a 3.1.2 fejezetben ismertettük. Az asztal jelenik meg, amikor elindul a Windows. Az asztal számos lehetőséget kínál a fájlok és programok megnyitásához. Ha különböző programokat futtatunk, akkor ezek ablakokban nyílnak meg, amelyek eltakarják az asztal egyes elemeit. Ha befejeztük a munkát az egyes programok ablakaiban, és becsuktuk azokat, akkor az asztal ismét láthatóvá válik.

Az Ön számítógépen az ikonok elrendezése eltérhet az itt leírtaktól attól függően, hogy újonnan vásárolt gépről van-e szó, amelyre előzetesen feltelepítették a Windowst, a Windows korábbi verzióját frissítette-e, vagy feltelepített egy új verziót. Az itt leírtak azonban minden esetben ismerősen hangzanak majd.

Fontos megjegyezni, hogy egyszerre nagyon sok információ jelenhet meg a Windows képernyőjén, egy időben azonban csak egy dolog van fókuszban. A billentyűzetet használók szükségszerűen gyorsan jártasságot szereznek annak felismerésében, hol van és hogyan mozgatható a fókusz úgy, hogy végrehajtsák az elvégezni kívánt tevékenységet.

7.1 Mi található az asztalon: útbaigazítás a billentyűzet segítségével

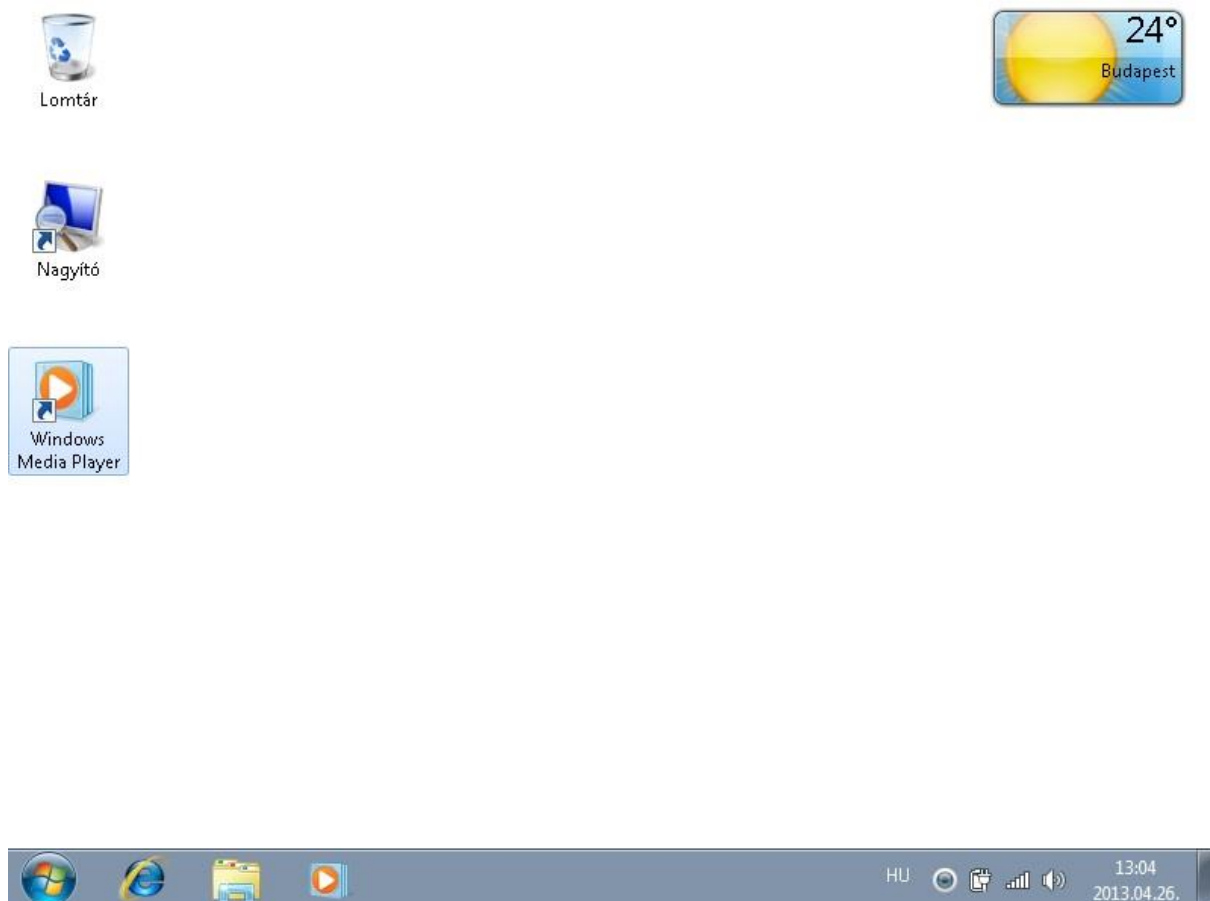
Az asztal két fő területből áll. A tálca egy keskeny sáv, amely a képernyő alján található. A tálcának négy része van. Balról jobbra haladva ezek a következők:

- A Start gomb
- Ikonok azokhoz programokhoz, amelyeket gyorsan el szeretnénk indítani, vagy amelyek már futnak
- Jobb oldalon helyezkedik el az értesítési terület (ezt Rendszertálcának is nevezzük), ahol kijelzésre kerül az idő, a dátum, a programok parancsikonjai, illetve figyelmeztetései
- Az Asztal megjelenítése gomb

Az asztal többi része parancsikonok és minialkalmazások számára van fenntartva. A Windows Vistában a tálcának a Start gomb utáni részét Gyorsindítás eszköztárnak nevezzük. Ez a terület a programok indításához tartalmaz ikonokat, míg a tálca többi része az értesítési területig a programok futtatásához tartalmaz ikonokat. A Vistában nincs Asztal megjelenítése gomb. A Windows Vistában szintén a képernyő jobb oldalán, a Windows oldalsávon belül jelennek meg a minialkalmazások.

Amikor megnyílik egy program ablaka, részben vagy teljes egészében lefedi az asztalt. Alapértelmezetten (ld. fogalommagyarázat) az asztal mindig látható.

A Windows 7 rendszer alatt megjelenő asztalt az 1. ábra szemlélteti, és a következő fejezetek mutatják be részletesen.

1. ábra: Az asztal (ld. a 7. fejezetet)

Az 1. ábra leírása: a Windows 7 operációs rendszerben megjelenő teljes asztalt mutatja az ábra. A tálca a képernyő alján található, a bal alsó sarokban a Start gombot látjuk rajta. (A Start gomb egy körben megjelenő Windows logó.) A Start gombtól jobbra három program ikonja található egy sorban, a képernyő jobb oldalán pedig az értesítési területet látjuk, amelyen néhány ikon és az idő látható. A tálca jobb szélén van az Asztal megjelenítése gomb, ez azonban nem tartalmaz látható címkét, illetve Windows Vistában nem jelenik meg. Az asztal fő területe a Lomtár, a Nagyító és a Windows Media Player parancsikonzait tartalmazza. (A Windows Media Player ikonja kiemelten jelenik meg, mivel ezen van a fókusz.) Az asztal jobb felső sarkában egy minialkalmazás látható, amely a budapesti időjárást mutatja. Az asztal háttere fehér. Az asztalon történő tájékozódást a „7.3 Az asztal bejárása” című fejezet ismerteti bővebben. (A leírás vége.)

7.2 A Start gomb

A Start gomb a képernyő bal alsó sarkában helyezkedik el, a tálca bal oldalán találjuk. Egy körben megjelenítve mutatja a Windows logót.

A Start gomb elnevezés arra utal, hogy ez a kiindulási pont a programjainkhoz, fájljainkhoz és Windows alkalmazásainkhoz, vagyis ezt a gombot gyakran használjuk. Aktiválása a Start menüt nyitja meg. (Erről a „8, A Start menü közelebbről” című fejezetben olvashatnak bővebben.)

Az asztal megismeréséhez aktiváljuk a Start menüt a Windows gomb vagy a Ctrl + Esc megnyomásával, majd nyomjuk meg az Esc billentyűt ennek bezárásához illetve ahhoz, hogy a fókuszt a Start gombra kerüljön.

7.3 Az asztal bejárása

Mivel a fókuszt a Start gombon van, a Tab gombot nyomogatva bejárhatóak az asztal részei. Ahhoz, hogy az ellenkező irányba mozgassuk a fókuszt, a Shift + Tab billentyűt kell nyomogatni.

Az asztal mindegyik részéhez tartozik olyan billentyűkombináció, amely lehetővé teszi az adott rész közvetlen elérését. Ez a számítógépes rendszerek általános jellemzője; legalább két módja van annak, hogy elvégezzünk egy műveletet. Az egyik lassú, de könnyű megjegyezni, mert ugyanazokat a gombokat használjuk a tevékenység során, a másik gyorsabb, ez viszont több gomb megjegyzését igényli. Ezeket a gombokat a „46, Start menü, tálca és asztal” című fejezetben soroljuk fel.

A következő fejezetek az asztal további területeit mutatják be, valamint azt is tárgyalják, hogyan lehet bejárni ezeket.

7.4 Ikonok a tálcán

Amikor a fókuszt a Start gombon van (tehát nem a Start menüben) nyomjuk meg a Tab gombot, hogy a tálcára mozgassuk azt. A Windows 7-ben a tálcán vízszintesen helyezkednek el az ikonok, amelyek egy része valamelyik programhoz tartozó parancsikont, és állandóan jelen van. Más ikonokat viszont csak akkor találunk meg, amikor egy adott program el lett indítva és éppen fut.

A Windows Vistában az előbb leírtaktól eltérő a tálca elrendezése. Itt a tálca két részből áll. Az egyik rész a Gyorsindítás eszköztár, amely azoknak a szolgáltatásoknak az ikonjait tartalmazza, amelyeket valószínűleg gyorsan el szeretnénk indítani. A Tab ismételt megnyomásával olyan alkalmazások ikonjainak a listájához érkezünk, amelyek éppen futnak. Ki is kapcsolhatjuk a Gyorsindítás eszköztárat, ha az kényelmesebb számunkra. (Erről ld. részletesen a „34.3 A tálca testreszabása” című fejezetet.)

Mindkét listában a jobbra és a balra nyilakkal mozoghatunk az ikonok között. A nyíl billentyűk valamelyikének nyomogatása a fókuszt körbevitelét eredményezi a listában, tehát ha a lista végére érünk, majd ismét megnyomjuk a nyíl billentyűt, visszajutunk az első elemhez.

A funkciók egyikének aktiválásához nyomjuk meg az Entert, amikor a fókuszt az adott ikonon található.

Egyedül a program- és dokumentumablakok jelennek meg ikonként a tálcán, más ablakok, például a fájlmegnyitó- vagy az üzenetablak nem.

A Windows 7 tálcán az olyan szolgáltatások ikonjai, amelyeket nem használunk, nincsenek bekeretezve, használatkor viszont szegéllyel bővülnek ki. Mivel a tálca mindig látható, egy látó számára megkönnyíti az éppen futó programok áttekintését és a váltást a programok között. A billentyűhasználóknak gyorsabb módszereik vannak a programok közötti váltásra.

Alapértelmezett állapotban, amikor a fókusz a Windows 7 valamelyik tálca ikonjára kerül, nem jelenik meg azonnal szöveges magyarázó címke, Néhány másodpercet várni kell annak megjelenésére. Az ikonokhoz hozzáadhatunk szöveges címkéket; További információért ld. a „34.3 A tálca testreszabása” című fejezetet.

A Windows 7 operációs rendszerrel működő számítógépen a tálcát a 2. és a 3. ábra szemlélteti.

2. ábra: A tálca nyitott ablakokkal, Aero-témával (ld. a 7. fejezetet)

3. ábra: A tálca nyitott ablakokkal, nem Aero-témával (ld. a 7. fejezetet)

A 2. és a 3. ábra leírása: A tálca a képernyő alján található, és négy, szöveges címke nélküli ikont mutat. Az ikonok balról jobbra haladva az Internet Explorer, a Windows Intéző, a Windows Media Player és a WordPad. Az Internet Explorer ikonját körülvevő egyszerű szegély azt jelzi, hogy az Internet Explorernek nyitva van egy ablaka. A következő két ikon mellett a szegély hiánya arra utal, hogy az ikonok által jelzett programok jelenleg nem futnak. A háromszoros szegély a WordPad ikonja körül azt mutatja, hogy ennek a programnak három vagy annál több ablaka fut. A fókusz a WordPad ikonon van.

A 2. ábrán, ahol az Aero-téma működése látható, miniatűrnek nevezett kis képekként jelennek meg a WordPad ablakai az ikon feletti sorban.

A 3. ábrán, ahol egy nem Aero-téma működését látjuk, ami gyakran előfordul, ha képernyőolvasót használunk, a WordPad ikonjait tartalmazó kis képeket ábrázoló sort egy fájlneveket tartalmazó oszlop helyettesíti az ikon fölött.
(A leírás vége.)

7.5 A tálcán található gombok csoportosítása

Mivel vannak olyan felhasználók, akik egyszerre több programot indítanak el, vagy több dokumentum van megnyitva egy programon belül, megtörténhet, hogy a tálca sok ikont tartalmaz. A csoportosítás olyan lehetőség, amely segíthet bennünket ebben a helyzetben. A csoportosítás lehetővé teszi, hogy egy program összes ikonját egyetlen ikon jelenítsen meg. Ha például három WordPad ablak van nyitva, akkor a csoportosítás ezt egy ikonként mutatja a tálcán.

A Windows Vistában csak akkor jön létre a csoportosítás, ha valóban szükséges, vagyis ha az egyedi ikonok mutatásával elfogyna a tálcán rendelkezésre álló hely. A csoportosított ikonok a jobb szélükön található le nyílról ismerhetők fel.

A Windows 7 esetében a csoportosítás alapértelmezett tulajdonság, a csoportosított ikonokat háromszoros szegély veszi körül.

A csoporton belüli egyes ikonok megtekintéséhez, mozgassuk a fókusz a tálcán a csoportosított ikonhoz, majd nyomogassuk a fel nyilat. A Windows Vistában az elemek neve egy vízszintes listában jelenik meg, egy kis miniatűr képpel a lista bal oldalán. A Windows 7-ben a miniatűr kép teljes méretű. A lista valamelyik elemének aktiválásához nyomjunk Entert.

A csoport összes elemének bezárásához mozgassuk a fókusz a kívánt ikonra, majd nyomjuk meg a Menü gombot a helyi menü megnyitásához, és válasszuk az Az összes ablak bezárása menüpontot. A Windows Vistában ezt a Csoport bezárása menüpont kiválasztásával érhetjük el.

A csoportosítás jellemzőinek megváltoztatásáról a „34.3 A tálca testreszabása” című fejezetben olvashatnak bővebben.

7.6 Jump List menük (ugrási listák)

A Windows 7 egyik újdonsága, hogy a tálca ikonjaihoz Jump List (ugrási lista) menük tartoznak. Az ugrási lista olyan menü, amely az alkalmazással utoljára megnyitott fájlokat, zeneszámokat, stb. tartalmazza. Például az Internet Explorer ugrási listája a legutóbb látogatott oldalakat mutatja. A Windows Media Player-ben a gyakran lejátszott elemek listája mellett elérhetünk más lejátszási funkciókat is. Az utoljára megnyitott helyek listája mindig a tevékenységeknek megfelelően változik, de maximum tíz elemet tartalmazhat. A lista tetején mindig a legutoljára meglátogatott elem található.

A Jump List menü a helyi menü egyik formája, a helyi menü gombjával vagy a jobb egérgombbal történő kattintással aktiválható. Fontos megjegyezni, hogy bizonyos helyzetekben a helyi menü gomb és a Shift + F10 gomb megnyomása hasonló helyi menüt eredményez, de a tálca ikonjának esetében a helyi menü gombjának megnyomására az ugrási lista jelenik meg, míg a Shift + F10 megnyomása egy szabványos helyi menühöz vezet. A helyi menüről a „11.8 A helyi menük” című fejezetben olvashatnak részletesen.

Ha gyorsabban el szeretnénk érni az ugrási listát, vagy ha nincs helyi menü gombunk, akkor a tálca egy ikonjának ugrási listáját megnyithatjuk a Windows gomb + Alt + # billentyűkombinációval, ahol a # a tálca ikonjának számát jelöli, balról jobbra haladva.

Minden legutóbb meglátogatott elem osztógombként jelenik meg az ugrási listában, amely kétféle cselekvést idézhet elő; nyomjunk Entert, ha meg akarjuk nyitni a célt, vagy nyomjuk meg a jobbra nyilat, majd az Entert, ha rögzíteni akarjuk az elemet a menüben. (Ld. a „34.3.1 Programok rögzítése a tálcán” című fejezetet) Egy rögzített elem a Jump List menü tetején jelenik meg, és nem változtatja a helyét tekintet nélkül arra, hogy az-e az utoljára megnyitott fájl vagy hely. Egy rögzített elemnél nyomjunk jobbra nyilat, majd Entert a rögzítés visszavonásához.

7.7 Az értesítési terület

Folytatva az asztal felfedezését, nyomjunk Tabot, hogy egy tálcáikonról az értesítési területre (ezt rendszertálcának is nevezik) mozgassuk a fókuszot. Az értesítési terület az asztal jobb szélén található. A rendszer állapotáról és olyan alkalmazásokról tartalmaz információkat, amelyek ritkán igényelnek interakciót. Az értesítési terület kicsi, az itt található ikonok szöveges címke nélküliek.

Alapértelmezetten a Windows 7 maximálisan 5 ikont mutat. Négy ezek közül a következő Windows szolgáltatásokat jeleníti meg: Műveletközpont, a hálózat állapota, hangerő és az óra dátummal. Az ötödik, a Rejtett ikonok megjelenítése lehetővé teszi bármelyik másik ikon megtekintését, például az elem töltöttségi állapotát, ha telepről működtetjük a gépünket.

Ezek az ikonok gyakran dinamikusak, és változtatják az állapotjelzésüket. Például a hangerő ikonnak, amely egy hangszórót ábrázoló kép, kettő, egy vagy nulla vonal jelenik meg az oldalán attól függően, hogy nagy, közepes vagy alacsony-e a hangerő, elnémitás esetén pedig egy tiltótábla szimbólumot mutat. Más ikonok csak időnként jelennek meg, a nyomtatás ikonja például csak akkor látszik, ha valamit éppen nyomtatunk.

Beállíthatjuk az értesítési területet úgy, hogy a Rejtett ikonok megjelenítése helyett az összes ikont mutassa. Ehhez a Windows 7-ben nyissuk meg a Rejtett ikonok megjelenítése vagy a dátum és idő ikonjának helyi menüjét. Válasszuk ki az Értesítési ikonok testreszabása menüpontot, majd a megjelenő párbeszédpanelen jelöljük be a Mindig jelenjen meg az összes ikon és értesítés a tálcán jelölőnégyzetet.

A Windows Vistában az értesítési terület összes ikonjának állandó megjelenítéséhez nyissuk meg a Rejtett ikonok megjelenítése helyi menüjét, válasszuk ki a Tulajdonságok menüpontot a párbeszédpanel megjelenítéséhez, és szüntessük meg az A nem aktív ikonok elrejtése jelölőnégyzet bejelölését.

Az értesítési terület ikonjai elemleírást (tooltip) tartalmaznak (az elemleírás olyan rövid magyarázó szöveg, amely rövid idővel az ikon fókuszba kerülése után jelenik meg, vagy amikor az egérmutató az ikon fölé kerül).

Az értesítési területen jellemzően olyan alkalmazások ikonjai találhatóak, amelyek hardverek biztonságos eltávolítását teszik lehetővé, valamint vírusirtó és e-mail programok érhetőek el azok segítségével. Néhány akadálymentesítési alkalmazás szintén úgy lehet beállítva, hogy az értesítési területen jelenik meg. Néhány ikon csak időnként jelenik meg, például a nyomtató ikonja csak nyomtatás esetén kerül kijelzésre.

Ahogy a tálcán, úgy az értesítési területen is lépkedhetünk az ikonok között a jobbra és a balra nyíl használatával.

Ha az értesítési terület egyik ikonja valamilyen tevékenység elvégzését igényli, akkor egy buborék jelenik, amely hasonlít az elemleírásra. Ha az egerrel rákattintunk a buborékra, akkor elvégezzük az igényelt tevékenységet. Rendszerint a művelet elvégezhető az értesítési terület ikonjának vagy az ikon helyi menüjének aktiválásával.

Egyéb lehetőségek vagy információk is elérhetőek az értesítési terület ikonjai segítségével. Például ha Entert nyomunk a hangerő vezérlőjének ikonján állva, akkor megjelenik egy párbeszédpanel, ahol a fel és a le nyíl használatával változtathatjuk a hangerőt, majd az Enter ismételt lenyomásával bezárhatjuk a párbeszédpanelt. A hangerővezérlő helyi menüje más, a hanggal kapcsolatos menüpontokat is tartalmaz.

7.8 Az Asztal megjelenítése gomb

A Windows 7 tálcáján az utolsó terület az Asztal megjelenítése gomb, amely a képernyő jobb alsó sarkában jelenik meg. Ezt a területet a Tab lenyomásával érhetjük el, ha a fókus az értesítési területen van.

Ha az egérmutató a gomb fölé kerül, az egy új funkciót aktivál, amit Betekintésnek nevezünk. (a szómagyarázatot ld. a fogalommagyarázatok között) A Betekintés aktiválásakor úgy látszik, mintha az összes programablak eltűnne, és csak az Asztal látható. Ha az egeret elmozdítjuk a gombról, ismét láthatóvá válnak a programablakok. Ha rákattintunk a gombra, a fókus az asztalra kerül. Ismételt kattintáskor a fókus visszakerül az aktuális program ablakára.

A Betekintés szolgáltatás nem túl érdekes a billentyűzethasználók számára, akik évek óta a Windows gomb + D megnyomásával tudták mozgatni a fókuszt egy program ablaka és az asztal között. (Ez a megfelelője az Asztal megjelenítése gombra történő kattintásnak.) A Windows 7-ben a Betekintés funkcióhoz tartozik a Windows gomb + Szóköz billentyűparancs, ami csak addig mutatja az asztalt, amíg a Windows gombot lenyomva tartjuk.

7.9 Parancsikonok az asztalon

A tálca feletti területet asztalnak nevezzük, (ld. a 2. és a 3. ábrát). Közvetlenül az asztalra juthatunk a Windows gomb + D lenyomásával vagy a Tab megnyomásával, ha a fókus az Asztal megjelenítése gombon van.

Az operációs rendszer telepítését követően az asztal csak néhány ikont tartalmaz. A programok installálásakor rendszerint megjelenik az asztalon annak parancsikonja, aminek segítségével könnyebben elérhetővé válik az adott program.

Amikor a fókus az asztalra kerül, a képernyő bal felső sarkában lévő ikon lesz az aktív. A nyíl billentyűk használatával lépkedhetünk az ikonok között. Sajnos az ikonok oszlopokban jelennek meg, és amikor a fókus egy oszlop legalsó ikonján van, a le nyíl megnyomására nem kerül át a következő oszlop első elemére. Az oszlopok közötti mozgáshoz használjuk a jobbra és a balra nyilat. Ez a sajátosság azzal a következménnyel jár, hogy ha sok ikon van az asztalon, akkor nehézséget jelenthet az elindítani kívánt megtalálása.

Egy ikon elérésének gyorsabb módja az első betű alapján történő navigálás. Nyomjuk meg a címke első betűjét, hogy eljussunk a következő olyan ikonhoz, amely azzal kezdődik. Nyomjuk meg ismét ugyanazt a betűt, hogy az adott betűvel kezdődő következő ikonhoz mozgassuk a fókuszot. Kettő vagy több karaktert is begépelhetjük az ikonnak, hogy ahhoz az elemhez érkezzünk, amely a megadott karaktersorozattal kezdődik. Ha azonban több mint fél másodpercet várunk egy betű és a következő karakter begépelése között, a Windows ezt úgy értelmezi, hogy a második karakter egy újabb elem első betűje, amelyet ki szeretnénk választani. Más szóval, ha az S után gyorsan beírunk egy T-t, akkor az első olyan elemhez kerül a fókusz, amely „st”-vel kezdődik. Ha viszont beírunk egy S betűt, majd több mint fél másodpercet várunk a T betű begépelésével, akkor először az első olyan elemre kerül a fókusz, amely „s” betűvel kezdődik, majd az első „t” betűvel kezdődő ikonra lépünk át.

Ha először elmozgatjuk a fókuszot az asztalról, majd ismét visszahelyezzük oda, akkor ahhoz az ikonhoz tér vissza, amelyen utoljára állt.

Ha a fókusz az asztalon található parancsikonok egyikén van, és megnyomjuk a Tab gombot, akkor az visszakerül a Start gombra.

Arról, hogyan adhatunk hozzá saját ikonokat az asztalhoz, és hogyan nevezhetünk át már létező ikonokat, a „34.4.1 Parancsikonok létrehozása az asztalon” című fejezetben írunk részletesen. Mivel a Start menüt, illetve a tálcát használva gyorsan eljuthatunk kedvenc programjainkhoz, akadhatnak olyanok, akik nem találják túl hasznosnak az ezekre mutató parancsikonok elhelyezését az asztalon.

8 A Start menü közelebbről

A Start menüt a Windows gombok valamelyikének megnyomásával aktiválhatjuk. Emlékeztetőül, a Windows gombok a szóköz billentyűtől két pozícióval balra vagy jobbra találhatóak. A következő fejezetek a Start menüt és annak használatát írják le.

8.1 A Start menü megnyitása és bezárása

A Windows gomb váltógomb. Ha a Start menü bezárt állapotban van, a Windows gombok egyikének megnyomásával megnyithatjuk. Ha a Start menü megnyitott állapotban van, a Windows gomb lenyomása bezárja, és visszahelyezi a fókuszot oda, ahol a Start menü megnyitása előtt állt, bármit is csináltunk akkor. Így gyorsan visszajutunk korábbi tevékenységünkhöz.

Ahogy azt korábban említettük, ha megnyomjuk az Esc billentyűt, miközben a Start menü megnyitott állapotban van, a fókusz a Start gombon marad, ahonnan billentyűparancsokkal eljuthatunk a tálcára, az értesítési területre vagy az asztalra.

Ha olyan billentyűzetünk van, ami nem tartalmazza a Windows gombot, a Ctrl + Esc billentyűk megnyomásával is megnyithatjuk a Start menüt, az Esc megnyomásával pedig bezárhatjuk azt. Az Esc használata viszont azzal a következménnyel jár, hogy a fókusz a Start gombon marad. Valamelyik futó programra történő váltásra használjuk a „váltás” parancsot (Alt + Tab, ld. bővebben a „33.1 Váltás az ablakok között” című fejezetet), vagy nyomjuk meg a Tab gombot, hogy a tálcára jussunk, majd a nyíl billentyűk használatával keressük meg azt a programot, amelyet használni szeretnénk, végül nyomjuk meg az Entert.

8.2 A Start menü áttekintése

A Start menü lehetővé teszi a fájlokkal és programokkal történő tevékenységet a számítógépen. Ikonok listáit tartalmazza programokhoz, helyekhez és fájlokhoz. Ezek a parancsikonok az elemek aktuális helyére mutatnak a merevlemezén, lehetővé téve ezeknek a Start menün keresztül történő elindítását anélkül, hogy tudnánk hol találhatóak fizikailag a lemezen.

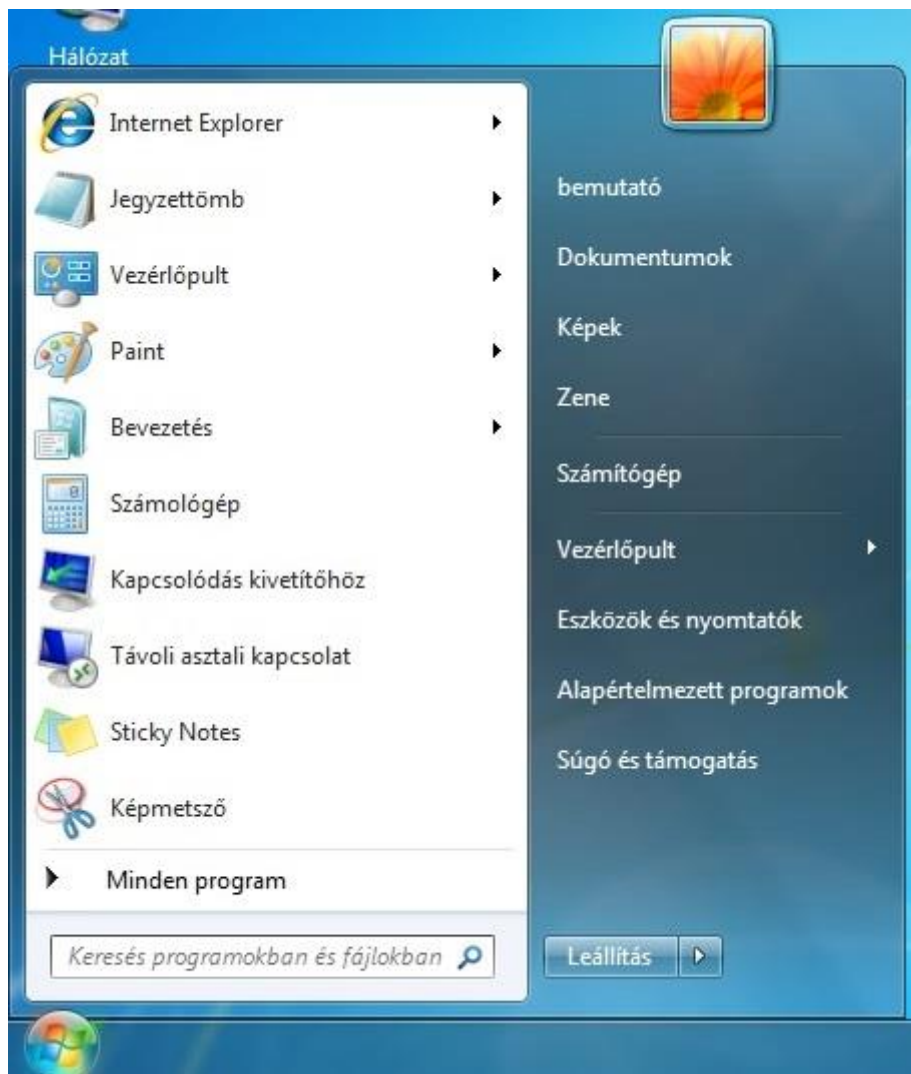
Fontos emlékeznünk rá, hogy a Start menüben található elemek szerkezete és kijelzése nem tükrözi vissza a merevlemezünkön lévő fájlok, programok és helyek szerkezetét.

A Start menünek olyan új szolgáltatásai vannak, amelyek célja, hogy megkönnyítsék, és hatékonyá tegyék annak használatát. Ilyen szolgáltatás például a keresőmező, amelybe egy elem nevét beírva egyszerűen megkereshetjük azt.

A Windows Vistában átválthatunk a Klasszikus Start menüre, ezt a Windows 7 rendszer esetén azonban nem tehetjük meg. A Klasszikus Start menü úgy néz ki, és úgy működik, mint a korábbi Windows verziók Start menüi (ld. a „34.2.1 Klasszikus nézet (kizárólag a Windows Vistában érvényes)” című fejezetet).

A Start menü két függőleges oszlopból áll. A bal oldali oszlop a programok, míg a jobb oldali az eszközök, illetve a helyek listáját tartalmazza.

A Start menü alapértelmezett állapotát a 4. ábra szemlélteti.

4. ábra: Start menü (ld. a 7. és a 8. fejezetet).

A 4. ábra leírása: Az ábra azt mutatja, hogy a Start gombot aktiválták, ezáltal megnyílik a Start menü, és részben fedi az asztalt. A Start menü két oszlopban jelenik meg. A baloldali oszlop mutatja az utoljára használt programok listáját. Ennek az oszlopnak az alján található a Minden program elem, amellyel az összes elérhető programot megnyithatjuk. Az oszlop legalsó részén található a keresőmező, ezen van a fókus, amikor megnyílik a Start menü. A baloldali oszlopban világos háttérben fekete szöveget látunk.

A jobboldali oszlop fontos helyek és programok parancsikonjait tartalmazza, valamint itt található a Leállítás osztógomb is. (Erről a „13.5.7 Gombvariációk” című fejezetben olvashatnak részletesen.) A jobboldali oszlopban a fehér szöveg sötét háttérben jelenik meg. (A leírás vége.)

Megjegyzés Windows Vistához: a baloldali oszlopban, a legfelül található két elem alapértelmezetten az Internet Explorer és az e-mail parancsikonja. Ezek rögzítve vannak, ami azt jelenti, hogy megtartják a helyüket a listában, függetlenül attól, hány alkalommal használjuk ezeket. A jobboldali oszlop szintén eltér kissé, a legnagyobb különbség az, hogy itt az utolsó elem az Eszköztár. Az Eszköztár vízszintes sor, amely (például) a Készenlét/Hibernálás

gombot és a Zárolás osztógombot tartalmazza, és ahol a különböző leállítási opciók érhetőek el.

8.3 Navigálás a Start menüben

A Start menü bejárása különböző módokon történhet:

Nyilakkal: Az oszlopok elemeit a fel és a le nyíl segítségével járhatjuk be. Ez kijelölve mutatja minden elemen a fókusz. Ha elérjük a menü elejét vagy végét, a fókusz annak végére illetve elejére ugrik. A balra és jobbra nyilat is használhatjuk az oszlopok közötti mozgáshoz kivéve, ha a fókusz egy osztógombon vagy almenün áll. Ekkor a jobbra nyíllal megnyithatjuk az almenüt.

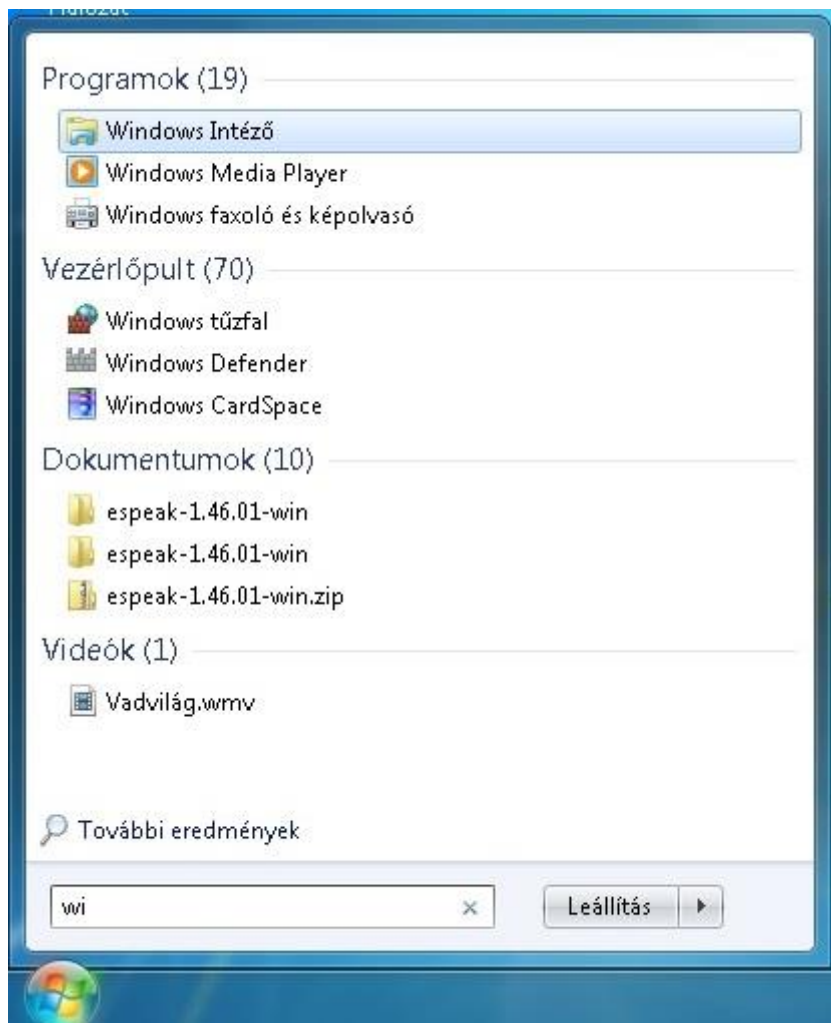
Tab billentyű: A Tab billentyű többszöri lenyomásának hatására a fókusz a keresőmezőről a jobboldali oszlop tetejére kerül át. A lista a felhasználói fiók nevével kezdődik, a fókusz áthelyezve a jobboldali oszlop aljára a Leállítás osztógombra jutunk. Itt megnyomva a Tab gombot a fókusz átkerül a baloldali oszlop tetejére, az, hogy itt mit találunk, attól függ, mely programokat használtuk utoljára. Ezután a Minden program sorra lépünk, majd visszajutunk a keresőmezőhöz a baloldali oszlop aljára. E területek mindegyikén használhatóak a nyíl billentyűk.

Navigáció az első betű alapján: Ha a fókusz a keresőmezőn van, minden lenyomott betű és szám a keresés részévé válik. Ha viszont a fókusz a Tab vagy a nyíl billentyűk megnyomásával elmozdítjuk a szerkesztőmezőről, akkor a menüpont első betűjének lenyomásakor a hozzátartozó sorra kerül a fókusz. Ha több elem ugyanazzal a betűvel kezdődik, a betű nyomogatásával a fókusz az elemek között fog lépkedni. Fontos megjegyezni, hogy a Leállítás osztógomb képi elem, így nem érhető el ezen a módon. A Leállítás gombot a Tab vagy a nyíl billentyűk használatával érhetjük el.

Gyakorlati példával szemléltetve a fentieket, a Sűgő és támogatás sorhoz történő eljutás egyik módja, hogy megnyomjuk a Windows, a Tab, majd az S gombot. Ha más elemek is vannak, amelyeknek S a kezdőbetűje, akkor a fókusz az első olyan elemre kerül, amely S betűvel kezdődik, majd az S betű ismételt lenyomásával eljuthatunk az összes olyan elemhez, amely azzal kezdődik. Az elem aktiválásához nyomjuk meg az Entert.

8.4 A Start menü keresőmezőjének használata

A Start menü megnyitásakor a fókusz a keresőmezőn van, ahogyan ezt a 4. ábra szemlélteti. Elkezdhetjük begépelni egy program vagy dokumentum nevét, a Windows pedig megkeresi a begépelteknek megfelelő elemeket. Az 5. ábra a Start menüt mutatja, a keresés kezdetekor.

5. ábra: Start menü a „wi” begépelése után (ld. a 8.4 fejezetet).

Az 5. ábra leírása: Amikor a Start menü megnyílik, a fókusz a keresőmezőn van. Ha a keresőmezőbe gépelünk valamit, akkor a jobboldali oszlop eltűnik, a baloldali oszlopban pedig a begévelt szövegnek megfelelő elemek jelennek meg. Ha például olyan elemet keresünk, amelynek „wi” betűkkel kezdődik, beírhatjuk ezeket a betűket a keresőmezőbe. Ebben az esetben az 5. ábrához hasonló eredményt kapnánk. Négy címsor alá csoportosítva jelenik meg az eredmény. A négy csoport a következő: Programok, Vezérlőpult, Dokumentumok és Videók. Mindegyik címsor zárójelek között tartalmazza a hozzátartozó csoportban található elemek számát, majd a csoport első három elemét. (Kivéve a Videóknál, ahol csak egy található) Ha az olvasó számítógépén végeznénk el ugyanezt a keresést, más eredményt kapnánk, mert azon a gépen nem ugyanazok a programok és fájlok vannak, mint a szerzőén. Ha több betűt gépelünk be a keresőmezőbe, a fókusz az első csoport első elemén lesz. (A leírás vége.)

Mihelyt begépelünk egy karaktert, a Windows elkezd megkeresni azokat a programokat, fájlokat, kedvenceket és e-mail üzeneteket, amelyek nevében vagy tartalmában előfordul az adott karakter, és az eredmények azonnal a baloldali oszlop elemeinek a helyére kerülnek. Ahogy karaktereket gépeljük, az elemek listája a begépelteknek megfelelően folyamatosan változik.

A Windows megjegyzi, hogy melyik programokat használjuk gyakran, és ezeket a lista elejére helyezi. Ez azt jelenti, hogy a gyakran használt programok esetében idővel csökkenni fog azoknak a betűknek a száma, amelyeket be kell gépelnünk az adott program megtalálásához.

Mindig használhatjuk a fel és a le nyílat a keresési eredmények megtekintéséhez. Vissza is térhetünk a kereséshez, hogy újabb karakterek begépelésével szűkítsük a találatok listáját. Ha a keresett elem megjelenik a találati listában, az elemen állva nyomjuk meg az Entert annak megnyitásához. Ha nem jelenik meg, folytathatjuk a karakterek hozzáadását a keresett kifejezéshez, vagy a BackSpace (Visszatörlés, Vissza nyíl) lenyomásával eltávolíthatjuk azokat.

Bármikor megnyomhatjuk az Esc billentyűt, hogy visszatérjünk a Start menü eredeti megjelenéséhez, illetve az üres keresőmezőhöz.

A keresés intelligens és dinamikus. Ha begépeljük a „vak”, a „látás” vagy „látóképesség” szavakat, az első három találat a „Csökkent látás figyelembevétele”, az „A képernyő egyes területeinek nagyítása a Nagyító használatával”, és az „Optimalizálás csökkent látásra” lesz. Az intelligens keresés azt jelenti, hogy nem kell pontosan tudnunk a keresett szolgáltatás nevét ahhoz, hogy a megtaláljuk azt.

A keresési lehetőségeket a Windows több szolgáltatása tartalmazza, például a Windows Intéző, a Vezérlőpult, a Súgó és támogatás, ezekről később lesz szó.

8.5 Az utoljára használt programok

A baloldali oszlop tetején található azoknak a programoknak a listája, amelyeket utoljára nyitottunk meg a Start menüből. Ez a lista a programhasználati szokásaink alapján folyamatosan változik. Ha csak egy-két programot használunk a számítógépen, akkor gyorsan eljuthatunk ezekhez a Start menü megnyitásával és a le nyíl nyomogatásával.

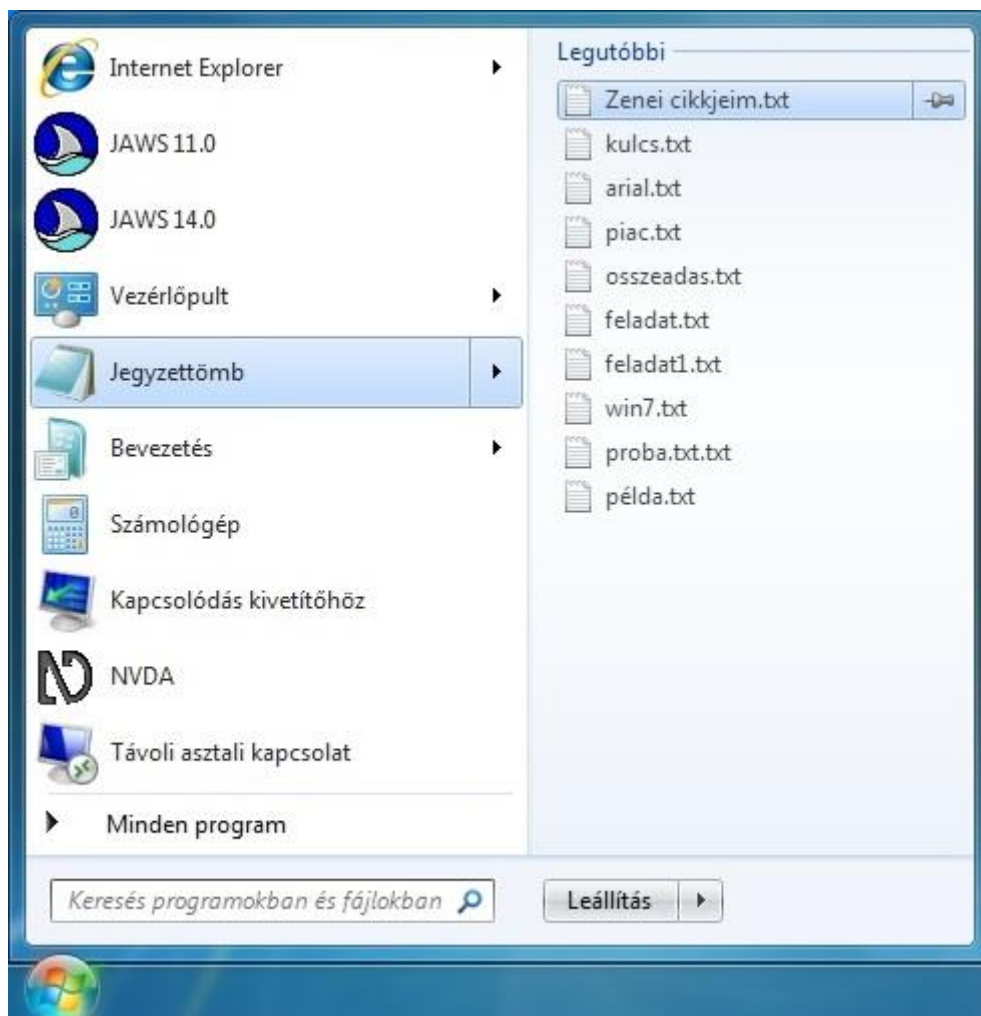
A Windows 7-ben minden újonnan telepített program kiemelten jelenik meg a Minden program elem felett mindaddig, amíg először használjuk azt a programot, vagy amíg nincs más új program feltelepítve.

Egy adott program elindításához a Start menüben mozgassuk a fókusz annak sorára, majd nyomjuk meg az Entert. A Start menü bezáródik, és elindul a program.

Az utoljára használt programok listájában egyes elemek Jump List menüt is tartalmaznak. Ezek az elemek osztógombok. Ha a fókusz ilyen van, akkor nyomjunk Entert a program elindításához, vagy használjuk a jobbra nyílat a Jump List menühöz történő mozgáshoz.

A Start menü Jump List menüje mutathatja az utoljára használt elemeket, a gyakran használt programokat vagy feladatokat. A Jump List menü elején található statikus szöveg mutatja, hogy mit jelez ki a program. Minden utoljára, illetve gyakran használt elem osztógomb. A program elindításához nyomjunk Entert, ha pedig rögzíteni szeretnénk egy elemet az almenübe, nyomjuk meg a jobbra nyílat.

Az utoljára használt programok megváltoztatásának módjairól ld. a „34.2 A Start menü testreszabása” című fejezetet.

6. ábra: Start menü nyitott Jump List menüvel (ld. a 8.5 fejezetet).

A 6. ábra leírása: A Start menü nyitott állapotban van, az Internet Explorer, a Vezérlőpult a Jegyzetömb és a Bevezetés elem jobbra néző nyíl alakú jelet tartalmaz, amelyek azt mutatják, hogy ezekhez Jump List menü tartozik. A fókusz a Jegyzetömb elemen áll, amelynek Jump List menüje nyitva van, elfedve a Start menü jobboldali oszlopát a Leállítás gomb kivételével. A Jump List menü az utoljára használt fájlokat mutatja, tíz elemet tartalmaz. Az első elemen, a Zenei cikkek.txt fájlra áll a fókusz, ez az elem rögzítve van. (A leírás vége.)

8.6 Minden program

A Minden program elem a Start menü egyik eszköze tetszőleges Windows program elindítására. Ha programokat telepítünk, gyakran azt vesszük észre, hogy a program parancsikonzja megjelenik a Minden program menüben. Az új elemek kiemelve jelennek meg a menüben, hogy könnyebben meg lehessen őket találni. Mindaddig kiemeltnek maradnak, amíg először nem használjuk ezeket.

Ha a Minden program menüponton Entert nyomunk, akkor az alkalmazások abc szerinti listája jelenik meg a baloldali oszlopban. Minden elem program vagy programok csoportja, pl. Játékok. A listában előbb a programok jelennek meg, ezeket követik a programcsoportok. A programlista alján található a Vissza gomb, alatta pedig a keresőmező. Az oszlop jobb oldalán

található az egérrel használható görgetőszávon, amennyiben nincs elég hely az összes elem egyszerre történő megjelenítéséhez. A Vissza gomb és a keresőmező mindig látható.

A fel és a le nyíl használatával felfelé és lefelé lépkedhetünk a menüben, illetve az első betű alapján történő navigációval járhatjuk be a programokat és a programcsoportokat.

Nyomjunk Entert a program nevére, ha el szeretnénk azt indítani (ekkor a Start menü bezáródik).

Nyomjunk jobbra nyílat egy programcsoport nevére, ha ki akarjuk azt nyitni, hogy lássuk a tartalmát. A csoport elemei a csoport neve alatt jelennek meg. Nyomjunk balra nyílat vagy Entert egy nyitott csoportnévre, ha ismét be akarjuk azt zárni. Nyomjunk Esc gombot a Minden program almenü bezárásához, a Start menübe történő visszatéréshez.

A Minden program almenüben használhatjuk a Tabot a fókusz a Vissza gombra, majd a keresőmezőre, végül a jobboldali oszlopra történő mozgatásához.

8.7 Helyek és segédprogramok

A Start menü jobboldali oszlopa fentről lefelé haladva a következő elemeket tartalmazza: a felhasználói fiók ikonja (ennek segítségével az egérhasználók a Vezérlőpult felhasználói fiókjának beállításához juthatnak), a felhasználó neve, Dokumentumok, Képek, Zene, Játékok, Számítógép, Vezérlőpult, Eszközök és nyomtatók, Alapértelmezett programok, Súgó és támogatás, és végül a Leállítás gomb. A Leállítás osztógomb, amely több lehetőséget kínál fel, ha ki akarjuk kapcsolni a számítógépet. A Windows Vistában a jobboldali oszlop utolsó eleme az Eszköztár, amely hasonló lehetőségeket kínál fel. A számítógép leállításáról részletesen ld. a „9 A Windows-munkamenet befejezése” című fejezetet.

A jobboldali oszlop legtöbb eleméről eldönthetjük, hogy meg legyen-e jelenítve. Ha a megjelenítés mellett döntünk, azt is megadhatjuk, hogy külön ablakban vagy pedig almenüben mutassák-e a tartalmukat. Bővebb információért ld. a „34.2 A Start menü testreszabása” című fejezetet.

Az asztal, a tálca és a Start menü nagy része testreszabható, de mielőtt belemennénk ezeknek a komplex műveleteknek az ismertetésébe, térjünk át egy másik Windows alapfogalom leírására, amely lehetővé teszi a felhasználó számára a programok széleskörű használatát. Később visszatérünk a Windows 7 speciális funkcióira.

9 A Windows-munkamenet befejezése

Ha befejeztük a számítógép használatát, nem szabad azonnal felállni és elsétálni. Ha ezt tennénk, bárki használhatná tudtunk nélkül a számítógépet, és az még áramot is fogyasztana. A számítógép leállításához több lehetőség közül választhatunk.

A legfontosabb, hogy ne úgy kapcsoljuk ki a gépet, hogy egyszerűen megnyomjuk a bekapcsoló gombot. Emlékezhetünk rá, hogy bekapcsolás után a gép egy ellenőrzési folyamatot hajt végre, ezt bootolásnak nevezzük. Mielőtt kikapcsolnánk a gépet, egy hasonló folyamat zajlik le, amely biztosítja, hogy minden fájlunkat és beállításunkat elmentsük a leállítás előtt. Ha csak egyszerűen kikapcsoljuk a számítógépet, azzal a fájl- és adatvesztést kockáztatjuk meg, és a legközelebbi bekapcsolás után rengeteg időbe telhet, mire a problémaellenőrzést követően elindul a gép.

A Start menü jobboldali oszlopának alján hét lehetőséget találunk a Windows munkamenet befejezésére, ezek a következők:

Zárolás: üres lesz a képernyő, és megjelenik a jelszó szerkesztőmezője (amennyiben korábban beállítottuk, hogy jelszó megadásával szeretnénk használni a gépet). A számítógép legközelebbi használatakor meg kell adnunk jelszavunkat. Ez akkor lehet hasznos, ha fel kell állnunk a gép mellől, és nem akarjuk, hogy mások lássák, mit dolgoztunk, vagy a távollétünkben használják a számítógépet, viszont rövid időn belül folytatni szeretnénk a munkát. A Windows gomb + L gyorsbillentyű segítségével bármikor lezárhatjuk a számítógépünket.

Kijelentkezés: akkor hasznos, ha több felhasználói fiók is van a gépünkön. (bővebben ld. a „29 A felhasználói fiókok” című fejezetet.). Ekkor befejeződik a mi munkamenetünk, de a gép készen áll arra, hogy valaki más bejelentkezhesen a felhasználói fiókjába. Mielőtt kijelentkezünk a felhasználói fiókunkból, be kell zárunk minden programot és dokumentumot, mert ha mi nem zárjuk be, akkor a Windows megteszi ezt, ami a munkánk és adataink elvesztésével járhat.

Felhasználóváltás: lehetővé teszi egy másik felhasználó számára a bejelentkezést anélkül, hogy be kellene fejeznünk Windows munkamenetünket. Ilyenkor két vagy több felhasználó is használhatja a számítógépet, habár egy időben csak egyikük tud rajta dolgozni.

Alvó állapot: hozzáférhető marad a munkamenetünk, viszont lekapcsolja az áramot a merevlemezről és a monitorról – ez az a két terület, amely a legtöbb áramot fogyasztja. Alvó állapot alatt nem használhatjuk a gépet, amikor viszont a bekapcsoló gomb megnyomásával újra üzemkész állapotba helyezzük, akkor nem kell mást tennie, csak áram alá helyezni a merevlemez és a monitort, mi pedig – jelszavunk begépelése után - ott folytathatjuk a számítógép használatát, ahol abbahagytuk. Az alvó állapot olyan energiatakarékos állapot, amely lerövidíti az újratekés idejét.

Hibernálás: elmenti a munkamenetünk során bekövetkezett változásokat, és teljesen kikapcsolja a számítógépet, viszont amikor legközelebb dolgozunk vele, ott folytathatjuk tevékenységünket, ahol abbahagytuk, mert minden nyitott programot és dokumentumot elmentett. Hibernálás esetén több időbe telik, hogy ismét dolgozni tudjunk a géppel, mint amennyi időt ez az alvó állapot után igénybe vesz, viszont a hibernálás alatt nem használ a gép áramot.

Leállítás: bezárja a munkamenetet, és teljesen áramtalanítja a számítógépet, így az magától kikapcsol. A leállítás előtt minden dokumentumot és programot el kell mentenünk, mert ha

nem tesszük meg, akkor a Windows végzi el helyettünk, és ez a munkánk és adataink elvesztésével járhat.

Újraindítás: leállítja a munkamenetet, majd rögtön újra is indítja a számítógépet. Akkor lehet rá szükség, ha problémát észlelünk a Windows működésében (ld. a „35 A fellépő problémákról” című fejezetet), valamint a programok feltelepítése után is hasznos és bevált gyakorlat a gép újraindítása.

A fent említett opciók bármelyikének használatához a Windows 7-ben nyissuk meg a Start menüt, majd nyomjuk meg a jobbra nyilat. A fókusz most egy címkézett osztott gombon, a Leállítás gombon van. Nyomjunk Entert a leállításhoz, vagy egy jobbra nyilat, hogy a többi lehetőség függőlegesen elhelyezkedő menüjéhez jussunk.

A Windows Vistában nyissuk meg a Start menüt, és nyomjuk meg a jobbra nyilat. Az első gomb címkéje az Alvó állapot. Nyomjunk Entert ennek az aktiválásához vagy jobbra nyilat ahhoz, hogy a zárolás címkével ellátott osztott gombhoz érkezzünk. Ennek az aktiválásához nyomjunk Entert vagy jobbra nyilat, hogy megtekinthessük mind a hét leállítási opció függőlegesen elhelyezkedő menüjét.

Ha a fókusz a leállítási opciók menüjén van, nyomjunk le nyilat a listában történő mozgáshoz és Entert annál a lehetőségnél, amit el akarunk indítani. Bármikor megnyomhatjuk az Esc gombot, hogy visszatérjünk a Start menübe. (Ha már eljutottunk az osztott gomb menübe, kétszer kell megnyomnunk az Esc billentyűt.)

A leállítás és az újraindítás ideje eltérő lehet, ha frissítéseket telepítünk, és ha ez a telepítés a leállítás és az újraindítás részeként történik.

A Windows különböző lehetőségeket ajánl fel arra, hogy bizonyos hosszúságú, használat nélkül eltelt idő után alvó vagy hibernált állapotba kerüljön a számítógép. Azt is beállíthatjuk, hogy mindez a bekapcsoló gomb megnyomásakor történjen. (ld. a „34.2.5 A bekapcsoló gomb megnyomása” című fejezetet).

10 A programablakok részei

A programok olyan körülhatárolt területen futnak, amelyet ablaknak nevezünk. Az ablak munkaterületet (ld. fogalommagyarázat) tartalmaz, itt információt vihetünk be a gépbe, vagy információhoz jutunk a munkaterület kezelésére alkalmas eszközök használatával. A munkaterület annak megfelelően változik, hogy mit tesz lehetővé az általunk használt program. Például a szövegszerkesztőben egy nagy, üres szerkesztési területet tartalmaz, amibe begépelhetünk egy szöveget, egy táblázatkezelőben számos sor és oszlop van, ahol adatokat helyezhetünk el. Az, hogy mely eszközök hozzáférhetőek, a munkaterülettől függ. Egy szövegszerkesztő főleg a szavakkal történő munkavégzésre van felkészülve, míg egy táblázatkezelő a számokkal végzett munkát támogatja.

A Microsoft különböző követendő elveket ajánl a szoftverkészítőknek a programablakok, eszközök és munkaterületek megalkotásához. Ez azt jelenti, hogy sok programnak hasonló a felülete. Ez a fejezet a programablakok általános elrendezését mutatja be; a későbbi fejezetek pedig részletesebben foglalkoznak a programok néhány elemével.

Van néhány elem, amely minden programablakban közös, ezek a következők:

Címsor: az ablakot azonosítja.

Menüsor: különböző menüpontokat és beállításokat tartalmaz.

Eszköztár: parancsok gyűjteménye, amely az egérrel történő egyszerű elérést támogatja.

Szalag: a menüsört és az eszköztárat helyettesíti, csak néhány Microsoft programban hozzáférhető.

Munkaterület: az a terület, ahol dolgozunk.

Görgetősáv: hosszú dokumentumok esetén ahhoz ad eligazítást, hogy a dokumentum melyik része látható éppen.

Állapotsor: arról az elemről ad információt, amelyen a fókusz van.

Ez a fejezet egymás után három programablakot mutat be, hogy képet adjon a szerkezetükről.

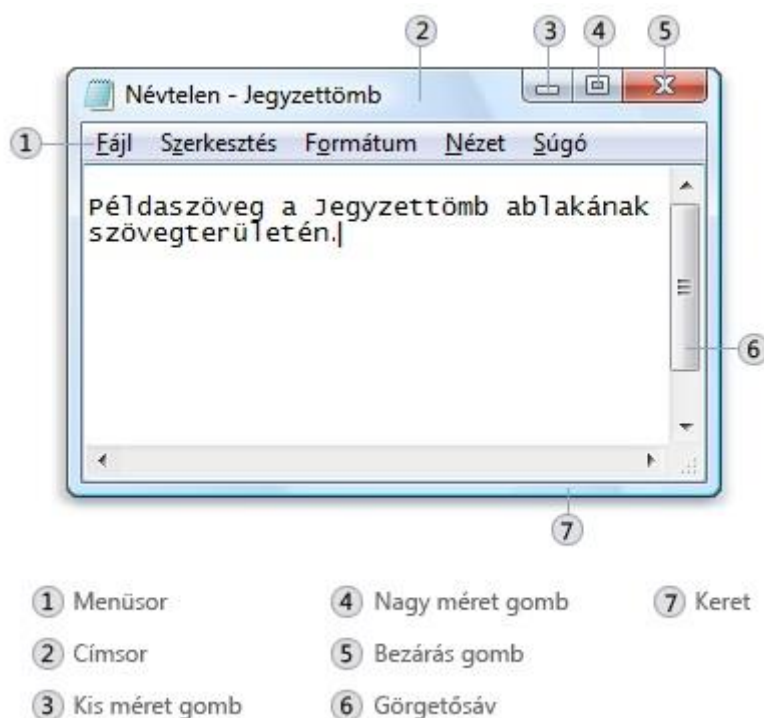
Jegyzettömb: egy alapszintű szövegszerkesztő, aminek a programablaka egyszerű elrendezésű menüt tartalmaz.

WordPad (a Windows Vistában): szintén alapszintű szövegszerkesztő. A Windows Vistában a WordPad programablaka hasonló a Jegyzettömbéhez, viszont összetettebb funkcionális.

WordPad (a Windows 7-ben): a Windows 7-ben a WordPad programablaka megváltozott, menü helyett szalagot tartalmaz.

A három programablakot a 7. 8. és a 9. ábra szemlélteti.

10.1 A Jegyzettömb ablakának elrendezése

7. ábra: A jegyzettömb ablakának elrendezése (ld. a 10.1 fejezetet)

A 7. ábra leírása: a Jegyzettömb programablaka nyitva van. A címsor az ablak tetején helyezkedik el, bal oldalon a rendszer menü ikonját, az éppen aktuális fájl nevét és a program nevét jelzi ki. Jobb oldalon három mini ikon látható az ablak kisméretűvé, teljes méretűvé

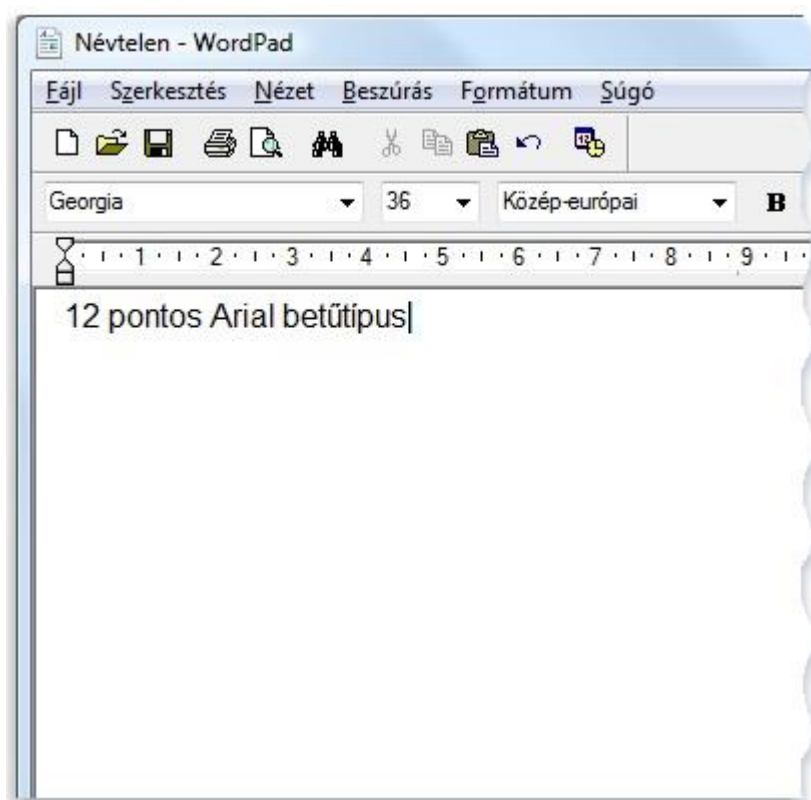
történő átalakításához, illetve bezárásához. Ez a dokumentum még nincs elmentve, így a fájlnev az, hogy Névtelen. A bezárás ikon piros, ami azt jelzi, hogy ez az aktív ablak.

A címsor alatt található a menüsor (főmenünek is nevezzük), ez a következő menüpontokat tartalmazza: Fájl, Szerkesztés, Nézet és Súgó. Mindegyikhez aláhúzott gyorsbillentyű tartozik.

A menüsor alatt található a munkaterület, ez egy szerkesztőmező, ahova szöveget gépelhetünk be. A felhasználó begépelte valamilyen szöveget, és a kurzor (beszúrási pont) a szöveg végén áll.

Az ablak jobb oldalán függőleges görgetősáv található; ez egy oszlop nyíl alakú jelekkel mindkét végén. Ha a dokumentum hosszabb annál, mint amennyit az ablak meg tud jeleníteni, akkor megjelenik egy kocka a görgetősávban, amely a dokumentumon belüli pozíciót mutatja. (A leírás vége.)

10.2 A WordPad ablakának elrendezése a Windows Vistában

8. ábra: a WordPad ablakának elrendezése a Windows Vistában (ld. a 10.2 fejezetet)

A 8. ábra leírása: a WordPad programablaka nyitva van a Windows Vistában. A programablak felső sora a címsor, amely balról jobbra haladva a rendszer menü ikonját, az aktuális fájl nevét, a program nevét tartalmazza. Ez a dokumentum még nincs elmentve, így a fájlnev „Névtelen”.

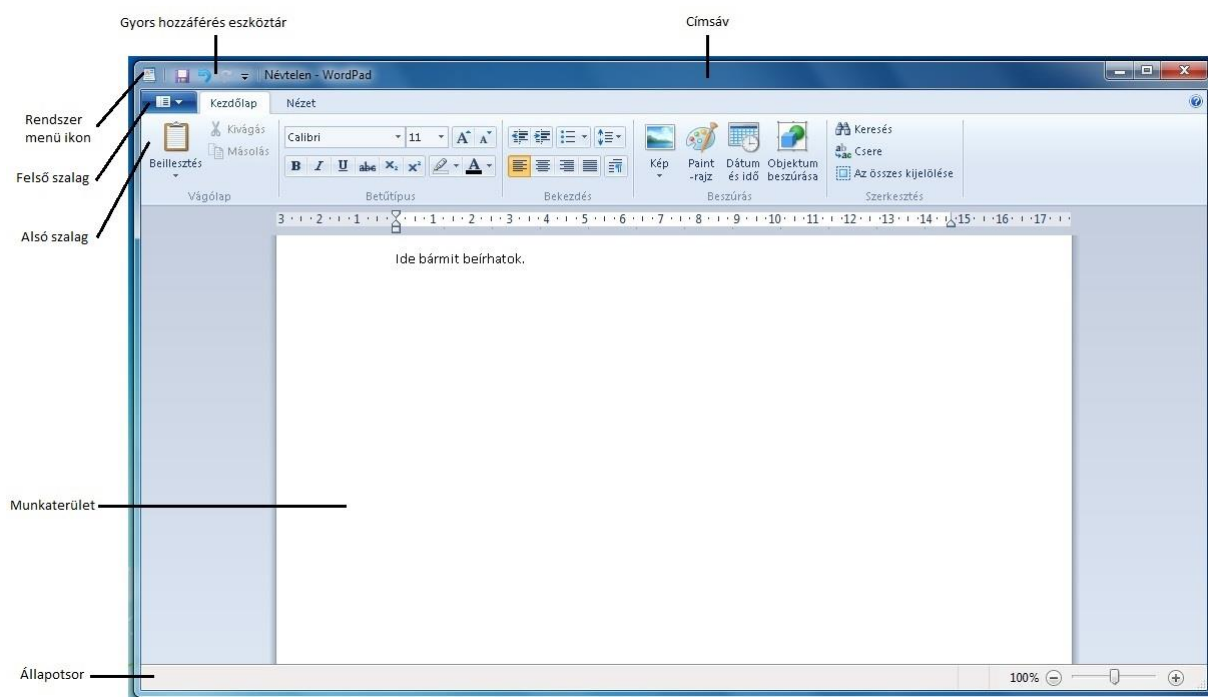
A címsor alatt található a menüsor (főmenü), amely a következő menüpontokat tartalmazza: Fájl, Szerkesztés, Nézet, Beszúrás, Formátum és Súgó. Mindegyikhez aláhúzott gyorsbillentyű tartozik.

Ez alatt kétsornyi ikon található. Az első sort Eszköztárnak hívják, az ikonjai a gyakran végzett műveletek ikonjai. Ilyen művelet például az új dokumentum létrehozása vagy az éppen aktuális dokumentum mentése. A második ikonsor a formátumhoz kapcsolódik, ezt Formátumsávnak nevezzük.

A következő sor a vízszintes vonalzó, amely az oldal szélességét centiméterben méri, jelezve a margókat.

A vonalzó alatt helyezkedik el a munkaterület. Ez a szerkesztési terület, ahova szöveget gépelhetünk be. A felhasználó beírt egy sornyi szöveget, a kurzor (beszúrási pont) a sor végén áll. (A leírás vége.)

10.3 A WordPad ablak elrendezése a Windows 7-ben

9. ábra: A WordPad ablakának elrendezése a Windows 7-ben, amely a szalagot (ribbont) is tartalmazza, ld. a 10.3 fejezetet.

A 9. ábra leírása: A WordPad program ablaka nyitva van a Windows 7-ben. Az ábrát a könnyebb érthetőség kedvéért címkékkel egészítettük ki. A címsor az ablak tetején balról jobbra haladva a következőket jelzi ki: a rendszermenü ikonját, a gyors hozzáférés eszköztárat, az aktuális fájl- és programnevet, jobb oldalon pedig három ikon található az ablak kisméretűvé történő átalakításához, a teljes méretűre történő váltáshoz, illetve az ablak bezárásához. Ez a dokumentum még nincs elmentve, így a fájl neve Névtelen. A bezárás ikon piros, ami azt jelzi, hogy ez az aktív ablak.

A címsor alatt helyezkedik el a szalag, amely több sorban helyezkedik el a képernyőn. (ld. a „12 A menüszalag” című fejezetet). A szalag két részből áll. A szalag felső része egy ikont tartalmaz, amely mellett a le nyíl található, majd ezt követi két gomb, a Kezdőlap és a Nézet. A Kezdőlap gombon van a fókusz, a szalag alsó része pedig a hozzátartozó parancsokat mutatja. A felső rész jobb oldalán a Súgó ikonja található. A szalag alsó része különböző ikonok csoportjait tartalmazza sorokra osztva. A csoportok címkéi a következők: Vágólap,

Betűtípus, Bekezdés, Beszúrás és Szerkesztés. Minden csoporton belül több ikon található, ezek közül néhány címkét is tartalmaz.

A szalag alatt vízszintes vonalzó van, amely centiméterben méri az oldal szélességét, és jelzi a margókat.

A vonalzó alatt található a szerkesztési terület, ahol a dokumentumunkkal dolgozhatunk. Ez úgy néz ki, mint egy fehér papír sötétebb háttérrel, ami az ablak alatt is folytatódik. A felhasználó begépelte valamennyi szöveget.

A programablak legalsó része az állapotsor. A jobb oldalon a „100%” felirat jelenik meg, ezt követi a csúszka mínusz ikonnal a bal és plusz ikonnal a jobb oldalon. Ez azt mutatja, hogy a dokumentumot 100%-osan, valóságos méretében látjuk.

Mivel a jelzett dokumentum eléggé rövid ahhoz, hogy elférjen a programablakban, nincs függőleges görgetősáv a programablak jobb oldalán. (A leírás vége.)

10.4 A Jegyzetömb és a WordPad programablakainak összehasonlítása

A Jegyzetömb és a WordPad programablakának sok közös tulajdonsága van. Azonban eltérések is vannak köztük, amik a programok közti különbségeket tükrözik vissza. A hasonlóságok közül több általánosan jellemző a programablakokra, ezek a következők:

Keret: az ablak körüli határvonal. A keret és a bezárás gomb háttérszínének változása jelzi, hogy a fókusz azon az ablakon van-e.

Címsor: azonosítja az ablakot. A rendszermenü ikon a címsoron egy menühöz vezet, amely pontjainak segítségével az ablak méretét és helyét változtathatjuk meg.

Menüsor menüpontjai: ezek programonként változnak attól függően, hogy milyen szolgáltatások érhetőek el.

Eszköztár ikonok: a gyakran használt funkciók ikonjai kerülnek megjelenítésre az eszköztáron. Sok programban az eszköztár nem érhető el billentyűzet használatával. Ezek az ikonok olyan parancsokhoz tartoznak, amelyek menüből és gyorsbillentyűkkel is elérhetők, így lehetnek olyan felhasználók, akik egyáltalán nem kedvelik az eszköztárat. Az egeret használók számára azért előnyös az eszköztár, mert lehetővé teszi a gyakran használt parancsok kiválasztását anélkül, hogy meg kellene nyitniuk a menüt.

Görgetősáv: ha egy dokumentum annyira hosszú, hogy nem fér el teljesen az ablakban, a munkaterület jobb oldalán megjelenik egy függőleges görgetősáv. Az egerhasználók az eszköztár segítségével változtathatják, hogy mely része legyen látható a dokumentumnak anélkül, hogy változtatniuk kellene a kurzor pozícióját. A dokumentum aktív részének változtatásához a vak emberek a nyíl billentyűket használják, ezáltal egyaránt megváltozik annak képernyőn látható része és a kurzor helye is.

Két fő különbség van a Jegyzetömb és a WordPad programablakai között:

A Jegyzetömbben nincs állapotsor, illetve vonalzó.

A Jegyzetömbben csak menük vannak, míg a WordPadben menük és eszköztárak is találhatóak (Windows Vista), vagy szalagok és gyors hozzáférés eszköztár (Windows 7).

11 A menük működése

11.1 Szakkifejezések

A Windowsban a menü kifejezés az éttermi étlap példájából ered, számos funkciót kínál fel, amelyek közül választhatunk. Az egyes funkciók csoportosítva jelennek meg.

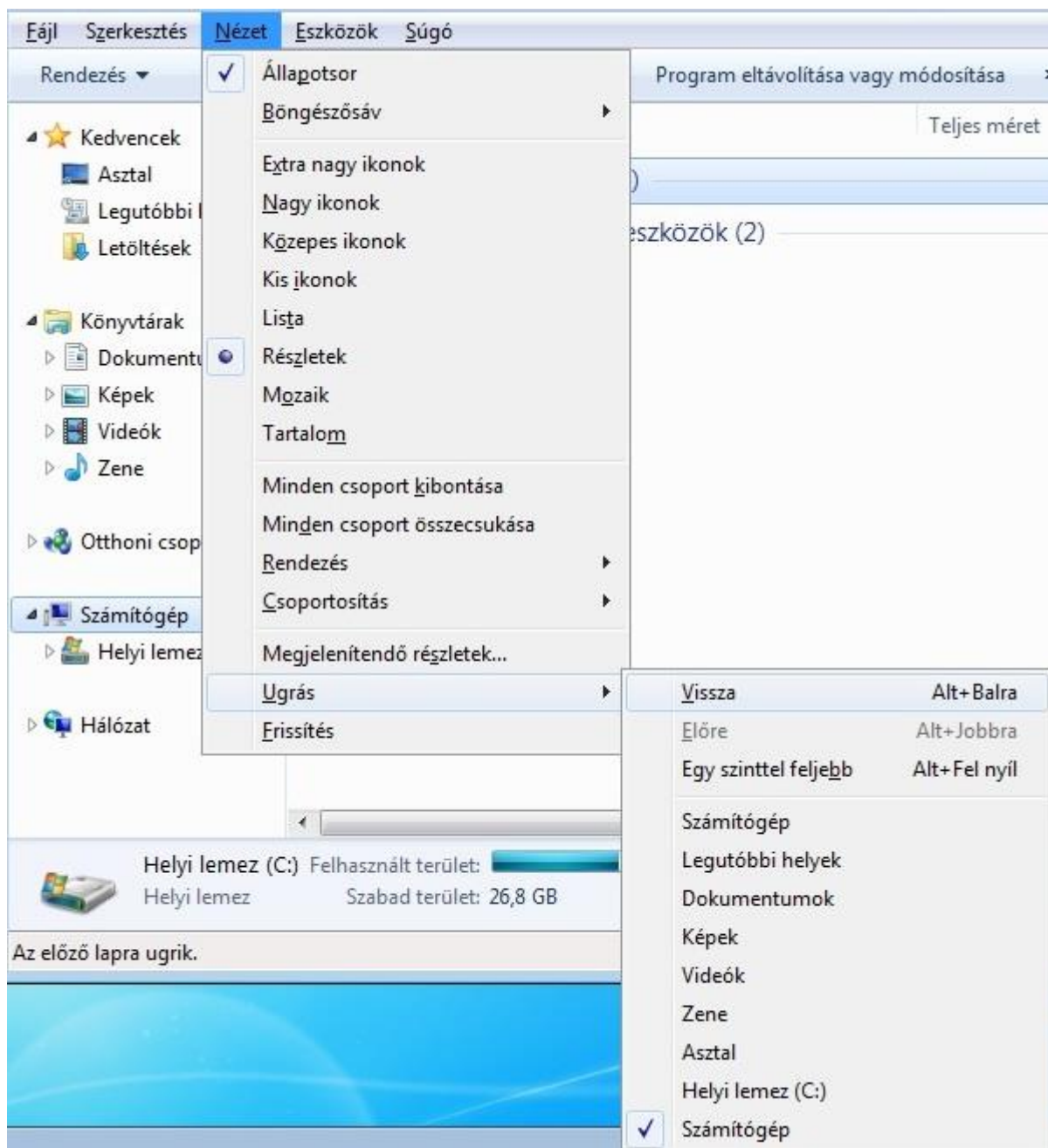
Egy program menüsora több almenüt, illetve menüpontot tartalmaz, megjelenésüket tekintve ezek mindegyike egyetlen szó. Ha aktiváljuk az almenük egyikét, akkor további menüpontok jelennek meg egy külön listában. A menü neve elárulja, hogy milyen funkciókra, illetve parancsokra lehet számítani az almenüben. Az almenü függőleges listában jelenik meg a főmenüpont alatt, gyakran nevezik legördülő menünek. Előugró menünek is hívják, mert aktiváláskor jelenik meg a képernyőn.

Mindegyik menüponthoz tartozik aláhúzott gyorsbillentyűvel ellátott szöveges címke. Az elem jobb oldalán jelenik meg kiegészítő információ arról, mi történik, ha az adott elemet választjuk, az elem aktuális állapotáról pedig a bal oldalon találhatóak információk.

Sok programban az egyik fő menüpont a Fájl, amely egy almenüt tartalmaz új fájl létrehozásához, már létező fájl megnyitásához, a fájl bezárásához, a fájl mentéséhez, a fájl mentéséhez más néven, a nyomtatáshoz, stb.. A Szerkesztés menüpont alatt összegyűjtött funkciók a szöveg kereséséhez vagy cseréjéhez, a szöveg mozgatásához vagy másolásához, törléséhez és – ami nagyon fontos – a szerkesztési műveletek visszavonásához találunk funkciókat. A Nézet menüpont a képernyőn látottaknak és azok megjelenésének a megváltoztatására kínál lehetőséget. A Formátum menüben alapvetően a szöveg kinézetét, betűtípusát és méretét változtathatjuk meg, de a szövegszerkesztők ennél jóval több lehetőséget kínálnak. Az utolsó menüpont általában a Súgó, amely részletes információt ad a program nevééről és verziójáról, továbbá lehetővé teszi a programhoz tartozó súgórendszer megnyitását. Az F1 gomb megnyomására azonnal megnyílik a súgó.

A menük általában elérhetővé teszik a program összes funkcióját. Néhány almenü és menüpont ismerős lehet a különböző programokban történő azonos megjelenésük miatt. Például a menüsor bal oldalán gyakran a Fájl menü, a jobb oldalán pedig a Súgó található. Az első menüpont a Fájl almenüben rendszerint az Új, az utolsó pedig a Kilépés vagy a Bezárás. Egy menü menüpontjai a programnak megfelelően változnak, a Fájl és a Súgó között más menüpontok is lesznek, ezek az adott programtól függenek.

A 10. ábrán egy menüsor szerepel nyitott almenükkel, a lehetséges fájlnézettel kapcsolatos lehetőségeket jeleníti meg. Az itt látható program leírása a „Fájlkezelés, Windows Intéző” című részben olvasható. A következő fejezetekben ismertetett alapelvek közül jó néhányat szemléltet az alábbi ábra.

10. ábra: A menüsor és az almenük (ld. a 11. fejezetet)

A 10. ábra leírása: A Windows Intézőben a Nézet menüpont lett kiválasztva. Ez nyitja meg azt az almenüt, amely arra vonatkozóan tartalmaz menüpontokat, hogy mi és hogyan kerüljön megjelenítésre az ablakban. A menüpontok gyorsbillentyűi aláhúzott betűkként láthatóak.

Több menüpont jobb oldalán található jobbra mutató nyíl alakú jel, ami azt jelzi, hogy ezekhez további almenük tartoznak, ahogyan ezt a kinyitott Ugrás menüpont is mutatja. A fókusz az Ugrás menüpontra van, amelynek almenüje a Nézet jobb oldalán jelenik meg. Az Ugrás almenüjében a fókusz az első menüpontra, a Vissza-ra van. Az Előre menüpont halványszürke színe azt jelzi, hogy ez jelenleg nem elérhető. Néhány menüponthoz gyorsbillentyű is tartozik, amit a felirat jobb oldalán jelenít meg a program (ld. a „11.4

Gyorsbillentyűk” című fejezetet és a Gyorsbillentyűk című részt). A gyorsbillentyűk segítségével a menürendszer használata nélkül aktiválhatjuk a menüponthoz tartozó funkciót.

Az Állapotsor menüpont mellett pipa szerepel, ami azt jelenti, hogy egyedül ezt jelöltük be, és az állapotsort a programablak kijelzi. Ha nem lenne ott a pipa, ez azt jelentené, hogy az állapotsor nincs megjelenítve.

A Extra nagy ikonok és a Tartalom között elhelyezkedő nyolc menüpont egy csoportot alkot, a csoportot elválasztó vonalak jelzik az almenüben. Ezek közül a Részletek menüpont mellett van egy kerek jel (golyó). Az ilyen csoportoknak pontosan egy elemét meg kell jelölni, jelen esetben ez a Részletek. A csoport egy másik tagjának bejelölése automatikusan megszünteti a Részletek kiválasztását.

A Megjelenítendő részletek menüpont szövegét három pont követi, ez azt jelzi, hogy ez az elem egy párbeszédpanelhez vezet (ld. a „13 Útmutató a párbeszédpanelek használatához” című fejezetet.)

A kiegészítő jel nélküli menüpontok, például a Minden csoport kibontása, a Minden csoport összezsukása, valamint a Frissítés olyan parancs, amely azonnal végrehajtásra kerül a menüpont kiválasztása után. A „11 A menük működése” című fejezet részletesen ismerteti a menüket. (A leírás vége.)

Fontos megjegyezni, hogy egy elem kijelölésének a menüben két változata van. Az egyik, amikor egy menüpont a többi elemtől függetlenül kijelölhető. A másik az, amikor egy elem kijelölése megszünteti a többi menüpont kijelölését. Ez a különbség nem mindig egyértelmű a képernyőolvasót használók számára. A képernyőolvasó az egyik lehetőséget „bejelölt”-ként adja meg, viszont a másik típusú csoport esetében a képernyőolvasó nem jelzi a vízszintes vonalat a csoport felett vagy alatt, vagy azt a tényt, hogy itt a be- és kijelölés eltérő típusáról van szó.

11.2 A menüsor használata

A menüsor aktiválásához nyomjuk meg az Alt vagy az F10 gombot. Ez a fókuszt (kiemelten mutatva) a menüsor első menüpontjára helyezi. A menüsor egy vízszintes lista; ahhoz, hogy a fókuszt a következő menüpontra vigyük, használjuk a jobbra nyilat a jobbra történő mozgáshoz, a balra haladó mozgáshoz pedig nyomogassuk a balra nyilat. A menüsor körkörös, vagyis ha az utolsó menüponton állva megnyomjuk a jobbra nyilat, akkor visszajutunk az első menüpontra. Az almenü kiválasztásához nyomjuk meg a le nyilat, Ekkor a fókuszt (kiemelten) a kiválasztott menü almenüjének első menüpontjára kerül.

Néhány programban az Alt vagy az F10 megnyomásáig nem jelenik meg a menüsor a képernyőn. Ez alapértelmezett beállítás, amit megváltoztathatunk.

A menüsor mindegyik menüpontjához tartozik gyorsbillentyű, ami aláhúzott betűként jelenik meg a képernyőn. A gyorsbillentyűk néhány programban csak az Alt gomb megnyomása után láthatóak (ld. a „24.1 A Kezeléstechnikai központ” című fejezetet, ami ismerteti, hogyan változtathatjuk meg ezt a beállítást.).

A gyorsbillentyűk nagyon gyakran az adott almenü vagy menüpont kezdőbetűi, és többnyire egyediek. Például sok menünek van Fájll és Formátum menüpontja. A Fájll gyorsbillentyűje

lesz az F, így tehát nem lehet a Formátumnak is F a gyorsbillentyű-jelzése, ezért helyette az O használatos.

Ha a fókusz a menüsoron van, és megnyomjuk a menüpont gyorsbillentyűjét, akkor megnyílik annak a menünek az almenüje, és a fókusz annak első elemére kerül. Ha nincs a fókusz a menüsoron, akkor is használhatjuk az adott menüpont gyorsbillentyűjét az Alt gombbal együtt megnyomva. Ekkor megnyílik az almenü, és a fókusz ennek az első elemére kerül. Például, az Alt + F a Fájl almenüt, az Alt + O pedig a Formátum almenüt nyitja meg.

11.3 Az almenük használata

Amikor megnyílik egy almenü, a fókusz a menü első elemén van. A fel és le nyíl megnyomásával mozoghatunk a függőleges listában. A menük körkörösek, tehát ha egy, a menü aljához közeli elemet keresünk, a fel nyíllal gyorsabban megtalálhatjuk, mint a le nyíllal. Megjegyzés: ha egy almenü nyitva van, elfedi a munkaterületen található információk egy részét.

Az almenü minden eleméhez tartozik gyorsbillentyű, amelyet az adott elem kiválasztásához használhatunk, ha nyitva van az almenü.

A menüpontoknak öt típusa van. Az Enter lenyomásával bármelyik típust aktiválhatjuk, az pedig, hogy ez után mi történik, attól függ, hogy melyik típusba tartozik az adott menüpont a lehetséges öt közül. A menü gyakran látható formában közli, mi várható a menüpont kiválasztásakor. Az adott példákat a 10. ábra mutatja:

Azonnali művelet: a menüpont ezen típusához nem kapcsolódik vizuális eligazítás. Az aktiválása után azonnal végbemegy az adott művelet a felhasználó további beavatkozása nélkül. Példa: Kilépés.

Almenü: a menüpont jobb oldalán található, jobbra néző nyíl alakú jel arra utal, hogyha azt a menüelemet kiválasztjuk, akkor a jobb oldalán egy függőleges almenü fog megjelenni. A képernyőnagyító alkalmazások arra törekszenek, hogy a menüpont elejét, a címét teljesen mutassák. Ez azzal jár, hogy a nyíl alakú jel nem mindig látható. Példa: Böngészőszáv.

Párbeszédpanel: ha három pont követi a menüpont szövegét, az arra utal, hogy a menüpont kiválasztásakor megnyílik egy párbeszédpanel. Példa: Megjelenítendő részletek.

A be- vagy kikapcsolástól független menüpontok: néhány menüpontnál változhat, hogy be van-e kapcsolva (be van-e jelölve), vagy ki van kapcsolva (nincs bejelölve). Ezeknek a be- vagy kikapcsolása független a menü többi menüpontjától. Ha bekapcsolt állapotban van, ezt a menüpont bal oldalán pipa jelzi. Ha nincs bepipálva, az azt jelenti, hogy az a menüpont nincs bekapcsolva. Az ilyen típusú elem kiválasztásakor váltogatunk a be- és a kikapcsolt állapotok között. Példa: Állapotsor, amely jelenleg bekapcsolt állapotban van.

A be- vagy kikapcsolástól függő menüpontok: néhány menüpont csoportot alkot, amelyből egy (és csakis egy) elemnek bekapcsolt állapotban kell lennie. Ha bekapcsolt állapotban van, egy kör alakú jel (golyó) mutatja ezt a bal oldalon. A jel hiánya azt fejezi ki, hogy nincs bekapcsolva az adott elem. Ha olyan elemet választunk ki, ami jelenleg kikapcsolt állapotban van, akkor a kiválasztás által bekapcsoljuk, az eddig bekapcsolt elemet pedig kikapcsoljuk. Ha olyan elemet választunk ki, amely eddig is be volt kapcsolva, akkor nem történik semmi. Példa: a nyolc opció az Extra nagy ikonok és a Tartalom között a Részletek jelenleg be van jelölve.

Almenü esetén ennek a típusnak a kiválasztása nem zárja be a menürendszert. A másik négyenél viszont a menüpont kiválasztása bezárja azt, és végrehajtja a kért műveletet. Például a

fent részletezett menüben, ha az Állapotsor menüpontot bejelöltük, és lenyomtuk az Entert, miközben ezen az opción van a fókusz, ez megszünteti az Állapotsor megjelenítést, és bezárja a menürendszert. Ha ismét megnyitjuk a Nézet almenüt, a pipa nem látható az Állapotsor menüpont mellett.

11.4 Gyorsbillentyűk

A menüpontok egy részéhez gyorsbillentyű is tartozik, így a menürendszer használata nélkül is kiválaszthatjuk a hozzátartozó funkciót. Például a programok bezárásának egyik módja, hogy megnyitjuk a Fájl menüt, és kiválasztjuk a végén található Bezárás vagy Kilépés menüpontot. Ugyanezt érjük el az Alt + F4 billentyűparanccsal is.

A legtöbb programban elmenthetjük munkánkat a Fájl menü megnyitása után a Mentés menüpont kiválasztásával. Alternatívát jelent a Ctrl + S billentyűparancs alkalmazása.

Néhány gyakran használt billentyűparancs megtalálható a menük nagy részében, a menük felfedezésekor rájuk fogunk ismerni. Fontos tudni, hogy ezeken kívül más billentyűparancsok is léteznek, a „Gyorsbillentyűk” című részben ismertetünk számos, a Windowsban használt billentyűparancsot.

11.5 Szürkével jelölt vagy kikapcsolt menüpontok

Néhány esetben a menüpontok „nem elérhetőek”, „szürkével jelöltek”, vagy „ki vannak kapcsolva”. Ez azt jelenti, hogy az a szolgáltatás vagy beállítás, amelyre vonatkoznak, a jelenlegi helyzetben nem érhető el. A szürkével jelölt kifejezés arra utal, hogy ezeknek a menüpontoknak a színe sokkal közelebb áll a szürke háttérhez, mint az alapértelmezetten megjelenített menüpontoké. Például a 10. ábrán az Ugrás menü Előre menüpontja jelenleg nem elérhető. Más helyzetekben viszont elérhető és kiválasztható lehet ez a menüpont.

11.6 A menü aktiválásának megszakítása

Ha a fókusz a menürendszer valamelyik elemén van, akkor az Alt billentyű megnyomásával bármikor eltávolítható onnan. Ekkor a menüpontok aktiválását megszakítjuk, minden almenüt bezárunk, és visszakerül a fókusz oda, ahol a menü megnyitása előtt dolgoztunk a gépen. Más szóval az Alt váltógomb. A fókusz pozícióját váltogatja a menürendszer és az aktív alkalmazás között.

Ha a menürendszerben egy szintet vissza akarunk lépni, például ha be akarjuk zárni a jelenlegi almenüt, és vissza akarunk térni a menüsorra, nyomjuk meg az Esc billentyűt. Ha a főmenüben vagyunk, akkor az Esc megnyomása a Windows eltávolítja a fókuszt a menürendszerrel.

11.7 A rendszermenü

A legtöbb programablaknak van rendszer- vagy vezérlőmenüje, amely az ablak méretének és pozíciójának kezeléséhez tartalmaz menüpontokat. A rendszermenüt egérrel a címsor baloldali ikonjára történő kettős kattintással érhetjük el, billentyűzetről pedig az Alt + Szóköz megnyomásával aktiválhatjuk.

A támogató technikák általában akkor használhatóak a legjobban, ha az ablakok teljes méretűre vannak állítva. A rendszermenü használata hagyományosan gyors módja a teljes méretre állításnak. A Windows 7 gyorsbillentyűket vezet be a rendszermenü menüpontjaihoz. Egy tipikus rendszermenü a következőket tartalmazza:

Előző méret: egy teljes méretűre állított ablakot közepes méretűre, a teljes és a kis méret közöttire változtat. (Windows billentyű + le nyíl).

Áthelyezés: megváltoztatja az előző méretűre állított ablak helyét.

Méret: felnagyítja vagy kicsinyíti egy előző méretűre állított ablak méretét.

Kis méret: leteszi a tálcára az ablakot (a Windows gomb + le nyíl előző méretre állít egy nagyméretű ablakot vagy kisméretűvé állít egy előző méretűre állított ablakot).

Teljes méret: felnagyít egy előző méretűre állított ablakot, amely így a tálca kivételével betölti az egész képernyőt.

Bezárás: bezárja a programot (Alt + F4, ez a billentyűkombináció a Windows Vistában is működik.)

11.8 A helyi menük

A Windows sok eleméhez tartozik helyi menü, amely olyan műveletek menüpontjait jeleníti meg, amelyek végrehajthatók, ha a fókusz az adott objektumon van. A jobb egérgombbal történő kattintással vagy a Shift + F10 billentyűparanccsal jeleníthető meg. A billentyűzetek gyakran tartalmaznak egy billentyűt a helyi menü előhívására, ez többnyire a szóköztől jobbra a harmadik gomb. Ebben a könyvben ezt a billentyűt helyi menü gombnak nevezzük, habár a képernyőolvasók gyakran eltérően utalnak rá, például menügombként említik.

A helyi menü jobbegér-menüként is ismert, másik elnevezése az „ikonmenü”, „alkalmazások” menü és a „tulajdonságok” menü.

Bizonyos körülmények esetén a Shift + F10 billentyűparancs révén több opciót érhetünk el, mint a helyi menü gombjával. Az egérhasználók számára a jobb egérgombbal történő kattintás a helyi menü gomb megfelelője. A Shift lenyomása a jobb egérgombbal történő kattintás közben pedig ugyanazokat az opciókat teszi elérhetővé, mint a Shift + F10 megnyomása.

A helyi menü az adott elem melletti függőleges listaként jelenik meg. Előfordul, hogy a menü előhívásakor a fókusz a menü egyik elemén sem áll, amíg meg nem nyomjuk a le nyilat. Ettől eltekintve a helyi menü ugyanúgy használható, mint bármelyik másik menü.

A helyi menüről szóló alábbi információk bemutatják, hogy milyen hasznos lehet annak használata különböző helyzetekben:

Szerkesztési terület: a WordPadben, a szerkesztéssel és a formázással kapcsolatos információkat tartalmazza. Ezek a menüpontok megváltoztak a Windows Vista és a Windows 7 között.

Asztali fájl ikon: a fájlok megnyitásához és szerkesztéséhez tartalmaz parancsokat (ezek többnyire megegyeznek, de nem minden esetben). A fájlok másolását teszi lehetővé az asztalra vagy egy cserélhető lemezre. Használatával átnevezhetőek a fájlok, illetve további információt nyújt a tulajdonságaikról, pl. fájl típusról, a méretről, a fájl létrehozásának és módosításának dátumáról. A programok egy része a telepítés után beépül a helyi menübe, például a legtöbb vírusirtó program hozzáad egy elemet, hogy lehetővé tegye a fájl vizsgálatát.

Asztali program ikon: hasonló menüpontjai vannak, mint a fájl ikonnak, viszont a programnak a Start menübe történő rögzítéséhez és rendszergazdaként történő futtatásához is tartalmaz lehetőségeket. (ld. a „29 A felhasználói fiókok” című fejezetet.)

Windows 7: az asztal programikonjai tartalmaznak olyan lehetőséget, amellyel a program rögzíthető a tálcára.

A Windows Vista tálcája: ha nincsenek futó programok a tálcán, a helyi menü lehetővé teszi más eszköztárak be- és kikapcsolását, a Feladatkezelő megnyitását, a tálca rögzítését, valamint a tálca tulajdonságai párbeszédpanelének megnyitását.

A Windows 7 tálcája: a tálca helyi menüje a fókusznak az órára vitelével érhető el. Az óra az értesítési területen található. Ez a helyi menü majdnem azonos a Windows Vista tálcájának helyi menüjével, viszont tartalmaz két kiegészítő elemet a „Dátum és idő beállítása”-t és az „Értesítési ikonok testreszabása”-t.

Windows Vista: az órának az értesítési területen ugyanaz a helyi menüje, mint a Windows 7-ben, viszont nem testreszabhatóak az értesítési ikonok, amíg nem jelöltük be a Nem aktív ikonok elrejtése funkcióhoz tartozó jelölőnégyzetet a tálca tulajdonságainak beállítására szolgáló panelen.

Start menü: egy különlegesen hasznos eleme van, a Tulajdonságok, ami megnyitja az A tálca és a Start menü tulajdonságai párbeszédpanelét, ahol fontos beállításokat változtathatunk meg. Bővebben erről a párbeszédpanelről ld. a „34 A Windows 7 testreszabása” című fejezetet.

12 A menüszalag

A menüszalag a programok új felülete, jórészt helyettesíti a menüket és az eszköztárakat. A Microsoft Office 2007-ben vezették be, a Windows 7-ben a WordPadben és a Paintben jelenik meg. A szalagfelülettel működő programok esetében nincs mód a szalagfelület kikapcsolására vagy visszatérésre a hagyományos menürendszerhez. Habár léteznek olyan külső fejlesztőktől származó alkalmazások, amelyek ismét bevezetik a menürendszert, ezek nem használhatóak billentyűzettel. A szalagfelület a jövőben valószínűleg széles körben el fog terjedni a Windows további verziói vagy más alkalmazások révén, így érdemes megismerni. A WordPad szalagfelületét a 9. ábra szemlélteti, viszont itt található ennek a részletes leírása.

A szalag három részből áll:

Felső szalag: a címsor alatt jelenik meg, az alkalmazás gombját, a füleket és a súgó ikonját tartalmazza. Fontos megjegyezni, hogy a Microsoft a „tab” szót választotta annak kifejezésére, hogy a képernyőn valami elhelyezkedik a szalagfelületen; ezt a kifejezést ne tévesszük össze a Tab billentyűvel. A fülek ugyanazt a szerepet töltik be, mint az almenük a menürendszerben; ezek fogják össze a menüpontokat. A WordPadben a fülek mindig ugyanúgy kerülnek kijelzésre, de az összetettebb programokban, pl. a Microsoft Wordben, a fókusz helyétől függően változhat a megjelenítés. Például, ha a fókusz egy táblázatban van, a Tervezés és az Elrendezés fülek, amelyek a táblázatok szempontjából jelentős kiegészítő menüpontokat tartalmaznak, a menüszalag felső részén találhatóak.

Alsó szalag: a menüszalag felső része alatt jelenik meg, csoportokra osztott parancsikonokat tartalmaz, ez felel meg a menüpontoknak. Az, hogy mely parancsok láthatóak, attól függ, melyik fület választottuk ki a menüszalag felső részén. Sok parancsikonnak nincs szöveges címkéje.

Gyorselérési eszköztár: a címsor bal oldalán jelenik meg, a gyakran használt parancsikonokat tartalmazza, amik a billentyűzet vagy az egér használatával gyorsan elérhetőek. Ezeknek soha nincs szöveges címkéjük.

12.1 A menüszalagban történő mozgás alapjai

A menüszalagban a billentyűzettel történő navigáláshoz nyomjuk meg az Alt gombot, hogy a fókuszs a felső szalagra kerüljön, majd használjuk a nyíl billentyűket és a Tabot, vagy alkalmazzuk a későbbiekben ismertetett billentyűkombinációkat.

Nyíl billentyűk és Tab: nyomjuk meg a balra és jobbra nyilat a fülek és a gombok közötti mozgáshoz a felső szalagon. Használjuk a Tab billentyűt a fókuszs körbeviteléhez az alsó szalagon lévő parancsok, a gyorselérési eszköztár, az alkalmazások menü, majd vissza, a felső szalagon lévő fül között. A Shift + Tab billentyűkombinációval az ellenkező irányba mozoghatunk. A Ctrl + jobbra nyíl és a Ctrl + balra nyíl használatával is eljuthatunk a következő vagy az előző csoport első parancsához. Fontos megjegyezni, hogy a nyíl billentyűk önmagukban való használata az alsó szalagon történő tájékozódásnál két okból is nehézséget jelenthet. Egyrészt azért, mert a parancsok nem sorban vagy oszlopban helyezkednek el, másrészt pedig azért, mert néhány parancs lehetővé teszi a szerkesztést, és ha a fókuszs eléri ezek egyikét, ott ragad a parancson belül. Ha a fókuszs az alkalmazás gombján áll, nyomjuk meg a szóközt a menü megnyitásához vagy nyomjunk Shift + Tabot a gyorselérési eszköztárra történő eljutáshoz. A gyorselérési eszköztár vízszintes listában jelenik meg. A menüpontok némelyike osztott gomb, erről a „13.5.7 Gombvariációk” című fejezetben írunk részletesen. Ha a fókuszs a Sűgő gombon áll, nyomjuk meg a szóközt a hozzátartozó menürendszer megnyitásához.

Billentyűkombinációk: a menüszalagban a gyorsbillentyűkhöz hasonló rendszer használatos a fülekhez és parancsokhoz történő gyors eljutáshoz. Ezek egy vagy két betű kombinációjából állnak. Ha az Alt gombot használjuk a menüszalagba történő eljutáshoz, a felső szalag és a gyorselérési eszköztár billentyűkombinációi előugró ablakként jelennek meg. Ha a felső szalag egyik billentyűkombinációját használjuk, az alsó szalag mutatja a fülhöz tartozó parancsokat, és megjelennek a fül parancsaihoz és csoportjaihoz tartozó kombinációk. Ha az Alkalmazások menü billentyűkombinációját használjuk, megnyílik a menü, és megjelennek a menüpontokhoz tartozó kombinációk. Ha a nyilat vagy a Tab billentyűt használjuk, eltűnnek a billentyűkombinációk. A gyorsbillentyűktől eltérően a billentyűkombinációk egyáltalán nem vagy csak kis mértékben kapcsolódnak annak a parancsnak vagy fülnek a nevéhez, amelyre vonatkoznak, ezáltal nehézséget jelent megjegyezni ezeket.

Használhatjuk az Alt gombot és a felső szalag billentyűkombinációit a fülre vagy a menühöz történő közvetlen eljutáshoz. Például az Alt + F a WordPadben az alkalmazás gombot aktiválja. (Ez az a gomb, ami aktiváláskor megnyitja a fájlműveletek menüjét.)

12.2 További tudnivalók a menüszalagról

Ha a WordPad ablaka nincs teljes méretűre állítva, megtörténhet, hogy nem fér rá a menüszalag összes parancsa a képernyőre. Ebben az esetben a szalag képes összehúzni és csoportosítani a parancsokat. Ezzel egy időben a billentyűkombinációk is megváltoznak. Annak érdekében, hogy ezt elkerüljük, állítsuk teljes méretűre a WordPad ablakát.

A menüszalag szinte minden parancsa olyan gomb vagy menügomb, amely a szóközzel vagy az Enterrel aktiválható. Van néhány kombinált listamező, ahol a le nyíl megnyomásával értéklístát kapunk, vagy begépelhetjük a mező értéket. Vannak jelölőnégyzetek is, amik bejelölése és a bejelölés megszüntetése a szóközzel váltogatható. Ezek ugyanolyan vezérlőelemek, mint amelyek a párbeszédpaneelnél előfordulnak. Ezeket a következő fejezetben ismertetjük.

Amikor a szalagfelületen aktiválunk egy parancsot, előfordulhat, hogy ennek eredményeként megnyílik egy almenü, lista vagy párbeszédpanel, amely további menüpontokhoz vezet, vagy azonnal elvégez egy műveletet, és a fókusz visszakérül a munkaterületre.

A menüszalag gyakran használt tulajdonságait hozzáadhatjuk a gyorselérési eszköztárhoz a helyi menüiken keresztül. Ha a fókusz a szalag egyik parancsán áll, nyomjuk meg a helyi menü gombját, és válasszuk a Felvétel a gyorselérési eszköztárra parancsot. A gyorselérési eszköztár elemeinek helyi menüi lehetővé teszik, hogy eltávolítsuk ezeket az elemeket. A gyorselérési eszköztár első kilenc eleméhez billentyűkombináció is tartozik. Az első elem az Alt + 1, a második az Alt + 2 billentyűkombinációval aktiválható. A második kilenc első eleme az Alt + 09, az utolsó pedig az Alt + 01 kombinációval aktiválható.

Ha megismertük a felső szalag és a gyorselérési eszköztár billentyűkombinációit, az Alt billentyűvel együtt használhatjuk ezeket, hogy közvetlenül egy földre vagy menüre mozgassuk a kurzort, vagy aktiválhassuk a gyorselérési eszköztár valamelyik ikonját.

13. Útmutató a párbeszédpanelek használatához

13.1 A párbeszédpanelek alapjai

A párbeszédablak vagy párbeszédpanel olyan kis ablak, ami ideiglenesen jelenik meg, és az általunk éppen használt funkcióval kapcsolatos paramétereket, adatokat tartalmazza. Ezen paraméterek nagy része alapvető fontosságú a feladat sikeres és pontos elvégzéséhez.

Ha egy párbeszédpanel meg van nyitva, akkor az az aktív ablak, és nem tudunk továbblépni, amíg nem választottunk az OK vagy a Mégse gombok közül. Az OK azt jelenti, hogy az általunk választott beállításokkal folytatjuk a tevékenységet, és bezárjuk a párbeszédablakot. A Mégse gomb azt eredményezi, hogy a párbeszédablak a nélkül zárul be, hogy a változtatások életbe lépnének. Ha úgy próbáljuk meg folytatni a program ablakában megkezdett tevékenységet, hogy a párbeszédpanel megnyitva marad, akkor hangjelzést kapunk, ami jelzi, hogy előbb be kell zárni azt.

A párbeszédpanelek az információk kiválasztására vagy begépelésére alkalmas vezérlőelemeket tartalmaznak. Ezeknek a vezérlőelemeknek három fontos tulajdonságuk van:

Címke: a vezérlőelemek címkét is tartalmaznak, hogy tudjuk, mire való az elem.

Típus: különböző típusú vezérlőelemek léteznek, amelyek segítségével különböző módokon lehet megadni a kért információt. Például ha egy opciót be és ki lehet kapcsolni, akkor a használt vezérlőelemet jelölőnégyzetnek hívjuk (kis négyzet, ami pipát vagy egyéb jelet tartalmaz, ha kiválasztottuk az opciót, különben üres). Ha több opció közül egyet kell választanunk, akkor a használt vezérlőelemet listának nevezzük. Ha be kell gépelnünk valamit, például egy fájlnevet, akkor szerkesztőmezőt használunk. Az, hogy hogyan kezeljük a vezérlőelemet, annak típusától függ, a típusokat a következő fejezet írja le.

Állapot: egy jelölőnégyzet vagy be vagy ki van kapcsolva. Kizárólag ez a két állapot lehetséges jelölőnégyzet esetén. Ehhez hasonlóan egy szerkesztőmező üres vagy kitöltött (ha tartalmaz valamit).

Amíg nem ismerjük meg egy elem aktuális állapotát, nem fogjuk tudni eldönteni, hogy szükséges-e ennek megváltoztatása.

Azokat a párbeszédpaneleket, amelyeknek az a feladatuk, hogy tájékoztassanak bennünket valamiről, például arról, hogy nincs papír a nyomtatóban, üzenetablakoknak nevezzük. Ezek többnyire az üzenet szövegét valamint az OK és a Mégse gombot tartalmazzák az üzenetablak bezárásához.

Ha megtanultuk, hogyan tájékozódhatunk a párbeszédpanelek között, és hogyan használjuk vezérlőelemeiket, szinte minden programban képesek leszünk használni azokat.

13.2 A párbeszédpanelek használata

13.2.1 Fókusz

Ha egy párbeszédpanel megnyitásra kerül, az lesz az aktív ablak, és a fókusz annak valamelyik vezérlőelemére kerül. A fókusz kijelzésének módja a vezérlőelemtől függően változik; pontozott vagy folyamatos vonalak, villogó kurzor, kiemelt szöveg és grafikák is használatosak. A beállítások megadásához vagy megváltoztatásához a hozzájuk tartozó vezérlőelemekhez kell mozgatnunk a fókuszt.

A fókusz a Tab nyomogatásával vezérlőelemről vezérlőelemre mozgatható. A vezérlőelem gyorsbillentyűjének és az Alt gomb egyidejű megnyomásával a fókusz közvetlenül a kívánt elemre mozgatható. A gyorsbillentyűk leírása lejjebb olvasható.

13.2.2 A Tab billentyű

A Tab billentyű lenyomásával az aktuális vezérlőelemről a következőre mozgatjuk a fókuszt. A sorrendet, amelyben a fókusz a vezérlőelemek között mozog, tabsorrendnek nevezzük. Optimális esetben a tabsorrend a párbeszédpanel összes vezérlőelemét tartalmazza, ezzel lehetővé teszi az azok közötti logikus, a képernyőn történő megjelenésüknek megfelelő haladást, ez azonban nem mindig van így.

Ha a párbeszédpanel utolsó vezérlőelemén Tabot nyomunk, visszakerülünk az első vezérlőelemhez. A Shift + Tab használatával fordított sorrendben haladhatunk.

13.2.3 A gyorsbillentyűk

Rendszerint a párbeszédpanel összes vezérlőeleméhez tartozik gyorsbillentyű, ez a címke valamelyik aláhúzott betűje. Az Alt és a vezérlőelem gyorsbillentyűjének együttes lenyomása a vezérlőelemhez mozgatja a fókuszt. Azon gombok és jelölőnégyzetek esetén, amelyekkel műveletet hajthatunk végre, a gyorsbillentyű lenyomásával a jelöltség változtatható vagy a gomb aktiválható.

13.3 Változtatások végrehajtása, az OK vagy a Mégse gomb kiválasztása

Ha megváltoztattunk egy vezérlőelemet, a Tab billentyű lenyomásával a következő vezérlőelemre léphetünk. A változtatások érvényben maradnak az OK vagy a Mégse gomb kiválasztásáig. Az OK gomb hatására a rendszer megjegyzi a változtatásokat, a Mégse gomb lenyomása esetén pedig bezáródik a párbeszédpanel a változások megjegyzése nélkül. Néhány párbeszédpanelnek van egy harmadik gombja is, ezt Alkalmaz gombnak nevezzük. Ezzel a gombbal elmenthetjük a változtatásokat, viszont nyitva marad a párbeszédpanel, így további változtatásokat hajthatunk végre.

13.4 Kiszürkített vagy letiltott vezérlőelemek

Előfordulhat, hogy bizonyos vezérlőelemek éppen nem relevánsak, ezért nem érhetőek el. Ekkor a vezérlőelem színe a háttér színéhez lesz hasonló, ami alapértelmezetten szürke, ezért gyakran „kiszürkített”-ként utalnak erre az állapotra. Ilyenkor a vezérlőelem nem válaszol az egérrel történő kattintásra, és a tabsorrend sem tartalmazza.

A nem elérhető vezérlőelemek célja, hogy megakadályozzák a felhasználót az adott adathelyzetben nem értelmezett műveletek végrehajtásában. Például sok programban van olyan párbeszédpanel, ahova begépelhetünk egy szót, majd a Keresés gomb lenyomásával rákereshetünk arra a szóra. A szó begépeléséig nem elérhető a Keresés gomb.

Mivel a kiszürkített vezérlőelemek nincsenek benne a tabsorrendben, a Tabbal történő lépkedés során nem kerül rájuk a vezérlés, így tudomást sem szerzünk a létezésükről. A képernyőolvasó programokban van olyan parancs, amelynek hatására a program felolvassa az egész ablak tartalmát, ilyenkor felolvasásra kerülnek a kikapcsolt vezérlőelemek is.

13.5 Az alapvető vezérlőelemek

Ez a fejezet az alapvető vezérlőelemeket és azok használatát ismerteti. Fontos megjegyezni, hogy egy párbeszédpanel számos vezérlőelemet tartalmazhat attól függően, hogy milyen döntéseket kell meghoznunk egy bizonyos feladat végrehajtásához, ahogyan ezt a „21. ábra: Egyszerű párbeszédpanel: a Keresés parancs a Jegyzetombben” és a „31. ábra: A tálca és a Start menü tulajdonságai” párbeszédpanelek is szemléltetik.

13.5.1 A szerkesztőmező (vagy szövegdoboz vagy beviteli mező)

Mi is az a szerkesztőmező? Ld. a 11. ábrát. A szerkesztőmező olyan terület, ahová szöveget vagy számokat gépelhetünk be, például azt a szót, amit a dokumentumon belül keresünk.

11. ábra: A szerkesztőmező (ld. a 13.5.1 fejezetet)

A 11. ábra leírása: Ehhez hasonló szerkesztőmező jelenik meg a WordPad párbeszédpanelében a keresési feltétel meghatározásakor. A Keresendő címke a szerkesztőmező bal oldalán található, a gyorsbillentyűje az R. A felhasználó a „boldogság” szót gépelte be. A kurzor függőleges vonalként jelenik meg a sor végén. (A leírás vége.)

Hogyan használjuk a szerkesztőmezőt? Amikor a fókusz a szerkesztőmezőre kerül, az lehet üres, vagy tartalmazhat szöveget. Ha üres, akkor a kurzor a bal oldalon jelenik meg, ilyenkor a billentyűzeten található betűk, számok és írásjelek használatával gépelhetünk be szöveget. Ha a szerkesztőmező tartalmaz szöveget, akkor az általában ki van jelölve. Újabb szöveg begépelésével felülírhatjuk a szerkesztőmezőben található szöveget, vagy megszüntethetjük a szöveg kijelölését, és a Home gomb megnyomásával a szöveg elejére ugorva, a nyilakkal mozogva karakterenként változtathatunk a szövegen. A Del gomb használatával a kurzortól jobbra lévő karaktert törölhetjük, a BackSpace segítségével pedig a kurzortól balra elhelyezkedő karaktert távolíthatjuk el, illetve egyszerűen begépelhetjük az új szöveget. A

szövegszerkesztésről bővebben ld., a „15 Navigáció a szövegben és egyszerű szerkesztési feladatok elvégzése” című fejezetet.

Ha befejeztük a kívánt szöveg begépelését, a Tab billentyűvel továbbléphetünk a következő vezérlőelemre. A Windows meg fogja jegyezni a általunk begépelte szöveget. Előfordulhat, hogy a szerkesztőmezőbe csak korlátozott hosszúságú szöveget írhatunk be, vagy csak bizonyos típusú karaktereket, például számokat lehet bevinni. Ha olyan karaktereket próbálunk begépelni, amelyeket nem fogad el a szerkesztőmező, például betűket írunk számok helyett, akkor kétféle válasz érkezik. Az egyik, hogy az érvénytelen beviteli elem nem jelenik meg a szerkesztőmezőben. A másik lehetőség, hogy megjelenik, amit begépelünk, de amikor lenyomjuk a Tabot a vezérlőelemtől történő elmozduláshoz, hibaüzenetet kapunk. A hibaüzenetet bezárását követően a fókusz visszakerül a szerkesztőmezőre, hogy javítani tudjuk a hibát.

13.5.2 A listamező (vagy legördülő listamező)

Mi is az a listamező? Ld. a 12. és a 13. ábrát. A listamező elemeket sorol fel, amelyek közül választhatunk egyet, például kiválaszthatjuk a papírméretet a nyomtatáshoz. A listamezők általában léptethető mezők, vagyis lefelé mutató nyíl jelzi a jobb oldalukon, hogy több elemet is megtekinthetünk; a nyílra történő kattintás megnyitja a további elemeket tartalmazó listát. A listák sok elemet tartalmazhatnak, ha nem fér el az összes elem a képernyőn, akkor a lista jobb oldalán görgetősáv jelenik meg.

12. ábra: A listamező becsukott állapotban (ld. a 13.5.2 fejezetet)

A 12. ábra leírása: Ez a listamező a papírméret kiválasztásakor jelenik meg WordPad dokumentumokban. A Méret címke a szerkesztőmező bal oldalán található, a gyorsbillentyűje az M. Jelenleg csak egy listaelem látható, az „A4”, és egy pontozott vonal van az elem körül, ami azt jelzi, hogy ezen a mezőn van a fókusz. Le nyíl látszik a jobb oldalon, ami azt fejezi ki, hogy több lehetőség közül választhatunk. Az ilyen listamezőt becsukott állapotban lévő listamezőnek nevezzük. (A leírás vége.)

13. ábra: A listamező nyitott állapotban (ld. a 13.5.2 fejezetet)

A 13. ábra leírása: Ez ugyanaz a listamező, mint ami az előző ábrán látható, viszont ezen az ábrán le van nyomva a le nyíl, hogy látható legyen a választható lehetőségek listája. Jelen esetben három sor látszik. Az ilyen listamezőt nyitott állapotú listamezőnek nevezzük. (A leírás vége.)

Hogyan használjuk a listamezőt? Nyomjuk meg az Alt + le nyíl billentyűt vagy az F4-et, hogy nyitott állapotba kerüljön a listamező, és láthatóvá váljon több eleme vagy az egész tartalma, amelyben többféle módon is navigálhatunk:

A fel-le nyilakkal: elemenként haladhatunk a listában, minden elemet akkor jelölünk ki, amikor a fókusz az elemre kerül.

Page up/page down billentyűkkel történő mozgás: több listaelemet ugrik át egyszerre. Ha a képernyőn tíz elem szerepel, akkor e parancs hatására tíz elemet fogunk átugrani.

Home/End: a lista első vagy utolsó elemére lépünk ezekkel a parancsokkal.

Navigálás a kezdőbetű alapján: nyomjuk le az elem kezdőbetűjét, hogy eljussunk az első, azonos betűvel kezdődő elemhez. Gyakran több karaktert is beírhatunk, hogy megtaláljuk az elemeket, amelyek azzal a bizonyos karaktersorral kezdődnek.

Ezeket a tájékozódási módokat vegyesen is használhatjuk, például egy hosszú listában előfordulhat, hogy a kezdőbetű alapján történő tájékozódást választjuk, majd a Page Down vagy a le nyillal keresünk meg egy elemet. Ha tudjuk, vagy sejtjük, hogy az elem a lista végéhez van közel, akkor nyomjuk meg az End gombot, majd a fel nyilat, hogy az elemhez jussunk.

Ha a keresett elemen van a fókusz, a Tab gombot lenyomva léphetünk a következő vezérlőelemre. A kijelölést megjegyzi a rendszer, a kiválasztást követően a listamező bezárul, és a kívánt elem látható.

13.5.3 A kombinált listamező

Mi is az a kombinált listamező? Ld. a 14. ábrát. A kombinált listamező egy szerkesztőmező és egy listamező kombinációja. Több létező elem közül választhatunk, vagy egy új elemet is begépelhetünk a szerkesztőmezőbe. Egy közismert példa a szöveg méretének – a betűméretnek – a kiválasztása.

14. ábra: A kombinált listamező (ld. a 13.5.3 fejezetet)

A 14. ábra leírása: Ez az ábra a betűméret opcióit jeleníti meg. A Méret címke a kombinált listamező felett helyezkedik el, és M a gyorsbillentyűje. A kombinált listamező egy szerkesztőmező a listamező felett. A szerkesztőmezőben szereplő érték kiemelten látszik. A listamező más betűméretek listáját is tartalmazza. A lista jobb oldalán lévő gördülősáv mutatja, hogy jelenleg nem a lista összes eleme látható. (A leírás vége.)

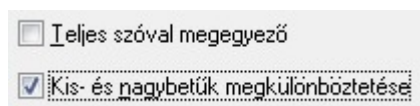
Hogyan használjuk a kombinált listamezőt? Használjuk ugyanazokat a navigációs lépéseket, mint a listamezőben történő mozgáskor, vagy gépeljük be a megadni kívánt értéket. Ha elkezdjük begépelni a mező értékét, és a listában található olyan elem, amelynek betűit éppen gépeljük, akkor az az adott elemet mutatja. Amikor kiválasztottunk egy elemet a listából, vagy begéveltük az értéket, a Tab lenyomásával a következő vezérlőelemhez juthatunk, a rendszer megjegyzi azt, amit kiválasztottunk.

Ha hibás szöveget írunk be, például ha betűt gépelünk be, amikor csak számot lenne szabad (ahogyan azt a 14. ábrán látható kombinált listamező is szemlélteti), a Tab megnyomásakor hibaüzenetet kapunk. A hibaüzenetet bezárását követően a fókuszt visszakerül a kombinált listamezőre, hogy javítani tudjuk a hibát.

13.5.4 A jelölőnégyzet

Mi is az a jelölőnégyzet? Ld. a 15. ábrát. A jelölőnégyzet egy kis, kocka alakú mező, amelyet egy opció bejelölésére vagy a bejelöltség megszüntetésére használunk. Például ha egy szót keresünk egy dokumentumban, a jelölőnégyzet bejelölésével meghatározhatjuk, lényeges-e, hogy nagy vagy kis betűvel szerepel a szövegben. A jelölőnégyzet címkéje általában a jelölőnégyzet jobb oldalán található. Ha a képernyőn a jelölőnégyzetben van jel, akkor bejelöltük az opciót. Ha üres a jelölőnégyzet, akkor nincs bejelölve a lehetőség.

A jelölőnégyzetek opciói függetlenek egymástól, tehát ki- vagy bekapcsolhatjuk az egyiket anélkül, hogy az hatással lenne a többi beállítására.

15. ábra: Jelölőnégyzetek (ld. a 13.5.4 fejezetet)

A 15. ábra leírása: A 15. ábra két olyan jelölőnégyzetet mutat, amelyek dokumentumon belüli szavak kereséséhez kapcsolódnak. Mindkét jelölőnégyzet jobb oldalán van a címke. Az első jelölőnégyzet – aminek T a gyorsbillentyűje - üres, ez azt jelzi, hogy nincs bejelölve. A második jelölőnégyzet – aminek N a gyorsbillentyűje - körül pontozott vonal található, ez arra utal, hogy ezen a vezérlőelemen van a fókuszt. Ez a jelölőnégyzet be van pipálva, ami azt jelzi, hogy kiválasztottuk ezt az opciót. (A leírás vége.)

Hogyan használjuk a jelölőnégyzetet? Nyomjuk le a szóközt a vezérlőelem be- vagy kikapcsolásához. Az Alt + <a jelölőnégyzethez tartozó gyorsbillentyű> lenyomása oda mozgatja a fókuszt, és megváltoztatja a beállítás előző állapotát.

A programok egy része lehetővé teszi azt is, hogy a jelölőnégyzetek köztes állapotban legyenek. Például a Microsoft Word 2007-ben néhány jelölőnégyzetet a formázási tulajdonságok be- és kikapcsolásához használunk. Ha olyan szöveget jelölünk ki, amelyben egy bizonyos formázási tulajdonság a kijelölés egy részénél fennáll, más részénél viszont nem, akkor a jelölőnégyzet köztes állapotban lesz. A szóköz nyomogatásával három lehetőség között változtathatunk, ezek a következők: bekapcsolás (a kijelölt szöveg egészére vonatkozóan bekapcsoljuk a formázást), kikapcsolás (a kijelölt szöveg egészére vonatkozóan kikapcsoljuk a formázást), köztes állapot (úgy hagyjuk a szöveget, ahogyan van, vegyes formátumban)

13.5.5 A választógomb

Mi is az a választógomb? Ld. a 16. ábrát. A választógomb olyan lehetőségeket jelenít meg, amelyek közül pontosan egyet választhatunk, például egy dokumentum oldaltájolásának a beállításakor. A választógombok általában fehér körként jelennek meg. A nem bejelölt választógombok üres körökként látszanak, míg a bejelöltek fekete pöttyöt tartalmaznak. Kizárólag a bejelölt választógombok jelennek meg a tabsorrendben.

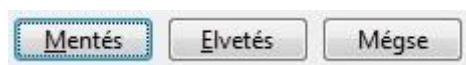
16. ábra: Választógombok (ld. a 13.5.5 fejezetet)

A 16. ábra leírása: Ezek a választógombok az oldaltájolás kiválasztásakor használatosak. A Tájolás vezérlőelem két választógombot tartalmaz, mindkettőnek a jobb oldalán található a címke. Az Álló választógomb gyorsbillentyűje az L, míg a Fekvő gomb gyorsbillentyűje a K. Az Álló választógomb be van jelölve (a körben lévő pötty jelzi ezt), ezen van jelenleg a fókusz (ezt a pontozott téglalap mutatja a címke körül.) (A leírás vége.)

Hogyan használjuk a választógombot? Amikor a fókusszal a vezérlőelemre navigálunk, az a kijelölt választógombra kerül. A fel és a le nyíllal mozgathatjuk a fókuszt, és változtathatjuk meg a bejelölt választógombot. Közvetlenül is kiválaszthatunk egy választógombot az Alt + <a választógomb gyorsbillentyűje> megnyomásával.

13.5.6 A gomb (vagy parancsgomb vagy nyomógomb)

Mik is a gombok? Ld. a 17. ábrát. A gombok téglalap alakú területként jelennek meg, amiket meg lehet nyomni. Aktiváláskor a művelet azonnali végrehajtását eredményezik, például a párbeszédpanel bezárását. A legtöbb esetben a gombok viszonylag kicsik, rövid címkéjük van, amely egyértelműen meghatározza a funkciójukat. A Windows 7-ben sokkal nagyobbak lehetnek a gombok, a címkéjük jóval több információt tartalmazhat. Számos gombvariáció létezik, ezeket a következő fejezetben ismertetjük.

17. ábra: Gombok (ld. a 13.5.6 fejezetet)

A 17. ábra leírása: Három gomb jelenhet meg a párbeszédpanelen, ha úgy próbáljuk bezárni a programot, hogy nem mentettük el a dokumentumot. Ezek a gombok a következők: Mentés – aminek a gyorsbillentyűje az M -, Elvetés – aminek a gyorsbillentyűje az E, és Mégse (ehhez a gombhoz nem mutat az ábra gyorsbillentyűt). A pontozott vonal a Mentés gomb címkéje körül arra utal, hogy ezen van a fókusz. A Mentés gomb körül kék vagy zöld színű ragyogás található, ami jelzi, hogy ez az alapértelmezett gomb. Néhány párbeszédelemen nem ragyog az alapértelmezett gomb, viszont kék vagy zöld kontúrja van. (A leírás vége.)

Hogyan használjuk a gombokat? Ha a fókusz a gombon áll, akkor a szóköz megnyomásával aktiválhatjuk azt. A párbeszédelem egyik gombja az alapértelmezett gomb, ezt az Enter

lenyomásával aktiválhatjuk. Ez azonban nem működik, ha a fókusz másik gombon van, mert akkor az Enter lenyomásával azt a másikat aktiváljuk az alapértelmezett helyett. A Mégse gombot, amely a változtatások mentése nélkül bezárja a dokumentumot, az Esc billentyű megnyomásával is aktiválhatjuk. A gyorsbillentyűvel rendelkező gombok esetében az Alt + <a gomb gyorsbillentyűje> megnyomására is megtörténik az aktiválás.

13.5.7 Gombvariációk

A legtöbb gombhoz művelet tartozik, amely egyben be is zárja a párbeszédablakot. Néhány gomb azonban ettől kissé eltérő módon működik.

Az Alkalmaz gomb lehetővé teszi a változtatások mentését a párbeszédpanel bezárása nélkül, ahogyan ezt a „18.1 A Mappa beállításai... párbeszédpanel” című fejezetben is látni fogjuk. Az Alkalmaz gomb csak akkor érhető el, ha a párbeszédpanel nem mentett változtatásokat tartalmaz.

Ha egy gomb címkéje három ponttal végződik, akkor a gomb megnyomására párbeszédpanel jelenik meg. Bizonyos gomboknak az a funkciója, hogy a párbeszédpanel extra vezérlőelemeinek megjelenését változtassa. A gomb címkéje jelzi annak funkcióját. Ennek egyik módja, hogy két nagyobb jelet (>>) tartalmaz annak jelzésére, hogy további vezérlőelemekkel egészíti ki a párbeszédpanel, vagy két kisebb jelet (<<) tartalmaz annak kifejezésére, hogy az aktiváláskor vezérlőelemeket távolít el a párbeszédpanelről. Alternatívaként Mappák elrejtése vagy hasonló figyelmeztetéssel közli, ha vezérlőelemeket távolít el. Vezérlőelemek hozzáadásakor pedig Mappák böngészése vagy hasonló szöveges figyelmeztetést kapunk. Ez a két gombvariáció általában együtt jelenik meg, például egy párbeszédelem tartalmazhat Nagyobb gombot, amelynek lenyomásakor több vezérlőelemet adunk a párbeszédpanelhez, majd Kisebb gombbá alakul.

Egy gomb aktiválása, amelynek címkéje lefelé mutató nyíllal végződik, menüt nyit meg, ezért ezt a fajta gombot menügombnak nevezzük. A menügombot általában az Enterrel aktiválhatjuk.

A Windows Vista és a Windows 7 újdonsága az osztott gomb, amelyet a 18. ábra szemléltet. Az osztott gombot két módon aktiválhatjuk, és ennek megfelelően két különböző műveletet hajthatunk végre.

18. ábra: Osztott gomb (ld. a 13.5.7 fejezetet)

A 18. ábra leírása: A Start Menüben a Leállítás osztott gomb úgy néz ki, mint egy olyan gomb, ami két részre van osztva. Baloldalon található a Leállítás címke, a jobb oldalon pedig egy jobbra mutató nyíl alakú jelet találunk. A címke arra utal, hogy milyen műveletet hajtunk végre a gomb lenyomásakor, a nyíl alakú jel pedig arra, hogy a megnyomásával egy menüt érhetünk el, amely további menüpontokat tartalmaz. (A leírás vége.)

Az esetek többségében a szóközzel aktiválhatjuk a gombot, a nyíl lenyomásával pedig megnyithatjuk a menüt. A nyíl alakú jel iránya jelzi, hogy melyik nyilat használjuk, a képernyőolvasó programok viszont gyakran nem közlik ezt az információt.

Valószínűleg a Start menüben található gombbal találkozunk a leggyakrabban. A Windows 7-ben nyomjuk meg a Windows gombot, majd a jobbra nyilat, ekkor a fókus a Leállítás címkéjű osztott gombon lesz. A Windows Vistában nyomjuk meg a Windows gombot, majd kétszer a jobbra nyilat, ekkor a fókus a Zárolás osztott gombra kerül. Bármelyik rendszerről legyen szó, az osztott gombot a szökőz lenyomásával aktiválhatjuk, a jobbra nyíllal pedig a Leállítás opció menüjét nyithatjuk meg. Az osztott gomboknak két gyorsbillentyűje is lehet, az egyik a gomb megnyomását, a másik a menü megnyitását teszi lehetővé.

13.5.8 A léptethető szerkesztőmező

Mi is a léptethető szerkesztőmező? Ld. a 19. ábrát. A léptethető szerkesztőmező olyan értékek zárt listája, amelyek közül mindig csak az egyik látható. Ilyen léptethető szerkesztőmező például az a mező, amiben megadhatjuk, hány példányt nyomtatunk egy dokumentumból. A fel és a le nyilat használva egyesével lehet léptetni a mező tartalmát, illetve a kívánt érték be is gépelhető.

19. ábra: A léptethető szerkesztőmező (ld. a 13.5.8 fejezetet)

A 19. ábra leírása: Ezzel a léptethető szerkesztőmezővel azt adhatjuk meg, hány példányt nyomtatunk ki a dokumentumból. A vezérlőelem bal oldalán jelenik meg a Példányszám címke, aminek a gyorsbillentyűje a P. A léptethető szerkesztőmező egy szerkeszthető mező, aktuális értéke 1, ami ki is van jelölve. Ez jelzi, hogy a fókus a léptethető szerkesztőmezőn van. A két kis nyíl alakú jelet a jobb oldalon az érték egyesével történő léptetésére használhatjuk. (A leírás vége.)

Hogyan használjuk a léptethető szerkesztőmezőt? Gépeljük be a kívánt értéket, vagy használjuk a fel és a le nyilat annak egyesével történő léptetéséhez. Ha gépeléskor érvénytelen karaktert adunk meg, a Windows hangjelzést ad, illetve hibaüzenetet jelenít meg. A rendszer által nem elfogadható karakter nem kerül be a szerkesztőmezőbe. Ha a mezőhöz maximum vagy minimum érték tartozik, a Windows nem engedi az ezeket meghaladó vagy az ezeknél kisebb értékek megadását.

13.5.9 A csúszka

Mi is az a csúszka? Ld. a 20. ábrát. A vízszintes csúszka olyan vezérlőelem, amellyel beállíthatunk egy helyet a csúsztatható skálákon. Csúszkával szabályozható például a hangerő.

Hangszóró

20. ábra: A csúszka (ld. a 13.5.9 fejezetet)

A 20. ábra leírása: Az ábrán azt a függőleges csúszkát láthatjuk, amely a számítógép hangerejének változtatását teszi lehetővé. A Hangszóró címke a vezérlőelem felett található, ennek nincs gyorsbillentyűje. A csúszka körüli pontozott vonal azt jelzi, hogy azon van a fókusz. A csúszka vízszintes mérete a tetejétől az aljáig folyamatosan csökken. Az elem felénél mutatójelet is tartalmaz, ami azt jelzi, hogy a hangerő a maximális érték felénél van. A csúszka vizuális megjelenítése azt is mutatja, hogy a felfelé történő mozgás növeli a hangerőt. (A leírás vége.)

Hogyan használjuk a csúszkát? A nyilakkal mozoghatunk a skálán belül. Függőleges csúszkák esetén a fel és a le nyilat használhatjuk. A vízszintes csúszkák általában a jobb és a bal nyíllal kezelhetők. Olyan csúszkák is léteznek, amelyek mindegyik nyíl gombbal vezérelhetők. A PageUp és a PageDown billentyűkkel nagyobb léptékkel mozoghatunk a csúszkán. A Home és az End billentyűkkel a csúszka valamelyik végére léphetünk.

13.6 Példa egyszerű párbeszédpanelre: a Keresés parancs a Jegyzetömbben

Ez a fejezet a 21. ábrát írja le, amely a Jegyzetömb program Keresés parancsát mutatja be az eddig ismertetett vezérlőelemek szemléltetése érdekében.

21. ábra: Egyszerű párbeszédpanel: a Keresés parancs a Jegyzetömbben (ld. a 13. és a 13.6 fejezetet)

A 21. ábra leírása: A Jegyzetömb programablakának tetején található a címsor. A címsor bal oldali része a rendszeremenü ikonját tartalmazza, ezt követi a fájlnev (ez a dokumentum még nincs elmentve, tehát a fájl neve „Névtelen”), majd a program neve (Jegyzetömb). A jobb oldalon a kisméretűvé, a teljes méretűvé alakítást és a bezárást lehetővé tevő három ikon található. A bezárás ikon nem piros, mert nyitva van a Keresés párbeszédpanel, az tartalmazza a fókusz. A címsor alatt található a menüsor, a következő menüpontokkal: Fájl, Szerkesztés, Formátum, Nézet és Súgó. A programablak jobb oldalán függőleges görgetősáv helyezkedik el. A munkaterület egy rövid mondatot tartalmaz. Egy bizonyos szöveg megtalálása érdekében a felhasználó aktiválta a Keresés parancsot a Szerkesztés menü megnyitásával, és a Keresés menüpont kiválasztásával, vagy a Ctrl + F gyorsbillentyűvel.

A Keresés párbeszédpanel a munkaterület előterében jelenik meg. A párbeszédpanelnek saját kerete és címsora van, amely annak nevét mutatja a bal-, a bezárás ikont pedig a jobb oldalon. Ez az aktív ablak, amelyet a bezárás ikon piros színe és a keret a Jegyzetömb munkaterületének színétől némileg eltérő határvonala jelez. A panel aktiválásakor a fókusz Keresendő szerkesztőmezőn áll, ahová begépelhetjük a keresendő kifejezést, (a felhasználó a „bármit” szót írta be).

Alatta, a panel bal oldalán található a Kis és nagybetűk megkülönböztetése jelölőnégyzet, az ábrán ezen van a fókusz, amit a címkéje körüli pontozott vonal jelez, és amelyet bejelölt a felhasználó, ahogy azt a jelölőnégyzetben lévő jel mutatja. Ez a beállítás azt jelenti, hogy a keresés nemcsak a feltételként megadott karaktersorozatra terjed ki, hanem ugyanazoknak a betűknek a nagy- és kisbetűs alakját is keresi. Amikor a párbeszédpanel először megnyílik, ez a vezérlőelem nincs bejelölve.

A jelölőnégyzet jobb oldalán két választógomb van, a Vissza és az Előre. Ezek a választógombok az Irány csoport elemei. Ezeket a gombokat annak a meghatározására használjuk, hogy a kurzor jelenlegi helyétől fel vagy le keresse-e a program a megadott karaktersorozatot a dokumentumban. Az Előre választógomb van bejelölve, a keresés a kurzor jelenlegi helyétől a dokumentum vége felé fog haladni. Az aktuális gépelési pozíció helyét a dokumentumban többnyire a villogó kurzor mutatja. Ha valamelyik párbeszédpanel nyitva van, akkor a fókusz a nyitott párbeszédpanel valamelyik elemén található, így a villogó kurzor nem látható. (Különben azt hihetnénk, hogy a fókusz még mindig a dokumentumon van, és lehetőségünk van a gépelésre.)

A párbeszédpanel jobb oldalán két gomb található, a Következő keresése és a Mégse. A Következő keresése gomb színe azt jelzi, hogy ez az alapértelmezett, tehát ha megnyomnánk az Entert, ezt a gombot aktiválnánk. A Következő keresése gomb megnyomására, a program keresni fogja a megadott karaktersorozatot, figyelembe véve a Kis és nagy betűk megkülönböztetése beállítását, valamint az irányt. Ha megtalálja a karaktersorozatot, kijelöli azt, és nyitva hagyja a párbeszédpanel, úgy hogy a fókusz is azon marad. Ha nem ez a keresett karaktersorozat megfelelő előfordulása, az Enter megnyomásával ismét aktiválhatjuk a Következő keresése gombot, aminek hatására a program a következő találatra ugrik. Ha a karaktersorozat a Kis és nagy betűk megkülönböztetése és az Irány beállítások figyelembe vétele mellett nem fordul többször elő a dokumentumban, megjelenik egy üzenetablak, amely közli ezt velünk. A Mégse gomb megnyomására bezáródik a párbeszédpanel, figyelmen kívül hagyja az összes beállítást, és visszajutunk a dokumentumba. (A leírás vége.)

13.7 Speciális párbeszédpanel- és programvezérlők

Az előző fejezetben említett vezérlők kimondottan a párbeszédpanelekhez tartoznak; ezek ott gyakoriak, máshol viszont ritkábban fordulnak elő. A vezérlőelemek másik része ritkán jelenik meg párbeszédpanelekben, más helyzetekben viszont gyakran használjuk azokat. Az első kettő, a listanézet és a fanézet rendszeresen együtt fordul elő olyan helyeken, ahol listázott fájlok vannak, pl. az Internet Explorerben a Megnyitás és a Mentés párbeszédpanel. A harmadik, a hivatkozás leggyakrabban weboldalakon és súgórendszerekben fordul elő.

13.7.1 Listanézet

Mi is az a listanézet? Ld. a 22. ábrát. Míg a listamező az elemeknek egy olyan egyszerű listája, amelyet nem lehet megváltoztatni, addig a listanézet lehetővé teszi az elemek különböző módon történő megjelenítését, és mindegyik elem esetén további információt is nyújt. Ha például egy mappában listázzuk a fájlokat, hasznos lehet, ha látjuk a fájlok létrehozásának dátumát, nevét, és az is, ha választhatunk, hogy dátum vagy név alapján szeretnénk-e rendezni a fájlokat. A listanézetek lehetővé teszik több elem kijelölését is. A lista- és a fanézeteket gyakran fájlok és mappák listáinak a megjelenítéséhez használjuk, ld. a „13.7.2 Fanézet (vázlat nézet)” című fejezetet.

Név	Módosítás dátuma	Típus	Méret
 BIOS_Acer_3810_A_A.zip	2012.09.19. 15:25	Tömörített mappa	3 988 KB
 Bluetooth_Broadcom_6.2.0.9700_W7x64...	2012.09.19. 15:00	Tömörített mappa	58 922 KB
 CardReader_Jmicron_1.00.29.02_W7x86W...	2012.09.19. 14:39	Tömörített mappa	969 KB
 DTLite4461-0327.exe	2013.01.03. 9:31	Alkalmazás	14 339 KB
 infinst_autol.exe	2012.09.19. 11:47	Alkalmazás	2 815 KB
 LaunchManager_Dritek_3.0.07_W7x64W7...	2012.09.19. 15:29	Tömörített mappa	5 016 KB
 Wireless_15.1.1_Ds64.exe	2012.09.19. 11:47	Alkalmazás	25 641 KB

22. ábra: Listanézet a Részletek nézetben (ld. a 13.7.1 fejezetet)

A 22. ábra leírása: A nyitott párbeszédpanel kinézete a Windows programok nagy részében megegyezik. A listanézet a nyitott párbeszédpanelen belül négy oszlopban mutatja az információkat, az oszlopok fejlécei a következők: Név, Módosítás dátuma, Típus, Méret. A listanézet minden sora egy listaelemről tartalmaz információkat. A Név oszlop címkéje tartalmaz egy kis, felfelé mutató nyíl alakú jelet. Ez azt jelenti, hogy az elemek e szerint az oszlop szerinti növekvő sorrendben jelennek meg. (A Név oszlop esetén, ez ábécé sorrendet jelent, a-tól z-ig, az oszlop tetejétől az alja felé haladva.) A Windows Vistában ennek az oszlopnak a színe eltér a többiétől.

A listanézet hét elemet tartalmaz, négy mappát és három fájlt. Keret jelzi a listanézet ötödik sorában a „infinst_autol.exe” nevű fájl körül, hogy azon van a fókusz. Kiemelten jelenik meg, ez jelzi, hogy ki van jelölve ez a fájl. Ez a listanézet nem tartalmaz címkét, és nincs gyorsbillentyűje sem. (A leírás vége.)

Hogyan használjuk a listanézetet? A fájlok listájában a fel és a le nyíllal mozoghatunk, vagy több fájl is átléphetünk a PageUp és a PageDown billentyűk használatával. A lista elejére a Home gomb, a lista végére pedig az End gomb segítségével léphetünk. Ahhoz, hogy egy bizonyos betűvel kezdődő fájlhoz lépjen a vezérlés, használjuk az első betű alapján történő navigálást.

A listanézet fájlok és mappák neveit is tartalmazhatja. Alapértelmezetten a mappák ábécé sorrendben a listanézet tetején találhatóak, ezeket követi a fájlok listája, szintén ábécé szerint rendezve. Fontos megjegyezni, ha a fájlkiterjesztések is látszanak, a mappákat onnan lehet könnyen felismerni, hogy azoknak nincs kiterjesztésük. Ha nincsenek megjelenítve a fájlkiterjesztések, akkor a Típus oszlop mutatja meg, hogy mappáról vagy fájlról van szó.

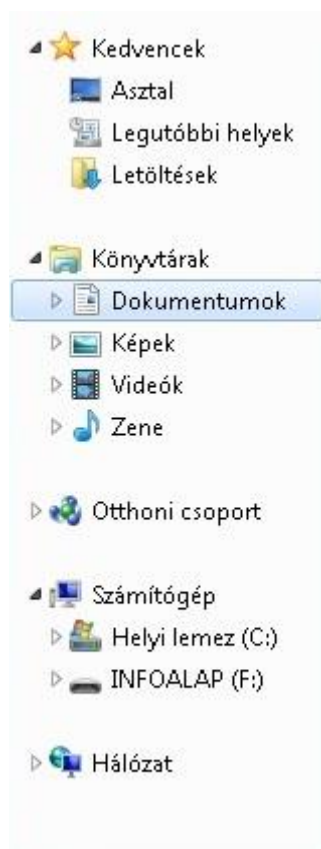
Több elem kijelölése: ha a fel és a le nyilat használjuk a listában történő navigáláshoz, a fókusz és a kijelölés együtt mozog. Más szóval, a fókusz helyén lévő elem mindig ki van jelölve. Ha elmozdítjuk a fókuszt egy másik elemre, akkor megszűnik az első elem kijelölése, és a második válik kijelöltté. Több egymás alatti elem kiválasztásához, jelöljük ki az elsőt, és tartjuk lenyomva a Shift billentyűt, mialatt a nyilakkal az utolsó elemhez érünk. Mindegyik sor, amelyiken a fókusz volt, hozzáadódik a kijelölt elemekhez. Nem egymás melletti elemek kijelöléséhez emeljük ki az elsőt, majd tartjuk lenyomva a Ctrl billentyűt, és a nyilakkal haladjunk a többihez. Ez különválasztja a fókuszt és a kijelölést; ha a fókusz egy elemre kerül, az még nincs kijelölve. Ha egy olyan elemhez érkezünk, amelyet hozzá szeretnénk adni a kijelöltekhez, nyomjuk meg a Ctrl + Szóköz billentyűt a kijelölt állapotra történő váltáshoz. Más navigációs billentyűk is használhatóak. Ha egy fájlról kezdve a lista utolsó eleméig az összeset ki akarjuk jelölni, akkor mozgassuk a fókuszt az első kijelölni kívánt fájlra, majd

nyomjuk meg a Shift + End billentyűkombinációt. A Ctrl + A a listanézet összes elemét kijelöli.

A 22. ábrán bemutatott listanézet annak alapértelmezett elrendezését szemlélteti a Megnyitás vagy a Mentés másként párbeszédpanelben, és Részletek nézetnek nevezzük. A Windows Intézőben az alapértelmezett elrendezési mód a Mozaik nézet, amelyben minden fájlnevről csak minimális információt találunk, és nincsenek az oszlopoknak fejlécei. Ehelyett az elemek sorokba szervezve jelennek meg, amelyek között mind a négy nyíl billentyűvel mozoghatunk. A jobbra és a balra nyíllal soron belül mozoghatunk, a sor végére érve pedig a következő vagy az előző sorba jutunk. A fel és a le nyíllal az oszlopon belül mozoghatunk, ez egy oszlopra korlátozódik.

13.7.2 Fanézet (vázlat nézet)

Mi is az a fanézet? Ld. a 23. ábrát. A fanézet további kiterjesztett listamező, olyan elemek megjelenítésére, mint például a beágyazott mappák. Míg ez a párbeszédpanelekből nem jellemző, a fanézet és a listanézet (ld. az előző, a „13.7.1 Listanézet” című fejezetet) sok program Megnyitás és Mentés másként párbeszédpaneleiben, valamint a Windows Intézőben együtt fordul elő.

23. ábra: Fanézet (ld. a 13.7.2 fejezetet)

A 23. ábra leírása: A Windows Intéző fanézete a számítógép legfontosabb helyeit mutatja. Ezen az ábrán öt fő hely vagy csomópont látható, ezek a következők: Kedvencek, Könyvtárak, Otthoni csoport, Számítógép és Hálózat.

A Kedvencek bal oldalán lefelé mutató, kitöltött nyíl alakú jel van, ami azt jelenti, hogy a Kedvencek ki van nyitva. Így a szülő mappa (ld. fogalommagyarázat) alatt, kissé beljebb kezdve, egymás alatt láthatóak lesznek az almappák, így fejezve ki vizuálisan azok kapcsolatát. Az almappák egyikének sincs ikon a bal oldalán, ez jelzi, hogy azokhoz nem tartoznak további almappák.

A Dokumentumok almappa kiemelten jelenik meg, ami arra utal, hogy ezen van a fókusz.

A Számítógép meg van nyitva, és két bezárt állapotú almappát tartalmaz.

A Hálózat és az Otthoni csoport almappákat tartalmaz, de ezek be vannak zárva.

Ezen a fanézetben nincs címke, és nincsenek gyorsbillentyűi sem. A grafikus nyíl alakú jel csak akkor jelenik meg a képernyőn, ha a fókusz a fanézetben van. (A leírás vége.)

A mappák fanézetében, ha egy mappának vannak almappái, akkor a szülő zárt vagy nyitott állapotban lehet. Ha zárt állapotban van, akkor az almappák nem láthatóak. Ha ki van nyitva, akkor a mappa neve alatt, kissé beljebb kezdve jelennek meg. A képernyőolvasó egy könyvtár helyére pl. úgy utalhat, hogy az az első szinten van, az almappái pedig a második szinten találhatóak. Azt is közli a képernyőolvasó program, mikor a szintek között váltunk.

Hogyan használjuk a fanézetet? A fanézetben a nyíl billentyűk segítségével navigálhatunk. A fel és a le nyíllal a látható elemek listájában mozoghatunk. A zárt elemeket a jobbra nyíllal vagy a számbillentyűzet + billentyűjével nyithatjuk ki, a balra nyíllal és a számbillentyűzet - billentyűjével pedig bezárhatjuk a megnyitottakat. Az első betű alapján történő navigálás kizárólag a látható elemek között lehetséges.

Ha a fókusz a szülő egyik almappáján van, a bal nyíl megnyomása közvetlenül a szülőhöz mozgatja a fókuszt.

Ha a számbillentyűzet + billentyűjét használjuk, azzal csak egy szintet nyitunk meg. Használjuk a * gombot a számbillentyűzeten a bezárt főmappa összes almappájának megnyitásához, de vegyük figyelembe, hogy ez hosszú ideig is eltarthat, ha sok beágyazott mappa tartozik a főmappához.

Ha a listanézet a fanézettel társul, a listanézet tartalma nem frissül automatikusan, amikor a fókusz a fanézetben belül mozog. Egy mappa tartalmának a megjelenítéséhez listanézetben nyomjunk Entert a mappán a fanézetben.

13.7.3 Hivatkozások (vagy hiperhivatkozások)

Mik is azok a hivatkozások? Ld. a 24. ábrát. A hivatkozás szöveg vagy ábra, amely másik helyhez vagy dokumentumhoz tartozik, és ha kiválasztjuk, a fókuszt odamozgatja. Hivatkozásokat főleg a Vezérlőpultban (ld. a „A hatékonyabb munkáról” című részt) és a weboldalakon (ld. a „39.1 Böngészés” című fejezetet) használunk. A párbeszédpanelekben is egyre inkább terjed a használatuk. Ahhoz, hogy a képernyőolvasó program képes legyen jelezni a grafikus hivatkozást, a kép mellé leíró szöveget is el kell helyezni.

[További információ a betűtípusokról az interneten](#)

[További információ a betűtípusokról az interneten](#)

24. ábra: Hivatkozások (ld. a 13.7.3 fejezetet)

A 24. ábra leírása: Az ábra kétszer mutatja ugyanazt a hivatkozást, hogy szemléltesse azt, amikor a hivatkozáson van a fókusz és azt is, amikor nem. A hivatkozás a formátumhoz kapcsolódó párbeszédpanelben jelenik meg, aktiválásakor az elérhető betűtípusokhoz juthatunk. A párbeszédpanelekben a szöveges hivatkozásokat kék, aláhúzott szöveg jelzi. A vezérlőpultban és a weboldalakon gyakran változik a szín, és sokszor hiányzik az aláhúzás. A szöveges hivatkozás nem igényel címkét, hiszen a szöveg elárulja, mire való az. A hivatkozás körüli pontozott vonal jelzi, hogy a fókusz ott van, és előfordulhat, hogy alá is van húzva, ezzel jelezve, hogy hivatkozásról van szó. A hivatkozásoknak nincsenek gyorsbillentyűik. (A leírás vége.)

Hogyan használjuk a hivatkozásokat? A hivatkozásokat a szóköz vagy az Enter megnyomásával aktiválhatjuk, ha a fókusz rajtuk van.

13.8 Többlapos vagy füles párbeszédpanelek

A párbeszédpanelek kis méretre törekszenek, hogy ne foglaljanak el túl nagy helyet a képernyőn. Ez azért van így, mert sok ember számára hasznos, ha egyszerre látja a párbeszédpanelt és a munkaterületet, amelyre az vonatkozik. Erre példa a korábban ismertetett Keresés párbeszédpanel.

A párbeszédpanelek egy része több információt tartalmaz annál, mint amennyivel kényelmesen dolgozhatunk egy oldalon. A több oldalra vonatkozó vagy többlapos párbeszédpanelek az összetartozó információk csoportosítva történő megjelenítésére használatosak.

Példa a több oldalra vonatkozó párbeszédpanelre A tálca és Start menü tulajdonságai párbeszédpanel, (ld. a 31. ábrát a „34.2 A Start menü testreszabása” című fejezetben). Ez három oldalból áll, az egyik mindig a többi előtt van, mint a kartonok a kartotékban. A párbeszédpanel felső részén címkézett fülek találhatók, ezek az alábbiak: Tálca, Start menü, Eszköztárak. Csak a többlapos panel kiválasztott fülének az elemei láthatóak, a többi lap elemei rejtve maradnak.

Három lehetséges módja van az oldalak közötti váltásnak a többlapos párbeszédpanelekben.

A panel megjelenik a tabsorrendben, tehát a Tab gombbal mozogva elérhetjük azt. Ha a fókusz egy fülön van, használjuk a nyíl billentyűket a fülek közötti mozgáshoz.

Lehetséges az egyik oldalról a másikra történő közvetlen eljutás, ehhez használjuk a Ctrl + Tab vagy a Ctrl + Shift + Tab billentyűkombinációt, vagy a Ctrl + PageDown, illetve a Ctrl + PageUp billentyűket.

Ha a fülhöz tartozik gyorsbillentyű, akkor közvetlenül a fülre navigálhatunk az Alt és a fül gyorsbillentyűjének a megnyomásával.

Ha egy oldal aktiválódik, a fókuszt magán a fülre vagy az oldal első vezérlőelemére kerül.

13.9 A Tulajdonságok párbeszédpanel

Számos elemhez tartozik egy speciális párbeszédpanel, amelyek az adott elemhez tartozó beállítások és paraméterek értékeit lehet változtatni, ezeket Tulajdonságok párbeszédpanelnek nevezzük.

Egy elem Tulajdonságok paneljét úgy nyithatjuk meg, hogy ráhelyezzük a fókuszt, majd megnyitjuk a helyi menüjét a Helyi menü gombbal, vagy a Shift + F10-zel és a megjelenő menüben kiválasztjuk a megfelelő tulajdonságot. Sok esetben, ha a fókuszt az elemen van, akkor az Alt + Enter billentyűparancs is megnyitja a Tulajdonságok párbeszédpanelét.

Példák azokra az elemekre, amelyekhez tartozik Tulajdonságok párbeszédpanel: fájlok, mappák, asztali ikonok, Start menü pontjai és a Start menü gomb.

13.10 Statikus szöveg

A korábban említett vezérlőelemekhez hasonlóan a párbeszédpanelek is tartalmazhatnak statikus szöveget, amely magyarázatot vagy segítséget ad a vezérlőelem vagy a párbeszédpanel használatához. A statikus szöveg nem változtatható meg, és nem társítható egyik vezérlőelemmel sem. Ezért nincs benne a tabsorrendben, és nem érhető el a billentyűzettel. Képernyőolvasó program használata esetén elolvashatjuk a statikus szöveget a virtuális vagy egérmódban, vagy rendelkezhet a program Párbeszédpanel felolvasása billentyűparanccsal.

14 Programok működés közben

Ez a fejezet néhány gyakran használt, a Windows részét képező programot mutat be, valamint abban segít, hogy az olvasó összefüggéseiben lássa az előző fejezetben ismertetett alapelveket.

14.1 A Jegyzetömb

A Jegyzetömb nagyon egyszerű szövegszerkesztő program, ami menüfelülettel és párbeszédpanelekkel rendelkezik. A Jegyzetömböt .txt kiterjesztésű, egyszerű szövegfájlok előállítására használhatjuk. Úgy működik, mint egy papír alapú jegyzetömb, csak alapvető szövegszerkesztési feladatok elvégzésére alkalmas.

A Jegyzetömböt a következőképpen találhatjuk meg: a Start menüből kiválasztjuk a Minden program/Kellékek/Jegyzetömb elemet, vagy beírjuk a Start menü keresőmezőjébe a Jegyzetömb elnevezés első néhány karakterét.

A Jegyzetömb nem változott a Windows XP-hez tartozó változathoz képest. A képernyőn látható tartalom betűtípusát számos betűtípusra és méretre változtathatjuk, ez azonban csak az alapértelmezett betűtípus megváltoztatásával lehetséges, amely automatikusan érvényesül az aktuális és minden később létrehozott dokumentumban is.

Ezen kívül nincs más formázási lehetőség, és nincs helyesírás-ellenőrzés sem, van viszont Keresés és csere funkció. Kizárólag az utolsó szerkesztési műveletet lehet visszavonni. Alapértelmezetten kikapcsolt állapotban van a sortörés, és minden bekezdés egy sor, de ez beállítható úgy, hogy az ablak szélességéhez igazodjon a dokumentum sortörése. Sok menüponthoz gyorsbillentyű is tartozik.

A Jegyzetömbben egyszerre csak egy dokumentum lehet nyitva, és a dokumentum bezárásakor maga a program is bezáródik. Ha két dokumentumot akarunk megtekinteni a Jegyzetömbben, akkor kétszer kell megnyitnunk a programot.

14.2 A WordPad

A WordPad is egyszerű szövegszerkesztő program, amely menüszalagot használ Windows 7-ben. Több funkciója van, mint a Jegyzetömbnek, pl. lehetővé teszi a szövegek formázását is. A WordPadet a következőképpen találhatjuk meg: a Start menüből kiválasztjuk a Minden program/Kellékek/WordPad elemet, vagy beírjuk a Start menü keresőmezőjébe a WordPad elnevezés első néhány karakterét.

A WordPadben megváltoztathatjuk a betűtípust és méretet a dokumentum egyes részeire vagy egészére vonatkozóan, a bekezdéseket behúzhatjuk, igazíthatjuk, megváltoztathatjuk a sorköz, elérhető a Keresés és csere szolgáltatás, ábrákat szűrhatunk be, felsorolásokat hozhatunk létre. Nem készíthetünk azonban a WordPadben táblázatokat, oszlopokat, számozott listákat, nem szűrhatunk be oldaltörést és mezőket.

Alapértelmezetten a WordPad Rich Text formátumban (RTF-ben) menti el a dokumentumokat, ezen kívül csak szöveges formátumok használhatóak, pl. az OpenDocument Text format (.odt). Más szövegszerkesztőkkel is megnyithatjuk az RTF fájlokat, ebben az esetben a fájlok kinézete nem változik.

A Jegyzetömbhöz hasonlóan, a WordPadben is csak egy fájl lehet nyitva. A WordPad meg tudja nyitni a Microsoft Word 2007 fájlokat, viszont nem támogatja a Word 2007 néhány szolgáltatását, ezért előfordulhat, hogy nem jeleníti meg teljesen a dokumentumokat. A korábbi Microsoft Word verziókkal készített fájlokat is képes megnyitni, ilyenkor viszont a formázás eltűnik, a formázási információk szöveggént jelennek meg a dokumentum tetején.

A WordPad elegendő lehet az egyszerűbb szövegszerkesztési feladatok elvégzéséhez, illetve jó programnak tekinthető az alapvető tevékenységek elsajátításához azok számára, akiknek a Microsoft Word túl összetett, viszont hozzá kell szoknunk a szalagfelület használatához a menü helyett.

14.3 Windows Media programok

A Windows két olyan programot tartalmaz, amely alkalmas zene és videók lejátszására. Ez a két program sok felhasználót érdekelhet. A Windows Media Player, ahogyan a neve is utal rá, különböző hang- és videóformátumú fájlokat tud lejátszani. Ez az alapértelmezett médialejátszó program a Windowsban, a Windows Vista és a Windows 7 minden kiadásában megtalálható. A Windows Media Center le tudja játszani és rögzíteni tudja a médiafájlokat, beleértve a rádiót és a televíziót is (ha van a gépben ehhez szükséges tunerkártya), azonban nincs benne minden kiadásban.

Mind a Windows Media Player, mind a Windows Media Center néhány konfigurációs lépést igényel az első indítás előtt.

14.3.1 A Windows Media Player

A Windows Media Player felülete hasonló a Windows Intézőjéhez (ld. a „17 a Windows Intéző” című fejezetet). Nem meglepő tehát, hogy ugyanazokat a funkciókat tartalmazza, mint a Windows Intéző, vagyis lehetővé teszi a fájlok közötti keresést és egy vagy több fájl használatát. A Windows Intézőben az összes fájlt böngészhetjük, és ha egyet kiválasztottunk, az másik programban nyílik meg. A Windows Media Player azonban csak médiafájlokat jelenít meg, illetve vezérlőelemeket is tartalmaz a kiválasztott fájl lejátszásához.

A Windows 7-ben a Windows Media Player új szolgáltatása az adatfolyam, vagyis az a lehetőség, hogy másik számítógépre vagy eszközre küldhetünk zenét helyi hálózaton vagy az interneten keresztül.

Ez a lehetőség az Adatfolyam menügombbal érhető el az eszköztáron.

A Windows Media Player felületének szabványos menürendszere van, amely elérhető az Alt lenyomásával, és számos gyorssegédet, illetve gyorsbillentyűt tartalmaz. A szolgáltatások között megtalálható a lejátszás/szünet, a gyors előretekerés, a visszatekerés, a következő vagy előző sávra ugrás, és így tovább. A gyorsbillentyűket ld. az „51 A Windows Media Playerről” című fejezetben, valamint a Sűgőban található bővebb tájékoztatás a Windows Media Player használatáról.

14.3.2 A Windows Media Center

A Windows Media Center felülete vizuálisan eléggé eltérő a többi programtól, nincs sem menürendszere sem szalagfelülete. A nyíl billentyűkkel mozoghatunk az egyes lehetőségek között, a szóközzel aktiválhatunk egyet, a Visszatörítés gomb megnyomásával pedig visszaérkezünk az előző képernyőre.

A Windows Media Center beépített vizuális és hanghatásokat tartalmaz, amelyeket kikapcsolhatunk, vagy igényeink szerint alakíthatunk a következő útvonalon keresztül: Feladatok, Beállítások, Általános, Képi és hangeffektusok.

15 Navigáció a szövegben és egyszerű szerkesztési feladatok elvégzése

A legtöbb program információ-bevitelt biztosító munkaterületet tartalmaz, illetve a korábban már ismertetett címsort, menüket és párbeszédpaneleket. A munkaterület használatával töltjük a legtöbb időt, mert ez az a terület, ahova pl. begépelünk egy levelet, vagy ahol naplót írunk pl. a Jegyzetömbben vagy WordPadben. Az, hogy milyen típusú lehet a bevitt információ és milyen speciális billentyűk alkalmazhatóak programonként eltérő.

Az azonban minden programra egyaránt jellemző, hogy szöveget írhatunk be, törölhetünk és módosíthatunk a használatukkal. Ez a fejezet ezen feladatok elvégzéséhez közöl általános módszereket.

15.1 Navigáció a szövegben

A szövegbevitel mellett azt is tudnunk kell, hogyan mozoghatunk az általunk begépett szövegben. Erre a célra számos gomb található a billentyűzeten. Általában ezek a billentyűk mozgatják a kurzort, lehetővé teszik munkánk elolvasását, és ha valamit találunk, amit meg akarunk változtatni, a kurzor annak a helynek a közelében áll, ahol lennünk kell a változtatás végrehajtásához.

A négy nyíl- vagy kurzorbillentyűvel a legkisebb mértékben mozoghatunk minden irányba. A szövegszerkesztőben ez egy karaktert jelent balra vagy jobbra, vagy egy sort felfelé vagy lefelé.

Ha a Ctrl billentyűvel együtt használjuk a nyilakat, nagyobb léptékben mozoghatunk. A Ctrl + balra, illetve jobbra nyíllal szavanként, a Ctrl + fel vagy le nyíllal bekezdésenként haladhatunk a szövegben.

A Home billentyűvel a sor elejére, az End billentyű lenyomásával a sor végére lépünk. Ha e két billentyűt a Ctrl billentyűvel használjuk, akkor a dokumentumunk elejére vagy végére ugunk.

15.2 Szöveg beszúrása és törlése

Alapértelmezetten, ha a fókusz egy szó belsejében van, és begépelünk egy új karaktert, akkor az aktuális karakter jobbra tolódik, hogy helye legyen az új karakternek. Ezt beszúrási módnak nevezzük, mert azt a karaktert, amit gépelünk, beilleszti a már létező szövegbe. Az Insert billentyű megnyomásával átválthatunk a felülírás módba, ez esetben, amikor begépelünk egy karaktert, az a jelenlegi karakter helyére kerül, ami egyben törlődik is. Ritkán használjuk a felülírás módot, de érdemes tudni a létezéséről, hogy elkerüljük nem kívánt használatát. Az Insert billentyű ismételt megnyomásával visszatérhetünk a beszúrási módhoz.

A legtöbb esetben hosszabb szöveg gépelésekor a program a megfelelő helyen alkalmazza a sortörést, a szöveg ekkor automatikusan folytatódik, az ablak következő sorában lesz látható. Nincs szóelválasztás, tehát ha egy hosszabb szót gépelünk a sor végéhez közeledve, akkor az egész átkerül az új sorba. Akkor kell csak Entert nyomnunk, ha új bekezdést akarunk kezdeni, vagy ha be akarunk szúrní egy üres sort.

A szöveget a Del (Delete) vagy a BackSpace (Visszatörlés) billentyű használatával törölhetjük. A Del azt a karaktert törli, amelyen a kurzor áll, a BackSpace pedig az előző karaktert távolítja el. Ha a Ctrl gombbal együtt használjuk ezeket a billentyűket, egész szavakat törölhetünk.

15.3 Szöveg kijelölése

Különböző dolgok kijelölése az egyik olyan dolog, ami nagyon hasznossá teszi a számítógépet. Ha begépettünk valamit, kijelölhetjük, és néhány billentyűkombináció alkalmazásával manipulálhatjuk. Például, ha levelet írunk, majd úgy döntünk, hogy fel kellene cserélni az első és a második bekezdést. Ennek egyik módja, hogy kijelöljük az első bekezdést, a vágólapra helyezzük, a kurzort a következő bekezdés végéhez mozgatjuk, majd beillesztjük.

A kijelöléshez együtt használjuk a Shift billentyűt valamelyik navigációs billentyűvel. Egy bekezdést úgy jelölhetünk ki, hogy az elejére megyünk, megnyomjuk a Shift + Ctrl + le nyíl

gombot a bekezdés végéig történő kijelöléshez. A teljes dokumentum kijelöléséhez használjuk a Ctrl + Home kombinációt, hogy az elejére menjünk, majd a Shift + Ctrl + End billentyűkombinációval kijelölhetjük az egészet. Mivel gyakran van szükség az egész dokumentum kijelölésére, ehhez külön gyorsbillentyű is tartozik, ez a Ctrl + A.

A kijelölt szöveget eltérő színnel mutatja a képernyő, alapértelmezetten általában kék háttérű fehér szöveg jelenik meg. Ezért a kijelölt szöveget kiemelt szövegnek is nevezzük.

15.4 Szöveg kivágása, másolása és beillesztése

Ha kijelöltünk egy szöveget, többféle módon manipulálhatjuk azt. Használhatjuk a Szerkesztés menüt, a kijelölt szöveg helyi menüjét, vagy a gyorsbillentyűket. A szöveg áthelyezéséhez használjuk a Szerkesztés menü Kivágás parancsát, a helyi menüt vagy a Ctrl + X gyorsbillentyűt. A szöveg kivágása hasonlít a törléshez, azzal a lényeges különbséggel, hogy a kivágott szöveget másik billentyűparanccsal beilleszthetjük más helyre.

Ha odamozgattuk a kurzort, ahová be akarjuk illeszteni a szöveget, használhatjuk a Szerkesztés menü Beillesztés parancsát, a helyi menüt vagy a Ctrl + V billentyűparancsot.

Ha két példányt szeretnénk a szövegből, először gépeljük be a szöveget, jelöljük ki, másoljuk, majd illesszük be. A kijelölt szöveg másolásához használjuk a Szerkesztés menü Másolás parancsát, a helyi menüt, vagy a Ctrl + C gyorsbillentyűt.

Vannak, akik a kivágás parancsot úgy jegyzi meg, hogy képzettársítással egy ollóhoz kötik, a C-t pedig a Copy (másolás) kezdőbetűjével kapcsolják össze gondolatban. A V nyílra emlékeztet, az X és a C mellett található a billentyűzet, ez a magyarázata annak, hogy ez használatos a beillesztéshez annak ellenére, hogy nem kapcsolódik a beillesztés szóhoz.

15.5 Szöveg kijelölésének megszüntetése

A kijelölt szöveg nagyon sérülékeny, minden, amit – esetleg véletlenül - gépelünk, felülírja azt. A balra nyíl vagy a Home megnyomásával megszüntethetjük a szöveg kijelölését, ekkor a kurzor a kijelölt szöveg elejére kerül, a jobbra nyíl vagy az End billentyű megnyomásával pedig úgy szüntethetjük meg, hogy a kurzor a végére ugrik.

15.6 A visszavonás

Szerkesztésekor nagyon hasznos lehet a visszavonás parancs. A programok egy része emlékszik az általunk végrehajtott parancsra, és lehetővé teszi, hogy ezek közül valamennyit vagy akár az összeset visszavonjunk a végrehajtáshoz képest fordított sorrendben. A Visszavonás parancs általában a Szerkesztés menü első parancsa, gyorsbillentyűje a Ctrl + Z.

Ne bízunk azonban meg feltétlenül a visszavonás parancsban, mert az, hogy hány műveletet tudunk visszavonni, sok tényezőtől függ. A Jegyzetomb például csak egy művelet visszavonását engedélyezi. A programok egy részében csak a legutóbbi mentésig vonhatjuk vissza a műveleteket.

16 A vágólap

A vágólap ideiglenes tárolási terület, amely lehetővé teszi, hogy szövegeket, hangokat, grafikákat, fájlokat és mappákat egyik területről a másikra mozgassunk. Ebben az értelemben a terület egy fájlban, mappában, könyvtárban vagy meghajtón található helyre vonatkozik. A vágólap önmagában nem különálló program, így általában nem látjuk. Ha viszont másolunk vagy kivágunk egy szöveget, az a vágólapra kerül, ha pedig beillesztjük, akkor eltűnik a vágólapról. A vágólap a legtöbb program esetében használható.

Az előző fejezet példájánál maradva, ha a szöveg valamelyik bekezdését áthelyezzük, amikor kivágjuk a szöveget, eltávolítjuk a dokumentumból, az a vágólapra kerül. Másoláskor szintén a vágólapra helyezzük a szöveget, viszont nem távolítjuk el a jelenlegi helyéről. Ha új helyre mozgatjuk a kurzort, és a Beillesztés parancsot használjuk, akkor – bármi volt is a vágólapon – azt beillesztjük.

A kivágás, másolás és beillesztés történhet ugyanazon programon belül is, de a kivágott vagy másolt adatok másik programba is beilleszthetők. Az adatokat csak olyan programba illeszthetjük be, amely tudja azokat kezelni. Képet nem illeszthetünk be a Jegyzetömbbe, mivel az kizárólag szövegszerkesztőként működik. Fájlkezelő programokkal történő munkavégzés során is kivághatunk, másolhatunk és beilleszthetünk fájlokat és mappákat ld. a „Fájlkezelés, Windows Intéző” című részt. A Windows Intéző megkönnyíti a fájlok mozgatását.

Nem árt az óvatosság, hiszen a vágólap egyszerre csak egy adat megőrzésére képes. Ha valamit a vágólapra helyezünk, majd ezután kivágunk vagy másolunk egy másik elemet is, akkor az első elvész. Amikor újraindítjuk a számítógépet, a vágólap üres lesz.

A Microsoft Office-nak saját vágólapja van, amely több elemet is képes egyszerre tárolni. A Beillesztés parancs végrehajtásakor a vágólapon lévő elemek listájából választhatjuk ki, hogy melyiket szeretnénk beilleszteni az új helyre. A Microsoft Office-on kívül, a többi program részére csak a vágólapra helyezett utolsó elem érhető el.

Harmadik rész

Fájlkezelés, Windows Intéző

A könyvnek ezt a részét a Windows főbb fájlkezelő szolgáltatásainak, a Windows Intézőnek és a Lomtárnak szenteljük. A Windows Intéző lehetővé teszi a fájlok, mappák és parancsikonok böngészését, keresését, szűrését, mozgatását, másolását, átnevezését, törlését, megnyitását és létrehozását.

A fájlok törlés után a Lomtárba kerülnek, ami a Windows Intézőhöz hasonlóan néz ki és viselkedik. A korábbi Windows változatokban a Windows Intézőnek volt alternatívája, a Sajátgép. Ezt azonban a Windows 7 és a Windows Vista már nem tartalmazza.

17 A Windows Intéző

A Windows Intéző fájlkezelő program, amely a fájlok, a mappák és meghajtók kialakítását, szervezését valamint a velük történő munkavégzést segíti. A Windows Vistában radikális átalakuláson ment keresztül a Windows Intéző, és a Windows 7-ben is bevezettek néhány további újítást.

A Windows Intéző számos olyan szolgáltatást tartalmaz, amelyek ritkán fordulnak elő máshol a Windowsban. Ilyen például az akadálymentesen hozzáférhető eszköztár, a címsor (ld. fogalommagyarázat), a tárhelyek fanézete és az Elemek nevű terület, amely extra információkat tartalmaz és szabadon be- és kikapcsolható.

17.1 A Windows Intéző elindítása

Többféle módon elindíthatjuk a Windows Intézőt, például a következőképpen:

- 1 Nyomjuk meg a Windows gomb + E billentyűkombinációt!
- 2 Nyomjuk meg a Windows gombot a Start menü elindításához, majd amikor a fókusz a keresőmezőn van, gépeljük be a „Windows Intéző” elnevezést, ezután nyomjunk Entert!
- 3 Nyomjuk meg a Windows gombot a Start menü elindításához, nyomjuk meg egyszer a Tab billentyűt, majd a le nyilat, hogy megérkezzünk a Dokumentumok vagy a Számítógép menüponthoz, majd nyomjuk meg az Entert.
- 4 A Windows gomb + R billentyűkombinációval nyissuk meg a futtatás párbeszédpanelt, gépeljük be az „explorer” szót, majd nyomjuk meg az Entert!

17.2 Mappák és könyvtárak

Mielőtt rátérnénk a Windows intéző működésének tárgyalására, fontos megismerni a könyvtárak terén bekövetkezett változásokat a Windows 7-ben, és azt is, hogyan befolyásolják ezek a mappák használatának eddig megszokott módját. A könyvtár olyan mappák gyűjteménye, amelyeket egyszerre tekinthetünk meg. Például ha több olyan zenei mappánk van, amelyeket az adott zeneszerzőről neveztünk el, de szeretnénk egy olyan listát is, amely az összes jazz zenét tartalmazza, létrehozhatunk egy Jazz nevű könyvtárat, amely az összes Jazz témájú mappát magába foglalja. Ha ismerős számunkra a lejátszási lista fogalma, azt mondhatjuk, hogy a könyvtárak hasonlóak ehhez, azzal a nagy különbséggel, hogy a könyvtár elemei maguk a fájlok, nem pedig másolatok vagy gyorsbillentyűk. Ha tehát valamit törlünk egy könyvtárból, akkor azt nem csupán onnan távolítjuk el, hanem magát a fájlt vagy

a mappát is töröljük. Természetesen lehetőség van a mappák a könyvtárból történő eltávolítására is, ehhez a könyvtárak Tulajdonságok párbeszédpanelét kell használnunk.

Habár sok esetben nem egyértelmű, miért lényegesek bizonyos könyvtárak a számítógéphasználathoz, ezeket a Windows alapértelmezetten fellepipíti.

Mindenki, aki saját felhasználónévvel és jelszóval lép be a számítógépre, saját területre menti el a munkáját, amelyet csak az adott személy láthat. Erről bővebben a „29 A felhasználói fiókok” című fejezetben lehet olvasni. A számítógépben van olyan nyilvános terület is, amely az összes felhasználó által látható. Ez azért hasznos, mert ha olyan dokumentumokat, zenét vagy fényképeket szeretnénk tárolni a gépen, amelyeket másokkal is meg szeretnénk osztani, akkor a nyilvános területen helyezhetjük el azokat. Azok a dolgok viszont, amelyeket nem akarunk másokkal megosztani, a saját területre kerülnek. E területek mindegyike egy vagy több mappát is tartalmazhat.

A Windows 7 megjelenéséig problémát okozott, hogy egyszerre csak egy mappát lehetett megtekinteni. Ha valamit kerestünk, amiről nem tudtuk, hogy a nyilvános vagy a magánterületen helyeztük-e el, mindkét területet meg kellett vizsgálnunk. A Windows 7-ben négy előre meghatározott könyvtár van, ezek a következők: Dokumentumok, Zene, Képek és Videók. Mindegyik a személyes mappánk és a nyilvános terület mappájának tartalmából összeálló kombináció. Például a Dokumentumok könyvtár megjeleníti a Dokumentumok és a Nyilvános dokumentumok mappa tartalmát is.

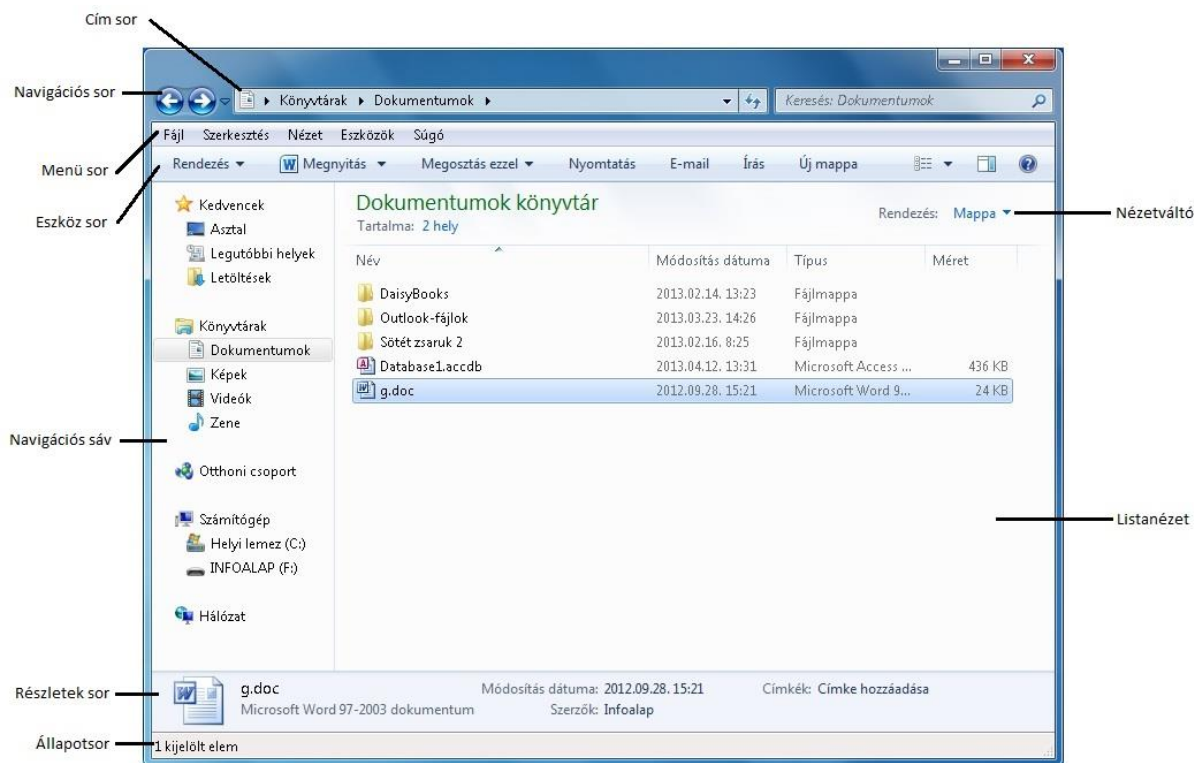
Létrehozhatjuk, illetve törölhetjük saját almappáinkat, magunk dönthetünk arról, hogy az egyes könyvtárak melyik almappákat tartalmazzák. Az alapértelmezetten fellepipített könyvtárakból is eltávolíthatunk mappákat, illetve az általunk létrehozott könyvtárakat is törölhetjük.

Ha elmentünk egy fájlt, megjelenhet egy ajánlott hely annak tárolására. Habár egy könyvtár alapértelmezetten egynél több almappát tartalmaz, a könyvtárat alkotó egyik almappa lesz a felajánlott mentési hely. Ez az a mappa, ahová a fájl kerül, ha elmentjük azt a könyvtárba. A négy alapértelmezett könyvtárban a személyes almappánk a mentési hely.

A könyvtár tulajdonságai megtekintésének vagy megváltoztatásának egyik módja, ha a Windows Intéző navigációs paneljén az adott könyvtáron van a fókusz, és a könyvtár helyi menüjét használjuk a Tulajdonságok párbeszédpanel megnyitásához.

17.3 A Windows Intéző ablakszerkezete

Ez a fejezet a Windows Intéző tipikus kinézetét mutatja be részletesen, amelyet a 25. ábra szemléltet. A későbbi fejezetek azt ismertetik, hogyan állíthatjuk be a Windows Intézőt különböző módokon, és hogyan dolgozhatunk a fájlokkal és a mappákkal.

25. ábra: A Windows Intéző ablak elrendezése (ld. a 17. és a 18. fejezetet)

A 25. ábra leírása: A Windows Intéző a nyilvános dokumentumok mappáját mutatja. Az egyértelműség kedvéért címkékkel láttuk el az ábrát. A kép teljes leírását ld. a 17.3 fejezetben. (A leírás vége.)

Ahogy a 25. ábra szemlélteti, a Windows Intéző ablaka két fő területet tartalmaz. Baloldalon található számítógép területeinek fanézet, a konkrét hely tartalmának listanézete pedig a jobb oldalon helyezkedik el. Ezek felett a helyre vonatkozó információk és a tartalom megtekintési módjára vonatkozó információk találhatóak, alattuk pedig részletes leírás van a listanézet aktuális eleméről. A Windows Intézőben használatos vezérlőelemek egy része kizárólag a Windows Intézőre jellemzőek. A képernyő tartalmának áttekintése felülről lefelé haladva az alábbi: (A képernyő elemeit a következő fejezetek mutatják be részletesen.)

Első sor - a címsor: a Windows Intéző címsora csak három ikont tartalmaz felül jobb oldalon, ezek a kis méret, a teljes méret vagy visszaállítás és a bezárás ikonjai. A legtöbb programtól eltérően a címsor nem tartalmazza a program nevét. A bezárás ikonja piros, ami arra utal, hogy ez az aktív ablak.

Második sor - Vissza/Előre, címsor, Keresés: a bal oldalon található a Vissza, az Előre és a le nyíl ikonja, amelyek segítségével az egeret használók navigálhatnak a Windows Intézőnek e munkamenetben meglátogatott helyei között. (A billentyűzettel a Nézet menü Ugrás menüpontját használhatjuk.)

A sor legnagyobb részét a címsor foglalja el, amely az aktuális területet mutatja, és lehetővé teszi a számítógép különböző helyei közötti mozgást. Jobb oldalon található a keresőmező, amelynek sajátos tulajdonságai vannak. (A fentiek részletes bemutatását, valamint használatuk magyarázatát ld. a „17.4 A Windows Intéző keresőmezőjének használata” című fejezetet.)

Harmadik sor - a menüsor, amely alapértelmezetten az Alt megnyomásáig nem látható. Az Alt megnyomásakor a fókuszt erre a területre kerül. Öt fő menüpontot tartalmaz, ezek a

következők: Fájl, Szerkesztés, Nézet, Eszközök és Súgó. Azoknak a funkcióknak nagy része, amelyek korábban csak a menü használatával voltak elérhetők, ebben a Windows verzióban már az eszköztárról vagy a helyi menü használatával is aktiválhatóak. Ha a fókusz elmozdul a menürendszeről, a menüsor eltűnik.

Negyedik sor - eszköztár: mindig tartalmazza a Rendezés és a Nézetek menügombot. Más gombokat is tartalmazhat attól függően, hogy mit jelöltünk be a listanézetben.

Az eszköztár alatt két részre oszlik a képernyő. A bal oldalon egy keskeny oszlop tartalmazza a navigációs sávot, a képernyő többi részét pedig a listanézet foglalja el.

Navigációs sáv: a fanézet mutatja a számítógép helyeit, szintek szerinti csomópontokba szervezve. Alapértelmezetten ezek a Kedvencek, a Könyvtárak és a Számítógép látszik. Kiegészítő csomópontok is előfordulhatnak, mint például az Otthoni csoport (ha otthoni hálózatban dolgozunk) vagy a Hálózat (ha egy hálózathoz kapcsolódtunk).

Könyvtár elem: kizárólag egy könyvtár megtekintésekor jelenik meg a listanézet felett. A könyvtár elemet használhatjuk a könyvtár almappáinak megváltoztatásához és a listanézet szerkezetének megtekintéséhez.

Listanézet: a navigációs elemben kijelölt hely tartalmának listája. A listát a Részletek nézetben mutatja, amely nézet a mappák és a mappák után megjelenő fájlok egyszerű listája. Mindegyik fájl és mappa neve mellett további információk is találhatóak pl. a módosítás dátuma vagy a méret. A listanézetben szereplő információk elrendezésének módját a Nézet menü menüpontjainak használatával változtathatjuk meg.

Az ablak alsó részében, a navigációs sáv és a listanézet alatt található képernyőelemek elfoglalják az ablak egész szélességét.

Részletek sor: a kijelölt elemhez tartozó részletes információkat jeleníti meg.

Állapotsor: a listában lévő vagy a kijelölt elemek számát mutatja egy sorban az ablak alján.

A címsor azt jelzi, hogy a jelenleg megtekintett terület a Dokumentumok könyvtár. A navigációs sáv ugyanezt az információt jeleníti meg más módon. Mivel a megtekintett terület könyvtár, ezért megjelenik a könyvtár elem a listanézet felett. Pontozott vonal veszi körül a listanézet ötödik sorát, a g.doc nevű fájlt, jelezve, hogy ezen van a fókusz. A fájl ki van emelve, tehát ki van jelölve. A részletek sor részletes információkat közöl erre a fájlra vonatkozóan.

17.3.1 Navigáció a Windows Intéző ablakában

Amikor elindul a Windows Intéző, a fókusz a listanézet első elemén van. A Windows Vistában ennek kiemelésére megjelenik egy pontozott vonal az első elem körül, a Windows 7-ben viszont nincs ennek látható jele.

A listanézetből a Tab ismételt megnyomásával eljuthatunk az oszlopok fejlécéhez (ha vannak a képernyőn), a részletek sorig (ha a képernyőn van), a címsorig, a keresőmezőig, az eszköztárig, a navigációs sorig, vagy a könyvtár elemig, (ha a képernyőn van), majd visszaérkezünk a listanézethez.

A Shift + Tab használatával fordított sorrendben mozoghatunk.

Az ablak sok eleméhez gyorsbillentyű tartozik, amelynek használatával a fókusz az adott elemre ugrik.

17.3.2 A címsor, a Vissza, az Előre és a Frissítés gombok

A **címsor** nyíl alakú jelet tartalmaz, amelyet egy vagy több osztott gomb követ, amelyek a listanézetben megjelenített hely elérési útvonalát írják le. Ezt útelérési nézetnek is nevezik, mert a jelenlegi helyre történő eljutás módját írja le.

A Windows Intéző ablakának bármely területéről az Alt + C gyorsbillentyű lenyomásával juthatunk el a címsorhoz. Amellett, hogy ez a billentyűkombináció a címsorra mozgatja a fókuszot, az elérési útvonalat is mutatja; nyomjuk meg az Esc billentyűt, hogy az útelérési nézethez jussunk.

Ha a fókusz a címsoron van, a jobbra és a balra nyíl használatával végiglépkedhetünk az osztott gombokon, az utolsó után ismét a nyíl alakú jelhez tér vissza a kurzor. Ha az osztott gombon állva megnyomjuk a le nyilat, akkor megnyílik az adott mappához tartozó almappák listája. Ha valamelyik osztott gombon állva szöközt vagy Entert nyomunk, akkor a listanézetben annak a helynek az elemei jelennek meg, és a fókusz is odakerül. Ha az osztott gomb lenyitása után a megjelenő legördülő lista valamelyik elemén állva Entert nyomunk, akkor a listanézetben annak a helynek az elemei jelennek meg, és a fókusz is odakerül.

Nyomjunk Entert az első nyíl alakú jelen annak érdekében, hogy megváltoztassuk a címsort, és az az aktuális mappa elérési útvonalát mutassa. (ha a listanézet egy könyvtár tartalmát mutatja, ezzel a művelettel ellenőrizhető a könyvtárnév), ebben a helyzetben lehetséges az útvonal szerkesztése, gépeléssel történő megadása az általános szerkesztési parancsok használatával. Nyomjuk meg az Esc gombot az útjelölési nézethez történő visszatéréshez.

A **Vissza** és az **Előre** gombok a címsor bal oldalán találhatóak. Habár vannak gyorsbillentyűik, mégsem jelennek meg a tabsorrendben. Ha a Windows Intézővel végzett munkamenet során legalább két mappa között mozogtunk, a Vissza gomb (Alt + balra nyíl) arra a könyvtárra mozgatja a fókuszot, amelyet közvetlenül az aktuálisan megjelenített előtt vizsgáltunk, az Előre gomb (Alt + jobbra nyíl) pedig visszahelyezi a fókuszot arra a könyvtárra, amelyről az imént léptünk vissza egyet. Az Alt + fel nyíl billentyűparanccsal a jelenlegi hely szülőjéhez mozgathatjuk vissza a fókuszot.

A harmadik gomb, a **Frissítés** a címsor jobb oldalán helyezkedik el. Ez sincs benne a tabsorrendben, gyorsbillentyűje az F5. Bizonyos műveletek, mint például egy fájl létrehozása, törlése, mozgatása vagy másolása azt eredményezheti, hogy a listanézet nem pontosan tükrözi a mappa aktuális tartalmát. A Frissítés a listanézetet aktualizálja.

17.3.3 Az eszköztár

A Windows Intéző sok éve tartalmaz eszköztárat, ez azonban a Windows Vistában és a Windows 7-ben kétféleképpen változott meg – elérhetővé vált a billentyűzeten keresztül – és tartalma annak megfelelően változik, hogy mit jelöltünk ki a listanézetben.

Az eszköztárra történő eljutás egyedüli módja az, hogy a Tab gombbal odanavigálunk, nincs gyorsbillentyűje.

Az eszköztár parancsok, menügombok és osztott gombok kombinációját tartalmazhatja. Ha a fókusz az eszköztáron van, a jobbra és a balra nyíl használatával mozoghatunk ezek között, a szököz vagy az Enter megnyomásával pedig aktiválhatunk egy parancs- vagy egy

menügombot. A szökőz megnyomásával aktiválhatunk egy osztott gombot, a le nyíllal pedig egy menüt vagy további almenüket nyithatunk meg.

A Rendezés menü számos parancsot tartalmaz az információk szerkesztéséhez és megtekintéséhez. Ezek mind elérhetőek a felületen máshol is, kivéve az Elrendezés almenü pontjait, amelyeket a menüsor és az elemek be- és kikapcsolására használhatunk.

Ha egy menüt az eszköztáron keresztül nyitottunk meg, nyomjuk meg az Esc gombot annak bezárásához, illetve az eszköztárra történő visszatéréshez.

17.3.4 A Windows Intéző ablakai: navigáció, könyvtárak, részletek és az előnézet

Az ablak egy olyan területe a képernyőnek, amely további információkat jelenít meg, és ez gyakran csak bizonyos körülmények között látható. Mindegyik ablak kikapcsolható, ha nincs szükségünk az általa tartalmazott információkra.

A **Navigációs ablak** fanézet, amely szorosan kapcsolódik a listanézethez, és amelyet a „17.5.1 A Navigációs sáv és a listanézet” című fejezetben ismertetünk részletesen.

A **Könyvtárablak** akkor látható a képernyőn, ha a listanézet egy könyvtár tartalmát mutatja. A Könyvtárablak a listanézet felett jelenik meg, a könyvtár nevét és két hivatkozást tartalmaz. A Tartalma hivatkozás a könyvtárban jelenleg található almappák számát adja meg. Aktiválásakor megnyílik egy párbeszédpanel, amelynek segítségével almappákat adhatunk a könyvtárhoz, vagy távolíthatunk el onnan. A Rendezés hivatkozás teszi lehetővé a könyvtár tartalmának különböző sorrendben történő megjelenítését.

A **Részletek ablak** állandóan látható a képernyőn, és további információkat mutat arról az elemről, ami ki van jelölve. Az, hogy mit mutat pontosan, a fájl típusától függ; a legtöbb fájl esetén megadja a nevét, a típusát, a létrehozás és módosítás dátumát, a méretét. Ezek közül egyet sem változtathatunk meg a részletek elemében, így tehát statikus szöveggént jelenik meg, amely nincs benne a tabsorrendben. A Microsoft Office fájlok esetén sokkal több információ látszik, ezek egy része megváltoztatható úgy, hogy benne legyen a tabsorrendben. A Részletek ablak kikapcsolható.

Az **Előnézet ablak** nem jelenik meg alapértelmezetten. Ha bekapcsoljuk, akkor a listanézet jobb oldalán látható, és bizonyos fájl típusok esetén a fájl tartalmának egy részét jeleníti meg. A tabsorrendben a listanézet fejlécei és a címsor között van.

17.3.5 A könyvtárak testreszabása

A Windows 7-ben mindegyik könyvtár bizonyos típusú fájlokhoz van optimalizálva. Ez határozza meg, hogy milyen beállítási lehetőségek érhetőek el az adott könyvtárban lévő fájlok szervezéséhez és megtekintéséhez.

Ez teszi képessé a Windowst arra, hogy a listanézet mindegyik fájljáról különböző, lényeges információt közöljön. Például egy dokumentumra vonatkozóan lényeges információ alapértelmezetten a dokumentum neve, az utolsó módosítás dátuma és a mérete. Egy zenei fájl esetén tartalmazza a dal címét, az előadó nevét és annak az albumnak a címét, amelyen a szám található.

A testreszabás típusának ellenőrzéséhez vagy megváltoztatásához nyissuk meg a könyvtárat és a helyi menüt listanézeten, anélkül, hogy bármit kijelölnénk. Válasszuk ki a Tulajdonságok menüpontot, hogy megnyissuk a könyvtár szempontjából releváns párbeszédpanelt. A Tab billentyűvel eljuthatunk a Könyvtár optimalizálása a következőhöz legördülő listához. A kiválasztott elem lesz alkalmazva, a könyvtárban található összes almappára.

A testreszabás alapelvei a Windows Vistára is érvényesek, azzal a kivétellel, hogy ott sablonként hivatkoznak rá, és bármilyen mappa esetén alkalmazható. A beállítások a Tulajdonságok párbeszédpanel Testreszabás oldalán találhatók.

17.4 A Windows Intéző keresőmezőjének használata

Ha olyan fájlt keresünk, amelynek nem tudjuk a nevét vagy az elérési útvonalát, akkor annak gyors megtalálása nehézkes a címsor, a Navigációs ablak vagy a listanézet használatával.

A keresés másik módja, hogy minden, a rendelkezésünkre álló információt – például a fájl nevének részeit vagy egészét, típusát, az általa tartalmazott szöveg egy részét, létrehozásának dátumát, stb. – felhasználva keresünk a mappákban.

17.4.1 A keresés indítása

A Windows Intézőben a Tab billentyűvel juthatunk el a képernyő jobb felső részén található keresőmezőbe, vagy használhatjuk a Ctrl + E billentyűkombinációt, illetve az F3 billentyűt. A Windows 7-ben ezek a módok ugyanahhoz az eredményhez vezetnek, a Windows Vistában viszont az F3 billentyű új munkamenetet nyit meg a Windows Intézőben. Ilyenkor a fókusz a keresőmezőn áll, és a rendszer készen áll az egész számítógépen történő keresésre.

Egy vagy több karaktert is begépelhetünk a szerkesztőmezőbe. Mihelyt megkezdjük a gépelést, a Windows elindítja a keresésben megadottak alapján a mappa és a hozzátartozó almappák vizsgálatát. Folyamatosan szűkíti a listanézet tartalmát, csak azokat az értékeket mutatja, amelyek tartalmazzák az éppen gépelt karaktersorozatot.

A keresőmező alatt megjelenhet egy lista, amely néhány korábbi keresési feltételt és szűrőt, például dátumot vagy fájltypust tartalmaz. A gépelés során, a le nyíllal haladva mozoghatunk a keresőmezőben, és az Enterrel kiválaszthatjuk a kívánt elemet. A keresés helyének megfelelő szűrési feltételek egyikének kiválasztásakor a lista tartalma megváltozik, annak lehetséges értékeit mutatja.

A keresés elvetéséhez nyomjuk meg az Esc billentyűt.

17.4.2 Keresési eredmények (találatok)

Amikor befejeztük a keresőkifejezés begépelését, nyomjunk Entert. Ekkor a fókusz az első találatra kerül, de az nem lesz kijelölve. A keresés folytatódhat, és a fájlt, amelyen a fókusz van, új találatok válthatják fel a lista elején.

Mialatt zajlik a keresés, az állapotsoron az Elemek keresése felirat olvasható.

Amikor befejeződik a keresés, az állapotsor a találatok számát mutatja. A keresési eredmények Tartalom nézetben jelennek meg. Ez hasonlít a Részletek nézethez, de a fájlnév

és az ikon nagyobb méretben jelenik, valamint további információt is tartalmaz, például a dokumentum szövegének első néhány sorát.

17.4.3 További keresési opciók

Helyek: a találatok listája alatt vízszintesen megjelenő lista látható a helyekről. Egy hely kiválasztásakor megismétlődik a keresés az adott helyen. Ahhoz, hogy eljussunk a helyek listájához, nyomjuk meg az End gombot, hogy az utolsó találathoz érjünk, majd nyomjuk meg a le nyilat.

Keresés mentése: a keresést elmenthetjük, hogy a későbbiekben újra használhassuk. Mihelyt megkezdődik a keresés, az eszköztár kibővül a Keresés mentése gombbal. Ha ezt megnyomjuk, megnyílik a Mentés másként párbeszédpanel, ahol meg kell adni a keresés nevét. Gépeljük be a kívánt nevet, majd nyomjunk Entert. A keresés neve a mentést követően megjelenik a kedvencek alatt a Navigációs ablakban. Az elmentett kereséseket úgy törölhetjük, hogy a Navigációs ablakra megyünk, a fókusz az elmentett keresésre állítjuk, majd megnyomjuk a Del gombot a billentyűzeten. A törléshez nincs szükség annak megerősítésére.

Indexelés: a keresés gyorsítása érdekében a Windows folyamatosan információt gyűjt azokról a fájlokról, amelyeket valószínűleg meg akarunk találni, beleértve minden könyvtárat. A keresések ezeket az információkat használják, amelyeket indexnek nevezünk. Az indexek teszik lehetővé, hogy a találatok szinte azonnal megjelenjenek. Az olyan keresés, amely nem indexelt helyen történik, lényegesen több ideig tart. Ha egy ilyen keresést hajtunk végre, a címsorban megjelenik a folyamatjelző, hogy tájékoztasson minket a keresés állapotáról. Információs sor is megjelenik az eszköztár alatt. Nyomjuk meg kétszer a Tabot, hogy a keresőmezőtől eljussunk erre a területre, amely két gombot tartalmaz. Az első több információt közöl a nem indexelt területről, és lehetővé teszi a hely hozzáadását az indexhez. A második az információsor bezárását teszi lehetővé.

Alapértelmezetten a nem indexelt helyen történő keresés csak a fájlneveket vizsgálja, a fájlok tartalmát nem. Amikor befejeződik a keresés, a helyeket tartalmazó vízszintes listában az eredmények listája alatt megjelenik az az elem, amellyel azt állíthatjuk be, hogy a keresés kiterjedjen-e a fájlok tartalmára is.

17.5 Hogyan dolgozzunk a fájlokkal és a mappákkal?

A Windows Intézőben a műveletek a menürendszer, a helyi menü, az eszköztár vagy a gyorsbillentyűk használatával hajthatóak végre. A műveletek nagy része ezen módok mindegyikével végrehajtható. Ebben a fejezetben nem ismertetünk minden módszert, viszont kísérletezésre biztatjuk az olvasót, hogy megtalálja a számára leginkább megfelelő módot.

Ennél a fejezetnél ismét a 25. A Windows Intéző ablak elrendezése című ábrára hivatkozunk.

17.5.1 A Navigációs sáv és a listanézet

A navigációs sáv lényegében a helyeket, a listanézet pedig ezek tartalmát mutatja meg. Használhatjuk ezeket együtt is, a navigációs sávban megkeresünk egy helyet, majd a listanézetre megyünk, hogy megnézzük a hely tartalmát. Fontos, hogy ha a navigációs sávban megtaláltuk a kívánt helyet, nyomjunk Entert a listanézet tartalmának frissítéséhez.

Lehetséges a listanézet használata is a helyek közötti mozgáshoz. A listanézetben az Alt + fel nyíl megnyomásával egy szinttel feljebb lépünk a mappák hierarchiájában, ha pedig Entert

nyomunk egy meghajtón vagy egy mappán, akkor megnyitjuk azt. Minden esetben frissül a listanézet, hogy megjelenítse az új hely tartalmát. Ha jó sokszor nyomjuk meg az Alt + fel nyilat, olyan listát kapunk, amely mindent megmutat, ami az asztalon van. Ezen kívül néhány helyet is megjelenít, például a Számítógépet, amelyet megnyithatunk, majd a számítógépen található valamelyik meghajtót vagy mappát használhatjuk.

17.5.2 A listanézet helyi menüi

A kijelölt elemhez megjelenik a helyi menü, a lehetséges menüpontok pedig a kijelölt fájl vagy mappa típusától függően változnak. Példák a menüpontokra:

Nyomtatás: a nyomtatóra küld egy dokumentumot, majd bezárja azt;

Lejátszás: megnyit, majd lejátszik egy médiafájlt egy médiaalkalmazáson keresztül;

Megnyitás új ablakban: egy mappát a Windows Intéző új munkamenetében nyit meg;

Megosztás ezzel: lehetővé teszi, hogy megosszuk mappáinkat és fájljainkat más felhasználók számára;

Felvétel könyvtárba: egy olyan mappa esetén, amely nem könyvtárban található, könyvtárak almenüit ajánlja fel;

Küldés: helyeket tartalmazó almenü, ahova egy fájlt vagy mappát küldhetünk, beleértve a tömörített fájlokat is (ld. a „17.6 Tömörített fájlok” című fejezetet). A helyek, ahova a fájlt vagy mappát küldhetjük, a következők lehetnek: az asztal (ide parancsikonként küldhetjük), a Dokumentumok könyvtár, Fax vagy Levél címzettje vagy külső meghajtó, pl. CD, DVD vagy USB meghajtó.

Mappa helyének megnyitása: egy könyvtárban lévő almappa esetén a szülő mappát a könyvtáron kívül nyitja meg, így a címsor az elérési útvonalat, a listanézet pedig annak a mappának az elemeit mutatja;

Tulajdonságok: megnyitja a Tulajdonságok párbeszédpanelt, amely a kijelölt fájlról vagy mappáról tartalmaz információt. (Gyorsbillentyűje az Alt + Enter.) Ha semmi nincs kijelölve a listanézetben, akkor a helyi menü magának a listanézetnek a helyi menüje, amely hasznos menüpontokat tartalmaz, pl. a nézet megváltoztatása, rendezés, csoportosítás és beillesztés. Azon menüpontok nagy része, amely innen elérhető, megtalálható a Nézet vagy a Szerkesztés menüben is, és a következőket tartalmazza:

Beillesztés: a vágólap tartalmát illeszti be az aktuális helyre. Ez a menüpont csak akkor érhető el, ha a vágólap tartalmazza egy fájl vagy mappa nevét.

Parancsikon beillesztése: a vágólap tartalmára vonatkozó parancsikont illeszt be az aktuális helyre. Ismételten hangsúlyozzuk, hogy ez csak akkor elérhető, ha a vágólap tartalma fájl- vagy mappanév.

Megosztás: megnyit egy almenüt, amely lehetővé teszi, hogy megosszuk más felhasználókkal a listanézetben látszó helyet.

Új: megnyit egy almenüt, amely egy új mappa, gyorsbillentyű vagy fájl létrehozásához kínál fel lehetőségeket.

Tulajdonságok: megnyitja a Tulajdonságok párbeszédpanelt, amely a helyről tartalmaz információt.

Amikor a fókusz először jelenik meg a mappában vagy könyvtárban, annak egyik eleme sincs kijelölve. Ha a fókusz másik elemre kerül, az már kijelölt lesz. Ahhoz, hogy a kijelölést megszüntessük, hívjuk elő magának a listanézetnek a helyi menüjét, vagy nyomjuk meg a Ctrl + Szóköz kombinációt.

17.5.3 Fájl vagy mappa megnyitása

A listanézetben használjuk a nyilakat vagy a kezdőbetűket egy elem kijelöléséhez, majd nyomjunk Entert a megnyitásához. Ha az elem mappa, megjelenik a tartalma. Ha ez az elem fájl, a Windows megnyitja egy olyan programmal, amivel az kezelhető. A Windows tudja, melyik programot kell használnia, mert minden fájl típus hozzá van rendelve valamelyik alkalmazáshoz. Pl. alapértelmezetten a WordPad nyitja meg az .rtf fájlokat, a Jegyzet pedig a .txt fájlokat. Arról, hogyan változtathatjuk meg, hogy melyik program nyisson meg egy fájlt, a „18.2 Fájl típusok és programok társítása” című fejezetben olvashatnak bővebben.

17.5.4 Új fájl, mappa vagy parancsikon létrehozása

Almappa létrehozása: ha egy könyvtárban vagyunk, és létre szeretnénk hozni egy almappát, használjuk az alábbi három módszer egyikét:

1. Nyissuk meg a Fájl menüt, és válasszuk ki az Új, majd a megnyíló almenüben a Mappa menüpontot.
2. Szüntessük meg az esetleges kijelölést. Nyissuk meg a listanézet helyi menüjét, és válasszuk ki az Új majd a megnyíló almenüben a Mappa menüpontot.
3. Lépünk az Eszköztárra, nyomogassuk addig a jobbra nyilat, amíg el nem érünk az Új mappa menüponthoz, majd nyomjunk Entert.

E módszerek mindegyikével létrehozhatunk egy új, üres mappát. Ennek alapértelmezetten Új mappa lesz a neve, viszont a név ki lesz jelölve, így azt egyszerűen megváltoztathatjuk az új név begépelésével, majd az Enter megnyomásával.

Új fájl létrehozása: Használjuk a Fájl menüt vagy a listanézet helyi menüjét, hasonlóan a mappa létrehozásához. Válasszuk ki a megfelelő fájl típust az Új almenüből. Ezzel létre is hoztuk az új fájlt, amelynek elfogadhatjuk a rendszer által alapértelmezetten adott nevét, vagy megadhatunk egy másikat. Fontos megjegyezni, hogy a fájl típust nem kell megadni a fájl nevének részeként.

Parancsikon létrehozása: Használjuk a Fájl menüt vagy a listanézet helyi menüjét, hasonlóan a mappa vagy a fájl létrehozásához. Válasszuk ki a parancsikont az Új almenüből. Ekkor megnyílik egy párbeszédpanel, amelynek segítségével megadhatjuk a cél fájl vagy mappa teljes elérési útvonalát, vagy használjuk a Tallózás... gombot a számítógépen található fájlokat és mappákat megjelenítő fanézet megnyitásához. Ha kijelöltük a cél fájlt vagy mappát, akkor a következő lépésben meg kell adni a parancsikon nevét. Ahhoz, hogy az aktuálisan kijelölt fájlhoz vagy mappához hozzunk létre parancsikont, válasszuk a Parancsikon létrehozása menüpontot a fájl helyi menüjéből vagy a Fájl menüből. A parancsikon neve az eredeti fájl vagy mappa nevére épül, és tartalmazza a parancsikon szót is. Ezt a parancsikont átnevezhetjük, illetve más helyre mozgathatjuk. (Ennek módját a következő fejezetekben írjuk le.)

17.5.5 Fájl vagy mappa elnevezése és átnevezése

A Windows programok maximum 256 karakter hosszú fájl-, illetve mappanevek létrehozását támogatják. Ennek tartalmaznia kell az elérési útvonal helyét, magát a fájlnevet és a fájl típusát. A fájl név tartalmazhat nagy- és kisbetűt, szóközt, számokat, illetve néhány írásjelet. Ez azt jelenti, hogy beszédes nevet kell adnunk mappáinknak és fájljainknak, hogy együtt tarthassuk, és később könnyen megtalálhassuk azokat.

Egy már létező fájl vagy mappa átnevezéséhez a Windows Intézőben vigyük a fókusz az adott fájlra vagy mappára, nyomjuk meg az F2-t, vagy válasszuk ki az Átnevezés menüpontot a Fájl vagy a helyi menüből.

Az átnevezés választása kijelölve jeleníti meg a Windows a fájl nevét, a fájl típust viszont nem, ez egy pozitív változás a korábbi verziókhoz képest. Adjuk meg az új nevet, majd nyomjunk Entert annak elfogadásához. Ahhoz, hogy a korábbi nevet csak kis mértékben változtassuk meg, szüntessük meg a kiemelést valamelyik nyíl billentyű megnyomásával, ekkor nem törlődik ki az eredeti név, így tudjuk azt módosítani anélkül, hogy az egészet újra meg kéne adni. Ha megszüntetjük a fájl név kijelölését, megváltoztathatjuk a fájl típusát is. Ha megváltoztatjuk a fájl típusát, a Windows figyelmeztet, hogy ez a fájl megnyitó program megváltozásával járhat, és megkérdezi, hogy valóban ezt szándékozzuk-e tenni. Az Esc gomb megnyomásával bármikor megszakíthatjuk az átnevezés folyamatát.

17.5.6 Fájl vagy mappa áthelyezése vagy másolása

A kivágás, másolás és beillesztés parancsokat ugyanúgy használhatjuk fájlok és mappák, mint az adatok egyik helyről a másikra történő áthelyezésére. Ezek a parancsok a Szerkesztés menüben, illetve a kijelölt fájl vagy mappa helyi menüjében találhatóak. Itt is érvényesek a Ctrl + X (kivágás), Ctrl + C (másolás) és Ctrl + V (beillesztés) billentyűparancsok.

Egy fájl vagy mappa áthelyezéséhez válasszuk ki azt a Windows Intézőben, majd kivágással helyezzük a vágólapra. Menjünk a célmappába, majd illesszük be oda.

Egy fájl vagy mappa másolásához használjuk ugyanezt a módszert, de a kivágás helyett a másolást válasszuk. Egy fájl vagy mappa másolásakor elérhető a Parancsikon beillesztése menüpont a helyi, illetve a Szerkesztés menüben. Ez a lehetőség időnként hasznos lehet. A fájlok áthelyezésével kapcsolatos probléma, hogy emlékeznünk kell, hova tettük a fájlt, ha ismét használni szeretnénk azt. A fájlok másolásával az a probléma, hogyha egynél több másolatunk van, előfordulhat, hogy az egyikben végrehajtunk bizonyos változtatásokat, a másikban viszont nem. A parancsikonok az eredeti fájlra mutatnak. Ha egy parancsikonon állva Entert nyomunk, akkor az eredeti fájl nyílik meg, nem számít, melyik mappában van az adott fájl, és mindig csak egy példánya az adott fájlnak, tehát nem okoz gondot, hogy valójában mit is nyitottunk meg.

A Szerkesztés menü is tartalmazza a Másolás mappába és az Áthelyezés mappába menüpontokat. Ezek valamelyikének kiválasztására megnyílik az a párbeszédpanel, amely segítségével kiválasztható a kívánt célmappa.

Ha egy fájlt olyan mappába helyezünk át, vagy másolunk, amely már tartalmaz egy azonos nevű adatállományt, akkor a rendszer rákérdez, mit akarunk csinálni. A lehetséges opciók a Másolás és csere, ez felülírja az eredeti fájlt azzal, amelyet éppen másolunk; a Nincs másolás, ez nem folytatja a másolási műveletet; illetve a Másolás és mindkét fájl megtartása, ez bemásolja az új fájlt, de megváltoztatja a nevét, úgy, hogy kiegészíti azt egy számmal.

Ha egy almappát próbálunk meg áthelyezni vagy bemásolni egy mappába, amely már tartalmaz ugyanolyan nevűt, akkor mappák tartalma összefésülésre kerül. Csak abban az esetben van teendőnk, ha a mappán belül a fájlnevek összeütközésbe kerülnek.

17.5.7 Fájl vagy mappa törlése

Törlés úgy, hogy az elem a Lomtárba kerüljön: a kijelölt elem törléséhez nyomjuk meg a Del billentyűt. Ekkor megnyílik a Fájl törlése párbeszédpanel, amellyel megerősíthetjük a törlési szándékot. Válasszuk az Igen gombot a megerősítéshez vagy a Nem gombot az elvetéshez.

Ha egy fájlt törlünk, az a Lomtárba kerül. A Lomtár a törölt fájlok tárolására szolgáló speciális terület. A Lomtárról részletesen ld. a „19 A Lomtár” című fejezetet.

Végleges törlés: Bizonyos esetekben visszanyerhetjük a Lomtárból a törölt fájlokat. Ez akkor hasznos, ha véletlenül olyan fájlt törlöttünk, amit nem szerettünk volna, viszont problémát okozhat akkor, ha például egy bizalmas dokumentumot véglegesen törölni akarunk. Ahhoz, hogy a Lomtár kihagyásával véglegesen töröljünk egy fájlt, nyomjuk meg a Shift + Del billentyűkombinációt. Ebben az esetben is meg kell erősítenünk a törlést.

17.5.8 Több elem kijelölése

Azt, hogy a listanézeten belül hogyan jelölhetünk ki több elemet, a „13.7.1 a Listanézet” című fejezetben ismertettük. Az olvasó emlékezhet rá, hogy egymás mellett elhelyezkedő elemeket a Shift + nyíl billentyűk segítségével, a nem egymás mellett található fájlokat pedig a Ctrl + nyíl billentyűkkel történő lépkedés, majd a Ctrl + Szóköz megnyomásával jelölhetjük ki. A Ctrl + A a listanézet összes elemét kijelöli. E módszerek kombinálva is lehet használni. Ha a listanézet majdnem minden elemét ki akarjuk jelölni, akkor először a Ctrl + A billentyűkombinációval az összes elemet kiválasztjuk, majd a Ctrl billentyűt lenyomva tartva odalépkedünk azokhoz a fájlokhoz, amelyeket nem akarunk belevenni a kijelölésbe, és a Ctrl-t nem felengedve megnyomjuk a szóközt.

Ha egynél több kijelölt elem van, bármilyen művelet, amelyet végrehajtunk, az összes kijelölt elemre vonatkozik. Ez gyors módja több fájl egyszerre történő áthelyezésének, másolásának vagy törlésének.

17.5.9 Fájl- vagy mappaművelet visszavonása

Ha áthelyeztünk, másoltunk, beillesztettünk, átneveztünk, vagy úgy törlöttünk egy elemet, hogy az a Lomtárba kerüljön, majd úgy döntünk, hogy mégis szükségünk van arra az elemre, azt vissza lehet onnan venni. A Windows Intézőnek - mint a legtöbb programnak -, van egy nagyon hasznos szolgáltatása, ez a Visszavonás, amellyel meg nem történtté tehetjük az általunk végrehajtott utolsó műveletet. A visszavonásnak a Ctrl + Z a gyorsbillentyűje.

A Windows Intéző több műveletre emlékszik, és lehetővé teszi azok egy lépésben történő visszavonását, de csak a fájl törléséig visszamenőleg. A törlést megjegyzi a rendszer, az előtte elvégzett műveleteket viszont nem.

Bármikor előfordulhat viszont, hogy a visszavonás funkció hibásan működik, ne bízzunk meg teljesen benne!

A Szerkesztés, illetve a helyi menüben a Visszavonás nevű elem információt közöl az utolsó műveletről, pl. Törlés visszavonása, vagy A beillesztés visszavonása formában fog megjelenni, attól függően, mi volt az utolsó művelet.

17.6 Tömörített fájlok

A Windows Intézővel egyszerűen lehet tömörített (.zip) fájlokat létrehozni. Ezek a fájlok olyan speciális formátumban vannak elmentve, amely nem igényel sok helyet. Ez különösen hasznosnak bizonyulhat hang- vagy képi információ e-mailben történő küldése vagy elmentése esetén, mivel azok tömörítés nélkül nagy méretűek lehetnek. Több fájlt vagy mappát is tömöríthetünk egyetlen zip fájlba.

A tömörítéséhez jelöljük ki az adott fájlt vagy fájlokat, nyissuk meg a helyi menüt, és válasszuk a Küldés menüből a Tömörített mappa menüpontot. A Fájl menüben is megtalálható ugyanez a lehetőség. Az eredmény azonos nevű, de zip típusú fájl lesz, a Windows pedig automatikusan lehetővé teszi ennek megváltoztatását, ha más néven szeretnénk létrehozni. Ha egynél több elem volt kijelölve, a zip fájl neve a kijelöléshez utoljára hozzáadott elem neve lesz.

A zip fájl a többi fájlhoz hasonlóan jelenik meg a listanézetben, viszont ha Entert nyomunk, akkor úgy viselkedik, mint egy mappa a megnyitáskor, vagyis megjelenik a tartalma. Ekkor törölhetünk fájlokat a zip fájlból, vagy új fájlokat is másolhatunk, illetve illeszthetünk be. A fájlokat mindenképpen ki kell tömörítenünk ahhoz, hogy dolgozhassunk velük.

A kitömörítéséhez vigyünk az adott fájlra a fókuszot, és válasszuk az Az összes kibontása... menüpontot a Fájl vagy a helyi menüből, illetve nyissuk meg a fájlt, és válasszuk az Az összes kibontása... menüpontot. Mindegyik esetben megkérdezi a rendszer, melyik mappába akarjuk elhelyezni a kitömörítés eredményeként létrejött mappákat és fájlokat. Alapértelmezetten annak neve megegyezik a tömörített fájl nevével.

17.7 Az automatikus lejátszás

Amikor egy CD-t, DVD-t vagy USB pendrive-ot helyezünk a számítógépbe, a Windows automatikusan végre tudja hajtani azt a műveletet, amelyet az Automatikus lejátszás funkció használatával kiválasztunk. A művelet a számítógéphez csatlakoztatott különböző eszközöktől és az azokon lévő tartalomtól függően eltérő lehet. Ha például zenei CD-ről van szó, amelyet le akarunk játszani, de az zenét és más dokumentumokat is tartalmaz (vegyes tartalom), megnyithatjuk azt a Windows Intézőben is.

Ha a zenei CD-t vesszük példának, a CD behelyezésekor azonnal megjelenik az Automatikus lejátszás funkció párbeszédpanele. A fókusz egy olyan listán áll, amely lényeges a tartalom szempontjából, pl. CD lejátszása vagy bemásolása (a meghajtóra történő másolása). Ha kiválasztjuk az egyik lehetőséget, majd Entert nyomunk, ezt a műveletet fogja alkalmazni a gép minden zenei CD behelyezésekor.

Az Automatikus lejátszás szolgáltatásban arra is van lehetőség, hogy a választott műveletet csak egyszer, az adott CD-nél alkalmazza. Ilyenkor a Vezérlőpult Automatikus lejátszás szolgáltatását használva ellenőrizhetjük, vagy megváltoztathatjuk annak beállításait, illetve ki is kapcsolhatjuk azokat.

Ha az Automatikus lejátszás szolgáltatás ki van kapcsolva, a behelyezésekor nem történik semmi. Ilyen esetben a Windows Intézőt kell használni, hogy megtudjuk, mi van a CD-n. A CD meghajtó helyi menüje tartalmazza az Automatikus lejátszás megnyitása... menüpontot. Ennek kiválasztásával elindítható az Automatikus lejátszás szolgáltatás.

18 A Windows Intéző beállítása

A Windows Intéző sokféleképpen beállítható, mind abban a tekintetben, hogy milyen információt mutasson, mind abban, hogy azt hogyan. A szükségtelen információ eltávolítása és a képernyő elrendezésének egyszerűsítése megkönnyíti a Windows Intéző kezelését a billentyűzetet használók számára. Az alább javasolt változtatások az egyszerűsítést szolgálják, de mindig a felhasználó dönti el, hogy számára milyen beállítások megfelelőek. Aranyszabály, hogyha bizonytalanok vagyunk abban, hogy egy változtatás mit eredményez, inkább ne hajtsuk azt végre.

Ez a fejezet a Windows Intéző beállításához elérhető lehetőségeket mutatja be. Ld. a „34 A Windows 7 testreszabása” című fejezetet a további beállítási lehetőségek megismeréséhez, illetve ajánljuk a „34.1 Néhány javasolt változtatás” című fejezet tanulmányozását is.

18.1 A Mappa beállításai.. párbeszédpanel

A Mappa beállításai... párbeszédpanel az a hely, ahol meghatározhatjuk, milyen információkat mutasson meg a Windows Intéző listanézete. A felhasználó választásától függ, hogy az alapértelmezett beállítások közül mit változtat meg, néhány paraméter azonban különösen érdekes lehet olvasóink számára. Ezeket ismertetjük ebben a fejezetben.

A Mappa beállításai.. párbeszédpanelt az alábbi módokon nyithatjuk meg:

- A menüsorban nyissuk meg az Eszközök almenüt, és válasszuk ki a Mappa beállításai.. menüpontot.
- Az eszköztáron válasszuk ki a Rendezés menügomb Mappa és keresés beállításai menüpontját.
- Nyissuk meg a Start menüt, gépeljük be a „mappa beállításai” kifejezést, majd nyomjunk Entert.
- Nyissuk meg a Vezérlőpultot, keressünk rá a „mappa beállításai”-ra, a megjelenő találati listában navigáljunk oda a Tab gombbal, majd nyomjunk Entert.

A párbeszédpanel három fület tartalmaz: Általános, Nézet és Keresés, ezeket a következő fejezetekben ismertetjük.

18.1.1 Az Általános fülön található beállítási lehetőségek

A Mappabeállítások panel Általános füle arra vonatkozóan tartalmaz beállítási lehetőségeket, hogy megnyitáskor új ablakban jelenítse-e meg a mappákat a Windows Intéző. Az egerhasználattal kapcsolatos információkat is találunk itt; valamint a navigációs ablakra vonatkozó paramétereket is itt érjük el.

A fülön található az Alapértelmezett gomb is, amellyel az itt szereplő paraméterek alapértelmezett értékeit állíthatjuk vissza.

A Windows Vistában az első opció lehetővé teszi a klasszikus mappák használatát, az itt bevezetett változtatások egyénileg állíthatóak be, és máshol is előfordulnak. A klasszikus opció a Windows 7-ben nem hozzáférhető.

18.1.2 A Nézet fülön található beállítási lehetőségek

A Mappabeállítások párbeszédpanel nézet lapja számos, a fájlok és a mappák megjelenítésére vonatkozó beállítást tartalmaz. Olyan gombokat is találunk itt, amelyek segítségével az összes mappára alkalmazhatjuk ezeket a beállításokat, továbbá olyat is, amellyel visszaállíthatjuk az alapértelmezett beállításokat. A beállítási lehetőségek egy része magától értetődő, az alábbi információk főleg a képernyőolvasót használók számára jelenthetnek segítséget.

A Speciális beállítások paraméterei nem megszokottak abban az értelemben, hogy ezek mind jelölőnégyzetek vagy választógombok, de nincsenek egyéni parancsikonjaik. A fel és le nyíl használatával, valamint az első betű alapján történő kereséssel navigálhatunk közöttük, illetve a szóközzel jelölhetőek ki. A jelölőnégyzetek esetében a szóköz a jelöltség állapotát változtatja, a választógombokat pedig kijelöli. Ha másik választógombot akarunk kijelölni, menjünk arra, majd ott nyomjuk meg a szóközt.

A beállítások közül néhány az ikonokra, illetve a miniatűrökre vonatkozik. Ebben a kontextusban az ikon egyszerű ábrát jelent, amely a fájlnevhez tartozik, és vizuálisan azonosítja a fájl típust. A miniatűr komplexebb ábra, amely egyfajta mini reprezentációt ad a fájl tartalmáról. Ha nem látjuk a képernyőt, egyik grafikára sincs szükségünk, viszont a miniatűrök lassíthatják a számítógép működését.

Az alábbi lehetőségek különösen hasznosak:

A menük mindig jelenjenek meg: az Alt megnyomásakor a Windows Intézőben megjelenik a menüsor. Ha azt akarjuk, hogy a menüsor mindig a képernyőn legyen, kapcsoljuk be ezt a beállítást. Ez a beállítás hatással van a Vezérlőpultra is. (Ld. a „A hatékonyabb munkáról” című részt.)

Ismert fájltypusok kiterjesztéseinek elrejtése: ez alapértelmezetten bekapcsolt állapotban van, így nem tudható meg, milyen program szükséges egy fájl megnyitásához, hacsak nem látjuk a hozzátartozó ikont. A képernyőolvasó programok nem jelzik az ikont. Kapcsoljuk ki ezt a beállítást, hogy lássuk a fájlok kiterjesztéseit, sokak számára ez a módszer vált be a gyakorlatban.

Rejtett fájlok, mappák és meghajtók elrejtése: alapértelmezetten bekapcsolt állapotban van ez a beállítás. A Windows elrejteti a fájlokat és a mappákat, ha nem valószínű, hogy használnunk kell azokat. Ez a beállítás csökkenti a listanézet méretét. Célszerű bekapcsolva hagyni ezt a beállítást, hacsak nem vagyunk informatikai szakemberek. Ha ki van kapcsolva, a rejtett elemek ikonjai halványan megjelenhetnek, meggátolva bennünket abban, hogy bármit is csináljunk velük.

Az operációs rendszer védett fájljainak elrejtése (ajánlott): ha törölünk, áthelyezünk vagy átnevezünk a Windows számára lényeges fájlokat, akkor működésképtelenné tehetjük a számítógépet. Ahhoz, hogy ezt megakadályozza, a Windows alapértelmezetten elrejteti ezeket a fájlokat. A beállítás alapértelmezetten bekapcsolt állapotban van, és célszerű így is hagyni, hacsak nem vagyunk informatikai szakemberek, akik nagyon biztos tudással rendelkeznek a Windowst illetően.

A mappák beállításainak megjegyzése (kizárólag a Windows Vistában): alapértelmezetten be van kapcsolva. Lehetővé teszi, hogy különböző mappákhoz különböző beállítások tartozzanak. A legtöbb felhasználó egyszerűbbnek gondolja, ha minden mappára ugyanazok a beállítások érvényesek, ezért ez a paraméter általában kikapcsolt szokott lenni.

Az előző mappák helyreállítása bejelentkezéskor (csak a Windows Vistában): alapértelmezetten ki van kapcsolva. Ha bekapcsolt állapotban van, és közben fut a Windows

Intéző, amikor kijelentkezünk, vagy leállítjuk a Windowst, legközelebb, amikor bejelentkezünk, a Windows Intéző elindul, és ugyanazokat a mappákat mutatja.

Meghajtó betűjelek megjelenítése: alapértelmezetten be van kapcsolva. Biztosítja, hogy a navigációs sáv fanézete tartalmazza a meghajtók betűit a megfelelő helyen. Ha ki van kapcsolva, a betűk nem jelennek meg a fanézetben, és ez megnehezíti a meghajtók azonosítását.

Előugró üzenetek megjelenítése mappa- és asztalelemekhez: alapértelmezetten bekapcsolt állapotban van. Az elem leírását mutatja, ha az ki van jelölve. Fájl esetén ez a teljes nevet, a típust, a méretet és az utolsó módosítás dátumát tartalmazza. Mappa esetén a dátum, a méret és a mappa neve látható. Ez az információ jórészt megegyezik a Részletek nézetben látható információval. Ha a képernyőolvasó program el tudja olvasni az elemleírásokat, akkor hasznosnak bizonyulhat ez a beállítás, máskülönben inkább zavaró, és érdemes kikapcsolni.

Jelölőnégyzetek használata az elemek kijelöléséhez: alapértelmezetten ki van kapcsolva. Ha bekapcsolt állapotban van, akkor a Windows Intéző listanézetének bal oldalán jelenik meg, az egérrel dolgozók több fájl kijelölésére tudják használni.

A Megosztás varázsló használata (ajánlott): alapértelmezetten be van kapcsolva. Ha megosztunk egy helyet, hogy más felhasználók is láthassák a tartalmát, néhány egyszerű lehetőséget ajánl fel a rendszer, valamint megnyithatunk egy komplexebb párbeszédpanelt is, amelynek segítségével további beállítási lehetőségei válnak elérhetővé. Ha ez kikapcsolt állapotban van, közvetlenül a párbeszédpanel jelenik meg.

Listanézetben történő írás esetén: ez a beállítás irányítja, hogy mi történik, amikor gépelni kezdünk a listanézetben. Az alapértelmezett opció az A beírt elem kijelölése a nézetben, ami azt jelenti, hogy az első betű alapján történő navigáció az előnyben részesített alternatíva, a keresés megkezdéséhez pedig a keresőmezőhöz kell mennünk. A másik lehetőség, hogy nem működik az első betű alapján történő navigáció, hanem amint gépelni kezdünk, a fókusz a keresőmezőre ugrik. Hagyjuk ezt a beállítást az alapértelmezett állapotában, hacsak nem használjuk sokszor a keresőmezőt, és nem akarjuk meggyorsítani a navigálást.

A Nézet oldalon megjelenő gombok a következők:

Alapértelmezett: minden beállítást visszaállít az alapértelmezett állapotba.

OK: elfogadja az összes változtatást, és bezárja a párbeszédpanelt.

Mégse: elveti az összes változtatást, és bezárja a párbeszédpanelt.

Alkalmaz: csak akkor válik elérhetővé, ha legalább egy beállítás megváltozott. Megnyomására életbe lépnek a változtatások, de nem záródik be a párbeszédpanel, így további módosításokat is végrehajthatunk.

Alkalmazás a mappákra: az összes beállítást alkalmazza az éppen megtekintett mappára. Nemcsak az aktuális párbeszédpanelben végrehajtott változtatásokat, hanem a menüből vagy az Eszköztárról választott, más mappákra alkalmazott beállításokat is tartalmazza.

Mappák visszaállítása: elveti az összes mappában végrehajtott változtatást, és visszahelyezi a mappákat az eredeti beállításaik szerinti állapotba.

18.1.3 A Keresés fülön található beállítási lehetőségek

A „17.4 A Windows Intéző keresőmezőjének használata” című fejezetben említett keresési lehetőség számos olyan beállítást tartalmaz, amelyet a Mappabeállítások párbeszédpanel Keresés oldalán megváltoztathatunk. Az oldal három beállításcsoportot tartalmaz, ezek a következők:

Keresés tárgya: alapértelmezetten az a lehetőség van kiválasztva, hogy indexelt fájlok esetében a keresés a fájlok nevében és tartalmában, nem indexelt esetben csak a fájlok neveiben történjen. Ezek a beállítógombok lehetővé teszik, hogy megváltoztassuk ezt. A

Keresés minden esetben a fájlok nevében és tartalmában lehetőség választása azzal járhat, hogy a keresés nagyon sok időbe telik, és sok találatot eredményez.

Keresés módja: alapértelmezetten a keresés nemcsak a jelenlegi mappára, hanem az összes almappára is kiterjed, és minden eredmény, amely részben megfelel a keresési feltételnek, találatként jelenik meg. Pl. ha a keresési feltétel az, hogy „az”, a találatok az „azok”-at és a feltételnek megfelelő egyéb szövegeket is tartalmazzák. A beírt keresési feltétel jelentése alapján történő keresés nem lehetséges, tehát a „múlt héten létrehozott dokumentumok” keresési feltétel azokhoz a találatokhoz vezet, amelyek ezeket a szavakat tartalmazzák, és nem azokhoz, amelyeket a nevezett időszakban hoztunk létre. A keresés a folyamat gyorsítása érdekében használja az indexet.

Keresés nem indexelt helyeken: azok a területek, amelyeken valószínűsíthetően a keresés zajlik, indexelve, ha viszont az indexelt területeken kívüli helyeken folytatunk keresést, ezek az opciók képesek kiterjeszteni a vizsgált területeket.

A Keresés oldal a Mappabeállítások párbeszédpanelen a könyv írásakor rosszul működik, és nem igazodik a Microsoft saját útmutatásához sem a billentyűvel történő navigációra vonatkozóan. A jelölőnégyzeteknek függetlennek kellene lenniük, hogy mind a hat között mozoghassunk a Tab gombbal.

Ám ezek a jelölőnégyzetek valójában két csoportra osztva jelennek meg. A Tab gombbal elérhetjük az egyes csoportokat, a csoporton belül pedig a nyíl billentyűkkel mozoghatunk.

18.2 Fájl típusok és programok társítása

A Windows minden fájl típust társít egy programhoz, ha megnyitunk egy fájlt, akkor a rendszer tudni fogja, melyik programmal nyissa azt meg.

Amikor meg akarunk nyitni egy fájlt, választhatunk ehhez másik programot is. Nyissuk meg a Fájl vagy a helyi menüt, válasszuk a Társítás... almenüt, majd válasszunk ki egyet a felsorolt programok közül.

Úgy is megváltoztathatjuk a hozzárendelést, hogy a jövőben például a WordPadet használjuk a Jegyzetomb helyett az összes .txt fájl megnyitásához. Ehhez nyissuk meg a Fájl vagy a helyi menüt, és válasszuk ki a Társítás... almenü Alapértelmezett program választása... menüpontját, majd a megnyíló párbeszédpanelen jelöljük ki egy programot, és győződjünk meg róla, hogy bejelöltük a Mindig a kijelölt program nyissa meg az ilyen típusú fájlokat jelölőnégyzetet.

Legyünk óvatosak a társítás megváltoztatásával, mert nem minden program képes az adott típusú fájlt megnyitni. Például a .txt típusú fájlokhoz az alapértelmezett program a Jegyzetomb, az .rtf fájlok esetében pedig a WordPad. Az nem okoz problémát, ha mindkét esetben a WordPadre változtatjuk a fájlokat megnyitó programot. Ha viszont a Jegyzetombbal nyitnánk meg a fájlokat, a WordPadben végrehajtott összes formázás elveszne.

18.3 A Windows Intéző képernyőjének egyszerűsítése

Az eszköztáron található Rendezés menügomb legtöbb menüpontja elérhető máshol is, azonban az Elrendezés almenüben található, a menüsor ki- és bekapcsolására, valamint a különböző ablaktáblákra vonatkozó hasznos beállítások csak itt érhetők el.

Az Eszköztárnak nincs gyorsbillentyűje, viszont a Tab gombbal odanavigálhatunk. A tabsorrendben a keresőmező után, illetve a navigációs sáv fanézete előtt található.

A Windows 7-ben az Elrendezés almenü a menüsört, a Részletek ablaktáblát, a Betekintő ablaktáblát, és a Navigációs ablakot foglalja magába. A Windows Vista nem tartalmazza a Navigációs ablakot, viszont van benne keresőelem, és ha átváltunk klasszikus nézetre, akkor csak a menüsor és a navigációs ablak érhető el.

Az Eszköztár eltávolítására akkor sincs mód, ha nem kívánjuk használni.

18.4 A listanézet megjelenésének megváltoztatása

Lehetséges annak megváltoztatása is, hogyan mutassa meg a listanézet a tartalmát. Ezek közül a megjelenési módok közül néhány könnyebben kezelhető billentyűzettel, vagy előnyösebb lehet az Ön számára.

Több mód létezik a listanézet megjelenésének megváltoztatására. A legegyszerűbb módon a Nézet menü használatával lehet ezt megtenni. A listanézet helyi menüje számos, a „17.5.2 A listanézet helyi menüi” című fejezetben leírtakkal megegyező lehetőséget tartalmaz. Nehezebb eljutni az Eszköztár osztott gombjához, viszont ez pontosabb információt biztosít a listanézetben használt grafikák méretére vonatkozóan.

18.4.1 A Nézet menü

A Windows Intéző Nézet menüje számos lehetőséget kínál az információ megjelenítésére, valamint hasznos szolgáltatásokat nyújt, amelyeket ebben a részben ismertetünk.

Eszköztárak: ha ez az elem megjelenik a menüben, az azt jelenti, hogy extra eszköztárak lettek telepítve. Ez az almenü lehetővé teszi azok be- és kikapcsolását.

Állapotsor: az ablak alján található állapotsort kapcsolja be és ki. Az állapotsor részletesen mutatja a jelenleg kijelzett információkat, például a mappa elemeinek a számát, a kijelölt elemek számát, vagy azt, hogy milyen funkciót szolgál az adott menüpont.

Böngészősáv: ha ez a menüpont megjelenik, két elemet tartalmaz, a Kutatást és a Hozzászólást. Ezek feleslegesnek tűnnek.

A következő nyolc menüpont különböző módokat ajánl a listanézet elemeinek megjelenítésére. Ha e tekintetben semmit nem részesítünk előnyben, akkor bármelyiket választhatjuk, hiszen mindegyik tartalmaz eszközöket a billentyűzettel történő navigáláshoz.

Ezek közül a nézetek közül öt (a négy ikon nézet és a Mozaik) soronként jeleníti meg az elemeket. Az egy sorban található elemek számát az ikon mérete határozza meg. Ha túl sok elem van ahhoz, hogy elférjen a képernyőn, a vízszintes görgetősávval mozoghatunk. A soron belül a jobbra és a balra nyíllal, az oszlopon belül pedig a fel és le nyíllal lépkedhetünk. A Windows 7-ben a jobbra és a balra nyíl az egész listanézetben történő navigáláshoz használható. Ha a fókusz a sor utolsó elemén van, a jobbra vagy balra nyíl megnyomása a következő vagy az előző sorra léptet a rendszer. A Windows Vistában a balra és jobbra nyíl megnyomásával a soron belül maradunk.

A másik három nézet (Lista, Részletek és Tartalom) oszloponként rendezik az elemeket. A Listanézetben az első elem az első oszlop tetején van, a következő ez alatt, és így tovább. Ha elértük a képernyő alját, a következő ikon a második oszlop tetején jelenik meg. Még egyszer emlékeztetőül: a fel és a le nyíllal egy oszlopon, a jobbra és a balra nyíllal pedig egy soron belül mozoghatunk. Ha a fókusz az oszlop utolsó elemén van, a le nyíl megnyomásával a következő oszlop első ikonjához jutunk. A Részletek és a Tartalom nézetben a fájlok egyetlen oszlopba rendeződnek, amely a képernyő aljára érve görgethető tovább, ha nincs elég hely az oszlop elemei számára, és csak a fel és a le nyíl szükséges a listában történő mozgáshoz.

Minden nézetben a Home gomb a mappa első eleméhez, az End pedig az utolsóhoz viszi a fókuszt. Az első betű alapján történő navigálás minden nézetben használható.

A Nézet menüben lefelé haladva az alábbi menüpontok találhatók még:

Elrendezés (csak a Windows 7-ben található meg): megnyit egy almenüt, amely további lehetőségeket kínál a listanézet elrendezésére, ha az egy könyvtár tartalmát jeleníti meg. Az alapértelmezett menü a Mappa, amely az azon a mappán belül listázott fájlokat tartalmazza, de olyan rendezési módszert is választhatunk, amely nem azok helyén alapul. Például a fájlok módosításának dátuma szerint is listázhatjuk azokat.

Rendezés: megnyitja azt az almenüt, amelynek pontjai meghatározzák, hogy a listanézet elemei milyen sorrendben jelenjenek meg. Lehetővé teszi a név, a módosítás dátuma, a fájl típus vagy a méret szerinti rendezést.

Csoportosítás: megnyitja azt az almenüt, amely ugyanazokat a menüpontokat tartalmazza, mint a Rendezés almenü. Rendezi a listanézet elemeit, majd olyan címsorok alá csoportosítja azokat, amelyek becsukhatóak vagy kinyithatóak. Ha kiválasztottunk egy csoportosítási szempontot, megjelenik az almenüben a (nincs) menüpont is. Ennek kiválasztásával megszüntethetjük a csoportosítást.

Beosztás (csak a Windows Vistában található meg): megnyitja azt az almenüt, amely ugyanazokat a menüpontokat tartalmazza, mint a Rendezés almenü. Ez a szolgáltatás rendezi az elemeket, majd összecukott címsorok alá csoportosítja azokat. Ha a csoportosításban kiválasztottunk egy besorolási lehetőséget, az almenüben megjelenik a (nincs) menüpont is. Ennek kiválasztásával megszüntethetjük a beosztást.

A BackSpace megnyomásával visszatérhetünk a nem rangsorolt menüponthoz is.

Megjelenítendő részletek: lehetővé teszi annak meghatározását, milyen adatok jelenjenek meg a fájlokról a Részletek nézetben történő listázáskor, pl. dátum, méret, stb. A jelölőnégyzetek használatával válasszuk ki a megjelenítendő adatokat. A Fel és a Le gombok használatával az aktuálisan kijelölt elem megjelenítési sorrendjét lehet megváltoztatni.

Mappa testreszabása (kizárólag a Windows Vistában található meg): a Testreszabás oldalon megnyitja a mappa tulajdonságainak párbeszédpanelét. Itt olyan beállításokat adhatunk meg, mint például a mappához használt ikon, amelynek kiválasztásával az a többi mappától eltérően nézhet ki.

Ugrás: ez az almenü olyan menüpontokat tartalmaz, amelyek a mappák közötti gyorsabb navigációt teszik lehetővé. Mindig tartalmazza a Vissza, az Előre és az Egy szinttel feljebb menüpontot, habár előfordulhat, hogy ezek nem mindig érhetőek el. Ezek alatt a Windows Intéző jelenlegi munkamenetében már meglátogatott mappák listája következik. Az aktuális mappa be van jelölve.

Frissítés: a listanézet tartalmát aktualizálja. Bizonyos műveletek, mint például a fájlok létrehozása, törlése, mozgatása vagy másolása azt eredményezheti, hogy a listanézet nem tükrözi pontosan a mappa tartalmát. A Frissítés aktualizálja a listanézetet.

18.4.2 Az A nézet megváltoztatása osztógomb

A Windows Intéző eszköztárának jobb oldalán található az A nézet megváltoztatása osztógomb, amely számos lehetőséget kínál a listanézetben megjelenített ikonok méretének finomhangolására.

Ha az A nézet megváltoztatása osztógombon állva az Entert nyomogatjuk, akkor a listanézet megjelenítése a következő öt nézet között változik: Nagy ikonok, Lista, Részletek, Mozaik és Tartalom. (A Tartalom nem érhető el Windows Vistában.)

Ha az A nézet megváltoztatása osztógombon állva megnyomjuk a le nyilat, akkor olyan panel jelenik meg, amely nem szabványos csúszkát is tartalmaz. A csúszka mellett a panel tartalmazza ugyanazt az öt megjelenési lehetőséget, valamint az Extra nagy ikonok, a Közepes ikonok és a Kis ikonok opciót. A PageUp és PageDown gombok használatával mozoghatunk a nyolc lehetőség között. Ha a nyíl billentyűvel mozgunk a csúszkán, akkor az kis változást eredményez az ikonok méretében. Előfordulhat, hogy a képernyőolvasó nem olvassa fel az elérhető beállítások nevét, viszont bemondja a csúszka aktuális értékét, amely 0 és 100% között lehet.

18.5 A listanézet rendezése

A Windows Intézőben a fájlok alapértelmezetten a nevük alapján rendezett sorrendben kerülnek megjelenítésre. Más esetben viszont hasznos lehet a fájlok más tulajdonság alapján történő rendezése. Ha például ki akarjuk jelölni azt a fájlt, amin utoljára dolgoztunk, de nem emlékszünk a fájl nevére; akkor a dátum szerinti rendezés a lista elejére vagy végére helyezi azt. Ha az összes MP3 (ld. a fogalommagyarázat) hangfájllal dolgozni szeretnénk, ezek azonban sok, nem MP3 kiterjesztésű fájl között találhatóak, akkor a fájltypus szerinti rendezés egymás alatt mutatja ezeket.

A rendezést kétféleképpen hajthatjuk végre.

1. Amikor a listanézet Részletek nézetben van, akkor a Tab megnyomásával az oszlopok fejléceit tartalmazó vízszintes listára jutunk. A fókusz arra az oszlopra kerül, amely alapján a listanézet jelenleg rendezve van, ez alapértelmezetten a Név mező. Nyomogassuk a jobbra nyilat a fejlécelemek közötti mozgáshoz, és nyomjunk Entert azon, amely szerint a listanézetet rendezni szeretnénk. A Windows 7-ben a fókusz visszakerül a listanézetre, így rögtön az újrendezett listát böngészhetjük, míg a Windows Vistában a Shift + Tabot meg kell nyomnunk a listanézethez történő visszatéréshez. A fókusz ugyanazon az elemen lesz, ahol a rendezés előtt állt, viszont az az elem most másik pozícióban lehet a listanézeten belül.
2. Akármelyik nézetben jelenik meg a lista, győződjünk meg róla, hogy egyetlen sor sincs kijelölve (ha mégis, nyomjuk meg a Ctrl + Szóközt a kijelölés megszüntetéséhez), majd nyissuk meg a listanézet helyi menüjét, és válasszuk a Rendezés almenüt. A Rendezés almenü első öt menüpontja segítségével megadható, hogy mi szerint történjen a rendezés. Nyomjunk Entert ezek valamelyikén, hogy elvégezzük a rendezést. Majd nyissuk meg újra a Rendezés almenüt, nyomogassuk a le nyilat, lépkedjük át az előbb említett rendezési szempontokat, hogy eljussunk a Növekvő, illetve a Csökkenő menüponthoz, amelyek a rendezési sorrend megfordítására használhatók. Név szerinti rendezés esetén a Növekvő választásakor az a betűvel kezdődő fájlok az oszlop tetején, a z betűvel kezdődőek pedig az oszlop aljára kerülnek. A dátum alapján történő rendezés esetén pedig a korábban módosított

fájlok lesznek a lista tetején, a később módosítottak pedig az alján. A Csökkenő menüpont kiválasztása megfordítja ezt a rendezési sorrendet.

Az almenü végén található Egyéb menüpontnak nincs közvetlen hatása a rendezésre. Ez egy listát nyit meg, amelynek elemeit hozzáadhatjuk az almenü rendezési szempontjaihoz. Lépkedjünk a Részletek listán a nyilakkal. A listaelemek egy része be van jelölve. A bejelölt elemek mindig a lista elején jelennek meg, ezeket követik a nem bejelöltek abc sorrendben. Nyomjuk meg a szóközt egy elem beállításának megváltoztatásához, majd nyomjuk meg az Entert a párbeszédpanel bezárásához. Amikor legközelebb megnyitjuk a Rendezés almenüt, az az általunk bejelölt rendezési szempontok frissített listáját fogja tartalmazni.

18.6 Szűrés a Részletek nézetben

A szűrés másik módja a fájlok könnyebb megtalálásának. Alkalmazása esetén csak a megadott feltételnek megfelelő elemek kerülnek megjelenítésre, pl. az A és H betűk közötti karakterrel kezdődő fájlok. A szűrés csak akkor érhető el, ha a listanézet Részletek nézetben van, és a fájlokra és a mappákra vonatkozó összes információt mutatja.

A szűréshez nyomjuk meg a Tab gombot, úgy, hogy a fókusz a listanézet valamelyik elemén van. Ennek hatására az oszlopfejlécekhez jutunk. A jobbra és a balra nyíllal lépkedhetünk a fejléc elemei között. Mindegyik elem egy osztógomb. A le nyíl megnyomásával a szűrési lehetőségek listáját jeleníthetjük meg. Az, hogy mi jelenik meg a listában, attól függ, melyik oszlop címsoráról van szó, illetve milyen elemek találhatóak a listanézetben. A Név oszlopban négy lehetőség van (0-9, A-H, I-P és Q-ZS). Ha viszont nincsenek olyan elemek a listanézetben, amelyek illenének ezen lehetőségek egyikére, akkor az nem fog megjelenni a listában.

Nyomogassuk a fel és le nyilat az opciók listájában történő mozgáshoz, és nyomjuk meg a szóközt a be- és kikapcsolásuk közötti váltáshoz. Mindegyik lehetőség jelölőnégyzet, tehát a többitől függetlenül változtatható bejelöltségének állapota. Nyomjunk Entert a lista bezárásához. Ennek hatására a fókusz visszakérül a listanézetre.

A szűréssel kapcsolatban három további dolgot érdemes tudni:

A Dátum oszlop naptárt tartalmaz, ami nem szabványos vezérlő, így abba beleragadhat a fókusz. Ilyen esetben az a legjobb megoldás, ha megnyomjuk az Esc gombot, hogy visszatérjünk a listanézetbe, és újrakezdhezzük a szűrést.

Pipa jelzi az oszlopfejlécen, ha annál az oszlopnál be van kapcsolva a szűrés. Megtörténhet, hogy a képernyőolvasó nem közli ezt az információt.

A szűrés billentyűzettel történő eltávolításának az a legegyszerűbb módja, ha megnyomjuk az Alt + fel nyilat. Ha egy könyvtáron belül vagyunk, akkor ez egyszerűen kikapcsolja a szűrést, ha pedig egy almappában, akkor ennek hatására a szülőmappához jutunk. Ha Entert nyomunk, akkor ismét megnyitjuk a mappát, és ekkor már nem érvényesül a szűrés.

18.7 Az elemek tulajdonságainak megtekintése

Ha valamelyik ikon- vagy a Lista nézet az aktuális, akkor csak az elem neve, és az elem típusát mutató kép lesz látható a képernyőn. Annál az elemnél, amelyen a fókusz van, megjeleníthető az elemleírás, amely a típust, a méretet, és az utolsó módosítás dátumát mutatja. Azonban előfordulhat, hogy a képernyőolvasó programok nem közlik ezt az

információt. A Részletek nézetben viszont kijelzésre kerülnek ezek az információ is, és a képernyőolvasó program ezt már fel tudja olvasni.

A legtöbb elem esetében lehetséges ennek, illetve más információknak a megtekintése, ha megnyitjuk az elem helyi menüjét, és kiválasztjuk a Tulajdonságok menüpontot. Az Alt + Enter gyorsbillentyű megnyomásával is elérhetjük ugyanezt. A Tulajdonságok párbeszédpanel több oldalt tartalmaz, az, hogy melyikre kerül a fókus a panel megnyitásakor a környezettől függ. Használjuk a Ctrl + Tab kombinációt, hogy eljussunk az Általános oldalra, ez a következő információkat fogja tartalmazni:

Fájl esetén: hely, méret, a létrehozás, az utolsó módosítás és az utolsó hozzáférés dátuma. Ezekon kívül a fájl megnyitásához használt program neve is meg van adva.

Mappa esetén: a mappa és a hozzátartozó almappák mérete, a mappában és a hozzátartozó almappákban található fájlok száma, az almappák száma, a mappa létrehozásának dátuma.

Ha Ön képernyőolvasó programot használ, fontos megjegyezni, hogy az ezen a párbeszédpanelen megjelenő információk nagy része statikus szöveg, ezért kizárólag a Párbeszédpanel olvasása billentyűparanccsal, illetve a Virtuális vagy Egér módban érhető el.

18.8 A Windows Intéző oszlopainak mérete Részletek nézet esetén

Amikor Részletek nézetben tekintjük meg a fájlokat és a mappákat, mindegyik elemhez több oszlopban jelennek meg információk. Megtörténhet, hogy egy oszlop túl keskeny ahhoz, hogy a teljes tartalma megjeleníthető legyen, ebben az esetben nehéz lehet pl. a hosszú nevű elemek azonosítása. Néhány képernyőolvasó program akkor is felolvassa az információkat, ha azok nem láthatóak, mások viszont nem. A Ctrl + Számbillentyűzet+ megváltoztatja az összes oszlop szélességét úgy, hogy teljesen kiferjen a tartalmuk. Ezt automatikus méretezésnek nevezzük.

A Részletek nézetben lehetséges az oszlopok szélességének egyesével történő szabályozása az automatikus méretezés használatával vagy egyedi méret megadásával.

Az automatikus méretezéshez a listanézeten nyomjuk meg a Tab gombot az oszlop címsoraihoz történő eljutáshoz. Ahhoz, hogy adott oszlopnál alkalmazzuk az automatikus méretezést, menjünk az oszlop fejlécéhez, nyissuk meg annak helyi menüjét, és válasszuk az Automatikus oszlopszélesség menüpontot. Az összes oszlop szélességének egyszerre történő beállításához a helyi menüből válasszuk az Automatikus oszlopszélesség minden oszlopnál menüpontot.

Egy oszlop egyedi méretének megadásához nyissuk meg a Nézet menüt és válasszuk ki a Megjelenítendő részletek... menüpontot. Válasszuk ki a kívánt oszlopot, majd menjünk a Kijelölt oszlop szélessége (képpont) szerkesztőmezőhöz, és gépeljük be az új értéket. A szerző számítógépén a Név oszlop 300 pixel szélesre állítása a legtöbb fájlnev esetében elegendőnek bizonyult.

19 A Lomtár

Ahogy a „17.5.7 Fájl vagy mappa törlése” című fejezetben leírtuk, hogy amikor a Windowsban fájlokat vagy mappákat törlünk, akkor azok olyan helyre kerülnek, amelynek szerepe a papírkosárhoz hasonlatos. Ez a speciális terület a Lomtár. A Lomtár tartalma megtekinthető, illetve visszahelyezhető az eredeti helyre.

A Lomtár tartalmának megtekintéséhez tegyük a következők valamelyikét:

- Nyissuk meg a Lomtár ikonját az asztalon.
- A Windows Intézőben a Tab megnyomásával menjünk a címsorra, nyomogassuk a le nyilat, amíg a Lomtárhoz nem jutunk, majd nyomjuk meg az Entert.
- A Windows Intézőben nyomjunk Alt + C-t, hogy a címsorra jussunk, gépeljük be a „lomtár” elnevezést, majd nyomjuk meg az Entert.

A Lomtár tartalma a Windows Intéző ablakában jelenik meg, ahogyan azt a „17 A Windows Intéző” című fejezetben ismertettük.

Egyetlen elem eredeti helyére történő visszaállításához jelöljük ki azt, válasszuk ki a Visszaállítás menüpontot a helyi vagy a Fájl menüből, illetve az Eszköztárról.

Az összes fájl eredeti helyére történő visszaállításához a következőket kell tennünk:

Jelöljük ki a Szerkesztés menü használatával az összes elemet, vagy használjuk ehhez a Ctrl + A billentyűkombinációt, majd válasszuk ki a Visszaállítás menüpontot a helyi, vagy a Fájl menüből, illetve az Eszköztárról.

Szüntessük meg az összes elem kijelölését a Ctrl + szóközzel, majd válasszuk az Az összes elem visszaállítása opciót az Eszköztárról.

Nem lehetséges egy elem visszaállítása közvetlenül egy másik helyre, viszont kivághatjuk az elemet a Lomtárból, másik helyre mozgathatjuk, majd beilleszthetjük oda.

Célszerű a Lomtár gyakori teljes kiürítése, mert az itt lévő fájlok és mappák helyet foglalnak a merevlemezen. Ha kiürítjük a Lomtárat, akkor az addig ott lévő fájlokat többé már nem helyezhetjük vissza eredeti helyükre. Ha a Lomtárban vagyunk, kiüríthetjük azt a Fájl menün, az Eszköztáron, a listanézet helyi menüjén keresztül, vagy jelöljük ki mindent a Ctrl + A billentyűkombinációval, majd nyomjuk meg a Del gombot.

A Lomtárban található fájlok nem nyithatóak meg, ezeket csak megtekinthetjük, visszaállíthatjuk, vagy törölhetjük. Ha a nyilvános területről törltünk fájlokat, a Lomtárban csak a törlést végző felhasználó férhet hozzá ezekhez.

A Részletek nézet mutatja az elemek eredeti helyét, innen tudhatjuk, melyik mappában fognak megjelenni a helyreállítás után. Ahogyan a Windows Intézőben, itt is használhatóak az oszlopok fejlécei az elemek rendezéséhez vagy szűréséhez. (Ld. a „18.5 A listanézet rendezése”, és a „18.6 Szűrés a Részletek nézetben” című fejezeteket.)

Ha a törölt fájlokat általában a Lomtárba helyezzük, akkor is előfordulhat, hogy időnként bizalmas anyagokat akarunk törölni, és azokat nem akarjuk a Lomtárba tenni. Ehhez töröljük az elemeket a Shift + Del billentyűkombinációval, ne csak a Del gombot használjuk.

Negyedik rész

A hatékonyabb munkáról

A könyv ezen részének célja, hogy a hatékonyabb munkavégzésben segítse a felhasználót. Számos olyan Windows szolgáltatást ír le, amelyek fontosak lehetnek a számítógép kezelése során. Ezek egy része a Vezérlőpulton keresztül érhető el, amelyet elsőként ismertetünk.

Hasznos akadálymentesítési szolgáltatásokról is olvashatnak ebben a részben, például a Kezeléstechnikai központról, a Nagyítóról, illetve a Narrátorról. Más szolgáltatásokról is szó lesz, amelyekkel testreszabhatjuk a számítógép működését. Továbbá ebben a részben találhatóak a Windows súgó és támogatás eszközeiről, a Windows Update-ről és problémamegoldási leírásokról szóló fejezeteket is.

20 Bevezetés a Vezérlőpult használatába

A Vezérlőpult számos egyszerű programot, más néven alkalmazást tartalmazza a hardver- és szoftverkezeléshez, illetve a beállítások megadásához. A Vezérlőpulton keresztül történik a Windows megjelenésének és viselkedésének beállítása, felhasználói fiókok létrehozása és azoknak a programoknak az eltávolítása, amelyeket már nem akarunk használni. Mindegyik alkalmazás több vezérlőelemet tartalmazó párbeszédpanel, amely lehetővé teszi a beállítások megtekintését vagy megváltoztatását.

Nem mindig kell a Vezérlőpultba mennünk ahhoz, hogy használhassuk ezeket az alkalmazásokat. Ezek egy részét a Start menü keresőmezőjének használatával is megtalálhatjuk, mivel az alkalmazás egy kis program, és a Start menü hozzáférést biztosít minden programhoz. A programok másik része elérhető azokon az alkalmazásokon keresztül is, amelyek használják azokat, például a mappa beállításait megtekinthetjük vagy megváltoztathatjuk a Windows Intézőből is – ld. a „18.1 A Mappa beállításai.. párbeszédpanel” című fejezetet.

A Vezérlőpult előnye, hogy számos beállítási lehetőséget gyűjt össze egy helyen, így böngészhetjük ezeket, és találhatunk olyan dolgokat, amelyekről nem ismertünk korábban, vagy amelyeknek nem tudtuk a nevét. A Vezérlőpult eltér a többi programtól, ezért részletesen ismertetjük a következő fejezetekben.

20.1 A Vezérlőpult elindítása

A Vezérlőpult programot a Start menü jobb oldali oszlopában találjuk, illetve annak keresőmezőjét is használhatjuk. Elindíthatjuk a Windows Intézőt is, és begépelhetjük a „vezérlőpult” elnevezést az Eszköztárba.

20.2 A Vezérlőpult ablaka

A Vezérlőpult olyan ablakként nyílik meg, amely sok mindenben hasonlít a Windows Intéző ablakához. Tartalmaz címsort, keresőmezőt és menüsort is. Ez utóbbi az Alt billentyűvel jeleníthető meg. Ezek alatt található a fő terület, amely az alkalmazásokat tartalmazza. A Vezérlőpult nem tartalmazza az Eszköztárat.

A Vezérlőpult képernyőjén megjelenő egyedi tartalom attól függ, hogy Windows 7 vagy Windows Vista operációs rendszert használunk-e. Attól is függ, hogy a számítógép gyártója milyen alkalmazásokat adott hozzá a rendszerhez, vagy távolított el onnan. A következő fejezetek részletesen ismertetik a Vezérlőpult használatát.

21 A Vezérlőpult nézetei

A fő területet kétféleképpen rendezhetjük el. Az alapértelmezett Kategória nézet olyan képernyőt jelenít meg, amely számos hivatkozást tartalmaz. A hivatkozások nagy része aktiválás után közvetlenül az alkalmazást indítja el. Más hivatkozások viszont téma szerint csoportosított kategóriák vagy opciók, amelyek kiválasztására további alkategóriákat vagy elemeket tartalmazó Vezérlőpult képernyőhöz jutunk. A kategória és az elem közti különbséget a színhasználat és a hivatkozás szövegének mérete jelzi (A kategóriák nagyobb méretűek és zöld színűek, az elemek kisebbek és kék). Előfordulhat, hogy a képernyőolvasó program nem közli ezt az információt. A Windows Intéző Nézet menüjének azon menüpontjai, amelyekkel a listanézetet változtathatjuk meg, a Vezérlőpultban nem érhetőek el.

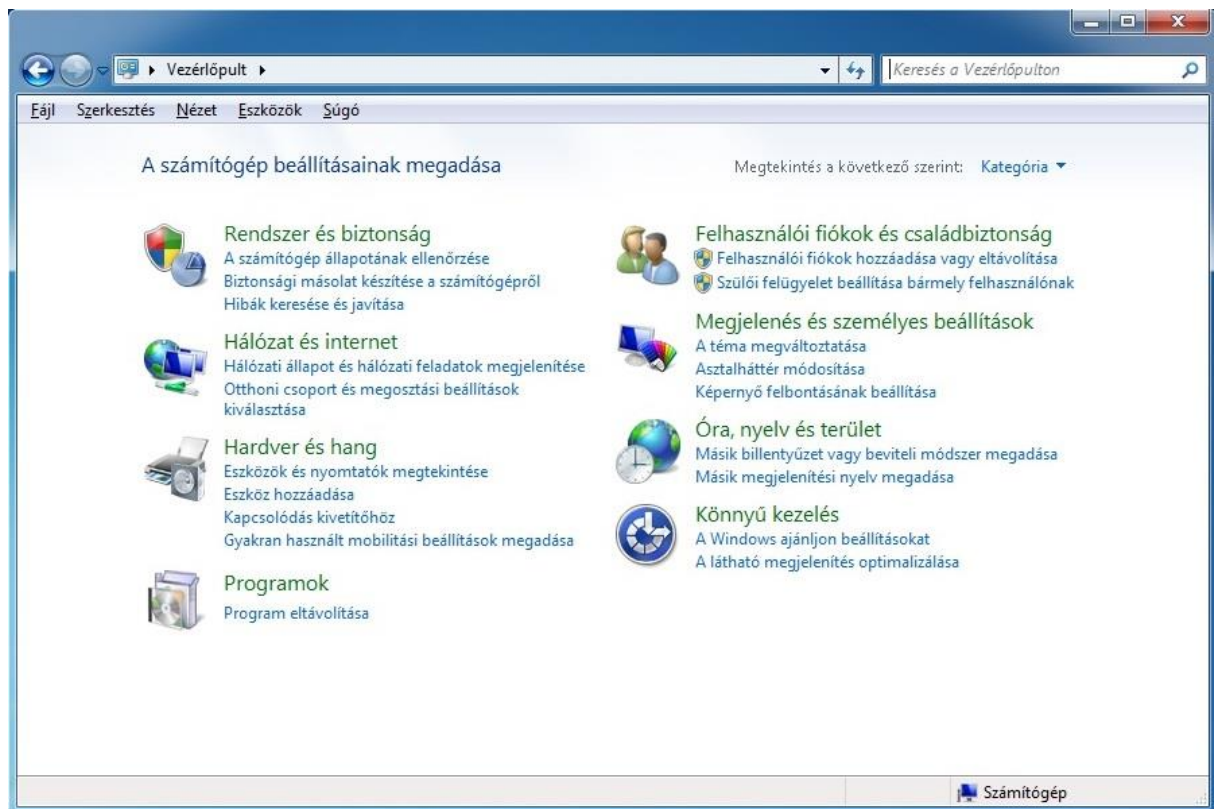
Lehetséges a Vezérlőpult elemeinek abc sorrendben történő megjelenítése is. Ez a képernyő egyszerűbb felépítésű, mint az alapértelmezett nézet. A Windows Vistában alapértelmezetten a Közepes ikonok nézet jelenik meg, de ezt a billentyűzettel történő egyszerűbb navigáció érdekében megváltoztathatjuk a Lista vagy a Részletek nézetre.

A nézetek közti váltáshoz nyomjuk meg a Ctrl + E billentyűkombinációt vagy az F3 gombot, hogy a keresőmezőbe jussunk, majd nyomjuk meg egyszer a Tabot. A Windows 7-ben ekkor a Megtekintés a következő szerint menügombhoz érkezünk. Nyomjuk meg a szóközt, ekkor megjelenik az a lista, amely a következő nézeteket kínálja fel: Kategória (ez az alapértelmezett), és két, abc sorrend szerinti elrendezés, a Nagy ikonok és a Kis ikonok. A Windows Vistában két hivatkozás szerepel, a Vezérlőpult kezdőlap (ez az alapértelmezett nézet) és a Klasszikus nézet (abc sorrend szerinti nézet), ezek közül valamikor csak az egyik érhető el.

A Kategória nézetben történő navigáció nehézkes lehet a kategóriák és elemek közötti különbségtétel hiánya miatt, illetve azért, mert előfordulhat, hogy két vagy három képernyőn keresztül kell áthaladnunk, mire ahhoz a vezérlőelemhez érünk, amely lehetővé teszi az általunk elérni kívánt változtatás végrehajtását. A keresés lehetőség azonban hasznos alternatívát jelenthet az alkalmazásokhoz történő eljutáshoz, ezt a „22 A Vezérlőpult keresőmezőjének használata” című fejezetben ismertetjük. A Windows Vistában ez a lehetőség csak az alapértelmezett, Kategória nézetben működik.

21.1 Az alapértelmezett Kategória nézet

A Windows 7-ben az alapértelmezett nézetet Kategória nézetnek hívják; a Windows Vistában ezt Vezérlőpult kezdőlap nézetnek nevezik. Ezt a 26. ábra szemlélteti.

26. ábra: A Vezérlőpult Kategória nézete (ld. a 20-23. fejezetet)

A 26. ábra leírása: A Vezérlőpult a Windows Intéző ablakához hasonló ablakban jelenik meg. A címsor nem tartalmaz programnevet, csupán három ikont látunk a kis méretre, a teljes méretre állításhoz és az ablak bezárásához. A bezárás ikon színe piros, ez arra utal, hogy ez az aktív ablak. Ez alatt, a második sor tartalmazza a Vissza és Előre gombokat, a címsort és a keresőmezőt. A keresőmezőn villogó kurzor található, ami azt jelzi, hogy ezen van a fókus, megkezdhetjük a gépelést.

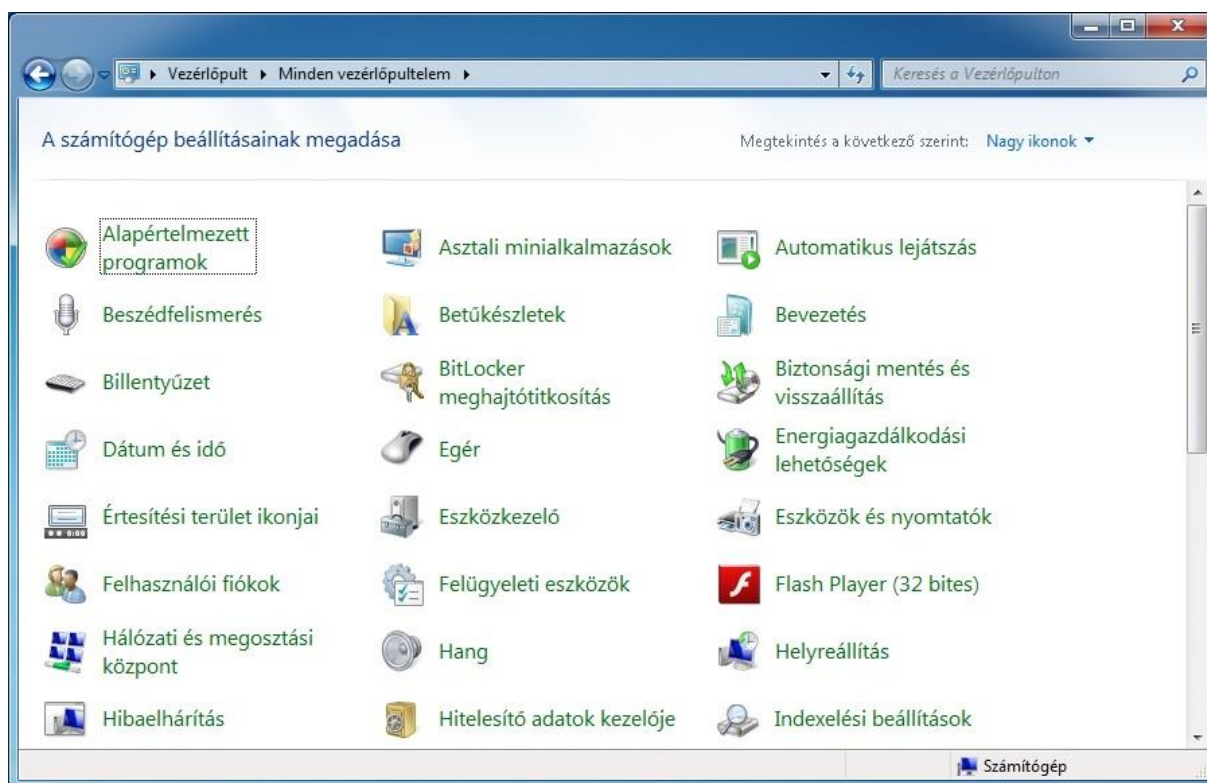
A harmadik sor a menüsört mutatja, amennyiben megnyomtuk az Alt gombot, vagy alapértelmezetten bekapcsoltuk a menü megjelenítését.

Ez alatt az A számítógép beállításainak megadása statikus szöveg található. A jobb oldalon legördülő lista található a következő címkével: Megtekintés a következő szerint. A legördülő lista értéke: Kategória. Előfordulhat, hogy a képernyőolvasó program ezt Kategória címkéjű gombként azonosíthatja, ami a szókész megnyomásával aktiválható.

Ez alatt, a Vezérlőpult fő ablakában az elemek láthatóak, kategóriák szerint csoportosítva. Az elemek két oszlopba rendezve jelennek meg. Minden oszlopnak van ikonja és kategórianeve (amely zöld színnel jelenik meg, pl. Rendszer és biztonság), a hozzájuk tartozó elemek a kategórianev alatt kék színű hivatkozásként jelennek meg. A képernyő alján az állapotsor jelenhet meg. (A leírás vége.)

21.2 Az *Abc* sorrend szerinti nézet

A Windows 7-ben az abc sorrend szerinti nézetet Nagy ikonok, Kis ikonok vagy Minden Vezérlőpult elem nézetnek nevezik. A Windows Vistában Klasszikus nézetnek hívják. A nézetet a 27. ábra szemlélteti.

27. ábra: A Vezérlőpult abc sorrend szerinti nézete (ld. a 20-23. fejezetet.)

A 27. ábra leírása: A vezérlőpult abc sorrend szerinti nézete abc sorrendben rendezett elemeket jelenít meg soronként. Mindegyik nevétől balra ikon található. Az elemek neve kevésbé leíró jellegű, mint a Kategória nézetben, és több elem is látható egyszerre. Az első elem, az Alapértelmezett programok körül pontozott vonal található, ami arra utal, hogy ezen az elemen van a fókusz. (A leírás vége.)

22 A Vezérlőpult keresőmezőjének használata

A Vezérlőpult keresőmezőjének használatával könnyebben juthatunk el az alkalmazásokhoz a Windows 7-ben, illetve a Windows Vistában. A keresőmező viszont nem használható a Windows Vista Klasszikus nézetében.

A fókusz a Vezérlőpult megnyitásakor a keresőmezőn áll, illetve a Ctrl + E billentyűkombináció segítségével bármikor odamozgathatjuk. Gépeljünk be a mezőbe egy szót vagy szókapcsolatot, és a Windows Azonnali keresés szolgáltatása az alapértelmezett kategóriákat és hivatkozásokat a megadott keresési feltételnek megfelelő találatokkal helyettesíti. Nyomogassuk a Tab gombot az eredménylista elemei közötti navigáláshoz. (A Windows 7-ben a le és fel nyilat is használhatjuk.) A Windows Vistában a Tabbal át kell lépkednünk a kapcsolódó hivatkozásokon mielőtt az eredményekhez érjünk, ezután használhatjuk a nyíl billentyűket.

Ez jól használható módszer a hasznos információk gyors elérésére, hiszen nem kell tudnunk a kategória vagy az elem nevét. Például a „vak”, „látás”, „szem” szavak begépelése mind a Kezeléstechnikai központhoz, illetve annak elemeihez vezet, amelyeket a „24.1 A Kezeléstechnikai központ” című fejezetben ismertetünk. Ehhez hasonlóan a „hang”,

„hangerő”, „zaj”, „csend”, „hangos”, „hangszóró” kifejezések mind a Hanghoz történő eljutást eredményezik.

A Windows 7-ben a keresés eredményét mindig az alapértelmezett, Kategória nézet mutatja legalább egy kategóriával és egy elemmel, amik hivatkozások. Megjelenik egy további hivatkozás is, amelynek aktiválása a Windows súgó és támogatás szolgáltatást nyitja meg, hogy ott kereshessük a kifejezést. Előfordul, hogy a kategória és az elem hivatkozásain keresztül ugyanarra a képernyőre jutunk, más esetben pedig a kapcsolódó képernyőkre (például ugyanannak a párbeszédpanelnek különböző oldalaira).

Ha tudjuk a Vezérlőpulton keresett alkalmazás nevét, gyakran megtalálhatjuk azt a Start menü keresőmezőjének használatával is. Ez a módszer nem működik tökéletesen a Windows Vistában, a Vezérlőpulton történő keresés gyakran jobb eredményhez vezet.

23 Navigálás a Vezérlőpulton belül

23.1 Különbségek az alapértelmezett, Kategória és az abc sorrend szerinti nézet között

Az alapértelmezett Kategória nézetben a kategóriák és az elemek is hivatkozások. A Tab nyomogatása a fókusz a keresőmezőről először a legördülő listamezőre, majd a bal, azt követően pedig a jobb oldali oszlop hivatkozásaira helyezi. Ha a fókusz valamelyik hivatkozáson áll, navigálhatunk a nyíl billentyűk segítségével is. A balra és jobbra nyilat használva az oszlopok között, a fel és le nyilat használva az oszlopon belül mozoghatunk.

Az abc sorrend szerinti nézetben az összes elem hivatkozás. Habár a Tab billentyűvel mozoghatunk köztük, ez nem jelent nagy segítséget, mivel oszlopfolytonosan, és nem abc sorrendben haladunk végig az elemeken.

Az elemek közötti egyszerűbb navigálásra az alábbi módszerek használhatóak:

Valamelyik nyíl billentyű megnyomására a fókusz elmozdul a nyílnak megfelelő irányába, de fontos megjegyezni, hogy a fókusz nem lép át a következő sorba vagy oszlopba, a sor vagy oszlop végén. Ez jó módszer az elemek feltérképezésére.

Tájékozódás az első betű alapján. Gépeljünk be egy betűt, hogy a következő olyan elemhez mozgassuk a fókusz, amely azzal kezdődik. Ugyanannak a betűnek az ismételt megnyomására a fókusz végigjárja azokat az elemeket, amelyek azzal kezdődnek. Ha nem létezik az adott betűvel kezdődő elem, a Windows hallható hibajelzést ad, és nem mozdul el a fókusz. Ez jó módszer arra, hogy gyorsan eljussunk egy ismert elemhez.

23.2 A Vezérlőpult ablakai, párbeszédpanelei és weboldalai

A Vezérlőpult ablakai hasonlóságot mutatnak a párbeszédpanelekkal, de sok tekintetben úgy viselkednek, mint a weboldalak, amelyekről az „Az internet és a web” című részben lesz szó.

A párbeszédpanelekkal való hasonlóságok a következőkben nyilvánulnak meg:

- Sok esetben tartalmazznak hiperhivatkozásokat és más párbeszédelemeket, amelyeket a „13.5 Az alapvető vezérlőelemek” című fejezetben ismertettünk.
- A Tab és a Shift + Tab gombok segítségével mozoghatunk a hivatkozások és a vezérlőelemek között.

- Statikus szöveget tartalmazhatnak, amely egy vezérlőelemhez fűz magyarázatot, vagy kiegészítő információt ad róla.
- A statikus szöveg képernyőolvasó programmal történő felolvasáshoz az Egér vagy a Virtuális mód használata szükséges.

A Vezérlőpult ablakai az alábbiakban térnek el a párbeszédpanelektől:

- Mindegyik ablakon számos beállítási lehetőség jelenhet meg, valamint teljes méretűre, illetve előző méretűre állíthatóak.
- A vezérlőelemeknek gyakran nincsenek gyorsbillentyűi. Például ha van OK és Mégse gomb, a Tabbal juthatunk el hozzájuk, és meg kell nyomnunk ezeket ahelyett, hogy az Enter vagy az Esc billentyűt használnánk.
- Ha a használt képernyőolvasó-program tartalmaz a párbeszédpanel felolvasására szolgáló parancsot, az nem fog működni.
- Egy beállítási lehetőség eléréséhez gyakran át kell haladnunk több, egymást követő ablakon.
- Egy elem kiválasztása az egyik ablakon más elemek megjelenését okozza, amelyeket újabb ablak mutat, felváltva az előzőt.
- A címsor az aktuális képernyő elérési útvonalát mutatja az alapértelmezett Kategória nézetben.
- A címsor elérési útvonalának elemeit, valamint a Vissza (Alt + balra nyíl) és Tovább (Alt + jobbra nyíl) parancsokat egyaránt használhatjuk az egyik képernyőről a másikra történő navigáláshoz.

Ha a felhasználó képes weboldalak használatára, illetve az azokon történő navigációra, akkor a fenti lista elemei is ismerősek lehetnek. A weboldalak az „58.1 A weboldalak megtekintése és böngészése” című fejezetben ismertetjük részletesen, viszont a jelen fejezetben közölt információk elegendőek a Vezérlőpult használatához.

23.3 Nehézségek a Vezérlőpult használata során

Két jelentős nehézséget tapasztalunk a Vezérlőpult használata során. Az egyik a megjelenített paraméterek nagy száma. A következő fejezetek részletesebb leírást adnak néhány olyan beállítási lehetőségről, amelyek hasznosak lehetnek a felhasználók számára.

A másik nehézség a statikus szöveg, amelyet az ablakok egy része tartalmaz. Az esetek egy részében a megjelenített lehetőségek nem értelmezhetőek, ha nem tudjuk elolvasni az ezeket körülvevő statikus szöveget.

Habár ez felolvastatható a képernyőolvasó program Virtuális vagy Egér módjában, sok esetben nem lehet kideríteni, pontosan hol jelenik meg a statikus szöveg, így nem tudhatjuk, mikor aktiváljuk a virtuális módot. Ez az egyik olyan terület, amelyen a Windows 7 előrelépést mutat a Windows Vistához képest; a Windows 7-ben az elemek a legtöbb esetben elmagyarázzák a működésüket.

23.4 Navigálás a Vezérlőpult első képernyőjén kívül

Akár a Kategória, akár az abc sorrend szerinti nézetet használjuk a Vezérlőpultban, az első képernyő csak hivatkozásokat tartalmaz, amelyeket aktiválhatunk, hogy megjelenítésre kerüljön az adott hivatkozáshoz tartozó paraméterek halmaza. A paraméterek hivatkozások

vagy vezérlőelemek lehetnek. A hivatkozást vagy a vezérlőelemet az Enter megnyomásával aktiválhatjuk, amennyiben a fókusz azon van. Egy hivatkozás vagy vezérlőelem aktiválása a következő három dolog egyikét eredményezheti:

- Megváltoztatja a Vezérlőpult fő területét, hogy látszanak a hivatkozáshoz vagy vezérlőelemhez tartozó további beállítások.
- Megnyitja a Vezérlőpult másik ablakát, hogy további beállítások is megjelenjenek. Ezek a beállítások új ablakban jelennek meg, elkülönülve az első ablaktól. Az Alt + Tab segítségével mozoghatunk az ablakok között.
- Megnyit egy párbeszédpanelt, amely elkülönül magától a Vezérlőpulttól.

A beállítások nagy részét több útvonalon érhetünk el a kategóriák és elemek aktiválása vagy a keresés révén. Ha egy hivatkozást tévedésből aktiváltunk, vagy egy képernyő tartalmát böngésztük, és vissza akarunk menni egy lépéssel, használhatjuk a Vissza (Alt + balra nyíl) gombot. Amikor visszalépünk, a fókusz visszakerül a keresőmezőbe vagy nem látszik. Utóbbi esetben használjuk a Tab gombot, hogy visszajussunk a minket érdeklő területre.

A Nézet menü Ugrás almenüje tartalmazza a jelenlegi munkamenetben megtekintett területeket.

Az alkalmazások egy része két látható területre osztja az ablakot. A jobboldali terület az adott alkalmazásra vonatkozó beállítási lehetőségeket tartalmazza, a baloldali területen pedig a Vezérlőpult-kezdőlap hivatkozást tartalmazza. Ezt a kapcsolódó alkalmazásokhoz vagy beállításokhoz tartozó hivatkozások követhetik. Amikor megnyílik egy ilyen ablak, a fókusz a jobboldali terület első elemére kerül. Ha a Tab gomb nyomogatásával bejárjuk az ablakot, akkor a két terület nem különül el, viszont a Vezérlőpult-kezdőlap vagy a baloldali területen található más hivatkozáson állva a Ctrl + Tab billentyűparancs a jobboldali terület első elemére viszi a fókuszt.

23.5 A felhasználói fiókok felügyelete

A Windows Vistában az alkalmazások nagy része megerősítést kér, mielőtt végrehajtaná a változtatásokat. Megjelenik a Felhasználói fiókok felügyelete párbeszédpanel, a fókusz a Mégse gombon áll. Annak megerősítésére, hogy végre akarjuk hajtani a változtatásokat, menjünk a Tabbal a Folytatás gombra, és aktiváljuk azt. A felhasználói fiókok felügyelete biztonsági szolgáltatás, amelyet a „29.5 A felhasználói fiókok felügyelete (UAC)” című fejezetben mutatunk be részletesen. Habár kikapcsolható, nem javasoljuk azt.

A Windows 7-ben a felhasználói fiókok felügyeletének megerősítésének kérése alapértelmezetten nincs beállítva. Ha bekapcsoljuk, a párbeszédpanel megnyitásakor a fókusz a Nem gombon lesz. A megerősítéshez menjünk az Igen gombhoz, és aktiváljuk azt.

24 Hasznos alkalmazások

A Vezérlőpult túl sok alkalmazást tartalmaz ahhoz, hogy ezeket mind bemutathassuk részletesen. A következő fejezetek ismertetik a hasznos alkalmazások némelyikét, valamint arról adnak tájékoztatást, hogyan jelenik meg az információ, és bemutatják Vezérlőpult használata során rendelkezésre álló sokféle választási lehetőséget.

24.1 A Kezeléstechnikai központ

A Kezeléstechnikai központ számos olyan lehetőséget tartalmaz, amelyek különösen érdekesek lehetnek a látássérült felhasználók számára. Ezek közül néhányat a későbbiekben részletesen ismertetünk.

24.1.1 A Kezeléstechnikai központ indítása

A Kezeléstechnikai központ megnyitásához tegyük a következők egyikét:

- Nyomjuk meg a Windows gomb + U gyorsbillentyűt. Azért U a gyorsbillentyű mert a Kezeléstechnikai központ angol elnevezése a „utilities manager”,
- A Vezérlőpult használata nélkül a Start menü keresőmezőjébe beírva a „kezeléstechnika” kifejezést, szintén eljuthatunk ide.
- A Vezérlőpult alapértelmezett Kategória nézetében gépeljük be a „kezeléstechnika” szót a keresősorba, majd a Tab gombbal lépünk a megjelenő találatok listájára. A szerző számítógépén ez az első találat, a kezelés begépelése után.
- A Vezérlőpult abc szerinti nézetében ez az első K betűvel kezdődő elem, így az első betű alapján történő navigációval is gyorsan megtalálhatjuk.

24.1.2 A Kezeléstechnikai központ ablaka

A Kezeléstechnikai központ ablakának felső részén a Nagyítót és a Narrátort elindító beállításokat találjuk. Ezek a képernyő tartalmának nagyítását és felolvastatását lehetővé tevő alapszintű programok a Windowsban, működésüket a „25 A Nagyítóról” és a „26 A Narrátorról” című fejezetben ismertetjük részletesen. Ezek bekapcsolása nélkül - amennyiben használatuk szükséges a felhasználó számára -, nehéz lenne elindítani a Vezérlőpultot, megnyitni a Kezeléstechnikai központot, majd eljutni azokhoz a vezérlőelemekhez, amelyek a bekapcsolásukhoz szükségesek, ezért a Windows gyors elérési módszereket tartalmaz mindkettő elindítására. Ezek a következők:

A Windows gomb + U, Alt + A elindítja a Narrátort.

A Windows 7-ben a Windows gomb + Számbillentyű + indítja el a Nagyítót.

A Windows Vistában a Windows gomb + U, Alt + G indítja el a Nagyítót.

A Start menü keresőmezőjét is használhatjuk a Nagyító vagy a Narrátor elindításához. Nyomjuk meg a Windows gombot, írjuk be az alkalmazás nevét, majd nyomjunk Entert.

A Kezeléstechnikai központban számos egyéb hivatkozás is van, ezek közül néhány különösen érdekes lehet:

A számítógép-használat megkönnyítésének lehetséges módjai: ez a hivatkozás több olyan képernyőn vezet végig minket, ahol jelezhetjük látásunk, kézügyességünk, hallásunk, beszéd- és felfogó-képességünk fokát, majd számos beállítás jelenik meg, amelyek megváltoztathatóak a válaszaink alapján.

A számítógép használata kijelző nélkül: másik képernyőre jutunk, ahol elindíthatjuk a Narrátort, bekapcsolhatjuk a hangos ismertetőt (ha elérhető), kikapcsolhatjuk a nem használt animációkat, meghosszabbíthatjuk azt az időt, amíg az előugró ablakok a képernyőn maradnak, így végigolvashatjuk és használhatjuk azokat.

A számítógép megjelenítésének láthatóbbá tétele: olyan beállításokat tartalmaz, amelyekkel megváltoztathatjuk a színt, egyszerűsíthetjük a képernyőn látható tevékenységeket, vastagabbá tehetjük a billentyűzetfókusz keretét, elindíthatjuk a Nagyítót,

bekapcsolhatjuk a videókon a hangos ismertetőt (ahol erre lehetőség van), illetve elindíthatjuk a Narrátort.

A Szöveg és ikonok méretének módosítása hivatkozás lehetővé teszi a képernyőn látható szöveg és az ikonok méretének megváltoztatását. Erről a „25.4 Alternatívák a Nagyító használata mellett” című fejezetben írunk részletesen.

Az egér használatának megkönnyítése: olyan képernyő jelenik meg, ahol az egérmutató méretének és színének megváltoztatására alkalmas beállításokat találunk. Azt is megadhatjuk, hogy a számbillentyűzet billentyűivel irányítjuk az egeret. A Windows 7-ben elérhető Egérbeállítások hivatkozás többoldalas párbeszédpanelt nyit meg, ezeken rengeteg beállítási lehetőség van, amelyeket a telepített egérmeghajtó szoftver határoz meg pontosan. Az egérmutató beállításai közé tartozik, hogy nyomvonalat adhatunk az egérmutatóhoz, hogy könnyebben láthassuk azt. Azt is beállíthatjuk, hogy a mutató automatikusan a párbeszédpanel alapértelmezett gombjára ugorjon.

A billentyűzet használatának megkönnyítése: számos szolgáltatást kínál azoknak a felhasználóknak a számára, akiknek nehézséget okoz a billentyűk lenyomása. A Hanglejátszás váltóbillentyűk megnyomásakor jelölőnégyzet hasznos lehet, ha tévedésből megnyomtuk a CapsLock gombot, mivel a nagybetűs gomb be- és kikapcsolására egyaránt hangjelzéssel figyelmeztet. Használjuk a Beragadó billentyűk beállítása hivatkozást a további beállítások módosításához, például gyorsbillentyű hozzárendeléséhez a beragadó billentyűk beállítása be- vagy kikapcsolásához. Az ezen a képernyőn megjelenő beállítások azt is lehetővé teszik, hogy biztosítsuk a menüpontok és a párbeszédpanelek címkéinek aláhúzott gyorsbillentyűinek megjelenítését, valamint megakadályozzák az ablakoknak a Windows gomb és a nyíl billentyűk használatával történő átméretezését.

24.2 Személyre szabás – a téma megváltoztatása

A téma színek, hangok, asztali ikonok, betűméretek, egérmutatók és a képernyővédő együttese (ld. fogalommagyarázat), amelyeket arra használhatunk, hogy megváltoztassuk a számítógép kinézetét, gyorsabbá és könnyebbé tegyük egyes műveletek elvégzését. Sok látássérült felhasználó bizonyos témákkal egyszerűbbnek találja a Windows használatát, mint más sablonokkal.

A téma megváltoztatásának leggyorsabb módja, ha vagy a Start menü vagy a Vezérlőpult keresőmezőjével rákeresünk a „téma” szóra. A vezérlőpultban megnyíló személyre szabás ablak számos beállítási lehetőséget tartalmaz. Ahelyett, hogy egyenként megváltoztatnánk ezeken, kiválaszthatunk egy olyan témát, amelyek a kívánt beállítások egy részét vagy esetleg az összeset már tartalmazzák. Ez a fejezet témákkal foglalkozik, míg az egyes beállításokat a következő fejezet mutatja be.

A Windowsban számos olyan előre beállított téma található, amely eltérő a Windows Vistában és a Windows 7-ben.

A Windows 7-ben legalább kétcsoportnyi témát találunk. Az első csoport azokat a témákat tartalmazza, amelyek az Aero-felületet használják. Az első téma ebben a sorban az alapértelmezett Windows 7 téma, amelyet Windows 7 témának hívnak. A második csoport olyan témákat tartalmaz, amelyek nem használják az Aero-felületet. Ebben a sorban találjuk a Windows 7 egyszerű és a népszerű „kontrasztos fekete” témát is (ld. a „34.1 Néhány javasolt változtatás” című fejezetet.) A csoportok, illetve a témák közötti mozgáshoz használjuk a nyíl billentyűket.

A Windows Vistában legördülő listamezőben, egyszerű listaként jelennek meg a témák. Legalább két téma szerepel, az egyik a Windows Vista (Aero-felületet használ), a másik, a klasszikus Windows (amely nem használ Aero-felületet).

A Vista alapértelmezetten Aero-felületet használ, kivéve, ha Windows Vista Home Basic verzió van, vagy ha a számítógépünk nem felel meg a hardverkövetelményeknek (ld. az „5 Mi szükséges a Windows 7 vagy a Windows Vista futtatásához?” című fejezetet). Kiegészítésként megjegyezzük, hogy néhány képernyőolvasó program nem működik együtt az Aero-felülettel. Ekkor automatikusan nem-aero témára vált a rendszer a képernyőolvasó elindításakor. Nem-aero téma esetén nem működik néhány az új szolgáltatások közül, pl. az áttetszőség, vagy az Aero Betekintés.

Az alapértelmezett témákat nem változtathatjuk meg, és nem törölhetjük, viszont arra van lehetőségünk, hogy kiválasszuk az egyiket, elvégezzünk rajta bizonyos változtatásokat, és új témaként elmentsük. Az új témán további változtatásokat hajthatunk végre, vagy törölhetjük azt.

A Windows 7-ben a megváltoztatott témát Nem mentett témának nevezi a rendszer mindaddig, míg el nem mentjük a helyi menüből új néven. A Windows Vistában a nem elmentett témát Módosított témának nevezzük, a témák listájától Tabbal eljuthatunk a Mentés másként gombhoz. Ha nem hajtottunk végre változtatásokat a témán, a Mentés gomb nem lesz elérhető.

Fontos megjegyezni, hogy a témák változtatása néhány másodpercnyi várakozásra kényszerítheti a gépünket, sőt az is normális, hogy a téma változtatásainak mentése közben a képernyő szürkévé válik, vagy vibrálni kezd.

24.3 Személyre szabás – egyéb lehetőségek

A Vezérlőpult személyre szabás ablaka különálló beállításokat tartalmaz, amelyek együttesen egy témát alkotnak. Ezek közül a beállítások közül egyet vagy akár többet is módosíthatunk úgy, hogy a számunkra legkedvezőbb egyéni beállítások jöjjenek létre. Valamelyik beállítás megváltoztatásához nyomogassuk a Tabot, amíg arra az elemre nem lépünk, amelyet meg akarunk változtatni; majd nyomjuk meg az Entert, hogy megnyissunk egy új ablakot arra a beállításhoz tartozó paraméterekkel. Ezek egy része különösen hasznos látássérült emberek számára, ezért ezeket itt részletesen ismertetjük:

Asztal háttere: a Windows számos színes képet, fényképet és mintát tartalmaz, amelyek a képernyő kitöltésére használhatóak, és amelyek az asztali ikonok hátterét alkotják. Ha ezekkel a hátterekkel nehezen látjuk a képernyő ikonjait, kedvezőbb lehet a képernyő hátterének megváltoztatása egyszínűre. A megjelenő ablakban az első legördülő listamező címkéje a Kép helye, ezt állítsuk Egyszínűre, majd a Tab gombbal menjünk a színek listájához, és válasszunk közülük egyet a nyíl billentyűk segítségével. A Windows gomb + D segítségével bármikor előhívhatjuk az asztalt, és kipróbálhatjuk a beállított szint. A kipróbálást követően a Windows gomb + D ismételt megnyomásával visszatérhetünk a színek listájához. Használjuk a Módosítások mentése gombot a változtatás véglegesítéséhez, vagy nyomjuk meg a Mégse gombot azok elvetéséhez.

Ablak színe: az ablak színének beállítási lehetőségeiről a „25.4 Alternatívák a Nagyító használata mellett” című fejezetben írunk részletesen.

Hangok: a Windows hangokat társít a különböző programok eseményeihez. Ezek megerősítik, hogy az adott esemény megtörtént. Ilyen például a hanghatás a Windows

elindításakor vagy leállításakor. Ezen kívül számos más hangséma, illetve előre meghatározott beállításcsoport létezik. Ellenőrizhetjük, hogy használatban vannak-e a hangok, és azt is, melyik eseményhez milyen hang van hozzárendelve. Olyan sémát választhatunk, amely megfelel a célunknak, vagy kiválaszthatjuk, hogy melyik hanghatás mely változtatásra figyelmeztessen, és ezt elmenthetjük egy általunk elnevezett új sémaként. A programok egy része telepítéskor az egyes eseményekhez elérhető hangok listáját bővíti, egyes programokhoz pedig, pl. a Microsoft Office-hoz, további hangsémákat is letölthetünk.

Képernyőkímélő: a Windowsban számos képernyőkímélő található, de választhatjuk a (Nincs) értéket is, ha meg akarjuk akadályozni a képernyővédő program működését. Ha azt választjuk, hogy legyen képernyőkímélő program a gépünkön, további párbeszédpanel nyílik meg, az adott képernyőkímélőre jellemző beállításokkal. Minden képernyőkímélő programhoz tartozik egy Várakozás elnevezésű léptethető szerkesztőmező, aminek segítségével megadhatjuk, hogy mennyi időnek kell aktivitás nélkül elteltie ahhoz, hogy elinduljon a képernyővédő. Az alapértelmezett várakozási idő tíz perc. Fontos megjegyezni, hogy néhány támogató technikai eszköz nem működik együtt a képernyővédővel, érdemes felvenni a kapcsolatot a termék gyártójával a további információszerzés érdekében.

Asztali ikonok módosítása: a Windows öt, a rendszerre vonatkozó információval kapcsolatos ikont képes elhelyezni az asztalon. Alapértelmezetten ezek közül csak egy, a Lomtár van bekapcsolt állapotban. Ez a párbeszédpanel jelölőnégyzeteket tartalmaz a másik négy ikonra vonatkozóan. Ez a négy ikon a következő: Számítógép, Felhasználói fájllai (például a jelenlegi felhasználói fiókok mappái), Hálózat és Vezérlőpult. Ezek mindegyikénél lehetőség van az asztali ikon képének megváltoztatására is.

Egérmutatók módosítása: az egérmutató formája bizonyos esetekben megváltozik, hogy a rendszer ezzel is segítse az információ átadását. Például ha valamit szélesebbé vagy keskenyebbé alakíthatunk, akkor egy vízszintes, dupla kétoldalas nyílként jelenik meg. Ha pedig egy szerkesztési területről van szó, akkor nagy I betű formáját veszi fel, serif betűtípusban, amely „caret”-ként vagy „I-beam”-ként is ismert. Az egérmutató párbeszédpanelének több oldala van, amelyek száma és pontos tartalma az illesztőprogramtól függ (ld. fogalommagyarázat). Az egérmutató oldalán számos séma van, amelyek közül kiválaszthatjuk a leginkább megfelelőt. Ezek egy része nagy és színes egérmutatókat tartalmaz. Itt található a testreszabási lista is, amely mindegyik funkciónál megjeleníti az ahhoz tartozó aktuális egérmutatót, valamint a Böngészés gomb, amely lehetővé teszi a gépen található egérmutatók megtekintését és annak megadását, hogy melyiket szeretnénk hozzárendelni az egyes funkciókhoz.

Megjelenítés: lehetővé teszi a képernyőn megjelenő szövegek és ikonok méretének megváltoztatását. Ezt az opciót a „25.4 Alternatívák a Nagyító használata mellett” című fejezetben ismertetjük.

Tálca és Start menü: Olyan párbeszédpanelt nyit meg, amely a tálcára és a Start menüre vonatkozó beállításokat tartalmazza, ld. a „34.2 A Start menü testreszabása” és a „34.3 A tálca testreszabása” című fejezetet.

Kezeléstechnikai központ: a „24.1 A Kezeléstechnikai központ” című fejezetben írtunk róla.

24.4 Első lépések (Windows 7 esetében) vagy Üdvözlőközpont (Windows Vista használatakor)

A Windows már az első elindításakor közöl néhány információt, amelyeket a számítógép gyártója határoz meg. Ez akkor lehet érdekes, ha a felhasználó számára újdonságot jelent a számítógép-használat, illetve, ha részletesen meg akarja ismerni a Windows verzió újdonságait, vagy ha ellenőrizni akarja, vagy meg akarja változtatni számítógépe beállításait.

A Windows 7-ben a Start menü tartalmazza az Első lépések osztógombot, amely rögzíthető a későbbi gyors előhívás érdekében. Nyomjunk Entert az elemen, amely megnyitja azt a Vezérlőpultban, vagy nyomjuk meg a jobbra nyilat, hogy a menübe érkezzünk, majd nyomunk Entert a beállítások valamelyikén. Néhány elem használatakor internet-hozzáférés szükséges.

A Windows Vistában a számítógép első indításakor a vezérlőpultban megnyílik az Üdvözlőközpont. Az Üdvözlőközpont ablaka tartalmazza azt a jelölőnégyzetet, amely beállítható úgy, hogy a számítógép minden indításakor megjelenjen az.

Ezen alkalmazások mindegyikét úgy is megnyithatjuk, hogy a Vezérlőpultban vagy a Start menüben rákeresünk ezekre.

Ha megnyitottuk az Első lépések ablakot vagy az Üdvözlőközpontot, a Tab gombbal menjünk az Ugrás a Windows 7 újdonságaihoz az interneten keresztül vagy a Windows Vistában a Számítógép részleteinek megtekintése felirathoz, majd használjuk a nyíl billentyűket a többi elemhez történő eljutáshoz. Ha zavarónak találjuk az elemek elrendezését, egyszerű függőleges listává alakíthatjuk át azokat a Nézet menü megnyitásával és a Lista kiválasztásával. Ez a beállítás azonban csak ideiglenes.

Lehetséges, hogy a számítógépgyártó kiegészítette az Első lépések, illetve az Üdvözlőközpont elemeit.

Az ablakok egy része statikus szöveget tartalmaz, amelynek elolvasásához a képernyőolvasó program Virtuális módját kell használnunk.

24.5 Hangerő

A korszerű számítógépekben hangszóró, illetve a külső hangszórók és fejhallgatók csatlakoztatására szolgáló aljzat is található. A hangok – amiket a „24.3 Személyre szabás – egyéb lehetőségek” című fejezetben korábban ismertettünk -, az a kimenet, amelyen keresztül a képernyőolvasó program közli az információkat.

Számos beállítási lehetőség érhető el a számítógép hangerejének beállításával kapcsolatban. Néhány lapon és külső billentyűzetten találhatóak a hangerő növelésére, csökkentésére vagy teljes elnémítására szolgáló gombok vagy vezérlőelemek, valamint minden számítógépen elvégezhető ez a tálcá értesítési területén vagy egy párbeszédpanelen keresztül. A Vezérlőpult keresőmezőjében a „hangerő”-re történő keresés számos találatot eredményez, amelyek között megtalálható a Rendszerhangerő beállítása is. Nyomunk Entert ezen az elemen, hogy megnyissuk a hangerőkeverő ablakát. A megnyitást követően a fókusz az első csúszkán lesz, ami a hangszóró hangerejének állítására szolgál. A fel nyíl, a PageUp és a Home megnyomása növeli a hangerőt, míg a le nyíl, a PageDown és az End csökkenti azt. Mozgassuk a fókuszt az A(z) Hangszórók elnémítása gombra, majd nyomjuk meg a szóközt a hang be- és kikapcsolásához. Fontos azonban megjegyezni, hogy amennyiben képernyőolvasó programot használunk, az elnémítás arra is hatással van.

A hangerőkeverő ablak egy második csúszkát és az elnémítás gombot is tartalmazza a rendszerhangokra vonatkozóan. Ha több olyan program fut, amely hangot igényel, például valamelyik képernyőolvasó program vagy médialejátszó, akkor azokhoz is tartozik hangerő csúszka és elnémítás gomb.

A Tab billentyűvel végiglépkezhünk ezeken a beállításokon. Kezdetben minden hangbeállító csúszka értéke azonos lesz. Ha a hangszóró csúszkáját változtatjuk, akkor a többi csúszka értéke is azonos módon változik. Alternatívaként mindegyik csúszkán egyénileg is megváltoztathatjuk a hangerőt, így az egyik program hangereje nagyobb lehet, mint egy másiké. Ez hasznos új szolgáltatás, amelyet a Windows Vistában vezettek be.

24.6 A Műveletközpont (Windows 7) vagy Biztonsági központ (Windows Vista esetén)

A Windows Vista Biztonsági központját a Windows 7-ben a Műveletközpont váltotta fel. A Műveletközpont nyomon követi a különböző biztonsági és karbantartási lehetőségeket, figyelmeztetést küld a számítógép biztonságát veszélyeztető változásokról, így megakadályozhatjuk azokat.

Ezek a szolgáltatások kikapcsolhatóak illetve hatókörük csökkenthető, de ez nem ajánlott. Más gyártó által fejlesztett programok, amelyek a Windows alapszolgáltatásait felváltják vagy kibővíthetik, szintén kikapcsolhatják ezeket a párhuzamos használat elkerülése érdekében.

A Műveletközpont ikonja a tálca értesítési területén található. Ha nincs semmi probléma, ezt egy fehér zászlóként látjuk. Ha fellép valamilyen probléma, a zászló elemleírással és egy X szimbólummal egészül ki.

A figyelmeztetésekre két módon reagálhatunk:

- Menjünk a tálca értesítési területére, majd nyomjuk meg a szóközt vagy az Entert a Műveletközpont ikonján, hogy megtekinthessük a problémák listáját. Nyomjunk Entert a felsorolt problémák egyikén a beállítás alapértelmezett értékre történő visszaállításához, és a figyelmeztetés megszüntetéséhez.
- Gépeljük be a „művelet” szót a Start menü vagy a Vezérlőpult keresőmezőjébe, majd válasszuk a Műveletközpontot, hogy megnyissunk annak képernyőjét a probléma részleteinek leírásával. Például megváltoztathatunk úgy egy beállítást, hogy más legyen, mint az alapértelmezett, vagy kikapcsolhatjuk a figyelmeztetést. Ez a képernyő azokról a szolgáltatásokról is tartalmaz információt, amelyekkel jelenleg nincs probléma.

Amikor nincs probléma, a Műveletközpont a Biztonság és a Karbantartás menügombokat, valamint számos hivatkozást tartalmaz. A gombok aktiválásával több információhoz jutunk az adott területről. Ezeknek az információknak a többsége statikus szöveg, és olyan információkat közöl, mint például a „Hálózati tűzfal bekapcsolva. A Windows tűzfal aktívan védi a számítógépet”, vagy „Internetes biztonsági beállítások OK. Az összes internetbiztonsági beállítás az ajánlott szintre van állítva.” A legtöbb esetben az információhoz nem tartoznak beállítások, a Műveletközpont ezekkel a szolgáltatásokkal oldja meg a problémákat ahelyett, hogy új paramétereket vezetne be hozzájuk.

Ha probléma lép fel, a Műveletközpont további lehetőségeket és statikus szöveget is tartalmaz a problémára vonatkozóan a Biztonság vagy a Karbantartás gombok alatt. A Tab gombbal odamehetünk, és aktiválhatjuk a felajánlott elemet, Ha képernyőolvasó programot használunk, akkor annak Virtuális módját kell alkalmaznunk a statikus szöveg elolvasásához.

A Windows Vista Biztonsági központja a következő gombokat tartalmazza: Tűzfal, Automatikus frissítés, Kémprogram-védelem, Egyéb biztonsági beállítások. Ha nincs probléma, mindegyik gombot információs hivatkozás követi. Ha probléma lép fel, kiegészítő statikus szöveg és vezérlőelemek jelennek meg. Az ablak a területek beállításainak megváltoztatásához is tartalmaz hivatkozásokat.

25 A Nagyítóról

A Nagyító alkalmazás a megfelelő látásmaradvánnyal rendelkező gyengénlátó embereknek jelent segítséget gépük beállításakor vagy mások gépének használatakor. Ha az általunk használt egyéb nagyítóprogram működésében hiba lép fel, a Nagyító alkalmas arra, hogy segítsen a Windows használatában, amíg a hiba el nem hárul.

A Windows már régóta tartalmazta Nagyító programot. A Windows Vista megjelenéséig a Microsoft óvatosan fogalmazott, és azt hangoztatta, hogy a Windowsban lévő nagyító főleg alkalmankénti használatra javasolt; más szóval ez a nagyító nagyon korlátozottan működött. A Windows 7-ben található Nagyító jelentős fejlődésen ment keresztül, ez különösen Aero-téma használata esetén igaz.

25.1 A Nagyító elindítása és leállítása

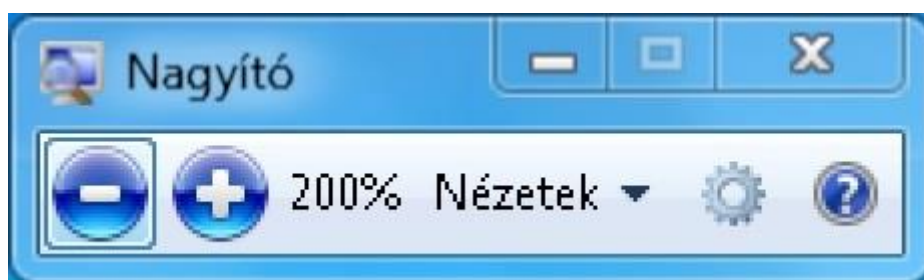
A Nagyítót a következő négy mód egyikével indíthatjuk el:

1. Nyomjuk meg a Windows gomb + Plusz billentyűkombinációt. (Ez csak Windows 7 esetén alkalmazható.)
2. Nyissuk meg a Start menüt, gépeljük be a „nagyító” kifejezést a keresőmezőbe, majd nyomjunk Entert.
3. A Start menüben válasszuk a következőket: Minden program, Kellékek, Könnyű kezelés, Nagyító.
4. A Kezeléstechnikai központból (Windows gomb + U) menjünk Tabbal a Nagyító bekapcsolása lehetőséghez, majd nyomjuk meg az Entert, vagy nyomjuk meg az Alt + B billentyűkombinációt.

A Windows 7-ben bezárhatjuk a nagyítót a Windows gomb + Esc billentyűkombinációval. A Windows Vistában és a Windows 7-ben egyaránt bezárhatjuk a Nagyítót úgy is, hogy a Nagyítóra helyezzük a fókuszot, majd megnyomjuk az Alt + F4 billentyűkombinációt.

25.2 Nagyító a Windows 7-ben

A működő Aero-felület mellett a Nagyító számos új szolgáltatást nyújt a Windows 7-ben. Ha egy nem-Aero felület aktív, akkor a Nagyító csak a Dokkolva nézetben működik. A 28. ábra az alapértelmezett Nagyító ablakot szemlélteti.

28. ábra: A Nagyító ablak (ld. a 25. fejezetet)

A 28. ábra leírása: a Nagyító ablakon a menüsor látható, amely a rendszermenü ikont, a program nevét, és három ikont mutat a kis méretre, a teljes méretre állításhoz és a bezáráshoz. A nagy méretre állítást lehetővé tevő gomb nem elérhető. A címsor alatt az Eszköztár található, amely balról jobbra haladva a következőket tartalmazza: a nagyítás mértékét csökkentő ikon, a nagyítás mértékét növelő ikon, a nagyítás jelenlegi foka (200%), a Nézetek menügombot, a Beállítások és a Súlyzó ikont. (A leírás vége.)

25.2.1 A Nagyító használata

Amikor elindítjuk a Nagyítót, néhány másodperc múlva megjelenik a program ablaka, majd a képernyő tetején a nagyítási terület, amely azt a részt mutatja felnagyítva, ahol az egérkurzor a normál ablakban áll. Az egérrel a nagyított részre kattinthatunk, vagy használjuk az Alt + Tab billentyűkombinációt a nagyító ablakának megnyitásához, ha változtatásokat akarunk végrehajtani, illetve ha minimalizálni akarjuk az ablakot.

Amikor a billentyűzetfókusz a nagyító ablakára állítottuk, akkor az a Kicsinyítés gombra kerül, ahonnan a Tab vagy a jobbra nyíl megnyomásával juthatunk el a többi gombhoz. Bármely gombon megnyomhatjuk a szóközt annak aktiválásához.

Alapértelmezetten a Nagyító a teljes képernyőn 200% nagyítással működik, színmegfordítás nélkül, az egérmutatót, a billentyűfókusz és a kurzort követve. A nagyítás félszámonként változik. Ezek a beállítások a Nagyító ablakán keresztül megváltoztathatóak, ennek módját a következő fejezet ismerteti. Az is beállítható, hogy a Nagyító a Windows elindításakor automatikusan működésbe lépjen.

A nagyítás mértékét a Nagyító ablakának első két gombjával változtathatjuk, vagy a Windows gomb + Plusz billentyűkombinációval maximum a tizenhatszorosára növelhetjük. A Windows gomb + Mínusz billentyűkombinációval pedig csökkenthetjük. Nagymértékű nagyítás esetén a szöveg és a kép szemcsés lehet, mert a Nagyító - más célprogramokkal ellentétben -, nem tartalmaz olyan szolgáltatást, amely kisimítaná ezeket.

25.2.2 A Nagyító nézetei

A Nagyító ablak Nézet menüje négy menüpontot tartalmaz, ezek a következők:

Teljes képernyő: az egész képernyőt felnagyítja (Ctrl + Alt + F).

Nagyító: csak a képernyő egy részét nagyítja ki, és követi az egérmutatót (Ctrl + Alt + L).

Dokkolva: csak a képernyő egy részét nagyítja ki, és a képernyő egyik éléhez tapad. (Ctrl + Alt + D). A használt programok ablakai átméreteződnek, a Nagyító nem takarja el azokat.

Előnézet teljes képernyőn: csak teljes képernyős mód esetén érhető el, a nagyítás ideiglenesen kikapcsol, hogy a teljes képernyőt megjelenítse, miközben a nem nagyított nézet tompítottan látszik (Ctrl + Alt + Szóköz).

25.2.3 Gyorsbillentyűk a Nagyító használatához

Miközben a legtöbb program gyorsbillentyűi csak akkor működnek, ha azon a bizonyos programon van a fókusz, a Nagyító gyorsbillentyűi akkor is használhatóak, ha a fókusz valamelyik más programon van. Ez egy nagyon hasznos szolgáltatás, amely a Narrátor és sok más támogató technika esetén is érvényes.

Teljes képernyős nézet: a Ctrl + Alt + nyíl billentyűk segítségével görgeti a nagyított ablakot.
Nagyító nézet: a Nagyító csak az egérmutatót követi, de a Beállítások párbeszédpanelen lehetővé teszi az ablak méretének megváltoztatását.

Dokkolva nézet: alapértelmezetten a képernyő baloldali éléhez illeszti a nagyított területet. Ha inkább a képernyő másik élét preferáljuk, akkor mozgassuk az egeret a nagyított terület felett mindaddig, amíg az egérmutató négyfejű nyíllá nem változik. Húzzuk el a címsort a szegélytől, hogy mozgathatóvá tegyük, ahogyan az a Nagyító nézetben működik, vagy húzzuk egy másik szegélyhez, hogy hozzátapasszuk. A tapadás akkor történik meg, amikor az egérmutató megérinti a képernyő szegélyét. Nagyíthatjuk vagy csökkenthetjük a dokkolt ablak méretét annak oldalának elhúzásával.

Nagyító és Dokkolva nézet: az Alt + Shift + nyíl billentyűk használatával átméretezhetjük az ablakot, a Ctrl + Alt + nyíl billentyűk segítségével pedig megváltoztathatjuk az ablak pozícióját.

A képernyő színének invertálása: a Ctrl + Alt + I billentyűkombinációval változtathatjuk meg ezt a beállítást.

A Nagyítóban végrehajtott változtatásokat megjegyzi a program, ezek érvényesek lesznek annak következő elindításakor is.

25.3 Nagyító a Windows Vistában

A Windows Vista Nagyítója nem változott a Windows korábbi verzióiban található Nagyítóhoz képest. Amikor elindul, a képernyő két részre oszlik. A felső részen nagyítva jelenik meg a képernyő, az alsó rész nincs kinagyítva.

Alapértelmezetten megjelenik a Nagyító ablaka, amely számos beállítást tartalmaz a szolgáltatások jellemzőinek megváltoztatására, például azt is, hogy a Nagyító következő elindításakor ne jelenjen meg ez az ablak.

Ez a programablak nem tartalmaz Ok gombot, viszont az Elrejtés gomb megtalálható rajta, amely kisméretűre állítja. A nagyítás növelésének gyorsbillentyűje a Ctrl + Plusz, a nagyítást csökkentő billentyűkombináció a Ctrl + Mínusz, a színeket pedig a Ctrl + 0 billentyűkombinációval invertálhatjuk.

25.4 Alternatívák a Nagyító használata mellett

A Kezeléstechnikai központban számos egyéb lehetőséget találunk a Windows képernyőjén megjelenő tartalom méretének vagy színének megváltoztatásához, illetve a Start menü keresőmezőjét is használhatjuk (csak Windows 7 esetén), hogy egyedileg megkeressük ezeket. Ezt megtehetjük a Vezérlőpultban is (a Windows Vistában és a Windows 7-ben egyaránt). A téma megváltoztatásáról már írtunk a „24.2 Személyre szabás - a téma megváltoztatása” című fejezetben. Léteznek más elérhető beállítások is.

25.4.1 Képernyőszínek

A Windows 7-ben a „színek”-re történő keresés eredménye attól függ, hogy használunk-e Aero-témát vagy sem. Aero-téma esetén válasszuk az Ablaküveg színének megváltoztatása, ha nem használunk Aero-témát, akkor az Ablakszínek és -mérőszámok módosítása beállítást.

A Windows Vistában a beállítás neve, amelyet választanunk kell, az a Színek testreszabása.

Minden esetben olyan képernyő jelenik meg, amin mindenféle képernyőelemek színének megváltoztatásához találunk beállítási lehetőséget. Aero-téma használata esetén beállíthatjuk az ablakszegélyek, a Start menü és a tálca színét, illetve megadhatjuk ezek átlátszóságának mértékét. Akár Aero-témát használunk, akár nem, az Ablak színe és megjelenése párbeszédpanel mindenképpen megjeleníti a képernyőn látható elemek listáját. Válasszunk ki egy elemet, majd a Tab gombbal járjuk végig a hozzátartozó beállítási lehetőségeket. A beállítások nem azonosak minden elemre vonatkozóan, például csak azok az elemek, amelyek szöveget is tartalmaznak, ajánlják fel a szöveg betűtípusa és mérete megváltoztatásának lehetőségét.

25.4.2 A szöveg- és az ikonméret

Két lehetőség van a szövegek és az ikonok méretének kismértékű növeléséhez, de ezek néhány párbeszédpanelen a vezérlőelemen található szöveg elmosódását és a képernyő szélének eltűnését okozhatják.

Felbontás: keressünk rá a „képernyő felbontásának beállítása” kifejezésre, majd válasszuk a Képernyő felbontásának beállítása hivatkozást. Ha megváltoztatjuk a felbontást, az Alkalmaz vagy az OK gomb megnyomásakor a képernyő vibrálhat és elsötétülhet egy pillanatra, mielőtt az általunk választott felbontás megjelenik. A rendszer üzenetablakban rákérdez, hogy megtartjuk-e a változtatást, vagy visszatérünk az aktuálishoz. 15 másodperc áll rendelkezésünkre a döntésre, ha nem teszünk semmit, a Windows alapértelmezetten visszatér az eredeti felbontáshoz.

Szövegméret: keressünk a „szöveg” kifejezésre, és a Windows 7-ben válasszuk az A szöveg és más elemek nagyítása vagy kicsinyítése hivatkozást, a Windows Vistában pedig válasszuk a Betűméret módosítása (DPI) lehetőséget. A DPI (Dot Per Inch) a hüvelykenkénti (2,54 cm) képpontok számát jelenti. Csakúgy, mint néhány választógomb opcióinál, aktiválhatjuk az Egyedi DPI vezérlőelemet, hogy nagyobb legyen a betűméretek közötti választási lehetőség. Fontos megjegyezni, hogy a párbeszédpanelek egy részének néhány vezérlőeleme nem biztos, hogy el fog férni a képernyőn.

25.4.3 Az egérmutató mérete

Keressünk rá az „egérmutató”-ra, majd válasszuk az Az egérmutató megjelenésének módosítása hivatkozást. A megjelenő párbeszédpanelen a fókusz a sémák listáján van. Az aktuális sémához tartozó egérmutatók lejjebb jelennek meg a képernyőn. Válasszunk ki olyan sémát, amely megfelelő a számunkra, vagy használjuk a Tallózás gombot annak a párbeszédpanelnek megnyitásához, amely számos különböző formájú, méretű, színű egérmutató fájlt jelenít meg, amelyek közül választhatunk. Válasszunk ki egy egérmutatót, majd tekintsük meg a párbeszédpanel bal oldalán annak kinézetét.

26 A Narrátorról

A Narrátor egyszerű képernyőolvasó program, amely a csekély látásmaradvánnyal rendelkező vagy egyáltalán nem látó embereket segíti gépük beállításában, vagy mások számítógépének használatakor. Ha az általunk használt egyéb képernyőolvasó program működésében hiba lép fel, a Narrátor alkalmas arra, hogy segítsen a Windows használatában, amíg a hiba el nem hárul. A Narrátor a Microsoft Anna hangját használja.

A Microsoft szerint „a Narrátort a Jegyzettömbbel, a WordPaddel, a Vezérlőpult programjaival, az Internet Explorerrel, az Asztallal és a Windows Setup egyes részeivel

történő használatra tervezték. Előfordulhat, hogy a Narrátor más programok esetén nem működik megfelelően.” A Narrátor felolvassa a menü- és a párbeszédpanel-elemeket, illetve Windows programok egy részében mást is.

26.1 A Narrátor elindítása és leállítása

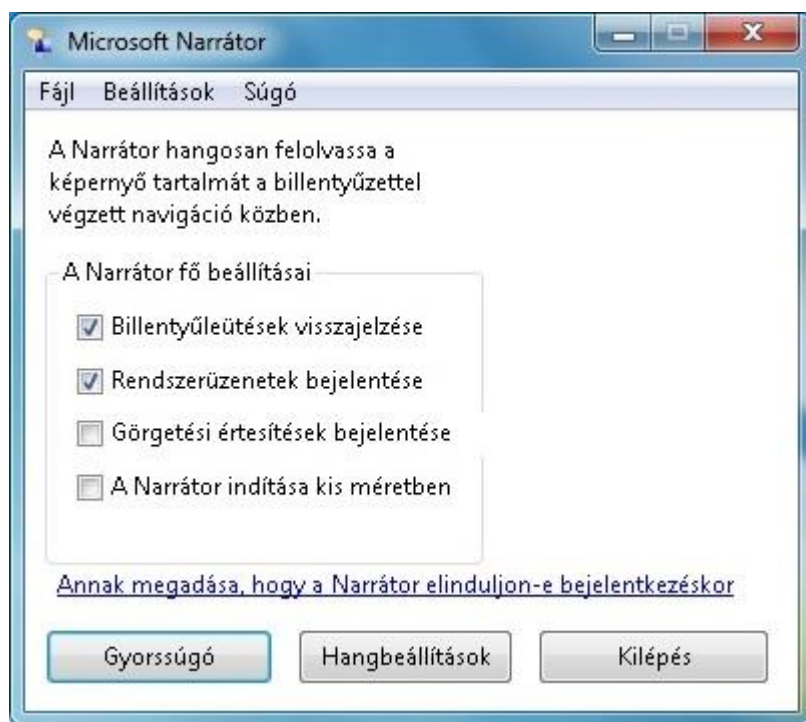
Sajnos a Narrátorhoz nem tartozik gyorsbillentyű, viszont létezik két egyszerű elindítási mód:

1. A Start menü keresőmezőjébe gépeljük be a „Narrátor” kifejezést, majd nyomjuk meg az Entert.
2. Nyomjuk meg a Windows gomb + U billentyűkombinációt a Kezeléstechnikai központ elindításához, majd az Alt + A billentyűkombinációt a Narrátor elindításához.

A Narrátor bezárásához vigyünk a fókusz a Microsoft Narrátor ablakára, majd nyomjuk meg az Alt + F4 billentyűkombinációt. Ha más alkalmazás aktív, akkor a Narrátor bezárható az Insert + Ctrl + X billentyűkombináció használatával is.

26.2 A Narrátor ablak és ennek beállításai

Amikor a Narrátor elindul, beállításainak párbeszédpanel ablaka a menüsört és néhány párbeszédpanel-vezérlőelemet tartalmaz, ahogyan ezt a 29. ábra szemlélteti.

29. ábra, a Narrátor beállításai

A Narrátor ablaka (ld. a 26. fejezetet)

A 29. ábra leírása: a Microsoft Narrátor ablakán a címsor található, amely a rendszermenü ikont, a program nevét, és három ikont mutat a kisméretűre, a teljes méretűre állításhoz és a bezáráshoz. A teljes méretűre állítás ikonja nem elérhető, a bezárás gomb piros, ami azt jelzi, hogy ez az ablak aktív. A címsor alatt található a menüsor, amely a következő menüpontokat tartalmazza: Fájl, Beállítások és a Súgó.

Ezt néhány leíró jellegű statikus szöveg követi, amely a Narrátor fő beállításai csoportba sorolt jelölőnégyzetekhez tartozik. Az első két jelölőnégyzet a Billentyűleütések visszajelzése és a Rendszerüzenetek bejelentése be van jelölve. A harmadik és a negyedik, a Görgetési értesítések bejelentése és a Narrátor indítása kis méretben nincs bejelölve. Az ablak alján található az Annak megadása, hogy a Narrátor elinduljon-e bejelentkezéskor hivatkozás (ez a Windows Vistában nem elérhető), továbbá az alábbi három gomb: Gyorssúgó, Hangbeállítások, Kilépés.

A Gyorssúgó gomb széle kéken ragyog, ez jelzi, hogy ezen van a fókusz. A jelölőnégyzeteknek és a gomboknak nincs gyorsbillentyűje. (A leírás vége.)

A Narrátor működési módjának megváltoztatására használhatjuk a menüket, jelölőnégyzeteket, a hivatkozásokat és a gombokat. A Gyorssúgó gomb hangzó segítséget nyújt a Narrátor használatához.

A Hangbeállítások gomb másik párbeszédpanelt nyit meg, ahol megváltoztathatjuk a hangprofilt (ha egynél több elérhető hangprofil van), a beszédsebességet, a hangerőt és a hangmagasságot. A változtatások végrehajtásakor hallható lesz annak eredménye.

A Kilépés gomb bezárja a Narrátort, és kikapcsolja a beszédfelismerésre szolgáló kimeneti eszközt.

Fontos megjegyezni, hogy a párbeszédpanelen nincs OK gomb. Ha elvégeztük a beállításokat, az Alt + Tab billentyűkombinációval egy másik programhoz kell mennünk, vagy kisméretűre kell állítanunk az ablakot a rendszermenüből (Alt + Szóköz).

26.3 Gyorsbillentyűk a Narrátor használatához

A Narrátorban találhatóak gyorsbillentyűk, amelyekkel megváltoztathatjuk a beállításokat, vagy felolvastathatjuk a képernyőn található információkat. (A billentyűkombinációk részletes listáját ld. az „56 A Narrátor” című fejezetben). A Narrátor legfontosabb gyorsbillentyűi a következők:

Ctrl: megállítja a felolvasást.

Ctrl + Shift + Szóköz: felolvassa az aktuális ablakot.

Insert + F1: elindítja a Narrátor hangzó súgóját, miközben a fókusz egy másik programon van.

Insert + F3: felolvassa az aktuális karaktert.

Insert + F4: felolvassa az aktuális szót.

Insert + F5: felolvassa az aktuális sort.

Insert + F6: felolvassa az aktuális bekezdést.

Insert + F7: felolvassa az aktuális oldalt.

Insert + F8: felolvassa az aktuális dokumentumot.

Insert + Ctrl + X: bezárja a Narrátort, miközben a fókusz egy másik programon van.

27 Beszédfelismerés

A Windows Vistában bevezetett beszédfelismerő alkalmazás még kezdetleges állapotban van, de így is segítséget jelenthet azoknak, akiknek a billentyű- és az egerhasználat egyaránt nehézséget jelent. Lehetővé teszi, hogy a dokumentumok begépelése helyett diktáljuk azokat, valamint segítségével irányíthatjuk az ablakokat és a programokat. Nemcsak mikrofon szükséges a használatához, hanem az is előfeltétel, hogy lássuk a képernyőt. A Narrátor nem olvassa fel a párbeszédpaneleket, amelyeket ez az alkalmazás megjelenít.

A beszédfelismerés elindításához használjuk a Start menü vagy a Vezérlőpult keresőmezőjét, keressünk rá a „beszédfelismerés” kifejezésre.

A beszédfelismerés első használatakor az alábbi lépéseket kell megtenni:

- Állítsuk be és teszteljük a mikrofont;
- Döntsük el, hogy kívánjuk-e elemezni a merevlemez Dokumentumok mappájában és a levelezőprogramunk Elküldött elemek mappájában található dokumentumokat, hogy pontosabb benyomása legyen a programnak arról, milyen stílusban írunk;
- Válasszuk ki, hogy a beszédfelismerést hangzó paranccsal vagy billentyűkombinációval akarjuk-e elindítani;
- Tekintsük meg, vagy nyomtassuk ki a Windows súgó és támogatásban található alapvető parancsok listáját (ld. a „28 Windows súgó és támogatás” című fejezetet).
- Döntsük el, hogy automatikusan bekapcsolódjon-e a beszédfelismerés a számítógép elindításakor.
- Ismerjük meg az oktatóanyagot, amely elmagyarázza a beszédfelismerés alapelveit, és alkalmat biztosít használatának gyakorlására.

A beszédfelismerés ablaka a többi program ablaka felett található, az egérrel vagy a tálca értesítési területének ikonján keresztül érhető el.

Miközben a beszédfelismerés fut, a Ctrl + Windows billentyűkombinációval ki- és bekapcsolhatjuk a szolgáltatást.

28 Windows súgó és támogatás

A Windows súgó és támogatás alkalmazás számos információt, valamint különböző módszereket ajánl a számunkra szükséges segítség eléréséhez. Rákereshetünk szavakra, szövszerkezetekre, böngészhetünk információs oldalakat, hivatkozásokat használhatunk az aktuális oldalhoz történő információ-hozzáadáshoz, vagy egy másik oldalra történő mozgáshoz, kapcsolódhatunk a Windows weboldalához, hogy on-line úton jussunk több információhoz. Számos on-line forrásból kaphatunk segítséget, beleértve azt is, ha egy ismerősünk a számítógépünkhöz kapcsolódva távolról hajt végre változtatásokat.

28.1 A Windows súgó és támogatás elindítása

A Windows súgó és támogatás megnyitásának három módja van, ezek a következők:

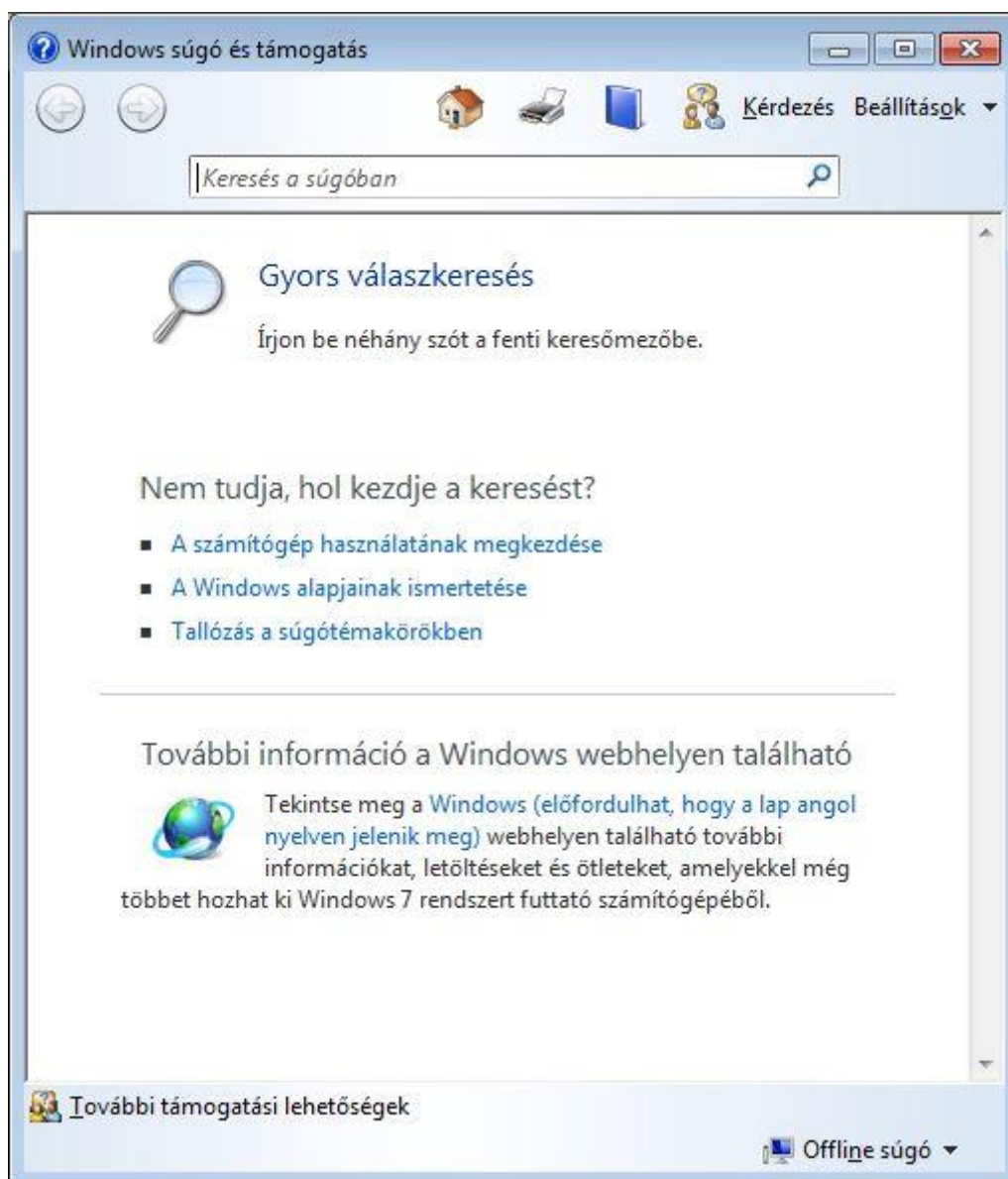
Nyomjuk meg a Windows gomb + F1 billentyűkombinációt!

Nyissuk meg a Start menüt, gépeljük be a „Súgó” kifejezést, majd nyomjunk Entert a Súgó és támogatás találaton.

Nyissuk meg a Start menüt, nyomjuk meg egyszer a Tabot, nyomjunk kétszer S betűt, ekkor a Fókusz a Súgó és támogatás menüponton lesz. Ezt követően nyomjuk meg az Entert.

28.2 A Windows súgó és támogatás kezdőoldala

A Windows súgó és támogatás kezdőoldalát a 30. ábra szemlélteti.

30. ábra: A Windows sútó és támogatás (ld. a 28. fejezetet)

A 30. ábra leírása: Ez a Windows sútó és támogatás kezdőoldala. Megtalálható rajta a címsor, amely a rendszer menü ikonját, a program nevét és három ikont tartalmaz az ablak kisméretűre, teljes méretűre állításához és bezárásához. A bezárás ikon piros, ami azt jelzi, hogy ez az ablak aktív. Ez alatt egy sor ikon található, amelyek balról jobbra haladva a következők: Vissza (Alt + balra nyíl), Előre (Alt + jobbra nyíl), Sútó és támogatás kezdőlapja (Alt + Home), Nyomtatás... (Ctrl + P), Sútó böngészése, Kérdezés és Beállítások. Ezek alatt a keresőmező található (F3), amelyen egy villogó kurzor jelzi, hogy ezen van a fókus. Az ablak többi része a sútórendszernek megfelelő információt tartalmazza, ez lehet szöveg, hivatkozás vagy grafika. A képernyő alján két további gomb található, a További támogatási lehetőségek és az Offline sútó. (A leírás vége.)

Amikor megnyílik az oldal, a fókus a keresőmezőn van. A tabsorrend nem tartalmazza az oldal fő része feletti vagy alatti ikonokat. Mindegyik ikonhoz tartozik gyorsbillentyű a Sútó böngészése kivételével, amelyet a Beállítások menügomb használatával érhetünk el.

A Sútó és támogatás megjelenése és a navigáció módja a weboldalak megjelenésével és navigációjával egyezik meg. A Webalapú alkalmazások használatáról ld. az „Az Internet és a Web” című részt.) A következő gondolatokat érdemes megjegyezni a Sútó és támogatás rendszerével kapcsolatban:

A Kérdezés és a További támogatási lehetőségek gombok ugyanazt a képernyőt nyitják meg. Egyidejűleg a Windows Sútó és támogatásnak csak egyik példánya fut.

A fókusznak a keresőmezőre történő mozgathatóságához nyomjuk meg az F3 billentyűt. A Ctrl + E itt nem működik.

A sútóoldalak egy része hivatkozásokat tartalmaz, amelyek további információ megjelenítésére használhatóak az adott témával kapcsolatban. Nyomjunk Entert a hivatkozások egyikén, hogy megjelenítsük az információkat. A többletinformáció elrejtése ugyanazzal a hivatkozással történhet. Azok az oldalak, amelyek biztosítják ezt a lehetőséget, tartalmazzák az Az összes megjelenítése hivatkozást az oldal tetején. Az Az összes megjelenítése hivatkozás megmutatja az összes további információt. Ilyenkor a hivatkozás szövege Az összes elrejtése feliratra változik.

Az aktuális képernyő kinyomtatásához használjuk a Beállítások menü Nyomtatás... menüpontját, vagy a nyomtatás gyorsbillentyűjét (Ctrl + P). Ennek hatására megnyílik a nyomtatás párbeszédpanel. Ha mindent ki akarunk nyomtatni, nyomtatás előtt jelöljük be az Az összes megjelenítése hivatkozást.

A Beállítások menü tartalmazza a Szövegméret almenüt, amelynek segítségével a Sútó és támogatás oldalain megváltoztathatjuk a szöveg méretét.

Ha kapcsolódunk az internethez, az Offline sútó felirat Online sútóra változik, ez aktualizált információkat tartalmazhat.

Az Alt + F4 használatával bezárhatjuk a Sútó és támogatás ablakát.

Bizonyos esetekben a Sútó és támogatás oldalon található hivatkozásokon keresztül a Vezérlőpult egyik ablakához jutunk, amelyen műveletet hajthatunk végre.

29 A felhasználói fiókok

Ha két vagy több ember akarja használni ugyanazt a számítógépet, nagy valószínűséggel más beállításokat részesítenek előnyben, különböző programokat és fájlokat akarnak használni. Előfordulhat, hogy családon belül a szülők és a gyerekek azt szeretnék, hogy máshogy nézzen ki a Windows, mint amikor a másik családtag használja.

A Windows lehetővé teszi, hogy mindenkinek, aki ugyanazt a számítógépet használja, külön felhasználói fiókja legyen. A Windows kinézetére és a hangokra vonatkozó változtatások mindig csak az adott személy felhasználói fióját érintik. Mindegyik felhasználói fiók tartalmaz mappákat a dokumentumok, zene, stb. tárolására.

Ha több felhasználói fiókot állítottunk be, a számítógép bekapcsolásakor megjelenik azok listája. Mindegyikhez tartozik egy név, és jelszóval is elláthatjuk őket.

29.1 A felhasználói fiókok kezelése

A Windowsban a felhasználói fiókoknak három típusa van:

Rendszergazda: az ilyen típusú felhasználó szoftvereket és hardvereket telepíthet, megváltoztathatja a jelszót, megváltoztathat, illetve létrehozhat további felhasználói fiókokat.

Általános jogú felhasználó: megváltoztathatja a saját jelszavát, illetve a fiókhoz tartozó képet, de nem látja, és nem változtathatja meg mások felhasználói fiókjainak az információit, nem hozhat létre új felhasználói fiókokat.

Vendég: csak a létező programokhoz van hozzáférése.

A Windows telepítése során egy rendszergazdai és egy vendég felhasználói fiók jön létre. A vendég felhasználói fiókot addig nem lehet használni, amíg a rendszergazda nem engedélyezi azt. A rendszergazda több felhasználói fiókot is létrehozhat, meghatározhatja, hogy azok rendszergazda vagy általános jogú fiókok legyenek-e. (Vendég felhasználói fiókból viszont csak egy hozható létre.)

Ha általános vagy vendég felhasználói fiókkal rendelkező felhasználó próbál valami olyan tevékenységet elvégezni, ami kizárólag a rendszergazda számára engedélyezett, például új program telepítése, akkor a Windows rendszergazdai jelszót fog kérni a művelet végrehajtásához.

Új felhasználói fiók létrehozásához, létező felhasználói fiók törléséhez vagy módosításához nyissuk meg a Vezérlőpultot, majd tegyük a következők egyikét:

- Ha a Kategória nézetet használjuk, válasszuk ki a Felhasználói fiókok hozzáadása vagy eltávolítása hivatkozást.
- Ha az abc sorrend szerinti nézetet használjuk, válasszuk a Felhasználói fiókok elemet, majd a Másik fiók kezelése hivatkozást.

Ha a rendszergazda létrehoz egy új felhasználói fiókot, meg kell adni, hogy a fiók típusa rendszergazda vagy általános jogú legyen-e.

A már létező felhasználói fiókon végrehajtható változtatások a következők lehetnek:

A fiókhoz tartozó név módosítása: a névnek egyedinek kell lennie.

Jelszó létrehozása vagy a jelszó módosítása: a művelet megnevezése attól függ, hogy tartozik-e már jelszó a felhasználói fiókhoz. A jelszavak kisbetű/nagybetű-érzékenyek, ha a biztonság fontos, akkor a jelszavaknak legalább nyolc karakter hosszúságúnak kell lenniük, tartalmazniuk kell számokat, nagy- és kisbetűket.

A jelszó eltávolítása: rendszergazda felhasználói fiókok esetén nem javasolt, hacsak a számítógép nem olyan helyen van, ami mások számára nem hozzáférhető.

Kép módosítása: a Windows számos képet kínál, vagy választhatunk képfájlt a számítógépünkről is.

Szülői felügyelet beállítása: erről a „29.6 Szülői felügyelet” című fejezetben írunk részletesen.

Fióktípus módosítása: a rendszergazda egy általános jogú fiókot rendszergazdai felhasználói fiókká változtathat, vagy egy rendszergazdai fiókot általános jogúvá módosíthat.

Fiók törlése: eltávolít minden, az adott felhasználóhoz tartozó fájlt. Választhatjuk a Fájlok megtartása lehetőséget is, ebben az esetben a Dokumentumok, Kedvencek, Zene, Képek- és Videók mappák másolata a rendszergazda asztalának egyik mappájába kerül.

Másik fiók kezelése: használjuk a kezelt felhasználói fiók megváltoztatásához.

29.2 A Windowsba történő bejelentkezésről és az Üdvözlőképernyőről

Amikor bekapcsoljuk a számítógépet, és elindul a Windows, ha csak egy, jelszó nélküli felhasználói fiók tartozik a géphez, akkor azonnal az asztal jelenik meg.

Ha egy felhasználói fiók van, de ahhoz jelszó tartozik, vagy több felhasználói fiók van, az Üdvözlőképernyő köszönt bennünket. Az Üdvözlőképernyő egy sorban mutatja a felhasználói fiókokat. A jobbra és a balra nyíl használatával válasszuk ki a kívánt felhasználói fiókot, majd nyomjuk meg az Entert. Ha a felhasználói fiókhoz jelszó is tartozik, be kell azt gépelnünk, majd Entert kell nyomnunk, mielőtt dolgozni kezdhetnénk a számítógépen.

Amikor először jelentkezünk be a felhasználói fiókba, néhány perc is eltelhet a jelszó begépelése után, mielőtt bármit csinálhatnánk a számítógépen. Ennek oka, hogy a Windowsnak létre kell hoznia a felhasználói fiókhoz társított mappákat és beállításokat.

29.3 Váltás a felhasználók között

Ha éppen be vagyunk jelentkezve a számítógépre, de valaki másik felhasználói névvel akarja azt használni, ennek két módja van.

Kijelentkezhetünk a számítógépből, hogy a másik felhasználó be tudjon jelentkezni, vagy átválthatunk a másik felhasználói fiókra, miközben a mi fiókunk a háttérben fut.

A számítógépből történő kijelentkezés hasonló a számítógép leállításához. minden dokumentum és program bezárásra kerül, amelyekkel dolgoztunk. Ha nem mentjük el ezeket, akkor a munkánk elvész. Az a különbség, hogy a Windows nem zárja le a gépet, hanem amikor kijelentkezünk a számítógépből, megjelenik az Üdvözlőképernyő, hogy másik felhasználó jelentkezessen be.

A felhasználói fiókok közötti váltás lehetővé teszi programjaink és megnyitott dokumentumaink futtatását, viszont megjelenik az Üdvözlőképernyő, így másik felhasználó is be tud jelentkezni. Ekkor két bejelentkezett felhasználói fiók lesz, mindegyikben van lehetőség dokumentumok és programok megnyitására, futtatására. Az Üdvözlőképernyőt használhatjuk a felhasználói fiókok közötti váltásra. Ha átváltunk másik felhasználói fiókra, be kell gépelnünk az ahhoz tartozó jelszót.

A kijelentkezést és a felhasználók közötti váltást számos módon megtehetjük, mindegyik esetben az Üdvözlőképernyőre kerülünk, ahonnan más felhasználó jelentkezhet be vagy térhet vissza a munkamenetéhez. A kijelentkezést a következő módok valamelyikével hajthatjuk végre:

A Start menü Leállítás almenüjéből.

A Windows biztonsági képernyőről, a Ctrl + Alt + Del megnyomásával.

Zárolhatjuk a számítógépet a Windows gomb + L billentyűkombinációval, vagy válasszuk a Zárolást a Leállítás menüből. A megjelenő ablakban a Tab gomb nyomogatásával menjünk a Felhasználóváltás gombhoz, majd nyomjuk meg az Entert.

Fontos megjegyezni, ha úgy próbáljuk meg leállítani a számítógépünket, hogy másik felhasználó is be van jelentkezve, megjelenik egy párbeszédpanel, amely figyelmeztet, hogy a számítógép kikapcsolása adatvesztéssel járhat más felhasználók számára (például ha létrehoztak egy dokumentumot, és nem mentették azt el). Megkérdezi a rendszer, hogy folytatjuk-e a leállítást, az alapértelmezett gomb az Igen, tehát legyünk óvatosak!

29.4 Hol találhatók a fájlok a gépünkben? A Felhasználók könyvtárról

A Windows telepítésekor létrejön a merevlemezben a Felhasználók nevű mappa. Ez mindegyik felhasználói fiók számára tartalmaz saját fájlokat és mappákat. Ezek a mappák a felhasználó magánjellegű mappái, viszont a rendszergazda megtekintheti ezeket.

A rendszer tartalmazza a Nyilvános felhasználói fiókot, amelynek fájljait minden felhasználó láthatja anélkül, hogy rendszergazdai jogosultsággal rendelkezne.

Ha Ön a számítógép egyedüli felhasználója, akkor is érdemes tudni, hol találhatóak a fájljai és mappái.

29.4.1 Egyedi felhasználói fiókok

A Felhasználók mappa minden, felhasználói fiókkal rendelkező személy számára tartalmaz egy almappát, például ezt: C:\Felhasználók\Sára, a Sára nevű felhasználó számára. A felhasználó saját mappáinak megtalálásának egyik legegyszerűbb módja, hogy a Start menüben egyszer megnyomjuk a Tab gombot, hogy eljussunk a felhasználói fiókhoz, majd megnyomjuk az Entert.

A Sára nevű felhasználó felhasználói fiókjának a mappája legalább a következő almappákat tartalmazza, amelyek az általa létrehozott vagy elmentett különböző típusú fájlok tárolására szolgálnak: Névjegytár, Asztal, Letöltések, Kedvencek, Hivatkozások, Dokumentumok, Zene, Képek, Videók, Mentett játékok és Keresések. Ön vagy a számítógép gyártója más mappákat is létrehozhat.

A programok nagy része automatikusan be van állítva, hogy dolgozhasson ezekben a mappákban. A szerző számítógépén két felhasználói fiók van, az István és a Sára. Ha egyikünk bejelentkezik, és elment egy dokumentumot, az a Dokumentumok mappába kerül. Mivel mindegyikünknek megvan a saját Dokumentumok mappája a felhasználói fiókján belül, ezek különböző helyek, így fájljaink el vannak különítve.

Ugyanígy, ha egyikünk egy CD-t másol, az a Zene mappába, az internetről letöltött fájlok pedig a Letöltések mappába kerülnek. Ha elkezdünk egy játékot, majd elmentjük azt, akkor a játék a Mentett játékok mappában lesz megtalálható.

Ha meg akarunk egymással osztani egy dokumentumot vagy más információt, akkor azt választhatjuk, hogy az a Nyilvános mappák valamelyikébe kerüljön, amelyet mindkét felhasználói fiókból láthatunk.

29.4.2 Nyilvános könyvtárak

A Nyilvános felhasználói fiók az egyedi felhasználókéhoz hasonló könyvtáregyüttest tartalmaz, pl.: Nyilvános dokumentumok, Nyilvános letöltések, Nyilvános zene, Nyilvános képek, Nyilvános felvett TV-műsor (ez csak a Windows 7-ben érvényes) és Nyilvános videók. Senki nem jelentkezhet be Nyilvános felhasználóként, a nyilvános mappák csak arra szolgálnak, hogy a felhasználók úgy helyezhessenek el fájlokat, hogy a többi felhasználó megtekinthesse, szerkeszthesse vagy törölhesse azokat.

Fontos megjegyezni, hogy nem minden információt oszthatunk meg ezen a módon. Például a nyilvános felhasználói fiókban nincs Kedvencek vagy Mentett játékok mappa.

29.5 A felhasználói fiókok felügyelete (UAC)

A felhasználói fiókok felügyelete (UAC) olyan biztonsági szolgáltatás, amely megakadályozza, hogy a rendszergazda jóváhagyása nélkül változások történjenek a számítógép beállításaiiban. A változtatásokat úgy akadályozza meg, hogy egyes végrehajtani szándékozott műveletek közben, mielőtt végbemenne a változás, megjelenik a megerősítést kérő párbeszédpanel. A változtatás megerősítésére az általános jogú felhasználóval történő bejelentkezés esetén meg kell adni egy rendszergazdai jelszót, rendszergazdai jogosultság esetén pedig meg kell nyomni a Megerősítés gombot. Mindegyik felhasználói fiók esetén lehetőségünk van a változtatás elvetésére. Az a változtatás, amely előidézheti az UAC párbeszédpanel megjelenését, lehet például egy hardver hozzáadása vagy eltávolítása, szoftverek telepítése vagy olyan műveletek engedélyezése, amelyek árthatnak a számítógépnek.

Vannak, akik az UACot – különösen a Windows Vistában - zavarónak érzik, ebben az esetben lehetőség van annak kikapcsolására. Nem tanácsos azonban kikapcsolva hagyni, mert így veszélyeztethetjük a számítógép biztonságát.

A Windows 7-ben az UAC beállítások megtekintéséhez vagy megváltoztatásához a következők egyikét kell tennünk.

Gépeljük be a Start menü keresőmezőjébe az „UAC” kifejezést, illetve nyissuk meg a Vezérlőpultot, menjünk a Felhasználói fiókok hivatkozáshoz, és válasszuk ki a Felhasználói fiókok felügyelete beállításainak módosítása lehetőséget.

A Windows Vistában az UAC ellenőrzéséhez vagy megváltoztatásához nyissuk meg a Vezérlőpultot, menjünk a Felhasználói fiókok hivatkozáshoz, és válasszuk ki a Felhasználói fiók ellenőrzésének be- vagy kikapcsolása lehetőséget.

A Windows Vistában az egyedüli paraméter egy jelölőnégyzet, amellyel az UAC be- vagy kikapcsolható. A Windows 7-ben különbséget lehet tenni a manuális vagy a felhasználó által, illetve a programok vagy szoftverek által kezdeményezett műveletek között. A megszakítás négy módja közül választhatunk a csúszka használatával. Előfordulhat, hogy a képernyőolvasó program nem olvassa fel a csúszka egyes fokozatait kísérő magyarázó szövegeket, amelyek fentről lefelé haladva a következők:

Mindig kérek értesítést: a csúszka tetején van. Ha ezt választjuk, akkor megszakításkor az UAC ablak látszik, a képernyő elsötétül, mind a kézi, mind a programok által kezdeményezett változtatás esetén. Nyomjuk meg a Home gombot, hogy kiválasszuk ezt a beállítást. Ez az alapértelmezett beállítás.

Értesítés minden esetben (és az asztal elsötétítésének mellőzése): ezen beállítás esetén az asztal nem sötétül el.

Csak ha valamelyik program módosítást próbál végrehajtani a számítógépen (ne sötétüljön el az asztal): csak a programok által kezdeményezett változtatások esetén jelenik meg, és nem sötétíti el az asztalt.

Soha nem kérek értesítést: semmilyen változtatás esetén nem jeleníti meg a párbeszédpanelt.

Az első ezek közül a Windows Vista Bekapcsolt, az utolsó a Kikapcsolt beállításnak felel meg. A két másik beállítás lehetővé teszi a változtatások végrehajtását ezek mindegyikének

megeősítése nélkül, miközben megakadályozza, hogy jóváhagyásunk nélkül menjenek végbe változások.

A képernyő elsötétítése, amire feljebb utaltunk, másik biztonsági szolgáltatás. Miközben elsötétül a képernyő, a számítógépen minden folyamat felfüggesztésre kerül, amíg be nem zárjuk a párbeszédpanelt.

A Vezérlőpult szolgáltatásainak többségénél a címsor bal oldalán megtalálható az UAC ikon. Ez azt jelenti, ha aktiváljuk, előhívják az UAC párbeszédpanelt. Előfordulhat, hogy a képernyőolvasó program nem közli ezt a vizuális információt.

29.6 Szülői felügyelet

A szülői felügyelet lehetővé teszi a rendszergazdai jogosultsággal rendelkező felhasználóknak, hogy korlátozzák az általános jogú felhasználói fiókokat. Azoknak a szülőknek fejlesztették ezt ki, akik meg akarják szabni, hogy gyermekeik mire használják a számítógépet. A szülők engedélyezhetnek vagy letilthatnak bizonyos játékokat, korlátozhatják gyermekeiket, hogy ne játszhassanak olyan játékokat, amelyek bizonyos életkor alatt nem ajánlottak, illetve blokkolhatják azokat a tartalmakat, amelyekről nem akarják, hogy gyermekeik lássák vagy hallják azokat.

A hét napjai órákra vannak felosztva, a szülők blokkolhatják azokat az órákat, amikor azt akarják, hogy gyermekeik ne használhassák a számítógépet.

A játékokat minősítés, tartalom vagy cím alapján lehet korlátozni.

Lehetséges csak bizonyos programok használatának engedélyezése is. Ekkor megjelenik a programok lista, ami eléggé hosszú lehet. A programok közül mindegyik kikapcsolható, kivéve a vírusok elleni védelmet biztosítóak, illetve az ahhoz hasonlóak. A szülő a lista böngészésekor bekapcsolhatja azokat a programokat, amelyeket használhatóvá kíván tenni gyermeke számára.

30 Windows Update

A Windows Update olyan alkalmazás, amely képessé teszi a Microsoftot biztonsági frissítések és új szolgáltatások elérésére az interneten keresztül. Általánosságban elmondható, hogy hasznos dolog frissíteni gépünket.

A frissítések kategóriákra vannak felosztva. A fontos frissítések alapvető fontosságúak a biztonság vagy a megbízhatóság szempontjából, ezeket mindig érdemes feltelepíteni. Az ajánlott frissítések nem létfontosságúak, de szintén előnyösek lehetnek. A választható frissítések bizonyos körülmények esetén lehetnek hasznosak. A Windows képes automatikusan letölteni a fontos és az ajánlott frissítéseket, viszont a választható frissítéseket manuálisan kell telepíteni.

Beállításaink ellenőrzéséhez vagy megváltoztatásához keressünk rá a „Windows Update” kifejezésre a Start menü vagy a Vezérlőpult keresőmezőjében. Ha elindítottuk, a Tab gombbal menjünk a Beállítások módosítása hivatkozáshoz, majd aktiváljuk azt a beállítások megjelenítéséhez.

A frissítések manuális telepítéséhez a Windows Update ablakon használjuk a Frissítések keresése hivatkozást. A keresés befejezése után a Windows megjeleníti az elérhető frissítéstípusok hivatkozásait. Ezek valamelyikének kiválasztásakor listában megjelennek a hozzátartozó frissítések, ezek mindegyikénél jelölőnégyzet található. Jelöljük be a telepíteni kívánt frissítéseket, majd Windows 7 esetén használjuk az OK, Windows Vista esetén pedig a Telepítés gombot a művelet elindításához.

Ha a munkamenet közben frissítéseket töltöttünk le vagy telepítettünk, a leállítás és az azt követő első gépindítás a megszokottnál több ideig is eltarthat. Ennek oka az, hogy ilyenkor a frissítés telepítését fejezi be a rendszer. Néhány frissítés a számítógép újraindítását igényli, mielőtt érvénybe lépne.

Az automatikus frissítések esetén felléphetnek alkalmi problémák, például ha az Internet Explorer új verziója fontos frissítésként jelenik meg, viszont az általunk használt támogató technika nem működik együtt vele. A következő fejezet segít, hogy mit tehetünk ilyen helyzetben.

31 Programok és szolgáltatások (programok eltávolítása)

Ritkán fordul elő, hogy egy program vagy egy Windows frissítés problémát okoz, ha viszont ez mégis megtörténik, akkor az adott program eltávolítható a Programok és szolgáltatások alkalmazás használatával.

Az alkalmazás elindításához keressünk rá a „programok és szolgáltatások” kifejezésre a Start menü vagy a Vezérlőpult keresőmezőjében. A szolgáltatás listanézetben mutatja a számítógépre telepített összes programot, a listanézetben a nyíl billentyűk vagy az első betű alapján történő navigáció segítségével mozoghatunk közöttük.

Ha a fókusz egy program nevére van, nyomjunk Entert a program eltávolításának megkezdéséhez, vagy használjuk a program helyi menüjét vagy a Fájl menüt a többi menüpont eléréséhez. Az eltávolítási folyamat programonként változó.

Egy Windows frissítés eltávolításához a Tab gombbal menjünk a Telepített frissítések megjelenítése hivatkozáshoz, majd aktiváljuk azt, hogy a listanézetben megjelenítésre kerüljenek a frissítések. Nyomjunk Entert a lista egyik elemén állva, ha törölni akarjuk azt.

32 Otthoni csoport

Az otthoni csoport lehetővé teszi, hogy az olyan számítógépet, amelyen Windows 7 rendszer fut, vezeték nélküli otthoni hálózaton keresztül más Windows 7-tel működő számítógépekkel összekössük, így megoszthatunk fájlokat és eszközöket. Az otthoni csoport feltelepítéséhez vagy kezeléséhez a Start menü vagy a Vezérlőpult keresőmezőjében keressünk rá az „otthoni csoport” kifejezésre.

Az otthoni csoporthoz történő csatlakozás vagy az otthoni csoport telepítése opciók csak akkor lesznek elérhetők, ha egy vagy több Windows 7 rendszerű számítógépet jelez a vezeték nélküli otthoni hálózat. Az otthoni csoport telepítése jelszó létrehozását igényli, amelyet mindenkinek be kell gépelni, aki csatlakozni kíván.

Ha létrehoztuk az otthoni csoportot, kiválaszthatjuk, mit szeretnénk megosztani a csoport többi tagjával. Bármikor elhagyhatjuk az otthoni csoportot.

33 Hatékonyabb munkavégzés a programokkal

A programokat jellemzően a Start menü, a tálca vagy az asztalon lévő parancsikonok használatával indítjuk el. Ez a fejezet néhány más Windows szolgáltatást mutat be, amelyek segítik a hatékony munkavégzést.

Ha egyszerre sok program fut a gépen, valószínűleg szeretnénk köztük váltogatni. Miközben szerkesztünk egy dokumentumot, előfordulhat, hogy át szeretnénk váltani a levelezőprogramra, hogy megkeressünk valamit egy bizonyos e-mailben. Ezután a számológépre váltunk, hogy elvégezzünk egy számítást, majd ismét visszatérünk a dokumentumhoz, hogy befejezzük azt bekezdést, amelyet éppen szerkesztettünk. Nem kell egyenként megnyitnunk, majd bezárunk minden programot a felsorolt feladatok elvégzéséhez, megnyithatjuk a programokat egymás után, majd a fókuszot váltogathatjuk köztük.

33.1 Váltás az ablakok között

Számos módszer van arra, hogy a billentyűzetet használva váltsunk az ablakok között. Ezek a következők:

Alt + Tab: az aktuálisan futó programokat vízszintes listában jeleníti meg, mindegyikhez miniatűr és szöveges cím tartozik. Ez a lista az asztalt és néhány nyitott párbeszédpanelt is tartalmazhat. Tartsuk lenyomva az Alt gombot, közben nyomjuk meg a Tab billentyűt, hogy a lista következő elemére helyezzük a fókuszot. Ha ezt kiegészítjük a Shift gombbal, akkor fordított irányban mozoghatunk. Ha Aero-témát használunk, és több mint fél másodpercen át elidőzünk egy miniatűrön, megjelenik az ablak teljes képernyős nézete a lista mögött. Ezt Aero Peek-nek nevezzük. Amikor a fókusz arra a programra kerül, amellyel dolgozni szeretnénk, engedjük fel az Alt billentyűt, hogy azt tegyük az aktív ablakká. Az Alt + Tab megnyomásával, majd az Alt felengedésével a korábban használt programhoz jutunk vissza. Használhatjuk ezt a parancssort két nyitott alkalmazás közötti oda-vissza lépegetéshez.

Ctrl + Alt + Tab: úgy működik, mint az Alt + Tab, viszont rögzíti a vízszintes listát a képernyőn. A jobbra és a balra nyíl segítségével mozoghatunk a listában, nyomjunk Entert azon az elemen, ahova el szeretnénk jutni. Az Esc billentyűvel pedig visszatérhetünk ahhoz az ablakhoz, ahol a fókusz a billentyűparancs megnyomása előtt volt.

Alt + Esc: a fókuszot közvetlenül a következő ablakra mozgatja, és az ablak elejére helyezi ahelyett, hogy ajánlana egy listát, amelyből választhatunk. Az asztal nem tartozik bele az elérhető programok listájába.

Ha a kiválasztott program kisméretű, és így a fókusz a tálcán lévő ikonjára kerül, nyomjunk Entert az előző méretre állításhoz.

Windows gomb + Tab: ez a kombináció új a Windows 7-ben. Kizárólag Aero-felület használatakor működik, mindegyik ablakhoz sokkal nagyobb és részletesebb miniatűröket mutat, 3D megjelenítésű ablakok csoportjában. Tartsuk lenyomva a Windows gombot, és nyomogassuk a Tab billentyűt az ablakcsoport tagjai közötti mozgáshoz; amikor elérünk ahhoz az ablakhoz, amellyel dolgozni szeretnénk, engedjük fel a Windows gombot.

Ctrl + Windows gomb + Tab: úgy működik, mint a Windows gomb + Tab, viszont rögzíti az ablakok csoportját a képernyőn, így nem kell folyamatosan lenyomva tartanunk a Windows gombot.

Windows gomb + T: a fókusz a tálca első ikonjára helyezi, ezt követően a jobbra nyíl használatával mozoghatunk az ikonok között. Nyomjunk Entert azon, amelyiket használni szeretnénk. Ha egy program nem fut, ez megnyitja a programot (Windows Vistában nincs indítás, mert a tálca csak a futó programokat tartalmazza). Ha a program éppen fut, és valamelyik ablaka nyitva van, a fókusz erre az ablakra kerül. Ha a program éppen fut, és egynél több ablaka van nyitva, a tálca felett megjelenik a nyitott ablakok listája, ahogyan azt a 2. és a 3. ábra szemlélteti. Nyomjuk meg a fel nyilat, hogy a fókusz a listára helyezzük. Aero-téma esetén miniatűrök vízszintes listája jelenik meg, a jobbra nyíl használatával mozoghatunk benne. Nem-Aero téma esetén az ablaknevek függőleges listában jelennek meg, a fel nyíllal mozoghatunk köztük. Mindkét esetben nyomjunk Entert azon az ablakon, amelyiket használni szeretnénk.

Windows gomb + # (csak Windows 7 esetén): a # egy 0 és 9 közötti számnak felel meg, az ikonnak a tálcán lévő pozíciójára utal. Ez a tálca egyik ikonjának ablakához mozgatja a fókusz. A tálca első ikonja az egyes szám, a második a kettes, és így tovább. Ha ez a program nem fut, akkor elindul a program. Ha egy program már fut egy ablakkal, a fókusz arra az ablakra ugrik. Ha a program több ablakkal fut, a Windows gombot lenyomva tartva és a megadott szám ismételt megnyomásával az ablakok között lépkedhetünk. A rendszer ahhoz az ablakhoz mozgatja a fókusz, ahol felengedjük a Windows gombot. A Windows gomb + Shift + <szám> használatával új munkamenetet indíthatunk el a programban. A Windows gomb + Alt + szám megnyitja a tálca egy ikonjának Jump List menüjét.

33.2 Futtatás

A futtatás, hasonlóan a Start menü használatához, meggyorsítja a munkavégzést. A Windows gomb + R megnyitja a Futtatás párbeszédpanelt. A fókusz a kombinált listamezőn van, ekkor begépelhetjük annak a fájlnek, mappának vagy programnak a nevét vagy elérési útvonalát, amelyet meg szeretnénk nyitni. Az olyan Windows programoknál, mint pl. a WordPad, elég a név megadása.

A Futtatás képes megkeresni programokat, mappákat és webhelyeket. Attól függően, hogy mit gépeltünk be, a Windows megpróbálja azt a megfelelő módon megnyitni, például a kért program futtatásánál megnyitja a Windows Intézőben a mappát vagy a könyvtárat, megnyitja a fájlt a hozzárendelt programmal, vagy a weboldalt a böngészőben. A kombinált listamező megjegyzi a korábban megtalált elemeket, a le nyíl megnyomásával ezek listáján haladhatunk végig.

33.3 Programok elindításának beállítása a Windows indításakor

Ha úgy akarunk beállítani egy programot, hogy az a Windows indításakor automatikusan betöltődjön, el kell helyoznünk annak parancsikonját a Start menü Indítópult mappájában. Az Indítópult elemei felhasználó-specifikusak lehetnek, vagyis csak bizonyos felhasználó bejelentkezése esetén indulnak el, de úgy is beállíthatóak, hogy a számítógép összes felhasználója esetén megtörténjen az indítás.

Ha a felhasználó a számítógépbe történő bejelentkezéskor mindig a WordPadet szeretné használni, meg kell keresnie a WordPadet a Start menüben, meg kell nyitnia a helyi menüt, kiválasztani a másolást. Ezt megteheti a Ctrl + C billentyűparancs használatával is. Ezután a Start menüben meg kell keresnie a Minden program almenüt, azon belül pedig az Indítópultot. Nyissuk meg az Indítópult helyi menüjét, és válasszuk ki a Megnyitás menüpontot. Bezárul a Start menü, és megnyílik a Windows Intéző, amely megjeleníti az Indítópult mappáját.

Illesszük be a parancsikont a Szerkesztés menü, a helyi menü vagy a Ctrl + V billentyűparancs használatával, majd zárjuk be a Windows Intézőt. Ezután a WordPad mindig elindul, amikor az ezt beállító felhasználó bejelentkezik a számítógépbe.

Ahhoz, hogy a számítógépbe történő bejelentkezés után minden felhasználó számára elinduljon a WordPad, végezzük el a fentebb leírtakat, de az Indítópult helyi menüjében a Megnyitás helyett válasszuk a Megnyitás - All Users menüpontot.

33.4 Program ablakának beállítása a teljes méretű futtatáshoz

Sokan a támogató technikát használók közül azt érzik a legjobbnak, ha a programok ablakai teljes képernyőméretben futnak. Annak biztosításához, hogy egy program mindig teljes képernyőméretben fusson, keressük meg az adott programot a Start menü Minden program almenüjében, az asztalon vagy a tálcán. Nyissuk meg a helyi menüt és válasszuk a Tulajdonságok menüpontot. Fontos megjegyezni, hogy a tálca elemeinek esetén használjuk a Shift + F10 billentyűkombinációt, hogy a helyi menü gomb megnyissa a Jump List menüt. A Tab gombbal menjünk a Futtatás listamezőhöz, válasszuk a Teljes méretű lehetőséget, majd az OK gombbal mentsük el a beállítást.

34 A Windows 7 testreszabása

A Windows fő területeit - amelyet nagy valószínűséggel mindenki használ-, a Start menüt, a tálcat, az asztalt, a Windows Intézőt megváltoztathatjuk, hogy úgy nézzen ki és működjön, ahogyan az számunkra a leginkább megfelelő. Lehet, hogy Ön úgy dönt, hogy a Windowst úgy használja, ahogy telepítve lett, ez a fejezet azonban néhány olyan lehetőséget ismertet, amelyek kipróbálását érdemes megfontolni. Az első alfejezet néhány olyan változtatást javasol, amely hasznos lehet a látássérült felhasználók számára.

A Windows Intéző saját igényeink szerint beállítható, ennek módját a „18 A Windows Intéző beállítása” című fejezetben ismertettük.

34.1 Néhány javasolt változtatás

1. Sokan nehézkesnek találják a Vezérlőpult alapértelmezett kategórianézetében történő tájékozódást. Ha Ön inkább az abc szerinti nézetet kedveli, amelyben a nyíl billentyűk segítségével navigálhat, nyissa meg a Vezérlőpultot, majd tegye a következőket.

A Windows 7-ben Tabbal menjen a Kategória menügombhoz, majd nyomja meg a szóközt annak aktiválásához. A le nyíllal menjen a Nagy ikonok menüpontra, majd nyomjon Entert.

A Windows Vistában a Tab gombbal menjünk a Klasszikus nézethez, majd nyomjunk Entert. Ezután nyissuk meg a Nézet menüt, és válasszuk a Részletek menüpontot.

2. Ha Ön a sötét háttéren megjelenő világos színeket részesíti előnyben, nyissa meg a Kezeléstechnikai központot, és válassza a Kontrasztos megjelenítés beállítása lehetőséget, majd aktiválja a Nagy kontrasztú téma kiválasztása hivatkozást. A megjelenő ablakban válasszon ki olyan témát (Windows 7 esetén) vagy sablont (Windows Vista esetén), amely megfelel Önnek.

3. Az itt következő változtatások, amelyeket a Windows Intézőben hajthatunk végre, növelik az ablakban látható információmennyiséget, és egyszerűbbé teszik az ablakon belüli navigációt.

Menjünk az Eszköztárra, és használjuk a Rendezés menügombot, majd az Elrendezés almenüt a Navigációs ablak és a Részletek elem kikapcsolásához, hogy csökkentsük az ablakon belüli mozgáshoz szükséges Tab nyomások számát.

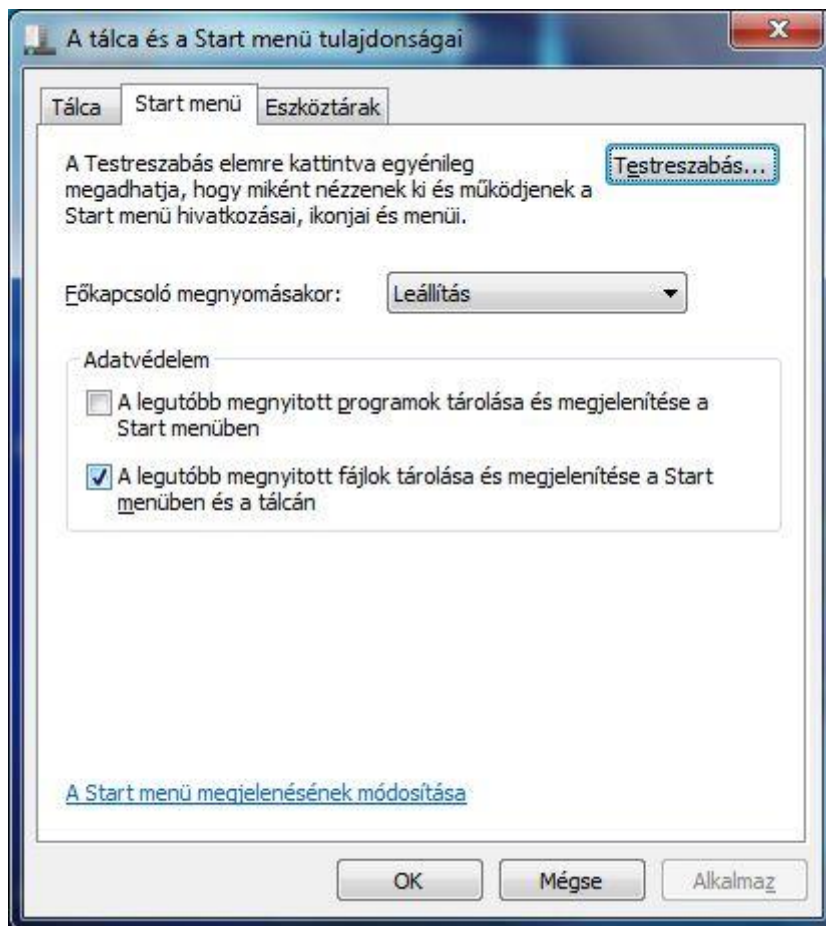
Nyissuk meg a Nézet menüt, és válasszuk a Lista vagy a Részletek lehetőséget, hogy a listanézetet egyszerű listává alakítsuk. Ezt követően nyissuk meg ismét a Nézet menüt, és válasszuk a Megjelenítendő részletek... elemet, hogy jelölőnégyzetek listáját kapjuk. Kiválaszthatjuk, hogy az elemek mely információit akarjuk megjelentetni a listanézetben, és ez milyen sorrendben történjen.

Használjuk az Eszközök menün belül a Mappa beállítása menüpontot, azon belül pedig a Nézet oldalt, majd állítsuk be a következő elemeket: A menük mindig jelenjenek meg, (kapcsoljuk be); Teljes elérési út megjelenítése a címsorban (csak klasszikus mappák esetén), (kapcsoljuk be); Ismert fájltypusok kiterjesztéseinek elrejtése, (kapcsoljuk ki); A mappák beállításainak megjegyzése (csak Windows Vista esetén), (kapcsoljuk ki); Előugró üzenetek megjelenítése mappa- és asztalelemekhez (kapcsoljuk ki).

4. Ha az oszlopok tartalma nem látszik a képernyőn, nyomjuk meg a Ctrl + Számbillentyű Plusz billentyűkombinációt, vagy menjünk a Tab gombbal az oszlop fejlécéhez, nyissuk meg a helyi menüjét, és válasszuk az Automatikus oszlopszélesség menüpontot.

34.2 A Start menü testreszabása

A Start menüben az A tálca és a Start menü tulajdonságai párbeszédpanel segítségével hajthatunk végre változtatásokat. Ahhoz, hogy megnyissuk ezt a párbeszédpanelt, keressünk rá a „Tálcára” a Start menüben, majd válasszuk a Tálca és Start menü hivatkozást. A párbeszédpanelt a 31. ábra szemlélteti.

31. ábra: A tálca és a Start menü tulajdonságai párbeszédpanel (ld. a 34.2 és a 34.3 fejezetet)

A 31. ábra leírása: A tálca és Start menü tulajdonságai többlapos párbeszédpanel az a hely, ahol megváltoztathatjuk a tálca és a Start menü kinézetét és működését. A képen a Start menü oldala látszik, amely a második a párbeszédpanel három oldala között. Használjuk a Ctrl + Tab billentyűkombinációt az oldalak közötti váltáshoz.

A párbeszédpanelnek saját címsora van, amely a bal oldalán a nevét mutatja, a bezárás ikon pedig a jobb oldalon találjuk. A bezárás ikon piros, ami azt jelzi, hogy ez az aktív ablak.

A címsor alatt az oldalak fülei találhatóak egy sorban, a Start menü fül van felül, ami azt jelzi, hogy annak a beállítási lehetőségei elérhetőek.

A Testreszabás... gomb körül pontozott vonal van, valamint ez a gomb kijelölt, ami azt jelzi, hogy ezen van a fókus. Szokatlan, de ez a párbeszédpanel alapértelmezett gombja; ahhoz, hogy az OK gombhoz eljussunk, a Tab billentyűt kell nyomogatni.

Az Alkalmaz gomb jelenleg szürke, ami azt mutatja, hogy a párbeszédpanel megnyitását követően még nem történt változás a beállításokra vonatkozóan. (A leírás vége.)

Az Start menü alapértelmezett állapotát a „8 A Start menü közelebbről” című fejezetben ismertettük, az ott leírtak sok felhasználó számára elegendőek. Az ott leírtakon kívül lehetőség van a Start menü elemeinek kiegészítésére és eltávolítására, valamint kijelzésük módjának megváltoztatására is.

34.2.1 Klasszikus nézet (kizárólag a Windows Vistában érvényes)

A Start menüt a Windows 95-ben vezették be, elemek egyszerű oszlopából állt, amelyek nagy része almenüket tartalmazott. Lehetséges volt programok rögzítése a menü tetején. Sokan kedvelik Start menünek ezt az egyszerűen kezelhető módját. A Windows Vistáig a Microsoft megőrizte azt a beállítási lehetőségét, hogy a Start menü a Klasszikus nézetben jelenjen meg.

A Windows 7 nem tartalmazza a Klasszikus nézet beállítási lehetőséget, mivel a Microsoft úgy gondolja, hogy az új Start menü annyira hatékony és jól alkalmazható, hogy nincs szükség rá. A Windows Vistában a tálca és Start menü párbeszédpanelének segítségével beállíthatjuk a Klasszikus nézetet. A Start menü oldal két választógombot tartalmaz; válasszuk a Klasszikus Start menü gombot, majd nyomjuk meg az OK gombot.

A Klasszikus Start menüben a számítógépre telepített új programok a Start menü Minden program almenüjének alsó részére kerülnek, ahelyett, hogy betűrendben lennének besúrva. A Start menü abc szerinti újrendezéséhez, nyissuk meg a Programok almenü bármelyik elemének helyi menüjét, majd válasszuk a Rendezés név szerint menüpontot.

34.2.2 Elemek rögzítése a Start menüben

Lehetséges az elemek Start menüben történő rögzítése oly módon, hogy azok a baloldali oszlop felső részén, a legutóbb használt elemek listája helyén jelenjenek meg. Ha például rögzítünk három új programot, akkor a legutóbb használt programok listája hárommal csökken.

Egy program rögzítéséhez keressük meg azt a Start menü Minden program almenüjében, majd nyissuk meg a helyi menüjét, és válasszuk ki a Rögzítés a Start menüben lehetőséget.

Egy rögzített program eltávolításához keressük meg azt a Start menüben, nyissuk meg a helyi menüjét, és válasszuk a Rögzítés feloldása a Start menüben lehetőséget.

Míg az egeret használók el tudják húzni a rögzített elemeket úgy, hogy azok az általuk preferált sorrendben jelenjenek meg, a billentyűzetet használók csak rögzíteni vagy eltávolítani tudják azokat. Ezért fontos, hogy abban a sorrendben rögzítsük az elemeket, amelyben meg szeretnénk azokat jeleníteni a menüben.

A rögzített elemek vizuálisan elkülönülnek a Start menü legutóbb használt elemeitől. Egy vízszintes vonal követi az utolsó rögzített elemet, viszont előfordulhat, hogy a képernyőolvasó programok nem közlik ezt az információt.

34.2.3 A legutóbb használt programok számának változtatása a Start menüben

Vannak, akik egyáltalán nem akarják megjeleníteni a legutóbb használt elemek listáját a Start menüben. Ebben az esetben az A tálca és Start menü tulajdonságai párbeszédpanel Start menü fülén szüntessük meg az A legutóbb megnyitott programok tárolása és megjelenítése a Start menüben jelölőnégyzet bejelöltségét, majd válasszuk az OK gombot.

A legutóbb használt programok számának megváltoztatásához a Start menüben használjuk az A Start menü testreszabása párbeszédpanel, amelyet a következőkben ismertetünk.

34.2.4 Az A Start menü testreszabása párbeszédpanel

A Start menü alapértelmezett, a jobboldali oszlopban található elemeinek többsége hivatkozásként viselkedik. Ha valamelyiken megnyomjuk az Enter gombot, bezárul a Start menü, és megnyílik a Windows Intéző, a Vezérlőpult vagy egy másik olyan ablak, amelyben információk jelennek meg. Ehelyett azt is választhatjuk, hogy ezek az információk almenüként jelenjenek meg a Start menüben. Vagy választhatjuk azt is, hogy egyáltalán ne jelenjenek meg.

A tálca és a Start menü párbeszédpanel tulajdonságainak Start menü oldalán nyomjuk meg a Testreszabás... gombot. A megjelenő, A Start menü testreszabása párbeszédpanelen található néhány nem szabványos vezérlőelem is. Az ablak fő területe elemek fanézetéből áll, amelyek megjelenhetnek a Start menüben.

Mindegyik elem egy jelölőnégyzet vagy egy szülő, amely kinyitható úgy, hogy három választógomb-opció jelenjen meg. Használjuk a nyíl billentyűket a fanézetben történő navigációhoz, a jobbra nyíllal kinyithatunk, a balra nyíllal bezárhatjuk a szülő elemeket. Egy elem bejelöléséhez nyomjunk rajta állva szöközt, ennek hatására a választógomb bejelölt állapotba kerül, a jelölőnégyzet értéke pedig ellenkezőjére vált.

Megadhatjuk például, hogy a Start menü jobboldali oszlopainak elemei hivatkozásként, menüként, vagy egyáltalán ne jelenjenek meg. A Dokumentumok példáján keresztül szemléltetjük a különböző beállítási lehetőségeket, amelyek közül a Megjelenítés hivatkozásként az alapértelmezett. Ez azt jelenti, hogy a Start menü Dokumentumok menüpontján állva az Enter megnyomására bezáródik a Start menü, és a rendszer megnyitja a Windows Intézőt a Dokumentumok könyvtár megjelenítéséhez.

Ha a Megjelenítés menüként lehetőséget választjuk, akkor a Start menü Dokumentumok menüpontján állva az Enter megnyomására megnyílik az az almenü, amely a Dokumentumok és a Nyilvános dokumentumok menüpontokat tartalmazza. Ha ezek egyikén megnyomjuk az Enter gombot, megjelenik egy további almenü, amely az adott mappa tartalmát mutatja, és így tovább. A Start menü csak akkor záródik be, ha valamelyik fájlra állva nyomjuk meg az Entert, és a fájl megnyitja a hozzárendelt program.

Ha a harmadik lehetőséget, a Ne jelenjen meg-et választjuk, a Dokumentumok menüpont egyáltalán nem jelenik meg a Start menüben.

Fontos megjegyezni, hogy nem adhatjuk meg, milyen sorrendben jelenjenek meg az elemek a Start menüben.

A fanézet néhány eleme nem azt fejezi ki, mi jelenik meg a Start menüben, hanem azt, hogyan viselkedik. Például:

Helyi menük és húzási műveletek engedélyezése: ha ez nincs bejelölve, nehezkesebb a Start menü elrendezésének megváltoztatása.

Újonnan telepített programok kiemelése: alapértelmezetten be van jelölve, vizuálisan megjelöl egy programot annak az első alkalommal történő használatáig.

Nagy ikonok használata: alapértelmezetten be van jelölve, jobban láthatóan jeleníti meg a Start menü legutóbb használt programok listája elemeit, mivel ezek jobban felismerhetők lesznek az ikonjaikon keresztül. Másrészt, ha nem jelöljük be ezt a jelölőnégyzetet, az azt jelenti, hogy több elem fér el a Start menüben.

Legutóbbi fájlok: az utoljára használt tizenöt dokumentumot jeleníti meg.

Alapértelmezett beállítások használata: visszaállítja a Windows alapértelmezett beállításait.

Az ablak alján található léptethető szerkesztőmezők: beállítható, hogy hány darab legyen megjelenítve a legutóbb használt elemek közül. Az első lehetővé teszi, hogy a legutóbb használt programok listájában 0 és 30 között állítsuk be az elemek számát. A második léptethető szerkesztőmező, amely a Jump List menükre vonatkozik, szabályozza a Start menü és a tálcá Jump List menüiben megjelenő elemek számát.

34.2.5 A bekapcsoló gomb megnyomása

A bekapcsoló gomb működés közbeni megnyomása alapértelmezetten a számítógép leállítását eredményezi. Ez problémákat okozhat, ha meg van nyitva egy program, mivel a bekapcsoló gomb megnyomása a nem mentett munkánk elvesztésével járhat.

A Windows 7-ben az A Tálcá és Start menü tulajdonságai párbeszédpanel segítségével ezt megváltoztathatjuk. A Start menü oldalon a bekapcsoló gomb megnyomásakor legördülő lista tartalmazza a beállítási lehetőségeket.

A Windows 7-ben és a Windows Vistában egyaránt a Vezérlőpultban találjuk a bekapcsoló gombhoz tartozó leállítási műveleteket. Írjuk be a Start menü keresőmezőjébe az „energia” kifejezést, majd válasszuk ki az A be- és kikapcsoló gombok működésének módosítása hivatkozást. A Windows Vistában a lehetőségek korlátozott listáját találjuk, amely tartalmazza a Nincs művelet lehetőséget is.

34.3 A tálcá testreszabása

A Windows 7 szélesebb lehetőséget kínál a tálcá használatára, mint a korábbi Windows verziók. Nemcsak rögzíthetünk programokat a tálcára, hogy gyorsabban elindíthassuk azokat, de a rögzített programoknak Jump List menüik is vannak, amelyek szintén módosíthatóak.

34.3.1 Programok rögzítése a tálcán

Tíz programot szűrhetünk be a tálcára, és mindegyiket elindíthatjuk billentyűparanccsal is. Ehhez a Windows gomb + # billentyűkombináció használata szükséges, ahol a # 0 és 9 közötti szám, mely az ikonnak a tálcán felvett pozíciójára vonatkozik. Habár tíznél több program is rögzíthető a tálcán, ezek indítása nem lehetséges billentyűparancs segítségével. Viszont gyorsan elindíthatjuk ezeket úgy, hogy a Windows gomb + T billentyűparanccsal a tálcára helyezzük a fókuszot, majd használjuk az első betű alapján történő navigációt, hogy előre (balról jobbra) mozogjunk azon elemek között, amelyek a megadott betűvel kezdődnek, vagy használjuk a balra nyilat a visszafelé (jobbról balra) történő mozgáshoz. Nyomjuk meg az Entert azon az elemen, programon, stb., amelyiket el akarjuk indítani.

Egy program a tálcán történő rögzítéséhez keressük meg azt a Start menüben, nyissuk meg a helyi menüjét, majd válasszuk a Rögzítés a tálcán menüpontot. A rögzített elemek Jump List menüje tartalmazza a megszüntetést végrehajtó menüpontot is.

Az egeret használók átrendezhetik a tálca ikonjait azok húzásával. A billentyűzetet használók számára nincs hasonló lehetőség, de eltávolíthatjuk a tálcára rögzített elemeket, majd ismét rögzíthetjük azokat az általunk preferált sorrendben.

34.3.2 A tálca beállításai

A tálca beállításait az A tálca és a Start menü tulajdonságai párbeszédpanel segítségével változtathatjuk meg. A párbeszédpanel megnyitásához keressünk a „tálca” kifejezésre a Start menüben, és válasszuk a Tálca és Start menü hivatkozást.

Az itt található beállítások többségével megváltoztathatjuk a tálca megjelenítését, a viselkedését viszont nem. A következő három beállítás fontos lehet a billentyűzetet használók számára:

Tálca helye a képernyőn: alapértelmezetten a tálca a képernyő alján jelenik meg, de hozzárendelhető a képernyő bármelyik széléhez, amelyet a legördülő listából választunk ki. Ha a tálca a képernyő alján vagy a tetején helyezkedik el, akkor vízszintes listaként jelenik meg, amelyben a jobbra és a balra nyíllal mozoghatunk. A fel nyíl megnyomásával, valamelyik miniatűrhez jutunk. Ha a tálcát a képernyő jobb vagy bal oldalán helyezkedik el, akkor függőleges listává változik, amelyben a fel és a le nyíllal mozoghatunk, a miniatűrökhöz pedig a jobbra nyíl megnyomásával jutunk. Nem-Aero téma esetén a miniatűrök mindig függőleges listában jelennek meg, míg Aero-téma használatakor a miniatűrök a tálcával párhuzamos listát alkotnak.

Tálcagombok: alapértelmezetten minden programhoz egy címke nélküli ikont találunk a tálcán. Ha a program fut, és egynél több nyitott ablak tartozik hozzá, ezek az ablakok kombinálva vagy csoportosítva vannak a tálcáikonban. Ha ezt a beállítást megváltoztatjuk a legördülő listában a Soha nincs összevonás értékre, az azt jelenti, hogy mindegyik ablaknak, amely tálcáikonhoz van társítva, saját, címkézett ikonja lesz.

Az értesítési terület testreszabása (csak Windows 7 esetén működik): alapértelmezetten az értesítési terület csak néhány ikont mutat, az összes többi a Rejtett ikonok megjelenítése nevű ikon tartalmazza. Ez az elrendezés azzal a hátránnyal jár, hogy nehézkes eljutni a hasznos információkhoz, illetve a billentyűzettel történő navigálás komplexebb. Használjuk a Testreszabás... gombot a Vezérlőpult megfelelő alkalmazásának megnyitásához, és jelöljük be a Mindig jelenjen meg az összes ikon és értesítés a tálcán jelölőnégyzetet, hogy biztosak lehessünk abban, hogy mindig a lehető legtöbb információhoz jutunk. A Windows Vistában a Tálca és Start menü tulajdonságai párbeszédpanelről menjünk az Értesítési terület oldalra, és szüntessük meg a Nem aktív ikonok elrejtése jelölőnégyzet bejelölését.

Az A tálca és a Start menü tulajdonságai párbeszédpanel Start menü oldalán található két olyan beállítás, amely szintén a tálca ikonjaira van hatással. Ezek a következők:

A legutóbb megnyitott fájlok/programok tárolása és megjelenítése a Start menüben és a tálcán: ezt a két jelölőnégyzetet jelöletlenül hagyhatjuk, hogy eltávolítsuk a legutóbb használt elemek listáját a tálcáikon Jump List menüjéből.

Testreszabás: ez a gomb az A Start menü testreszabása párbeszédpanelt nyitja meg, amelyen a Tab gomb nyomogatásával eljuthatunk az A Jump List menükben megjelenítendő legutóbbi elemek száma léptethető szerkesztőmezőhöz, amelybe maximálisan 60 írható.

34.4 Az asztal testreszabása

Az asztal a számítógépnek az a területe, amelyet a billentyűzettel dolgozók gyakran használnak, mivel ezen a részen könnyen létrehozhatóak és konfigurálhatóak parancsikok a

programokhoz és fájlokhoz. Az olyan új Windows szolgáltatások, mint amilyen a Start menü keresőmezője, a tálca ikonjai és a Jump List menük, megkönnyítik a fájlokhoz történő eljutást és a programok indítását, így kevésbé lesz vonzó az asztal a parancsikonok tárolására és használatára.

34.4.1 Parancsikonok létrehozása az asztalon

Az asztalon elhelyezhetjük a különböző programokhoz tartozó parancsikonokat, így csak néhány billentyűparancs szükséges a programok eléréséhez.

Keressük meg a programot a Start menü Minden program almenüjében, majd nyissuk meg a helyi menüjét. Válasszuk ki a Küldés almenüt, majd az Asztal (parancsikon létrehozása) lehetőséget. A létrejövő asztali ikonnak ugyanaz lesz a neve, mint a Start menüben található elemnek. Fontos megjegyezni, hogy a Start menü alapértelmezett beállításában a következő három lehetőségnek – a bejelentkezett felhasználó nevének, a Vezérlőpultnak és a Számítógépnek – helyi menüjében szerepel a Megjelenítés az asztalon menüpont, amellyel egy lépésben létrehozható a parancsikon.

Fájlokhoz és mappákhoz tartozó parancsikonokat is létrehozhatunk az asztalon. Keressük meg a fájlt vagy mappát a Windows Intézőben, nyissuk meg a helyi menüjét, válasszuk a Küldés almenüt, majd az Asztal (parancsikon létrehozása) lehetőséget.

Az asztalon található parancsikonokat átnevezhetjük a könnyebb megjegyezhetőség érdekében, így gyorsabban megtalálhatjuk ezeket. Ha a fókusz valamelyik asztali parancsikonon van, nyissuk meg a helyi menüjét, és válasszuk az Átnevezés menüpontot (vagy használjuk az F2 billentyűt) az aktuális név kijelöléséhez. Gépeljük be az új nevet, majd nyomjuk meg az Entert a változtatás megerősítéséhez, vagy az Esc billentyűt az elvetéséhez.

34.4.2 Az asztal helyi menüjének menüpontjai

Az asztal helyi menüje - ha egyetlen elem sincs kiválasztva - számos lehetőséget tartalmaz annak testreszabásához. A megnyitáshoz nyomjuk meg a Windows gomb + D billentyűkombinációt, hogy az asztalra menjünk. Ha valamelyik elem ki van választva, nyomjuk meg a Ctrl + Szóköz billentyűkombinációt a kijelölés megszüntetéséhez. Ezután nyomjuk meg a helyi menü gombját vagy a Shift + F10 billentyűkombinációt.

A Nézet almenü a következő beállítások megváltoztatására nyújt lehetőséget:

Az ikonok mérete: válasszuk ki, hogy nagy, közepes vagy kisméretűek legyenek-e az asztal ikonjai.

Ikonok automatikus elrendezése: ha be van kapcsolva, a Windows szabályai szerint rendezi az ikonokat. Ha ki van kapcsolva, az ikonok az egérrel az asztal tetszőleges részére húzhatóak.

Ikonok rácshoz igazítása: ha be van kapcsolva, akkor az ikonok oszlopok és sorok szabályos hálózataiban helyezkednek el. Ha ki van kapcsolva, az ikonok bárhol elhelyezhetők a képernyőn, akár egymás tetején is. Ha az automatikus elrendezés be van kapcsolva, az hatástalanítja ezt a beállítást.

Asztali elemek megjelenítése: az asztal ikonjainak kikapcsolására használható.

Asztali minialkalmazások megjelenítése (csak Windows 7 esetén működik): a minialkalmazások kikapcsolására használható. A minialkalmazások kikapcsolásához

Windows Vistában nyomjuk meg a Windows + Szóköz billentyűt, nyissuk meg a helyi menüt, és válasszuk az Oldalsáv bezárása menüpontot.

A helyi menü Személyre szabás menüpontja alternatívát jelent a Vezérlőpult Személyre szabás alkalmazásának megnyitásához, amelyről a „24.2 Személyre szabás – a téma megváltoztatása” és a „24.3 Személyre szabás – egyéb lehetőségek” című fejezetekben írtunk.)

34.5 Energiagazdálkodási lehetőségek

Az áramfogyasztás minimálisra csökkentésének érdekében a Windows képes átváltani alacsony energiafelhasználási módba, ha bizonyos időn keresztül nem zajlik munkavégzés a számítógéppel. Ez különösen fontos lehet hordozható számítógépek esetén, amelyek akkumulátorról is működhetnek.

Az energiagazdálkodási lehetőségek megjelenítéséhez vagy megváltoztatásához keressünk rá az „energia” kifejezésre a Start menü keresőmezőjében vagy a Vezérlőpultban, és válasszuk ki az Energiagazdálkodási lehetőségek hivatkozást.

Az, hogy milyen energiagazdálkodási lehetőségek érhetőek el, függ attól, hogy asztali vagy hordozható számítógépet használunk-e. Hordozható számítógép esetén arra vonatkozóan is találhatunk lehetőségeket, hogy mi történjen a fedél lehajtásakor, illetve hogyan viselkedjen a gép akkumulátorról történő használat esetén. Elképzelhető, hogy a számítógép gyártója a felsoroltakon kívül más lehetőségeket is hozzáadott az energiagazdálkodáshoz.

A Windows három energiagazdálkodási sémát tartalmaz, ezek a Kiegyensúlyozott, az Energiatakarékos és a Teljesítménycentrikus mód. Az energiagazdálkodási sémák számos beállítást tartalmaznak, például a képernyő kikapcsolását vagy a számítógép alvó állapotba történő átállítását, ha bizonyos időn keresztül nem történik művelet az egérrel vagy a billentyűzettel. Az Energiatakarékos működési mód hátránya, hogy időbe telik az alvó állapotból történő visszatérés, és mialatt a monitor ki van kapcsolva, annak tartalma nem olvasható. A három energiagazdálkodási séma javasolt beállításokat kínál arra az időintervallumra, amelynek el kell telnie, mielőtt végbemenne az adott művelet.

Kiválaszthatunk egyet a sémák közül, módosíthatjuk azt saját igényeinknek megfelelően, illetve kialakíthatunk sajátot is.

34.6 Gyorsbillentyűk hozzárendelése az egyes elemekhez

A Start menüben, a tálcán vagy az asztalon található programokhoz gyorsbillentyűket rendelhetünk, hogy billentyűparanccsal is elindíthassuk azokat.

Keressük meg a programot a Start menü Minden program almenüjében, a tálcán vagy az asztalon, majd nyissuk meg a helyi menüjéből a Tulajdonságok párbeszédpanelt. A Tab gombbal menjünk a Billentyűparancs szerkesztőmezőhöz, majd nyomjuk meg azt a billentyűkombinációt, amelyet gyorsbillentyűként szeretnénk használni. A billentyűkombinációnak a következők valamelyikének kell lennie:

Ctrl + Alt + egyetlen karakter, számjegy vagy írásjel;

Funkcióbillentyű (F1-től F12-ig), ez önmagában is állhat;

Funkcióbillentyű egy vagy több módosítóval, ez a Shift, a Ctrl vagy az Alt lehet.

Ügyeljünk arra, hogy ne használjunk olyan billentyűparancsot, amelyet a Windows vagy az általunk használt támogató technika már alkalmaz. Például a funkcióbillentyűk gyakran használtak, próbáljunk meg a saját billentyűkombinációkat kitalálni.

Válasszuk az Ok gombot a beállítás mentéséhez. Az UAC párbeszédpanel megerősítést vagy rendszergazdai jelszót kérhet a változtatás végrehajtásához. A végrehajtást követően használhatjuk a billentyűparancsot a program elindításához, függetlenül attól, mit csinálunk éppen.

Tanácsos billentyűparancsot létrehozni minden általunk használt támogató technikához, így szükség esetén könnyen megállíthatjuk, majd újraindíthatjuk azt, pl. ha hibásan működik.

Ahhoz, hogy töröljünk egy billentyűparancsot, a Tulajdonságok párbeszédpanelben menjünk a Billentyűparancs szerkesztőmezőhöz. Ezt követően a BackSpace használatával töröljük a billentyűparancsot, majd nyomjuk meg az OK gombot.

34.7 Vizuális elemek és más beállítások kikapcsolása

A Windowsban számos vizuális elem található, például az animációk vagy az átlátszó látványelemek az Aeroban, amelyeket elképzelhető, hogy ki akarunk kapcsolni, mert nem használjuk a képernyőt, vagy, mert úgy gondoljuk, hogy lelassítják a gépet. A leggyorsabb módja ezek megtalálásának, ha a Start menü keresőmezőjében vagy a Vezérlőpultban rákeresünk a „teljesítmény” kifejezésre, majd kiválasszuk az A Windows megjelenítési és teljesítménybeállításainak módosítása hivatkozást. Előfordulhat, hogy a párbeszédpanel megjelenése előtt az UAC megerősítést kér. A párbeszédpanel Vizuális hatások lapján bejelölhetjük a Legjobb megjelenés, vagy a Legjobb teljesítmény lehetőséget, de választhatjuk az Egyéni beállítást is. Ebben az esetben a jelölőnégyzetek listájából választhatjuk ki, hogy milyen beállítások alkalmazását akarjuk lehetővé tenni.

Két területről, amelyeket érdemes lehet megváltoztatni, a „24.5 Hangerő” és a „29.6 Szülői felügyelet” című fejezetekben írtunk.

35 A fellépő problémákról

A számítógépek komplex eszközök, amelyekben sok minden történik a „külső alatt”, így nem meglepő, hogy nem mindig működnek úgy, ahogyan kellene. Ha fellép egy probléma, a legfontosabb, hogy az éppen végzett munka elvesztése nélkül szüntessük azt meg. A következő fejezet arról szól, mit kell ehhez tennünk. Ha továbbra is fennáll a probléma, lehet, hogy utána kell járnunk, mi lehet annak oka, és ki is kell javítanunk azt. Erről szól a „35.3 Problémamegoldás” című fejezet.

35.1 „Elszállások” és a rendszer összeomlása

A számítógép működése során a következő problémák léphetnek fel, a súlyosság sorrendjében:

„Elszáll” vagy „lefagy” egy program: ez azt jelenti, hogy a program nem válaszol a billentyűparancsokra. A címsor általában a következő üzenetet tartalmazza: (nem válaszol)- Ebben az esetben lehetséges másik programba történő átváltás és a munkavégzés folytatása.

A program összeomlik: ez azt jelenti, hogy a rendszer kilép a programból, azt újra kell indítani, illetve automatikusan újraindul.

A számítógép „elszáll”: semmi nem működik. A billentyűk megnyomására semmi nem történik, a képernyőolvasó nem jelez semmit. A billentyűk folyamatos nyomkodása közben előbb-utóbb sípoló hangot hallunk.

A számítógép összeomlik: a számítógép egy munkamenet közben újraindul.

Minden szoftver új verzióival szemben igény, hogy stabilabbak legyenek a korábbi változatoknál, ez alól a Windows sem kivétel. A Windows 7 béta és kiadásra jelölt verzióival kapcsolatos tapasztalatunk azt mutatja, hogy ez az állítás helytálló. Habár a könyv szerzője az írás során elsősorban a béta verzióval dolgozott, amelyben természetesen akadnak megoldatlan problémák, az írás során csupán az jelentette az egyetlen problémát, hogy egy bizonyos programban párszor „elszállás” vagy összeomlás következett be.

35.2 Tippek a problémák elkerüléséhez

A Windows 7-ben számos problémaelhárító szolgáltatást vezettek be, de mielőtt ismertetnénk ezeket, álljon itt néhány általános gyakorlati tanács az előforduló problémák számának csökkentéséhez.

Mielőtt feltelepítenénk egy új szoftvert, zárjuk be az összes többi programot, majd a szoftver telepítése után indítsuk újra a gépet.

Ha „elszáll” a számítógép vagy egy program, várjunk néhány percet, hátha újra életre kel a gép, és folytathatjuk a munkát. Ha nem lép fel máskor ez a probléma, akkor figyelmen kívül hagyhatjuk.

Ha nem segít a várakozás, akkor se essünk pánikba. Számítógépes problémák esetén célszerű, ha óvatosak és megfontoltak vagyunk ahelyett, hogy belevágnánk egy olyan műveletbe, ami csak ront a helyzeten. Ha egy programban „elszáll”, vagy összeomlik, váltsunk át egy olyan programra, amely még működik, mentsük el a munkánkat, majd állítsuk le azt. Tegyük meg ezt minden más programmal is. Várjuk meg, míg a mentés befejeződik, mielőtt megpróbálnánk bezárni, és várjuk meg, míg bezáródik, mielőtt áttérnénk a következőre, és folytatnánk ezt a műveletsort. Vegyük figyelembe, hogy a mentés és a bezárás több ideig tarthat a szokásosnál, ha a problémás program mást is használ a saját számítógépes erőforrásain kívül. Mindig, amikor bezárunk egy programot, több forrást szabadítunk fel a problémás program számára. Ha minden mást mentettünk és bezártunk, az „elszálló” program újraindulhat. Összeomlás esetén megpróbálhatjuk újraindítani a programot, és újra próbálkozhatunk azzal, amit éppen csináltunk.

Ha az alkalmazott támogató technika okozza a problémát, jó, ha biztosan tudjuk, hogyan indíthatjuk el a Narrátort vagy a Nagyítót, így használhatjuk ezeket, és nem kell bezárnunk a többi programot.

Ha az a program, amelyben bekövetkezett a fennakadás, nem indul újra, próbáljuk meg elindítani a Windows Feladatkezelőt a Ctrl + Shift + Esc billentyűkombinációval. A Windows Feladatkezelő felügyeli a számítógépen végrehajtott feladatokat és a futó programokat. A Windows Feladatkezelő többlapos párbeszédpanel, amelyen menüsor is található. Az Alkalmazások oldal az összes megnyitott dokumentumot és programot tartalmazza listanézetben, és az állapotukat is megjeleníti. Az állapot Fut vagy Nem válaszol lehet. Minden olyan programnál, amely Nem válaszol állapotú, a Tab gomb nyomogatásával menjünk a Feladat befejezése gombra, és nyomjuk meg a szóköz billentyűt. A befejezés akár

egy percre is eltarthat, és az is előfordulhat, hogy a rendszer megerősítést kér. A Feladat befejezése gomb megnyomására a rendszer azonnal megpróbálja bezárni a programot, ekkor elvesztünk minden nem mentett adatot. Nyomjuk meg az Esc billentyűt, vagy használjuk a Fájll menüt a Feladatkezelő bezárásához, ha nincs OK vagy bezárás gomb a párbeszédpanelen.

Végső lehetőség hogy öt-tíz másodpercen át lenyomva tartjuk a számítógép bekapcsoló gombját, ekkor a számítógép kikapcsol. Ebben az esetben összeomlik a számítógép, és minden el nem mentett munkánk elvész. Csak akkor folyamodjunk ehhez a megoldáshoz, ha nem marad más lehetőségünk. Harminc másodpercig hagyjuk kikapcsolva a számítógépet, mielőtt újra bekapcsolnánk azt.

Ha fellép a felsorolt problémák valamelyike, akár úgy, hogy csupán egy program „elszállásáról” vagy összeomlásáról van szó, tanácsos menteni minden munkát, bezárni az összes programot, és az első adandó alkalommal újraindítani a számítógépet. Az újraindítás következtében a megoldatlan problémák eltűnnek. Ha nem indítjuk újra a gépet, előfordulhat, hogy a kiinduló probléma következményeként más hibák is fellépnek.

Ha a probléma a számítógép újraindítása után is jelentkezik, vagy gyakran fordul elő, akkor ez jelzés arra, hogy olyan komolyabb probléma áll fenn, amelyet meg kell szüntetni.

35.3 Problémamegoldás

Ha azt akarjuk, hogy a Windows segítsen a fellépő probléma azonosításában és megoldásában, használhatjuk a problémamegoldó alkalmazást.

A Windows 7-ben a Start menü keresőmezőjében vagy a Vezérlőpultban keressünk rá a „probléma” kifejezésre, és válasszuk ki az A számítógéppel kapcsolatos problémák javítása hivatkozást, hogy megjelenjen az a képernyő, amely számos lehetőséget kínál a megoldására.

A Windows Vistában a Vezérlőpultban a „probléma” szóra történő keresés eredményeként jóval korlátozottabb problémamegoldási lehetőséghez jutunk. Érdemes ezek közül kiemelni néhányat; a következő leírás a tabsorrenddel megegyező rendben írja le ezeket:

A beállítások megváltoztatása (a számítógép karbantartása): a Windows beállítható úgy, hogyha fellép egy probléma, akkor képes megoldási javaslatokat felajánlani, például a várakozást, a program újraindítását, a Problémamegoldó futtatását, vagy az interneten keresztül történő megoldáskeresést.

Segítségkérés egy ismerőstől (távoli segítség): ha rendelkezünk internetkapcsolattal, lehetővé tehetjük, hogy másik személy kapcsolódjon gépünkhöz a saját gépével, így az ő monitorán látszik, hogy mi történik a mi gépünk képernyőjén, és a számítógépe billentyűzetét vagy egerét használhatja a vezérléséhez.

Biztonsági mentés (a rendszer visszaállítása): a Windows bizonyos időközönként, valamint frissítések és új szoftverek telepítése előtt a beállításokról és a rendszerfájlokról mentést készít, ezt visszaállítási pontnak nevezzük. Manuálisan is létrehozhatunk visszaállítási pontokat. Ezekről a következő alfejezetben írunk.

Hivatkozások bizonyos problématerületekhez: a Visszaállítás lehetőséget követve, az oldalon található vezérlőelemek többsége hivatkozás, ezek közül mindegyik a számítógép egy bizonyos területének a tesztelésére képes. Például a Kapcsolódás az internethez hivatkozás megnyit egy párbeszédpanelt, amely statikus szöveget és a Tovább gombot tartalmazza. A statikus szöveg rövid összefoglalót ad a tesztről, ebben az esetben ezt: Internetkapcsolatok, kapcsolódás az internethez vagy egyes weboldalakhoz. A Tovább gomb a számítógépen

található internetkapcsolatot teszteli, majd az eredménytől függően megjeleníti a megoldási lehetőségek listáját.

35.3.1 Biztonsági mentés (rendszer-visszaállítás)

A problémák gyakran az új szoftverek telepítéséhez kapcsolódnak. A Rendszer-visszaállítás lehetőség segítségével a számítógép visszaállítható abba az állapotba, amelyben a szoftver feltelepítése, vagyis a probléma fellépése előtt volt.

Visszaállítási pont létrehozásához vagy a visszaállításhoz használjuk a Vezérlőpult keresőmezőjét. Írjuk be a „rendszer visszaállítása” kifejezését, majd a találati listából válasszuk ki a megfelelő hivatkozást.

Ahhoz, hogy manuálisan hozzunk létre visszaállítási pontot, válasszuk a Visszaállítási pont létrehozása hivatkozást, hogy megnyissuk a Rendszer tulajdonságai párbeszédpanelt. Ezt követően nyomjuk meg a Létrehozás... gombot. Adjuk meg a visszaállítási pont leírását (a Windows ehhez hozzáadja az aktuális dátumot és időt), majd válasszuk a Létrehozás gombot. A művelet befejezését követően megjelenő üzenetablak figyelmeztet a visszaállítási pont létrejöttére.

Ahhoz, hogy visszaállítsuk számítógépünket korábbi időpont szerinti állapotra (ez csak Windows 7 esetében működik), válasszuk a Rendszerfájlok és rendszerbeállítások visszaállítása egy visszaállítási pontról hivatkozást, hogy megnyissuk a Rendszer-visszaállítás párbeszédpanelt.

A Windows 7-ben a Rendszer-visszaállítás párbeszédpanel a visszaállítási pontok listanézetét ajánlja fel, amelyek közül választhatunk. Tartalmazza továbbá az Érintett programok keresése gombot is, amely a kijelölt visszaállítási pontok létrehozása után telepített programok listáját mutatja. Előfordulhat, hogy ezek a programok a visszaállítás után nem működnek majd megfelelően.

A Windows Vistában a Rendszer-visszaállítás párbeszédpanel alapértelmezetten az ajánlott visszaállítást mutatja. Jelöljük be az Eltérő visszaállítási pont választása választógombot, hogy megkapjuk az összes elérhető visszaállítási pont listáját.

Mindkét listában megtaláljuk a visszaállítási pontok létrehozásának dátumát és idejét valamint egy rövid leírást. A visszaállítás néhány percig is eltarthat, és minden esetben a folyamat része a számítógép újraindítása. Néhány feladatot az újraindítás után végez el a rendszer, ezért a visszaállítási folyamat megkezdése előtt zárjunk be minden dokumentumot és programot, majd készüljünk fel rá, hogy az újraindítás után a szokásosnál hosszabb idő alatt készül fel a gép a használatra. Amikor befejeződik a visszaállítás, ezt üzenetablak közli, ennek az üzenetnek a megjelenéséig nem szabad semmilyen dokumentumot vagy programot megnyitni.

Fontos megjegyezni, hogy a visszaállítás nem egyezik meg a biztonsági másolat készítésével, a személyes fájlokra, e-mailekre, dokumentumokra és zenékre nem terjed ki.

35.3.2 Képernyőmásolatok

Ha külső fél segítségét kell igényben venni, célszerű minél több információval ellátni a problémával kapcsolatban. Ez azt is magában foglalhatja, ami a képernyőn látható, az arról

készült képet képernyőmásolatnak nevezik. A képernyőmásolatot a PrintScreen (PrtSc) gombbal vagy a Képmetsző eszközzel hozhatjuk létre.

Print Screen: nyomjuk meg a PrintScreen gombot (ennek a címkéje általában PrntScrn vagy PrtSc), hogy a képernyőn látható képet a vágólapra másoljuk. Ezután beilleszthetjük új Paint, WordPad vagy egyéb programmal létrehozott dokumentumba, majd menthetjük azt, hogy elküldjük e-mailben. A Paintben mentett kép kisebb méretű lesz, így könnyebb ezt e-mailben elküldeni, mintha WordPadben hoznánk létre. A Jegyzetomb nem támogatja a képeket, így nem használható erre a célra. Miközben a PrintScreen az egész képernyőt „lefényképezi”, beleértve a tálcát is, addig az Alt + PrintScreen csak az aktív ablakot másolja a vágólapra. Ez program vagy párbeszédpanel lehet.

Képmetsző: Ezt az eszközt a Windows Vistában vezették be, de nem érhető el a Windows Vista Home Basic kiadásban. A Start menü Minden program lehetőségének Kellékek almenüjében található. A Képmetsző az egérhasználók számára teszi lehetővé egy terület kijelölését a képernyőn, amit a rendszer lefényképez. A létrejött felvételt elláthatjuk jegyzetekkel, illetve képként menthetjük. A Windows Vistában ez az eszköz egyáltalán nem használható billentyűzettel. A Windows 7-ben az Alt + N billentyűkombinációval nyissuk meg az Új menüt, majd válasszuk a Teljes képernyő metszet menüpontot. Ennek hatására megtörténik a képmetszés. A képernyőkép új programablakban jelenik meg, amely menüsört is tartalmaz, ennek segítségével menthetjük, vagy elküldhetjük e-mail mellékleteként a képet.

35.3.3 A Problémarögzítő

Ha olyan probléma áll fenn, amelyet képesek vagyunk reprodukálni, tehát bizonyos műveletek vagy műveletsorok elvégzése után mindig ugyanaz a hiba lép fel, igénybe vehetjük a Windows 7 új szolgáltatását a képernyőképek, valamint billentyű- és egérműveletek részleteinek rögzítésére. A rögzített adatokat elküldhetjük külső fél általi elemzésre, ami remélhetőleg javaslatot kínál a megoldásra.

A Problémarögzítőt (PSR) a Start menü keresőmezőjének vagy a Vezérlőpultnak használatával találhatjuk meg a „PSR” kifejezésre történő kereséssel. Válasszuk a PSR.exe vagy a Lépések rögzítése egy probléma reprodukálása érdekében hivatkozást.

Előfordulhat, hogy a képernyőolvasó program nem olvassa fel a Problémarögzítő ablakának vezérlőelemeit, ebben az esetben a következő leírásban felsorolt gyorsbillentyűket kell használni.

Amikor elindul a Problémarögzítő, a fókusz a Rögzítés indítása gombon áll. Nyomjuk meg az Entert vagy az Alt + A billentyűkombinációt a problémarögzítés megkezdéséhez. A fókusz eltűnik a Problémarögzítő ablakáról. Innentől kezdve minden billentyűparancs, amelyet megnyomunk, minden egérművelet és minden megnyitott képernyő rögzítésre kerül.

Az Alt + Tab billentyűkombinációval bármikor visszatérhetünk a Problémarögzítő ablakához, amely ebben az esetben a vezérlőelemek gombjait, illetve az időre vonatkozó vezérlőelemet tartalmazza. Ez utóbbi azonban billentyűzettel egyáltalán nem érhető el.

Használjuk a Megjegyzés hozzáadása (Alt + C) gombot, annak a szerkesztőmező ablakának megnyitásához, amelybe megjegyzést gépelhetünk. A megjegyzés hozzáadódik a felvételhez.

Használjuk a Rögzítés szüneteltetése (Alt + P) gombot, ha ideiglenesen fel akarjuk függeszteni a problémarögzítést, vagyis olyasmit kell csinálnunk, amelyről nem akarunk

felvételt készíteni. Ha lenyomtuk, a Felvétel szüneteltetése gomb címkéje Rögzítés folytatása szövegre változik (Alt + S), ezzel újraindíthatjuk a problémarögzítést.

Ha befejeztük a műveletek lefényképezését, használjuk a Rögzítés leállítása (Alt + O) billentyűkombinációt. Automatikusan megjelenik a Mentés másként párbeszédpanel, amin csak a fájl nevét kell megadnunk. Az információ zip fájlban az asztalra lesz elmentve. Megváltoztathatjuk a mentés helyét, a fájl típusát viszont nem.

A Beállítások menüt (Alt + G) használhatjuk a Mentés másként alapértelmezett mentési helyének megváltoztatására, vagy a fájlnak megadott e-mail címre történő elküldéséhez.

A Problémарögzítő bezárásához nyomjuk meg az Alt + F4 billentyűkombinációt.

Az elmentett fájl zip formátumú, amely webböngészőben megnyitható egyszerű dokumentumot tartalmaz. A fájl magyarázó információt tartalmaz, amelyet a képernyőről készített felvételek sorozata követ az általunk hozzáfűzött jegyzetekkel vagy az általunk végrehajtott billentyűparancsokkal, majd néhány technikai jellegű kiegészítő információ következik. Ez elegendő információt jelenthet a külső fél számára a probléma diagnosztizálásához.

Ötödik rész

Az Internet és a Web

A könyvnek ez a része az internet és a web alapfogalmait ismerteti, valamint az internetes oldalakon történő navigációhoz, a webhelyek és más internetes szolgáltatások használatához ad segítséget. Ezek az alapfogalmak, amelyek a weboldalak alkalmazását mutatják be, nem specifikusak a Windowsra vagy más programokra vonatkozóan.

A weboldalak használatához webböngészőnek nevezett program szükséges. A Windows Vista az Internet Explorer nevű webböngészőt tartalmazza. A könyv írásakor valószínűsíthető, hogy a Windows 7 több böngészőt is ajánl majd, ezek között lesz az Internet Explorer 8 is. A felajánlott lehetőségek közül magunk választhatjuk ki, melyiket telepítjük a számítógépre.

36 Mi is az Internet?

Az „**internet**” számítógépek millióiból álló nemzetközi hálózat, amely más felhasználók által hozzáférhető információt tárol.

Az internethez történő csatlakozáshoz szükségünk van „**internetszolgáltatónál**” (ISP) kötött előfizetésre, valamint tudnunk kell, milyen módszerrel csatlakozik számítógépünk a szolgáltatóhoz. Az ISP-t az internethasználat kapujának tekinthetjük; ha kapcsolódunk hozzá, minden elérhetővé válik számunkra, ami az interneten hozzáférhető. Az internetszolgáltató gyakran más szolgáltatást is kínál, például e-mail fiókot vagy tárhelyet saját weboldalaink számára.

Kétféleképpen kapcsolódhatunk az internethez. A régebbi „**betárcsázós**” módszerhez modem szükséges, amely a számítógéphez és a telefonvonalhoz kapcsolódik. Minden alkalommal, amikor használni akarjuk az internetet, a számítógép megadott számot tárcsáz, hogy kapcsolódni tudjon a modemmel az internetszolgáltatóhoz. Manapság sokkal elterjedtebb az előbbinél jóval gyorsabb széles sávú internetkapcsolat, amely olyan útválasztót (routert) használ, amely a telefonvonalon keresztül állandó kapcsolatban áll az internetszolgáltatóval. A számítógépen minden program, amely internetkapcsolatot igényel, úgy van beállítva, hogy csatlakozzon a routerhez, amikor ez szükséges. Egyre népszerűbb a vezeték nélküli kapcsolat, tehát a kábel csatlakoztatására sem kell már figyelniük.

Figyelem! Az internethez történő csatlakozás és információátvitel telefonvonalon keresztül történik, az internetkapcsolat elméletben ugyanúgy lehallgatható, mint a telefon.

Ha vásárlásra akarjuk használni az internetet, akkor meg kell adnunk a hitelkártyánk adatait. Ha banki ügyintézését végzünk, be kell írunk a bankszámlánk adatait és a jelszavunkat. Ez azzal a kockázattal jár, hogy azonosító adatainkkal visszaélve lopás áldozataivá válhatunk. Ha kapcsolódunk az internethez, mások, akik az interneten vannak, hozzáférhetnek a számítógépünkön tárolt adatokhoz. Nagyon fontos erről tudni, és különböző biztonsági szolgáltatásokat igénybe venni, mint például a titkosítást (WPA vagy erősebb), a tűzfalat, a vírusok és kémprogramok ellen védő programokat. Ha nincs ezekkel tisztában, mindenképpen tájékozódjon róluk, mielőtt csatlakozna az internetre.

Ha kapcsolódunk az internethez, számos szolgáltatást vehetünk igénybe, pl. az e-mailt, a **World Wide Webet** (www, amelyet egyszerűen csak **webnek** neveznek), a VoIP szolgáltatást, (Voice Over Internet Protokoll, IP alapú hangátvitel). A VoIP szolgáltatás segítségével a számítógépünket telefonként használhatjuk. Küldhetünk azonnali üzeneteket, és játszhatunk játékokat is az interneten keresztül. Ezek többségéhez külön programokra van szükség, amelyeket letölthetünk a webről.

36.1 Webböngészők

A weben található információk megjelenítésére **webböngészőre** van szükség. Ilyen böngésző az Internet Explorer, a Firefox, a Safari vagy az Opera. A Windows Vista az Internet Explorer 7 verziót tartalmazza, az Internet Explorer 8 pedig letölthető. Lehet, hogy a Windows 7 már tartalmazni fogja ezt a böngészőt.

A felhasználók egy része egynél több böngészőt használ, mert mindegyiknek megvannak az erősségeik és hiányosságai. A böngészés alapfogalmainak bemutatásához az Internet Explorer-t használjuk példaként. Fontos megjegyezni, hogy előfordulhat, hogy a gyorsbillentyűk kizárólag az Internet Explorer esetén használhatóak. Mindegyik böngésző tartalmaz súgót, amely tájékoztatást nyújt a gyorsbillentyűkről.

37 Néhány háttér-információ a weboldalakról

A weben található dokumentumok, amelyeket **weboldalaknak** is nevezünk, szöveget, hivatkozásokat, grafikákat, hangokat, videókat és interaktív elemeket tartalmazhatnak. A böngésző használja az e könyvben korábban ismertetett vezérlőelemek egy részét, például a szerkesztőmezőt, a gombot, a jelölőnégyzetet, stb. Új vezérlőelemeket is bevezettek az információk új módon történő megjelenítéséhez.

A weboldalak gyűjteményét, amelyeket ugyanaz a személy vagy ugyanaz a szervezet hozott létre egy témával kapcsolatban, **webhelynek** nevezzük.

A **kezdőlap** az az oldal, amely megnyílik, amikor elindul a böngésző, illetve a webhely nyitó oldala. Ez az a kiindulási pont, ahonnan továbbléphetünk egyéb oldalakra.

Ha meg szeretnénk nyitni egy dokumentumot, ismernünk kell az elérési útvonalát, vagy eleget kell tudnunk róla ahhoz, hogy megtalálhassuk. Csak akkor tudjuk megnyitni, ha egyedi fájlként azonosítottuk. A web rengeteg oldalt tartalmaz – számuk sok milliárdra tehető – ezek különböző országokban, különböző számítógépeken találhatóak, és eltérő névkonvenciót követnek. Az oldal címe (URL-je) azonosítja az oldal egyedi helyét, vagyis azt a számítógépet, amely otthont ad az oldalnak, és az elérési útvonalát azon a számítógépen. Az összes fájl ismerete vagy mindegyiknek az átnézése, ha adott oldalt keresünk, valószerűtlen. Az egyik legfontosabb ötlet, amelyre az internet épül, a **hivatkozás**. Az oldal szerzője beilleszthet egy hivatkozást, amely másik oldalra mutat, így az, aki az első oldalt olvassa, aktiválhatja azt, és így megnyithatja a második oldalt. A szerzőnek tudnia kell a második oldal címét, az olvasónak viszont csak azzal kell tisztában lennie, hogyan aktiválhat egy hivatkozást.

Például egy étterem weboldalának kezdőlapja tartalmazhatja az étterem nevét, képeket a helyről, az alapvető elérhetőségi adatokat, hivatkozást az étlaphoz, másik hivatkozást a teljes elérhetőségi adatokhoz, harmadikat a vendégkönyvhöz. Az étlap aloldalán szerepelhetnek az

ételek az árakkal együtt, tartalmazhat hivatkozásokat, amelyek a speciális diétákra, az asztalfoglalási lehetőségekre és a teljes elérési adatokra mutatnak. Feltűnhet, hogy bizonyos információk ismételten előfordulnak. Ilyen információ lehet például az, hogy a kapcsolatfelvételhez szükséges alapadatok megtalálhatóak minden oldalon, vagy ismétlődő információ lehet az is, hogyan juthatunk el egy oldalra számos elérési útvonalon keresztül. Erre az elérhetőségi adatok jelentették most a példát.

A hivatkozások gyakran eltérnek a normál szövegtől, alapesetben aláhúzottan, kék színben jelennek meg. Azonban az is előfordulhat, hogy megjelenésük nem tér el a képernyőn látható többi szövegtől, illetve, hogy kép jeleníti meg azokat.

A weboldalak „**hyper-text markup language**”, (HTML) formátumban készülnek, ennek az a célja, hogy különváljon a tartalom (a dokumentumban szereplő információ) és a szerkezet (ahogyan a dokumentum megjelenik). E mögött az a szándék húzódik meg, hogy míg a szerző adja meg a tartalmat, és javaslatot tehet a megjelenésével kapcsolatban, az olvasó dönthet arról, hogyan tekinti meg azt a bizonyos tartalmat. Előfordulhat, hogy az olvasó nagyobb betűméretet vagy más betűszínt szeretne használni a szerző által elérhetővé tett tartalom megtekintéséhez. Minden olyan elemet, amely nem egyszerű leíró szöveg, hanem valamilyen célt szolgál, például a fejléceket, a hivatkozásokat, az olyan szöveget, amelynek elrendezése jelentőséggel bír, pl. a táblázatokat és listákat, a nem szöveges információkat, pl. a képeket vagy vezérlőelemeket, úgy kell címkével ellátnia a szerzőnek, hogy az egyértelműen azonosítható legyen. Például a fontos információt tartalmazó képeket olyan címkével kell ellátni, amely alternatív módon közli a grafikán látható információt. Ezt általában „**Alt text**” címkének nevezik. Az a felhasználó, aki nem képes a képi információ észlelésére, az általa használt támogató technikával elolvashatja a szöveges alternatívát tartalmazó címkét.

Habár sok weboldal távol van ettől az ideális megoldástól, a weboldalak egy részét úgy készítik el, hogy kis gyakorlással a HTML válhat a kedvenc dokumentumformátumunkká.

A webböngészők széles körben elterjedt használata, a hivatkozásokkal összekötött oldalak, valamint a címkével ellátott elemek vezettek oda, hogy a Microsoft más területeken, például a súgóban található információk esetén is HTML formátumot használ. Ahogyan ebben a könyvben is említettük, a hivatkozások használata a Windows által terjedt el széles körben.

A felhasználó szemszögéből ez azt is jelenti, hogy ahelyett, hogy fizikai adathordozón, pl. lemezen szereznénk be a dokumentumokat, filmeket, stb., illetve a rádiót és televíziót használnánk kimeneti eszközként, az anyagokat „**letölthetjük**” (lemásolhatjuk) a számítógépre, hogy később lejátszhassuk, vagy továbbíthassuk másik eszközre, például hordozható médialejátszóra. Ezt a folyamatot „**podcasting**”-nak is nevezik. Alternatív módon „**adatfolyam**”-ként is hozzáférhetünk műsorokhoz, ebben az esetben a számítógépet használjuk, és nem rádión vagy TV-n keresztül játsszuk le a tartalmat. Ekkor nem szükséges számunkra a műsor másolata, illetve felvétele. A webalapú tartalmak másik része a személyes információk, például a **blogok** (weblogok) vagy az online enciklopédiák, pl. a Wikipedia. Az enciklopédiákat bárki frissítheti.

38 Az Internet Explorer 8 ablaka

A 32. ábra egy, az Internet Explorer 8 böngészőben megjelenített ablakot mutat. A bemutatott oldal a microsoft.hu nyitólapja.

32. ábra: Az internet Explorer 8 ablaka (ld. a 38-43 fejezeteket)

A 32. ábra leírása: az Internet Explorer 8 programablak legfelső sora a címsor, amelynek bal oldala a rendszermenüt tartalmazza. Ezt követi a megtekintett oldal, majd a program neve. A jobb oldalon három ikon található a kis-, a teljes méretűre állításhoz, illetve a bezáráshoz. A bezárás ikon piros, ami arra utal, hogy ez az aktív ablak.

A második sor bal oldalán található a Vissza és az Előre gomb, amelyeket a címsor követ. A címsor végén a Frissítés és a Megállítás gomb található, ezeket követi egy szerkesztőmező és a Keresés osztógomb.

A harmadik sor a menüsor. Alapértelmezetten ez az Alt billentyű megnyomásáig nem látható. Az Alt gomb megnyomására a menüsorra kerül a fókus. A menüsor hat menüelemet tartalmaz, ezek a következők: Fájl, Szerkesztés, Nézet, Kedvencek, Eszközök és Súgó.

A negyedik sor a Kedvencek ikonnal kezdődik, ezt követi a Gyorshivatkozások vagy Kedvencek sáv, amely tartalmazza a Hozzáadás a Kedvencek sávhoz gombot.

Az ötödik sor a Gyorslapok és a Lapok listája gombbal kezdődik, majd két lapfület látunk a megnyitott weboldalnak, ezeket követi egy kisebb, üres lapfűl, amellyel megnyitható egy harmadik weboldal (ha ez megtörtént, akkor megjelenne egy következő üres lapfűl a negyedik weboldal megnyitásához). Az aktuális weboldal lapfűlének jobb oldalán található a bezárás szimbólumot. A sor jobb oldalán található a Parancssáv, amely a következő ikonokat tartalmazza: Kezdőlap, Hírcsatornák, E-mailek olvasása, Nyomtatás, Oldal, Biztonság, Eszközök és Súgó.

Az ablak többi része – az utolsó sort kivéve – az a weboldalt jeleníti meg, amelynek címe a címsoron látható.

Az ablak utolsó sora az állapotsor, amely a megtekintett oldallal kapcsolatban jelenít meg információkat, például azt, hogy Kész (az oldal betöltődött), és 100%-os nagyítás mellett történik az oldal megtekintése. (A leírás vége.)

39 Weboldalak megnyitása

Sokféle módon navigálhatunk a weboldalak között, ehhez néhány esetben fontos annak az ismerete, hogyan épülnek fel a webcímek, és hogyan nyithatjuk meg a kívánt lapot.

Példaként Internet Explorer billentyűparancsokat sorakoztatunk fel; előfordulhat, hogy más böngészők esetén ezektől eltérő gyorsbillentyűk használatosak.

39.1 Böngészés

A böngészés hivatkozások használata, hogy egyik oldalról egy másikra jussunk. Ha egy szerző egy másik oldalra mutató hivatkozást szerepeltet, az azt jelzi, hogy lényeges kapcsolat van a két oldal között. Ez tehát megfelelő módja a mozgásnak két olyan oldal között, amelynek információi egymással összefüggésbe hozhatóak. Például így egy kertészeti weboldalról eljuthatunk egy olyan oldalra, amely adott növény-tápanyagot mutat be.

A Tab gomb nyomogatásával juthatunk el egy hivatkozáshoz, az Enter megnyomásával pedig aktiválhatjuk azt. A támogató technikák más megoldásokat is kínálhatnak a hivatkozásokhoz történő eljutáshoz, illetve azok aktiválásához.

Vannak olyan hivatkozások, amelyeken keresztül egy másik oldalra jutunk, de léteznek olyanok is, amelyeket azonos oldalra mutató hivatkozásoknak hívunk, mert ezeken keresztül ugyanazon a weboldalon egy másik helyre jutunk. Egyes weboldalak alján található Ugrás az oldal tetejére hivatkozás, amely az oldal tetejére juttat vissza bennünket. (Ez az egérhasználók számára lehet előnyös, akik esetleg nem ismerik az olyan billentyűkombinációkat, mint például a Ctrl + Home.)

39.2 Hogyan épül fel a webcím?

A weboldalak megnyitásának másik módja, ha ismerjük annak címét, és megnyitjuk a webböngészővel. Ez egyszerű, ha ismerjük a címet. Ha viszont nem tudjuk, de megértjük, hogyan működnek a webcímek, akkor képesek leszünk intelligens keresések végrehajtására.

A számítógépen minden fájlnak egyéni elérési útvonala van. A weboldal is egy fájl valaki másnak a számítógépén, így annak is van elérési útvonala. A weboldalak elérési útvonala webcímként ismert, ez azonosítja a számítógépet, amelyen az oldal található, illetve az oldal helyét a számítógépen. Míg a számítógépen egy fájl elérési útvonala Backslasheket (\) tartalmaz az útvonal részekre bontásához, addig a webcím osztásjeleket (/) és pontokat (.) .

Egy szervezet webcíme általában legalább három részből áll, amelyeket pontok választanak el egymástól. Az első rész, a <http://www>, amelyet gyakran www-nek rövidítenek, azonosítja, hogy a webcím a világhálón található. A második rész sok esetben a szervezet neve vagy nevének rövidítése, pl. Microsoft vagy Infoalap. Fontos megjegyezni, hogy a webcímekben többnyire kisbetűket használunk. A harmadik rész azonosítja, hogy milyen típusú szervezetről van szó. A kereskedelmi társaságok általában „com” vagy „co” végződést kapnak, az oktatási

vagy felsőoktatási intézmények az „edu” vagy „ac” végződést használják, a jótékony célú szervezetek pedig gyakran „org”-ra végződnek. Ezek országok kódjai is lehetnek, például „hu”.

Az egy szervezeten belüli webcímek általában a kezdőoldal címével indulnak, majd tartalmazznak egy osztásjelet (/) és valami más egyebet is. Például a Microsoft kezdőoldalának webcíme www.microsoft.com. Ha van olyan oldaluk, amely az Internet Explorer-ről szól, annak a címe például www.microsoft.com/ie lehet.

Ha tudjuk, hogyan épülnek fel a webcímek, megpróbálhatjuk kitalálni azokat. Az a legegyszerűbb, ha a kezdőoldalak címeit találjuk meg, majd azokról folytatjuk a keresést. Például ha tudjuk, hogy az Infoalap Magyarországon működő közhasznú szervezet, akkor kitalálhatjuk, hogy a webcíme <http://www.infoalap.hu>.

39.3 Egy weboldal megnyitása, amelynek ismerjük a címét

Számos módja van a weboldalak megnyitásának, ha tudjuk a webcímet. Ismét Internet Explorer billentyűparancsokat használunk példaként:

Az Alt + C billentyűkombinációval menjünk a címsorra, majd gépeljük be a címet (amely a jelenlegi, kijelölt szöveg helyére fog kerülni). Amint megkezdjük a cím begépelését, és beírtunk néhány karaktert, az Internet Explorer legördülő listamezőben megjeleníti azokat a keresési előzményeket és kedvenceket (ld. a „41 Könyvjelzők vagy kedvencek” című fejezetet), amelyek megfelelnek az általunk begépelte karaktereknek.

Az Alt + C billentyűkombinációval menjünk a címsorra, majd a le nyíl segítségével mozoghatunk a keresési előzmények, illetve a kedvencek között.

A Fájl menüből válasszuk az Új lap menüpontot, vagy nyomjuk meg a Ctrl + T billentyűkombinációt. Ekkor új lap nyílik meg, és a fókusz a címsorba kerül. Írjunk be vagy válasszunk egy elemet a fent leírtak alapján.

A fenti módszerek mindegyikénél, a gépelést követően nyomjuk meg az Entert az oldal megnyitásához, hogy az oldal az aktuális lapra a jelenlegi oldal helyére kerüljön, vagy nyomjuk meg az Alt + Enter billentyűkombinációt az oldal új lapfűlön történő megnyitásához.

Válasszuk a Megnyitás... menüpontot a Fájl menüből, vagy nyomjuk meg a Ctrl + O, vagy a Ctrl + L billentyűkombinációt, és gépeljük be a teljes címet a megjelenő párbeszédpanelbe.

Nyissuk meg a Kedvencek menüt, majd használjuk a le nyilat vagy az első betű alapján történő navigálást, hogy eljussunk a kívánt elemhez.

Előfordulhat, hogy e-mailben vagy Word dokumentumban küldenek nekünk weboldalra mutató hivatkozást. Ekkor közvetlenül aktiválhatjuk azt, vagy kimásolhatjuk, majd beilleszthetjük a címsorba vagy az Internet Explorer Megnyitás párbeszédpanelébe.

A fenti módszerek alkalmazása esetén Entert kell nyomnunk az oldalnak az aktuális lapon történő aktiválásához.

Érdekeség a webcímekkel kapcsolatban, hogy nem kell feltétlenül tudnunk egy weboldal pontos címét ahhoz, hogy megtaláljuk, ha úgy alakították ki a webhelyet, hogy irányítson bennünket a helyes weboldalra.

Az előző alfejezetben azt mondtuk, hogy a Microsoftnak az Internet Explorerről szóló aloldala a www.microsoft.com/ie címen található meg. Ha begépeljük ezt a szerkesztőmezőbe, akkor az Internet Explorerről szóló weboldalra jutunk. Ha viszont megnézzük a címsort, azt látjuk, hogy annak az oldalnak a címe, amelyet éppen megtekintünk, eltér az általunk beírttól. Az oldal, amelyet begépettünk, nem létezik, a webhely automatikusan átirányított bennünket a megfelelő lapra.

40 Weboldalak keresése

A weboldalak megtalálásának másik módja a keresés. Kétfajta típusú weboldal létezik, amely ezt a célt szolgálja.

A keresőmotor olyan program, amely lehetővé teszi kifejezések beírását, majd megjeleníti azoknak a találatoknak a listáját, illetve azoknak az oldalaknak a címét, amelyek tartalmazzák a keresett kifejezést. Ezeket könnyű használni, és az is megtanulható, milyen keresési feltételeket kell megadnunk ahhoz, hogy több találat legyen. Jelenleg a legnépszerűbb keresőmotor a Google (www.google.hu).

Az Internet Explorerben található az a keresőmező, amelyhez a Ctrl + E billentyűkombinációval juthatunk el, majd begépelhetjük a keresett kifejezést. (Itt nem működik az F3). Nyomjunk Entert az alapértelmezett keresőmotorral történő kereséshez vagy nyomjuk meg a Shift + Tab billentyűkombinációt, hogy a választható keresőmotorokhoz jussunk.

A listában az első keresőmotor az alapértelmezett.

Az alapértelmezett keresőmotor megváltoztatásához nyissuk meg az Eszközök menüt, majd válasszuk az Internetbeállítások menüpontot, és használjuk a második Beállítások gombot annak a párbeszédpanelnek a megnyitásához, ahol megtalálható a keresőmotorok listája.

41 Könyvjelzők vagy kedvencek

Miközben az internetet böngésszük, olyan weboldalakat találhatunk, amelyekre később vissza szeretnénk térni.

Ennek gyors módja, ha hozzáadjuk ezeket ahhoz a menühöz, amelyet általában Kedvenceknek vagy Könyvjelzőknek neveznek. Legközelebb, amikor meg akarjuk nyitni ezt az oldalt, kiválaszthatjuk ebből a menüből. Az Internet Explorer Kedvencek menüjének használatához a következő lépéseket kell végrehajtánunk. (Más böngészőkben is hasonlóak a Kedvencek használatának lépései.)

Az oldal kedvencekhez történő adásához, nyissuk meg a Kedvencek menüt, majd válasszuk ki a Hozzáadás a Kedvencekhez menüpontot, vagy használjuk a Ctrl + D billentyűparancsot. A korábban hozzáadott oldalak megnyitásához nyissuk meg a Kedvencek menüt, majd válasszuk ki nyilakkal azt az oldalt, amelyiket meg akarunk nyitni (vagy használjuk az első betű alapján történő navigációt), végül nyomjuk meg az Entert.

A kedvenceket mappákba rendezhetjük, akár akkor, amikor hozzáadjuk azokat, de utólag is megtehetjük azt a Kedvencek rendezése... párbeszédpanel használatával, amely a Kedvencek

menüből vagy a Ctrl + B billentyűkombináció segítségével aktiválható. A mappák almenüként jelennek meg a Kedvencek menüben.

A Kedvencek a Kedvencek központban is megjeleníthetőek (Ctrl + I). A Kedvencek központ megmutatja a böngészési előzményeket (a nemrég látogatott weboldalakat) is (Ctrl + H). Ha kiválasztunk egy elemet ezen listák bármelyikéről, a Kedvencek központ bezáródik, és az ablakban megjelenik a kiválasztott weboldal. A Kedvencek központ valamelyik elem kiválasztása nélkül történő bezárásához, nyomjuk meg az Esc billentyűt.

42 Navigáció a weboldalakon

Az Internet Explorerben a weboldalakon történő navigációnak legalább három módja van a sztenderd Windows billentyűparancsok használatával. Más böngészőkben is hasonló billentyűparancsok találhatók:

Navigációs billentyűk: a Windowsban a legtöbb programban a négy nyíl billentyűvel, a Home és az End gombokkal, valamint ezek és a Ctrl együttes használatával mozoghatunk. Ez azért van így, mert a programokat munkák létrehozására, illetve szerkesztésére találták ki, és tartalmazznak egy kurzort, amely mozgatható ebből a célból. A weboldalak abból a szempontból különbözőek, hogy ezek többségét nem úgy tervezték, hogy szerkeszthetők legyenek, ezekben tehát nincs olyan kurzor, mint a WordPadhez hasonló programokban. A támogató technikák egy része letöltéskor létrehozza a weboldal tartalmának off-screen modelljét, és olyan kurzort biztosít, amely az off-screen modellben történő navigáláshoz használható. Ha ilyen támogató technikával rendelkezünk, akkor a szokásos gombokat használhatjuk a navigáláshoz. Ez a leglassabb módszer, viszont minden információt érint, amelyet az oldal tartalmaz.

Hivatkozások és vezérlőelemek: Az Internet Explorerben a Tab billentyűt használhatjuk a szöveges részek átugrásához és a következő olyan elemhez való eljutáshoz, aminek segítségével interakciót létesíthetünk az oldallal, más szóval egy hivatkozáshoz vagy vezérlőelemhez. A Tab billentyű ismételt megnyomásával körbemozoghathatunk ezeken az elemeken. Amikor elérjük az utolsó elemet, a címsorhoz, majd a böngésző vezérlőelemeihez jutunk - amelyek az oldal felett helyezkednek el -, mielőtt visszaérkeznénk az oldal első hivatkozására vagy vezérlőelemére. Használjuk a Shift + Tab billentyűkombinációt, ha fordított sorrendben akarjuk mozgatni a fókuszot. Ez gyors módja annak, hogy kiderítsük, mit lehet csinálni az oldalon, annak végigolvasásán kívül. Mivel ez a módszer nem igényel támogató technikát, bárki használhatja. Fontos megjegyezni, hogy ez a módszer az oldalon található összes statikus szöveges részt átugorja. Más böngészők ettől eltérő módszereket alkalmaznak a hivatkozások és vezérlőelemek közötti mozgáshoz. Például az Opera a Tab billentyűt a vezérlőelemek közötti mozgásra használja, a hivatkozások közötti lépegetésre pedig a Ctrl + fel vagy a Ctrl + le nyíl kombináció alkalmazható.

Betűk: A támogató technikák egyre inkább kihasználják azt a tapasztalatot, hogy a weboldalakon a betűket többnyire nem használják vezérlésre, így a támogató technikák navigációs célokra alkalmazzák ezeket. Például a H a következő címsorhoz történő mozgásra alkalmazható, illetve a T megnyomásával a következő táblázathoz juthatunk el. Ez a módszer a támogató technikát használók számára szélesebb vezérlési lehetőséget kínál az oldalon történő mozgás során, de az alkalmazható billentyűk támogatótechnika-specifikusak.

Ha egy hivatkozást használunk az egyik oldalról a másikra történő mozgáshoz, a második oldal felváltja az elsőt a böngészőben. A böngésző megjegyzi, hogy mely oldalakra látogattunk el a jelenlegi munkamenetben. Ha egy oldalról átmentünk egy másikra, az Alt + balra nyíl billentyűkombinációval visszaléphetünk az előző oldalra, majd az Alt + jobbra nyíl billentyűkombinációval léphetünk előre, stb.

A weboldalakokat több ezer ember tervezi, akiknek eltérőek az elképzeléseik a megfelelő dizájnról. Ezért minden weboldal különböző. Vannak olyan weboldalak, amelyeken könnyű eligazodni a billentyűzet használatával, másokon nehéz vagy egyáltalán nem lehetséges. Az ilyen oldalak alternatív szöveges címke nélküli képeket tartalmaznak, vagy egyáltalán nem tartalmaznak címkéket. Így nem lehet különbséget tenni a szöveg és a címsorok között, vagy csak „Kattintson ide!” feliratú hivatkozásokat találunk egy weboldalon. Legyünk türelmesek! A weboldalak sokfélesége zavaró lehet, de az esetek nagy részében kidolgozhatunk módszereket annak elérésére, amit weboldalakon keresünk, vagy arra, hogy alternatívát találjunk a hozzáférhetetlen oldalak esetén.

43 Hogyan használjuk az Internet Explorer 8-at?

Az Internet Explorer ablakának sok olyan eleme van, amihez gyorsbillentyű is tartozik, vagy elérhető a menürendszeren keresztül. Habár alapértelmezetten a menüsor nem jelenik meg a képernyőn, ha megnyomjuk az Alt gombot, akkor megjelenik, és a fókuszt a menü első elemére kerül.

Amikor megnyílik a webböngésző, a megadott kezdőoldalt mutatja. Ha sokszor használunk egy bizonyos oldalt, és azt beállítjuk kezdőoldalnak, akkor mindig, amikor az Internet Explorer-t elindítjuk, ez az oldal automatikusan letöltésre kerül, vagyis ez lesz a kiindulási pontunk. A kezdőoldal lehet a családjunk oldala, a keresőmotor webhelye, a munkahelyünk portálja, stb.

43.1 Többlapos böngészés

Az Internet Explorer többlapos böngésző. Több weboldalt képes megnyitni egy ablakban, egymás mellé helyezve az oldalakat tartalmazó fűleket a képernyőn. Mindegyik lap az oldal nevét tartalmazó füles panelként jelenik meg. A Ctrl + T billentyűkombinációval létrehozhatunk egy üres lapot. A létrehozást követően mozgassuk a fókuszt a címsorra. Gépeljük be az oldal címét, majd nyomjunk Entert, hogy az új lapon megnyíljon az oldal, vagy nyissuk meg a Kedvencek menüt, és válasszuk ki egy elemét. A lapok közötti mozgáshoz használjuk a Ctrl + Tab, vagy a Ctrl + # billentyűkombinációt, ahol a # 1 és 8 közötti szám. Utóbbi billentyűkombinációkat az első 8 lap valamelyikére történő ugráshoz használhatjuk; a Ctrl + 9 az utolsó lapra történő mozgáshoz van fenntartva. Nyomjuk meg a Ctrl + F4 vagy a Ctrl + W billentyűkombinációt a jelenlegi lap bezárásához, ekkor a fókuszt a következő lapra kerül. A Ctrl + Alt + F4 billentyűkombinációval bezárhatjuk az összes lapot, az aktív lap kivételével.

A Gyorslapok (Ctrl + Q) gomb csak akkor elérhető, ha egynél több lap van megnyitva, A gomb megnyomása lehetővé teszi az összes lap egy képernyőn, miniatűrként történő megtekintését. A nyíl billentyűkkel mozoghatunk köztük, az Enter megnyomásával pedig megjeleníthetjük az aktuális oldalt a lapon. Nyomjuk meg az Esc billentyűt a Gyorslapok nézet elhagyásához.

43.2 A kezdőoldal, illetve a kezdőoldalak beállítása

Az Internet Explorer használata esetén lehetséges lap vagy lapok megnyitása és kezdőoldalként történő elmentése. A könyv írásakor a szerző több Windows 7-tel foglalkozó oldalt állított be kezdőlapként, így amikor elindította az Internet Explorert, gyorsan mozoghatott köztük, és láthatta, ha valami újdonságról jelent meg hír. A beállításhoz nyissuk meg a kezdőoldalként használni kívánt webhelyet, majd nyomjuk meg a Kezdőlap menügombot, és válasszuk a Kezdőoldal felvétele vagy módosítása menüpontot. A megjelenő párbeszédpanelen jelöljük be a választásunknak megfelelő lehetőséget, majd nyomjuk meg az OK gombot. A kezdőoldal az Eszközök menü Internetbeállítások párbeszédpanelén keresztül is beállítható.

43.3 Az Internet Explorer 7 és 8 egyéb általános jellemzői

Számos olyan szolgáltatás van, amely megegyezik az Internet Explorer 7-ben és 8-ban, ezek a következők:

Parancssáv: a parancssáv összes ikonjához - a Levelek olvasása kivételével -, tartozik gyorsbillentyű, de ezek a parancsok hozzáférhetőek a menükön keresztül is. Két gyorsbillentyűt használhatunk arra, hogy a kezdőoldalra lépjünk; az Alt + Home billentyűkombináció a jelenlegi munkamenet új lapjaként nyitja meg a kezdőoldalt vagy -oldalakat, az Alt + M billentyűparancs pedig felváltja a jelenlegi oldalt, és felkínál egy listát, ha egynél több kezdőoldal lett megadva.

Nagyítás: a Ctrl + Plusz billentyűkombinációval növelhetjük, a Ctrl + Mínusz billentyűkombinációval csökkenthetjük a nagyítás mértékét.

A nagyító beállítása csak az aktuális lapra van hatással, de ha különböző nagyítási fokozatokat állítunk be a különböző lapokon, majd újraindítjuk az Internet Explorert, annak a lapnak a nagyítási beállítása lesz érvényes az új munkamenetben az összes lapon, amelyen az Internet Explorer bezárása előtt volt a fókusz.

Hivatkozás letöltésekre: A hivatkozásoknak nem kell mindenképpen más oldalakra mutatniuk. Hivatkozhatunk dokumentumokra, zenefájlokra és programokra, amelyeket letölthetünk. A hivatkozáshoz helyi menü tartozik, amely lehetőségeket tartalmaz a hivatkozás megnyitásához új lapon vagy ablakban, illetve szerepel a menüpontok között a Cél mentése másként... is, amely lehetővé teszi annak az aktuális oldalnak vagy fájlnek a számítógépre történő mentését, amelyre a hivatkozás mutat.

A címsorról az oldalra történő mozgás: ha ellenőrizni akarjuk az aktuális oldal webcímét, a legegyszerűbb, amit tehetünk, hogy az Alt + C billentyűkombinációval vagy az F6 billentyűvel a címsorra mozgatjuk a fókuszt. Mozgassuk a fókuszt az oldal tartalmához a Ctrl + F6 billentyűkombinációval. Jegyezzük meg, hogyha a fókusz eredetileg egy hivatkozáson volt, meg kell nyomnunk a Tab billentyűt ahhoz, hogy visszajussunk a hivatkozásra. Ha eredetileg valamelyik vezérlőelemen volt a fókusz, akkor visszakerül az oldal első hivatkozására vagy vezérlőelemére.

Információs sáv: ez egyszerű szövegsor, amely az oldal tetején jelenik meg, és figyelmeztet, ha az általunk végrehajtani szándékozott művelet biztonsági kockázattal jár. Ilyen lehet például egy oldal megnyitása vagy egy fájl letöltése. Ez a figyelmeztetés csak akkor jelenik meg a képernyőn, ha fellép valamelyik ezek közül a problémák közül. Az Alt + N billentyűkombinációval mozgassuk a fókuszt az Információs sávra, majd nyomjuk meg a szökőz billentyűt a lehetséges opciók megjelenítéséhez.

43.4 Hogyan találjuk meg az információt egy weboldalon?

A weboldalak nagyok és összetettek lehetnek, miközben gyakran csak egy apró információra van szükségünk, például egy telefonszámot keresünk. Az egész oldal elolvasása helyett rákereshetünk az oldalon belül az információra.

Az Internet Explorer 8-ban, ahhoz hogy egy szövegrészt megkeressünk az adott weboldalon, nyissuk meg a Szerkesztés menüt, majd válasszuk ki a Keresés (ezen az oldalon)... menüpontot (gyorsbillentyűje a Ctrl + F vagy az F3), hogy megnyissuk a Keresés eszköztárat. Gépeljük be a szót vagy szókapcsolatot, amelyet keresünk. Ahogyan gépelünk, az Internet Explorer kiemeli a keresésünknek megfelelő tartalmat az oldalon. Az első megfelelés eltérő színű kiemeléssel jelenik meg. A talált megfelelések száma megjelenítésre kerül az eszköztáron. Az Enter megnyomása a következő találat lesz eltérő színű lesz, viszont a fókusz az eszköztáron marad.

Az eszköztáron belül számos szolgáltatást találunk; ahhoz, hogy ezek között mozogjunk, nyomjunk Entert a szerkesztési területen, majd használjuk a jobbra nyilat. A Beállítások gomb lehetővé teszi a keresés korlátozását a Teljes szóval megegyező és a Kis- és nagybetűk megkülönböztetése lehetőségek kiválasztásával. Ha beírtuk a keresett kifejezést, elérhetővé válik az Előző és a Tovább gomb is. Az Esc megnyomásával bezárhatjuk a Keresés eszköztárat.

Az Internet Explorer 7-ben a Keresés az oldalon a Keresés párbeszédpanelt nyitja meg. Gépeljük be a keresett szót vagy szószerkezetet, majd nyomjuk meg az Entert, hogy megnézhessük, van-e találat. Ha van találat, az első kiemelten jelenik meg, a fókusz a Keresés párbeszédpanelen marad. Az Enter megnyomására a kiemelést a következő találatra mozgatja a böngésző.

A támogató technika más alternatív módszert is kínálhat az oldalon történő kereséshez, ellenőrizzük annak sűgórendszerét a további információhoz jutás érdekében.

43.5 Az Internet Explorer akadálymentesítési szolgáltatásai

Az Internet Explorer számos akadálymentesítési szolgáltatást tartalmaz a billentyűzettel történő hozzáférés kiegészítéseként. A sűgó részletesen ismerteti ezeket, az alábbiakban rövid összefoglalást adunk ezekről:

Szövegméret: a Nézet menü Szövegméret almenüje lehetővé teszi a szöveg méretének megváltoztatását.

Színek: az Eszközök menü Internetbeállítások párbeszédpanelén, az Általános oldal Színek gombja megnyitja azt a párbeszédpanelt, amelyen kiválaszthatjuk a képernyőszíneket.

Betűkészlet: az Eszközök menü Internetbeállítások párbeszédpanelén, az Általános oldalon található Betűkészletek gomb megnyitja azt a párbeszédpanelt, amelyen kiválaszthatjuk a képernyő betűkészletét.

Fontos megjegyezni, hogy a weboldal kódja meghatározhatja a betűtípusokat, -készleteket és színeket, amelyek felülírják ezeket a beállításokat, hacsak nem hajtunk végre további változtatásokat. Ezek megtételéhez nyissuk meg az Eszközök menüt, majd válasszuk ki az Internetbeállítások menüpontot. Az Általános oldalon nyomjuk meg a Kiegészítő lehetőségek gombot egy második párbeszédpanel megnyitásához. Jelöljük be a színre, betűkészletre és szövegméretre vonatkozó jelölőnégyzeteket, hogy felülírjuk az oldal kódjában megadott beállításokat.

Nagyítás: a Ctrl + Plusz billentyűparanccsal növelhetjük, a Ctrl + Minusz billentyűparanccsal csökkenthetjük a szövegek és képek méretét, a Ctrl + 0 billentyűkombinációval pedig 100%-ra állíthatjuk azt.

Az akadálymentességi beállítások: az Eszközök menü Internetbeállítások párbeszédpanelének Speciális oldala olyan beállítások listáját nyitja meg, amelyeket jelölőnégyzetek segítségével be- és kikapcsolhatunk. Érdekes minden beállítást bekapcsolni a Kisegítő lehetőségek csoportban.

Háttérszínek és képek nyomtatása: a weboldalak egy része háttérképeket és színeket használ az oldal érdekesebbé tételéhez. Ez megnehezítheti a kinyomtatott anyagok olvasását. Ahhoz, hogy megadhassuk, hogy ne nyomtassuk ki a háttérszíneket és -képeket, nyissuk meg az Eszközök menü Internetbeállítások párbeszédpanelén a Speciális oldalt, és szüntessük meg a Háttérszínek és -képek bejelölését.

43.6 Billentyűzettel böngészés szövegek kiválasztása érdekében

Az Internet Explorer Szerkesztés menüje tartalmazza a megszokott elemek nagy részét a szokásos gyorsbillentyűkkel.

Az oldalak részeit az Internet Explorer 8 egyik új szolgáltatásával jelölhetjük ki, ez a Billentyűzettel böngészés. Az F7 billentyűvel vagy a Nézet menün keresztül váltogatható bekapcsolásának állapota. Ha a Billentyűzettel böngészés be van kapcsolva, és a Tab gombbal egy hivatkozáshoz megyünk, akkor megjelenik az elején a kurzor, amelynek segítségével a szokásos módon kijelölhetjük annak szövegét úgy, mint amikor dokumentumokat szerkesztünk. Fontos megjegyezni, hogy sok weboldalon a szöveg elrendezése nem olyan, mint egy dokumentumban, így előfordulhat, hogy nem működik jól ez a módszer. A támogató technikák lehetővé tehetik a szöveg kijelölését az off-screen modellen keresztül.

A kijelölés után a weboldalak tartalmát a vágólapra másolhatjuk, és beilleszthetjük más programokba, például a WordPadbe, szerkesztéshez. Fontos megjegyezni, hogy a vezérlőelemek, pl. a szerkesztőmezők, választógombok, kombinált listamezők és jelölőnégyzetek, nem működnek a másolatban, és a formázás is elveszhet.

43.7 Hírcsatornák és Webszeletek (Web Slice)

Azzal, hogy az interneten keresztül ilyen sok információ hozzáférhető, az a legnagyobb probléma, hogy nem tudjuk az összest nyomon követni. A levelezőlisták jelentik az egyik módját annak, hogy hozzájussunk az új információkhoz. Egy e-mail címre sok levélszemét érkezik, és az adathalászat kockázata is fennáll. További információért ld. a „44 Elektronikus levél (e-mail)” című fejezetet. Az Internet Explorer két szolgáltatással segít ezen a helyzeten, ezek a hírcsatornák és a Webszeletek.

43.7.1 Hírcsatornák

A hírcsatornák lehetővé teszik, hogy feliratkozzunk egy oldalra, és értesüljünk az ott megjelenő újdonságokról e-mail címünk megadása nélkül. Külön program, az „aggregátor” használatával ellenőrizhetjük időközönként a frissítéseket. Az Internet Explorer 8 használható aggregátorként, ez azt jelenti, hogy az egész folyamathoz csupán egy program futtatása szükséges. A hírcsatornák Webcsatorna vagy RSS néven is ismeretesek („really simple syndication” vagy „rich site summary”).

Az Internet Explorer rendelkezik a Hírcsatornák menügombbal, amely az olyan oldalak letöltésekor, amelyek nem tartalmazznak hírcsatornákat, szürke színű, azok esetében pedig, amelyek tartalmazznak, narancssárga. Ha a gomb narancssárgává válik, azt hang is jelzi. A Hírcsatorna menüt az Alt + J billentyűkombinációval nyithatjuk meg. Ha a menü bármelyik elemén megnyomjuk az Entert, megnyílik az az új oldal, amely információt tartalmaz a hírcsatornáról, valamint a legutóbbi frissítések és a Feliratkozás a hírcsatornára hivatkozás is itt található meg.

Ha feliratkoztunk egy hírcsatornára, a Kedvencek központ (Ctrl + J) használatával kísérhetjük figyelemmel és olvashatjuk azt.

A hírcsatornák hasznosak lehetnek, viszont ha az oldal gyakran frissülő információt tartalmaz például a sporteredményekről, elképzelhető, hogy minket csak ezek egy része érdekel, és nem vagyunk kíváncsiak a többi változásra. A Webszletek szolgáltatás lehetővé teszi, hogy csak egy bizonyos terület újdonságairól kapjunk értesítést.

43.7.2 Webszletek

A Webszletek a weboldal részei, olyan híregységeket tartalmaznak – például fejlécként -, amelyeket szívesen kísérünk figyelemmel. Ha egy oldal webszleteket tartalmaz, a Hírcsatornák menügomb zöldre válik, és hangjelzést hallunk. A Hírcsatornák menüt az Alt + J billentyűkombinációval nyithatjuk meg. Az Enter megnyomásával bármelyik elemén megnyithatjuk azt a párbeszédpanelt, amelyen keresztül a webszletet hozzáadhatjuk a Kedvencek sávhhoz.

A webszleteket a Kedvencek sávon keresztül követhetjük. A weboldalon nyomjuk meg kétszer az F6 billentyűt, majd a Tab gombot, hogy a Kedvencek sávhhoz jussunk. Ezt követően a nyíl billentyűkkel mozoghatunk azon. Ha egy webszleten állva megnyomjuk az Entert, legördülő listamezőben látjuk az információkat. Annál a webszletnél, amely főcímet tartalmaz, nyomjunk Tabot, majd nyissuk meg a weboldalt, ahol az egész tartalmat elolvashatjuk.

43.8 Az Internet Explorer 8 egyéb szolgáltatásai

A következő szolgáltatásokat az Internet Explorer 7 nem tartalmazza.

InPrivate-böngészés: mialatt egy weboldalon vagy weboldalak között mozgunk, mindent, amit teszünk, megjegyez a számítógép, pl. hogy milyen webhelyekre látogattunk, létrehozhat sütiket (ld. fogalommagyarázat), illetve ideiglenes internetfájlokat. Az InPrivate-böngészés megakadályozza ezeknek az információknak a tárolását, így ha befejeztük a munkamenetet, annak nem marad nyoma a számítógépen.

Az InPrivate-böngészés az Eszközök menüből, a parancssáv Biztonság menüjén keresztül vagy a Ctrl + Shift + P billentyűparancssal indítható el. Kiválasztására új Internet Explorer ablak nyílik meg. Minden tevékenységet, amelyet ebben az ablakban végzünk, véd az InPrivate-böngészés, beleértve az ablakon belül létrehozott új lapokat is. A címsorban megjelenítésre kerül az „InPrivate” szöveg is. Az InPrivate-böngészés befejezéséhez zárjuk be az ablakot az Alt + F4 billentyűkombinációval.

InPrivate-szűrés: ez kiegészítő blokkoló funkció, amelyet beépítettek az Internet Explorer 8-ba. Az Eszközök vagy a parancssáv Biztonság menüjén keresztül vagy a Ctrl + Shift + F billentyűkombinációval kapcsolhatjuk be.

Adathalászat: Ez olyan csalási mód, amikor olyan weboldal jelenik meg, vagy olyan e-mailt kapunk, ami úgy néz ki, mintha egy banktól vagy más intézménytől érkezne, és személyes információkat, például a bankszámlánk részleteit vagy a jelszavunkat kéri. Ezt az információt pénzlopásra vagy személyes adatainkkal történő visszaélésre használják. A legtöbb bank azt tanácsolja, ne válaszoljunk az ehhez hasonló e-mailekre, és legyünk mindig nagyon óvatosak személyes adataink megadásakor.

Az Internet Explorer 7-ben adatszűrő szolgáltatást vezettek be, amelyet az Internet Explorer 8-ban az úgynevezett SmartScreen szűrő váltott fel. Mindkettő a háttérben működik, hogy az adathalászatkor tipikusan használt e-maileket és weboldalakat kiszűrje, és figyelmeztessen bennünket azokra. A beállítások ellenőrzéséhez vagy megváltoztatásához, illetve egy webhely egyedi ellenőrzéséhez, vagy ha a Microsoftot értesíteni akarjuk annak az oldalnak a létezéséről, használjuk az Eszközök menüt, és keressük meg az Adathalászat szűrése vagy a SmartScreen szűrő almenüt.

Gyorsbillentyűk: jelöljük ki a szöveget, majd használjuk a helyi menüt, hogy megjelenítsük a kijelöléstől függő lehetőségeket. A könyv írásakor a négy lehetőség létezett, a blog, az e-mail, a térkép és a fordítás. Mindegyik új lapon nyílik meg. Fontos megjegyezni, hogy itt a gyorsbillentyű szót más értelemben használjuk, mint korábban.

Védett mód: az Internet Explorer 8 a Védett mód nevű szolgáltatással automatikusan megpróbálja megakadályozni az ártó szándékú szoftverek telepítését. Ez alapértelmezetten be van kapcsolva. A Védett mód ellenőrzéséhez vagy megváltoztatásához menjünk az Eszközök menü Internetbeállítások panelén a Biztonság oldalra. Ha megváltoztatjuk a beállításokat, újra kell indítanunk az Internet Explorert, mielőtt a változtatás érvénybe lépne.

44 Elektronikus levél (e-mail)

Az e-mail az üzenetküldés egy módja azoknak az embereknek a részére, akik szintén kapcsolódtak az internethez. Mindkét félnek, a küldőnek és a fogadónak is e-mail címmel kell rendelkeznie, illetve tudnunk kell annak az e-mail címét, akinek a levelet küldjük. Az e-mail cím hasonló a webcímhez. Az e-mail cím általában valaki@valahol, például (az itt következő e-mail cím nem valóságos), bugs.bunny@disney.com. Az e-mail akár másodpercek alatt elküldhető a világ bármely részére.

A Windows Mail, az Outlook Express utódja, a Windows Vistában jelent meg. A Windows 7-ben nincs levelezőprogram, de letölthető a Windows Live Essentials (<http://download.live.com/>), ez tartalmazza a Windows Live Mailt. Ebben a könyvben nem írunk a levelezőprogramokról, a súgójukból viszont megtanulható, hogyan működnek.

Hatodik rész

Gyorsbillentyűk

Ez a rész az e könyvben korábban bemutatott programok és műveletek billentyűparancsait tartalmazza. A billentyűparancsok teljes listája megtalálható a Windows súgójában vagy az egyes programok súgórendszerében a „billentyűzet”, „gyorsbillentyűk”, „akadálymentesség” kifejezésekre történő kereséssel.

Fontos megjegyezni, ha támogató technikát használunk, az tartalmazhat olyan billentyűparancsokat, amelyek ütközhetnek a Windows billentyűparancsokkal, vagy elsőbbséget élveznek azokkal szemben. Nézzünk utána a használt támogató technika súgórendszerében, hogy hogyan kerülhetjük el ezt a problémát.

A gyorsbillentyűket a működésük alapján különböző területekre csoportosítottuk. Néhány gyorsbillentyű több fejezetben is előfordul. A gyorsbillentyűk Windows 7 és Windows Vista esetén egyaránt érvényesek, kivéve, ahol ezt külön jeleztük.

45 Windows billentyűparancsok

A Windows gomb önmagában és más billentyűkkel együtt módosítóként is használható bizonyos Windows műveletek aktiválásához.

Windows gomb vagy Ctrl + Esc: megnyitja, illetve bezárja a Start menüt.

Windows gomb + # (ahol # egy számjegy): kijelöli a számnak megfelelő ikont a tálcán (Windows 7) vagy a gyorsindító eszköztárról (Windows Vista) esetén.

Windows gomb + Alt + Enter: megnyitja a Windows Media Centert.

Windows gomb + B: az értesítési terület első ikonjára mozgatja a fókuszot.

Windows gomb + D: váltogatja a fókuszot az aktív program vagy párbeszédpanel és az asztal között.

Windows gomb + E: megnyitja a Windows Intézőt.

Windows gomb + F: a keresési eredmények ablakát nyitja meg, a fókusz a keresőmezőn áll.

Windows gomb + F1: a Windows súgó és támogatás ablakot nyitja meg.

Windows gomb + G: a minialkalmazásokon lépked végig.

Windows gomb + L: zárolja a számítógépet, és az Üdvözlőképernyőt mutatja.

Windows gomb + M: minden programot kisméretűre állít, a fókusz az asztalra kerül. Használjuk a Windows gomb + Shift + N billentyűkombinációt ahhoz, hogy a fókusz visszakerüljön az utolsó aktív programra.

Windows gomb + Pause: megnyitja a Vezérlőpultot, hogy megjelenjen a Rendszer segédprogram.

Windows gomb + R: a Futtatás párbeszédpanelt nyitja meg.

Windows gomb + Szóköz (Windows 7): Aero Betekintés – tartsuk lenyomva a Windows gombot, majd nyomjuk meg a szóközt az összes ablak kisméretűre állításához, majd megtekinthetjük az asztalt és a minialkalmazásokat. Engedjük fel a Windows gombot, hogy visszatérjünk a használt programhoz.

Windows gomb + Szóköz (Windows Vista): az oldalsávra mozgatja a fókuszot.

Windows gomb + T: a tálcá következő ikonjára mozgatja a fókuszot.

Windows gomb + Tab: 3D nézetben mutatja a megnyitott ablakokat (Aero témát igényel).

Windows gomb + U: megnyitja a Kezeléstechnikai központot.

Windows gomb + X: a Windows Mobilközpontot nyitja meg, ahol a laptopokra vonatkozó hasznos beállításokról találunk áttekintést.

45.1 Extra billentyűparancsok a Windows 7-hez

Windows gomb + fel nyíl: teljes méretűre állít egy előző méretű ablakot.

Windows gomb + le nyíl: előző méretűre állít egy teljes méretű ablakot vagy kisméretűre állít egy előző méretűre állított ablakot.

Windows gomb + balra nyíl: a képernyő bal oldalához illeszt egy előző méretűre állított ablakot (ld. az Aero Snap meghatározását a fogalommagyarázatok között)

Windows gomb + jobbra nyíl: előző méretűre állított ablakot a képernyő jobb szegélyéhez illeszt. (Aero Snap)

Windows gomb + Shift + fel nyíl: függőlegesen teljes méretűre állít egy előző méretűre állított ablakot.

Windows gomb + Shift + le nyíl: függőlegesen előző méretre állít egy olyan előző méretűre állított ablakot, amely teljes méretűre van állítva függőlegesen.

Windows gomb + Shift + balra nyíl: a baloldali képernyőre ugrik (két képernyőt igényel)

Windows gomb + Shift + jobbra nyíl: a jobboldali képernyőre ugrik (két képernyőt igényel)

Windows gomb + Home: az aktuális ablakon kívül minden más ablakot kisméretűre állít. Ezt megismételhetjük az előző méretre állításhoz (ld. az Aero Shake meghatározását a fogalommagyarázatok között)

Windows gomb + Szóköz: minden ablakot átlátszóvá tesz az asztal megtekintéséhez, amíg nincs felengedve a Windows gomb (Aero Betekintés)

Windows gomb + P: a külső megjelenítési lehetőségek között lehet lépegetni.

Windows gomb + Plusz: elindítja a Nagyítót, majd bekapcsolja a nagyítást.

Windows gomb + Mínusz: kikapcsolja a nagyítást, ha aktív a Nagyító.

Windows gomb + Esc: kilép a Nagyítóból.

46 Start menü, tálca és asztal

Windows gomb vagy Ctrl + Esc: megnyitja vagy bezárja a Start menüt.

Windows gomb + # (ahol # egy számjegy): kijelöli a számnak megfelelő ikont a tálcán (Windows 7) vagy a gyorsindító eszköztárról (Windows Vista) esetén.

Windows gomb + B: az értesítési terület első ikonjára mozgatja a fókuszot.

Windows gomb + D: váltogatja a fókuszot az aktív program vagy párbeszédpanel és az asztal között.

Windows gomb + G: a minialkalmazásokon lépked végig.

Windows gomb + M: minden programot kisméretűre állít, a fókusz az asztalra kerül. Használjuk a Windows gomb + Shift + N billentyűkombinációt ahhoz, hogy a fókusz visszakerüljön az utolsó aktív programra.

Windows gomb + Szóköz (Windows 7): Aero Betekintés – tartsuk lenyomva a Windows gombot, majd nyomjuk meg a szóközt az összes ablak kisméretűre állításához, majd megtekinthetjük az asztalt és a minialkalmazásokat. Engedjük fel a Windows gombot, hogy visszatérjünk a használt programhoz.

Windows gomb + Szóköz (Windows Vista): az oldalsávra mozgatja a fókuszot.

Windows gomb + T: a tálca következő ikonjára mozgatja a fókuszot.

Helyi menü gomb: megnyitja az elem helyi menüjét vagy a tálca egy ikonjának Jump List menüjét.

Shift + F10: megnyitja a kijelölt elem kibővített helyi menüjét.

Alt + Enter: megnyitja a kijelölt elem Tulajdonságok párbeszédpanelét.

Tab: ha a fókus az asztal bármelyik területén van, különböző területek között mozgatja azt.

Shift + Tab: az ellenkező irányba mozgatja a fókuszt. Ha megnyomtuk a Tab vagy a Shift + Tab billentyűkombinációt, használható az első betű alapján történő navigáció.

46.1 Mi található az asztalon

Betű: a következő, az adott betűvel kezdődő ikonhoz mozgatja a fókuszt. (navigáció az első betű alapján)

Home: az asztal bal oldalának felső részén található első ikonhoz mozgatja a fókuszt.

End: az asztal jobb oldalának alsó részén található utolsó ikonhoz viszi a fókuszt.

Nyíl billentyűk: a billentyű irányában található következő ikonhoz mozgatják a fókuszt.

F2: átnevezi a kijelölt ikont.

Del: törli a kijelölt elemet, és a Lomtárba helyezi azt.

Shift + Del: véglegesen törli a kijelölt elemet anélkül, hogy a Lomtárba helyezné.

Helyi menü gomb: ha kijelöltünk egy ikont, akkor annak helyi menüjét nyitja meg. Ha semmit nem jelöltünk ki, akkor az asztal helyi menüjét nyitja meg.

Alt + Enter: megnyitja a kijelölt elem Tulajdonságok párbeszédpanelét.

Ctrl + Szóköz: váltogatja annak az elemnek a kijelölési állapotát, amelyen a fókus áll.

47 Váltás a programok között

Alt + Tab: vált a futó programok között (nyomjuk le, majd engedjük fel két program közötti váltáshoz, vagy tartjuk lenyomva az Altot, és nyomogassuk a Tab gombot, hogy valamelyik programhoz menjünk.)

Ctrl + Alt + Tab: a futó programok között válthatunk vele, anélkül, hogy az Alt gombot végig nyomva kéne tartani. (nyomjuk meg, és engedjük fel a Ctrl + Alt + Tab billentyűkombinációt, majd használjuk a nyíl billentyűket egy programnak a kijelöléséhez a listából.)

Windows gomb + Tab: a jelenleg futó programok közötti váltáshoz használjuk. (Aero témát igényel; hasonlóan működik az Alt + Tab billentyűkombinációhoz, az ablakokat 3D nézetben jeleníti meg.)

Ctrl + Windows gomb + Tab: a jelenleg futó programok közötti váltáshoz használjuk. (Aero témát igényel; hasonlóan működik a Ctrl + Alt + Tab billentyűkombinációhoz, az ablakokat 3D nézetben jeleníti meg.)

Alt + Esc: a jelenleg futó programok között váltogathatunk.

Ctrl + Shift + Esc: megnyitja a Windows Feladatkezelőt. Az Alkalmazások oldal a jelenleg futó alkalmazások listáját tartalmazza; nyomjunk Entert ezek egyikén, ha át akarunk váltani arra.

Ctrl + Alt + Del: megnyitja a Windows biztonsági képernyőjét.

48 Menük

Alt: azt váltogatja, hogy a fókus a menüsoron legyen-e.

Balra és jobbra nyíl: a menüsoron a menüpontok között mozog.

Le és fel nyíl: a menüsoron megnyit egy almenüt, és a menüpontokon mozog.

Jobbra nyíl: az almenükön belül megnyitja az aktuális elem almenüjét vagy a következő menühöz megy.

Balra nyíl: az almenün belül bezárja az aktuális elem almenüjét, vagy az előző menühöz megy.

Enter: aktiválja a menüpontot.

Esc: bezárja az almenüt, vagy elmozgatja a fókusz a menüsorról.

Alt + gyorsbillentyű: ha nem vagyunk a menürendszerben, a gyorsbillentyűhöz tartozó menüt aktiválja.

Gyorsbillentyű önmagában: ha a menüsoron vagyunk, kijelöli a menüt. Ha az almenüben vagyunk, kijelöl egy azon belüli menüpontot.

Alt + Szóköz: megnyitja az aktív program rendszermenüjét.

Alt + F4: bezárja az aktív program ablakot.

Ctrl + W vagy Ctrl + F4: bezárja az aktív dokumentum ablakát.

Alt + Enter: megnyitja a kijelölt elem Tulajdonságok párbeszédpanelét.

49 Párbeszédpanelek

Tab/Shift + Tab: a következő vagy az előző vezérlőelemre viszi a fókusz.

Alt + Gyorsbillentyű: a gyorsbillentyűhöz tartozó vezérlőelemre viszi a fókusz. Bizonyos vezérlőelemeken, pl. a gombokon, jelölőnégyzeteken, választógombokon, aktiválja is a vezérlőelemet.

Enter: ha nem valamelyik gombon áll a fókusz, aktiválja az alapértelmezett gombot (ez általában az OK, amely elmenti a választott beállításokat és bezárja a párbeszédpanel). Ha gombon állunk, aktiválja azt.

Esc: elveti a beállításokon végrehajtott változtatásokat, és bezárja a párbeszédpanel.

Ctrl + Tab vagy Ctrl + PageDown: a többlapos párbeszédpanel lapjai között vált.

Shift + Ctrl + Tab vagy Ctrl + PageUP: ellenkező irányban vált többlapos párbeszédpanel lapjai között.

Szóköz: bejelöli a választógombot, vagy megváltoztatja a jelölőnégyzet bejelöltségének állapotát.

Nyíl billentyűk: fel és le mozoghatunk velük a listamezőkben, illetve a választógombok között mozoghatunk. A kurzort mozgatják a szerkesztőmezőben, megváltoztatják az értékeket egy léptethető listában vagy a csúszkán.

Alt + le nyíl vagy F4: a görgethető listamezőkben váltogatja az elemek megjelenését.

BackSpace: a listanézetben egy szinttel feljebb lép.

F1: megnyitja az aktuális párbeszédpanel súgóját.

50 Szerkesztés

Nyíl billentyűk: balra, jobbra, fel vagy le mozgatja a kurzort.

Ctrl + balra/jobbra nyíl: szavanként mozgatja a kurzort.

Ctrl + fel vagy le nyíl: bekezdésenként mozgatja a kurzort.

Home/End: a kurzort a sor elejére vagy végére viszi.

Ctrl + Home vagy End: a dokumentum elejére vagy végére viszi a kurzort.

PageUp/PageDown: egy képernyővel fel vagy le mozgatja a kurzort.

Shift + navigációs parancs (pl. bármelyik a fentiek közül): kijelöli a szöveget.

Enter: új bekezdést hoz létre.

Ctrl + A: kijelöl mindent a szerkesztési területen.

Ctrl + C: a vágólapra másolja a kijelölt szöveget.

Ctrl + F: megnyitja a Keresés párbeszédpanel.

Ctrl + N: új dokumentumot hoz létre.

Ctrl + O: megnyitja az elmentett dokumentumot.

Ctrl + P: megnyitja a nyomtatás párbeszédpanel.

Ctrl + S: elmenti a dokumentumot.

Ctrl + V: beilleszti a szöveget a vágólapról.

Ctrl + X (kivágás): a vágólapra helyezi a kijelölt szöveget.
Ctrl + Y: megismétli az utolsó szerkesztési parancsot.
Ctrl + Z: visszavonja az utolsó szerkesztési parancsot.
Del/BackSpace: kitörli a kurzortól jobbra vagy balra lévő karaktert vagy a kijelölt szöveget.
Ctrl + Del/BackSpace: kitörli a kurzortól jobbra vagy balra lévő szót.

51 A Windows Media Playerről

Shift: ha behelyezünk egy CD-t, a Shift lenyomásával megakadályozhatjuk az automatikus lejátszást.
Enter: elindítja a lejátszást.
Ctrl + P vagy Ctrl + Szóköz: szünetelteti vagy folytatja a lejátszást.
F7: elnémítja a lejátszást.
F8: csökkenti a hangerőt.
F9: növeli a hangerőt.
Ctrl + S: leállítja a lejátszást.
Ctrl + F: a következő elemet játssza le.
Ctrl + B: az előző elemet játssza le.
Ctrl + Shift + B: váltogatja a visszatekerés bekapcsolásának állapotát. (nem minden fájl esetén elérhető)
Ctrl + Shift + F: váltogatja a gyors előretekérés bekapcsolásának állapotát.
Ctrl + Shift + G: lejátszás gyorsítása.
Ctrl + Shift + S: lejátszás lassítása.
Ctrl + Shift + N: normál sebességre állítja a lejátszást.
Ctrl + J: kiadja a CD-t vagy DVD-t.
Alt + F4: bezárja a Windows Media Playert. (ld. a „48 Menük” című fejezetet a menürendszerhez tartozó gyorsbillentyűk használatáról.)

52 A Windows Intéző

Windows gomb + E: megnyitja a Windows Intézőt.
Alt + F4: bezárja a Windows Intézőt.
Alt + P: váltogatja az Előnézet ablak megjelenítését. .
Tab/Shift + Tab: előre vagy vissza mozgatja a fókusz a területek között.
Alt + C vagy F4: megnyitja a címsort, és megjeleníti a jelenlegi elérési útvonalat; Nyomjuk meg az Esc billentyűt az útelérési nézethez történő visszatéréshez.
Ctrl + E vagy F3: a keresőmezőhöz mozgatja a fókusz.
Ctrl + Tab: a listanézetre mozgatja a fókusz (előfordulhat, hogy kétszer meg kell nyomni.)
Alt: váltogatja, hogy a fókusz a menüsoron van-e. (ld. a „48 Menük” című fejezetet a menürendszer használatáról)

52.1 A listanézet

Alt + Balra/Alt + jobbra nyíl: a jelenlegi munkamenetben megtekintett előző vagy következő mappához mehetünk ezekkel a billentyűparancsokkal.
Alt + fel nyíl: egy szinttel feljebb, a szülőmappához mozoghatunk vele.
Home vagy End: a lista elejére vagy végére mozgatja a fókusz.
Nyíl billentyűk: egyetlen elemet jelölnek ki.
Shift + nyíl billentyűk: több, egymás mellett lévő elemet jelölnek ki.

Ctrl + nyíl billentyűk: megtartja a kijelölést, és másik elemre mozgatja a fókuszt anélkül, hogy kijelölné azt.

Ctrl + Szóköz: váltogatja annak az elemnek a kijelölési állapotát, amelyen a fókuszt áll.

Helyi menü gomb vagy Shift + F10: megnyitja a kijelölt elem helyi menüjét.

Enter: megnyitja a kijelölt mappát vagy fájlt.

Alt + Enter: megnyitja a kijelölt elem Tulajdonságok párbeszédpanelét.

F2: átnevezi a kijelölt elemet.

Ctrl + A: kijelöl mindent a listanézetben.

Ctrl + C: a kijelölt elemeket a vágólapra másolja.

Ctrl + V: beilleszti a vágólapra lévő elemeket.

Ctrl + X (kivágás): a kijelölt elemeket a vágólapra helyezi.

Ctrl + Y: megismétli az utolsó szerkesztési műveletet.

Ctrl + Z: visszavonja az utolsó szerkesztési műveletet.

Del: törli a kijelölt elemet, és a Lomtárba helyezi azt.

Shift + Del: véglegesen törli a kijelölt elemet, anélkül, hogy a Lomtárba helyezné azt.

F5: frissíti az ablak tartalmát.

Ctrl + SzámBill Plusz: a Részletek nézetben az oszlopok automatikus illeszkedését állítja be.

52.2 A Navigációs ablak (fanézet)

Jobbra nyíl: megnyitja a kijelölt mappát vagy az első almappához megy.

Balra nyíl: bezárja a kijelölt mappát, vagy a szülőmappához megy.

Enter, Szóköz: frissíti a listanézetet, hogy az a mappa aktuális tartalmát mutassa.

Home/End: a lista elejére vagy végére mozgatja a fókuszt.

Fel nyíl: egy elemmel feljebb mozog.

Le nyíl: egy elemmel lejjebb mozog.

SzámBill Plusz: megnyitja a kijelölt mappát, hogy az az almappák következő szintjét mutassa.

SzámBill Mínusz: bezárja a megnyitott mappákat.

SzámBill Csillag: megnyitja az összes almappát (ez sok ideig is eltarthat, ha sok beágyazott mappa van.)

52.3 A címsor

Jobbra vagy balra nyíl: előre vagy vissza lépked az útelérési nézetben.

Le vagy fel nyíl: megnyitja a kijelölt elem menüjét az útelérési nézetben, és végighalad rajta.

Enter: aktiválja a kijelölt elemet az útelérési nézetben.

Esc: bezárja a kijelölt elem menüjét az útelérési nézetben.

53 A Vezérlőpult

Tab/Shift + Tab: a hivatkozások, a vezérlőelemek és az ablak egyéb területei között mozog.

Nyíl billentyűk: a kezdőoldal abc sorrend szerinti nézetében a hivatkozások között mozognak.

Ctrl + E vagy F3: a keresőmezőre mozgatja a fókuszt.

Alt + C vagy F4: megnyitja a címsort, és a jelenlegi elérési útvonalat mutatja. Nyomjuk meg az Esc billentyűt az útelérési módba történő visszatéréshez.

Ctrl + Tab: az általános opciótól az első, az adott alkalmazásra jellemző beállításra mozgatja a fókuszt.

Alt + balra vagy Alt + jobbra nyíl: a jelenlegi munkamenetben megtekintett előző vagy következő ablakhoz mozgatja a fókuszt. (ld. a „48 Menük” című fejezetet a menürendszer használatához szükséges gyorsbillentyűkről.)

54 A Kezeléstechnikai központ

Windows gomb + U: megnyitja a Kezeléstechnikai központot.

Bal Alt + Bal shift + PrtScr: váltogatja a nagykontrasztos nézet be- és kikapcsolását.

NumLock öt másodpercig: a váltógombok be- és kikapcsolását szabályozza.

Shift ötször lenyomva: a beragadó billentyűk bekapcsolását váltogatja.

Jobb Shift nyolc másodpercig lenyomva: a billentyűszűrés be- és kikapcsolását szabályozza.

Bal Alt + Bal Shift + NumLock: az egérgombok be- és kikapcsolását szabályozza.

Alt + F4: bezárja a Kezeléstechnikai központot. Ld. a „48 Menük” című fejezetet a menürendszerhez tartozó gyorsbillentyűk használatáról.)

55 A Nagyító

Windows gomb + Plusz: elindítja a Nagyítót, és bekapcsolja a nagyítást (csak Windows 7 esetén)

Windows gomb + U, Alt + B: megnyitja a Kezeléstechnikai központot, és elindítja a Nagyítót.

Windows gomb + Mínusz: kikapcsolja a nagyítást (csak Windows 7 használatakor).

Ctrl + Plusz: bekapcsolja a nagyítást (csak Windows Vista használatakor).

Ctrl + Mínusz: kikapcsolja a nagyítást (csak Windows Vista használatakor).

Ctrl + Alt + nyíl billentyű: görgeti az ablakot a nyíl irányában.

Ctrl + Alt + D: átvált Dokkolva nézetre.

Ctrl + Alt + F: Teljes képernyő nézetre vált át.

Ctrl + Alt + I: a képernyő színének megfordítása.

Ctrl + Alt + L: a Nagyítóra vált át.

Ctrl + Alt + R: újraméretezi a Nagyítót (mozgassuk az egeret, majd kattintsunk, ha befejeztük).

Ctrl + Alt + Szóköz: Előnézet teljes képernyőn nézetbe vált át.

Shift + Alt + nyíl billentyűk: újraméretezi a nagyítási ablakot.

Windows gomb + Esc: kilép a Nagyítóból. (csak Windows 7 használata esetén).

Alt + F4: bezárja a Nagyítót. (Ld. a „48 Menük” című fejezetet a menürendszerhez tartozó gyorsbillentyűk használatáról.)

56 A Narrátor

Windows gomb + U, Alt + A: megnyitja a Kezeléstechnikai központot, elindítja a Narrátort.

Ctrl + Shift + Enter: információt nyújt.

Ctrl + Shift + Szóköz: felolvastatja az aktuális ablakot.

Ctrl + Alt + Szóköz: felolvastatja az aktuális ablak elrendezését.

Insert + Shift + G: felolvassa a látható gyermekelemeket (pl. fanézet).

Insert + Ctrl + G: felolvassa az szomszédos elemeket.

Ctrl: megállítja a felolvastatást.

Insert + F2: kijelöli azt az aktuális szövegrészt, amelynek ugyanaz a formázása, mint a kurzornál lévő karakternek.

Insert + F3: felolvassa az aktuális karaktert.

Insert + F4: felolvassa az aktuális szót.

Insert + F5: felolvassa az aktuális sort.

Insert + F6: felolvassa az aktuális bekezdést.

Insert + F7: felolvassa az aktuális oldalt.

Insert + F8: felolvassa az aktuális dokumentumot.

Insert + Ctrl + Home: elindítja a virtuális navigációs módot. Ebben a módban használhatjuk a nyíl billentyűket a Narrátor menüsorán történő mozgáshoz, miközben a fókuszt egy másik programon van.

Alt + F4: bezárja a Narrátort.

Insert + Ctrl + X: bezárja a Narrátort, miközben más programon van a fókuszt.

Insert + K: bekapcsolja a billentyű-visszhangot, miközben más programon van a fókuszt.

Insert + F1: elindítja a Narrátor hangzó súgóját, miközben a fókuszt egy másik programon van. (Ld. a „48 Menük” című fejezetet a menürendszerhez tartozó gyorsbillentyűk használatáról.)

57 Windows súgó és támogatás

Windows gomb + F1: megnyitja a Windows súgó és támogatás alkalmazást.

Tab: a hivatkozásokon és a szerkesztési területen lépked.

Enter: aktiválja az aktuális hivatkozást.

Alt + balra nyíl: visszamegy az előző oldalra az Előzményekben.

Alt + jobbra nyíl: a következő oldalra megy az Előzményekben.

Alt + O vagy F10: megnyitja a Beállítások menüt.

Alt + T: megnyitja a További támogatási lehetőségek oldalt.

Alt + N: megnyitja az online vagy az offline súgó menüjét.

Alt + C: megjeleníti a tartalomjegyzéket.

Alt + Home: megjeleníti a Windows súgó és támogatás kezdőoldalát.

F3: a keresőmezőre mozgatja a fókuszt.

Home vagy Ctrl + Home: az oldal tetejére megy.

End vagy Ctrl + End: az oldal aljára megy.

Ctrl + A: mindent kijelöl az aktuális képernyőn.

Ctrl + C: a vágólapra másolja a kijelölt szöveget.

Ctrl + F: keres az aktuális témában.

Ctrl + P: kinyomtatja az aktuális témát.

Alt + Szóköz: megnyitja a rendszermenüt.

Alt + F4: bezárja a Windows súgó és támogatás alkalmazást.

58 Internet Explorer

Windows gomb + 1: elindítja az Internet Explorert, ha ez az első ikon a tálcán. (Windows 7 használatakor vagy a gyorsindító eszköztáron Windows Vista használatakor)

Alt + F4: bezárja az Internet Explorert. (Ld. a „48 Menük” című fejezetet a menürendszer gyorsbillentyűinek használatáról.)

58.1 A weboldalak megtekintése és böngészése

Tab: előre mozgatja a fókuszt a weboldalon, beleértve az összes hivatkozást és vezérlőelemet, majd a címsort, a keresési területet, a Kedvencek ikont, a Kedvencek sávot, az aktív lapot és a parancssávot.

Shift + Tab: visszafelé mozgatja a fókuszt a weboldalon.

Enter: aktiválja a kijelölt hivatkozást, az új oldalt betölti a régi helyére.

Ctrl + Enter: aktiválja a kijelölt hivatkozást, új lapon tölti be az oldalt, de nem mozgatja a fókuszt arra a lapra.

Ctrl + Shift + Enter: aktiválja a kijelölt hivatkozást, új lapon tölti be az oldalt, és arra a lapra mozgatja a fókuszt.

Shift + Enter: aktiválja a kijelölt hivatkozást, az új oldalt új ablakba tölti be.

Alt + Enter: miközben a fókusz a címsoron vagy a legördíthető listamezőn van, új lapon nyitja meg a címet, és odamozgatja a fókuszt.

Alt + balra nyíl vagy BackSpace: egy oldalnyit visszafelé mozog az Előzményekben.

Alt + jobbra nyíl vagy Shift + BackSpace: előre mozog a következő oldalra az Előzményekben.

Alt + Home: a kezdőoldalra megy.

F6: a weboldaltól a címsorra ugrik, és kijelöli azt.

Ctrl + F6: visszatér a címsorról a weboldalra.

Fel nyíl: az oldal teteje felé görget.

Le nyíl: az oldal alja felé görget.

PageUp: nagyobb egységekben görget az oldal teteje felé.

PageDown: nagyobb egységekben görget az oldal alja felé.

Home: az oldal tetejére mozgatja a fókuszt. A legtöbb támogató technika a Ctrl + Home billentyűparancsot használja az oldal tetejére történő eljutáshoz.

End: az oldal aljára mozgatja a fókuszt. A legtöbb támogató technika a Ctrl + End billentyűparancsot használja az oldal aljára történő eljutáshoz.

Ctrl + F: keresés az oldalon (előfordul, hogy néhány támogató technikával nem működik, ezek alternatív billentyűparancssal helyettesítik).

F5: frissíti az aktuális weboldalt.

Esc: megállítja a weboldal letöltését.

Ctrl + H: megnyitja a Kedvencek központot, miközben az megjeleníti az Előzmények oldalt.

Ctrl + I: megnyitja a Kedvencek központot, miközben az a Kedvencek oldalt jeleníti meg.

Ctrl + J: megnyitja a Kedvencek központot, miközben az a Hírcsatornák oldalt jeleníti meg.

Ctrl + N: megnyit egy új böngészőablakot.

Ctrl + O vagy Ctrl + L: megnyit egy új weboldalt vagy helyet. A legtöbb más böngésző a Ctrl + O billentyűparancsot használja a számítógépen elmentett dokumentum megnyitására, a Ctrl + L billentyűkombinációt pedig egy webhely megnyitásánál alkalmazza.

Ctrl + P: kinyomtatja az aktuális oldalt.

Ctrl + S: menti az aktuális oldalt.

Ctrl + Shift + P: új InPrivate-böngészés ablakot nyit meg.

Ctrl + W: bezárja az aktuális lapot, vagy bezárja az Internet Explorert, ha csak egy lap van nyitva.

Alt + Ö: megnyitja az Eszközök menüt, ha a parancssáv látszik a képernyőn.

Alt + O: megnyitja az Oldal menüt, ha a parancssáv látszik a képernyőn.

Alt + B: megnyitja a Biztonság menüt, ha a parancssáv látszik a képernyőn.

F1: megnyitja az Internet Explorer oldalon a Súgót.

F7: váltogatja a Billentyűzettel böngészés be- és kikapcsolását.

F11 vagy Alt + Enter: a böngészőablak képernyőjének teljes képernyős vagy normál nézete között váltogat.

Helyi menü gomb vagy Shift + F10: megjeleníti a hivatkozás helyi menüjét.

58.2 Munkavégzés a lapokkal

Ctrl + T: új lapot nyit meg.

Ctrl + K: lap duplikálása (új ablakban nyitja meg a jelenlegi oldalt).

Ctrl + Tab vagy Ctrl + Shift + Tab: átvált a következő vagy az előző lapra.

Ctrl + # (ahol # 1 és 8 közötti szám): a # jelnek megfelelő sorszámú lapra vált át.

Ctrl + 9: az utolsó lapra vált át.

Ctrl + Q: a Gyorslapok (miniatűrnézet) be- és kikapcsolását váltogatja.

Ctrl + W: bezárja az aktuális lapot vagy az Internet Explorert, ha csak egy lap van nyitva.

Ctrl + Alt + F4: bezárja az összes lapot, kivéve az aktuálisat.

58.3 A nagyítás használata

Ctrl + Plusz: növeli a kép és betűméretet (25%-kal Internet Explorer 8, 10%-kal Internet Explorer 7 esetén.)

Ctrl + Mínusz: csökkenti a kép és betűméretet.

Ctrl + 0: 100%-ra állítja a kép és betűméretet.

58.4 A keresés használata

Ctrl + E: a keresőmezőre mozgatja a fókuszot.

Shift + Tab: ha megadtuk a keresési feltételt, a keresőmotorok listájához mozgatja a fókuszot.

Alt + Enter: a keresés eredményét új lapon nyitja meg.

58.5 A címsor használata

Alt + C vagy F6: a címsorra mozgatja a fókuszot, és kijelöli annak tartalmát.

F4: a címsorra mozgatja a fókuszot, kijelöli az aktuális elemet, és legördülő listában megjeleníti a legutóbb begépelte webhelyek listáját.

Ctrl + F6: a címsorról a weboldalra mozgatja a fókuszot.

Ctrl + balra vagy jobbra nyíl: az előző vagy a következő logikai töréshez mozgatja a címben a fókuszot. (Ez pont vagy osztásjel lehet.)

Ctrl + Enter: hozzáadja a címsorba begépelte szöveg elejéhez a „www”, a végéhez pedig a „.com” karaktersorozatot.

Fel nyíl: miközben begépeljük a címet, a megjelenő listában felfelé mozog.

Le nyíl: miközben begépeljük a címet, a megjelenő listában lefelé mozog.

Enter: megnyit egy oldalt az aktuális lapon.

Alt + Enter: új lapon nyitja meg az oldalt, és odamozgatja a fókuszot.

Alt + Shift + Enter: új lapon nyitja meg az oldalt, de nem mozgatja oda a fókuszot.

58.6 A parancssor menüinek megnyitása

Alt + M: megnyitja a Nyomtatás menüt.

Alt + J: megnyitja a Hírcsatornák/Web slice-ok menüt.

Alt + K: megnyitja az Eszközök menüt.

Alt + B: megnyitja a Biztonság menüt.

Alt + S: megnyitja a Súlyos menüt.

58.7 A Kedvencekkel, az Előzményekkel és a hírcsatornákkal történő munkavégzés

Ctrl + D: hozzáadja a jelenlegi oldalt a Kedvencekhez vagy feliratkozik az éppen megtekintett hírcsatornára.

Alt + Z: megnyitja a Hozzáadás a Kedvencek sávra vagy a Feliratkozás a hírcsatornára... menüt.

Alt + A: megnyitja a Kedvencek menüt.

Ctrl + Shift + Del: megnyitja a Böngészési előzmények törlése párbeszédpanelt (csak Internet Explorer 8 használatakor).

Ctrl + Shift + P: megnyitja az InPrivate böngészés ablakot (csak Internet Explorer 8 esetén).

Ctrl + B: megnyitja a Kedvencek rendezése párbeszédpanelt.

Alt + fel vagy le nyíl: fel vagy le mozgatja a kijelölt elemet a listában a Kedvencek rendezése párbeszédpanelen.

Alt + C vagy Ctrl + I: megnyitja a Kedvencek központ párbeszédpanelét, amely a Kedvencek oldalt jeleníti meg.

Ctrl + H: megnyitja a Kedvencek központ párbeszédpanelét, amely az Előzmények oldalt jeleníti meg.

Ctrl + J: megnyitja a Kedvencek központ párbeszédpanelét, amely a Hírcsatornák oldalt jeleníti meg.

Ctrl + Shift + H: megjeleníti vagy elrejtí a dokkolt Kedvencek központ párbeszédpanelét, amelyen az Előzmények oldal jelenik meg.

Ctrl + Shift + J: megjeleníti vagy elrejtí a dokkolt Kedvencek központ párbeszédpanelét, amelyen a Hírcsatornák oldal jelenik meg.

Alt + I: megjeleníti az összes hírcsatornát (hírcsatorna nézetben).

Alt + M: olvasottként jelenít meg egy hírcsatornát (hírcsatorna nézetben).

Alt + S: a keresőmezőre helyezi a fókuszot (hírcsatorna nézetben).

58.8 Szerkesztés

Ctrl + A: a jelenlegi weboldal összes elemét kijelöli.

Ctrl + C: a kijelölteket a vágólapra másolja.

58.9 Az információs sáv használata

Alt + N: az információs sávra mozgatja a fókuszot.

Szóköz: megnyitja az információs sáv menüjét.

Hetedik rész

Fogalommagyarázat

A könyvnek ez a része tartalmazza a fogalommagyarázatokat valamint további jegyzeteket és online forrásokra történő hivatkozásokat, a könyvben említett weboldalak listáját, végül pedig információkat arról, hogyan rendelhető meg e könyv vagy az „Útmutató a Windows használatához” sorozat többi tagja.

59 Fogalommagyarázatok és további jegyzetek

Aero: új grafikus felület a Windowsban (az Aero az **autentikus**, **energikus**, átgondolt (**reflective**) és nyitott (**open**) szavak rövidítése). Továbbfejlesztett látványelemeket és élő animációkat tartalmaz, amelyek erősebb grafikus processzort igényelnek. A Windows 7 számos témát foglal magában, ezek egy része nem használja az Aerót. A képernyőolvasó programok egy része indításakor automatikusan átvált valamelyik nem-aero témára. Ez a Windows működését nem befolyásolja. A nagyítást igénylő felhasználók számára az Aero egyik előnye lehet a Nagyító alkalmazás funkcionalitása.

Aero Peek, Aero Betekintés: ha Aero-témát választottunk, számos olyan helyzet adódhat, amikor az asztal tartalmát szeretnénk látni, mielőtt egy adott képernyőre váltanánk. Az Aero betekintést úgy érhetjük el, hogy az egeret a tálca végén található Asztal megjelenítése gomb fölé mozgatjuk. Gyorsbillentyűje: Windows gomb + Szóköz.

Aero Shake: ha Aero-témát választottunk, és több, előző méretűre visszaállított ablak van a képernyőn, az összeset kisméretűre állíthatjuk, miközben az aktív ablakra kattintunk, és gyorsan jobbra-balra mozgatjuk az egeret az ablakon. Gyorsbillentyűje: Windows gomb + Home.

Aero Snap: ha Aero-témát választottunk, előfordulhat, hogy egymás mellett akarunk látni két, előző méretűre állított ablakot. Húzzuk az egyik ablakot a képernyő bal oldalára. Amikor az egér eléri a képernyő szélét, az ablak rögzül, hogy kitöltse annak bal oldali részét. Húzzuk a másik ablakot a képernyő jobb oldalára. Az ablak rögzülni fog, hogy kitöltse a képernyő jobb oldalát. Húzzuk el az ablakot a képernyő szélétől, ekkor az visszatér az előbbi, előző méretűre állított állapotába. Gyorsbillentyűi: Windows gomb + balra/jobbra nyíl.

Alapértelmezett: azokon a helyeken, ahol számos beállítás érhető el, például egy vezérlőelem párbeszédpanelén, a Windows gyakran meghatározza az egyiket, amelyről valószínűsíthető, hogy azt fogjuk használni. Ezt alapértelmezett beállításnak nevezzük. Mindig megváltoztathatjuk ezt a beállítást, amikor ennél a lehetőségnél járunk, illetve a legtöbb esetben az általunk választott beállítást is alapértelmezetté tehetjük. A párbeszédpanelek egy részén van olyan lehetőség, amelynek használatával visszaállíthatjuk a vezérlőelemeket az alapértelmezett értékre. Ha ebben a könyvben azt mondjuk, hogy valami „alapértelmezetten történik”, ez azt jelenti, hogy megváltoztatható beállításról van szó.

Béta verzió: ha valaki egy komplex szoftvert ír, akkor a program számos tesztelési fázison megy keresztül annak érdekében, hogy a hibák javítása megtörténjen mielőtt az a végfelhasználókhoz kerül. A program első verzióját, az alfát házon belül tesztelik, hogy fény

derüljön a leginkább nyilvánvaló problémákra. A második változatot, a bétát gyakran felajánlják tesztelésre külső, véletlenszerűen kiválasztott felhasználók számára, hogy életszerű helyzetekben próbálják ki a programot. Ekkor nagy valószínűséggel azok a problémák merülnek fel, amelyeket a programozók nem láthattak előre. A bétatesztelők gyakran nem beszélhetnek a programról, és vállalniuk kell, hogy visszajelzést nyújtanak a programozók számára, hogy segítsék őket a hibák kijavításában. Valamikor a harmadik változat is készül – ez a „kiadásra jelölt” -, amelyet szintén széles közönség számára tesznek elérhetővé.

Biztonság: a Windowsnak számos, a háttérben futó biztonsági szolgáltatása van. Ezeket főleg azzal a céllal tervezték, hogy megőrizze a gép biztonságát, amikor az internetet használjuk. A Windows tűzfal és a Windows Defender egyaránt megpróbálja azonosítani és blokkolni azokat a webhelyeket, amelyek be akarnak hatolni a számítógépre. Mindkettő fontos, ne változtassuk meg a beállításait, ha csak nem tudjuk biztosan, hogy mit teszünk. A Szülői felügyelet és a Windows Update két olyan szolgáltatás, amelyekről a könyvben írtunk, mert lehet, hogy olvasóink használni akarják ezeket, vagy meg akarják változtatni a beállításait. Fontos az is, hogy mindig, amikor internetezünk, naprakész vírusirtó szoftvert futtassunk a gépünkön. Figyelmeztetésként megjegyezzük, hogy a Windows nem tartalmaz vírusirtó programot. Végül pedig érdemes megemlíteni a BitLockert, ami meghajtótitkosítási alkalmazás. A BitLockert egész meghajtók biztonsága érdekében használhatunk, így jelszó vagy intelligens kártya nélkül azok nem hozzáférhetőek. A Windows 7 Ultimate képes USB pendrive titkosítására is, amelyet a Windows 7 bármelyik verzióját használva megnyithatunk. A fájlokat átmásolhatjuk Windows Vista vagy Windows XP operációs rendszert tartalmazó számítógépre is, de a fájlok nem másolhatóak vissza a pendrive-ra.

Címsor: az aktuális helyet jeleníti meg a Windows Intézőben és az Internet Explorerben. A Windows Intézőben ez a jelenlegi mappa elérési útvonala. Az Internet Explorerben ez a megtekintett oldal url-je.

Előző méretűre állít: ld. a Teljes méretűre állít magyarázatát.

Eszközmeghajtó: minden eszköznek, amelyet a számítógéphez csatlakoztatunk, tudatnia kell az operációs rendszerrel, hogy milyen eszközről is van szó. Ezt az eszközmeghajtónak nevezett szoftver végzi el, amit többnyire az eszközzel együtt adnak a CD-n. Az eszközmeghajtót telepíteni kell, mielőtt az eszköz kommunikálhatna a számítógéppel. Egyszer kell telepíteni, onnantól kezdve a Windows tudni fogja, mit csinál ez az eszköz. A Windows tartalmazza a „plug and play”-nek nevezett szolgáltatást. Ekkor csak csatlakoztatnunk kell az eszközt, és működik anélkül, hogy telepítenénk az eszközmeghajtót. Ebben nincs semmi varázslat, egyszerűen arról van szó, hogy a Windows tartalmazza az eszközhöz tartozó eszközmeghajtót. Amikor csatlakoztatjuk az eszközt, a Windows felismeri azt, és betölti a hozzá tartozó meghajtót. A Windows 7-ben ez még egy lépéssel továbbfejlődött; a Windows nem csak eszközmeghajtókat, hanem bizonyos eszközökhöz olyan speciális információkat is tartalmaz, amelyeket direkt ahhoz terveztek.

Fájl: a fájl információt tárol. Ha új dokumentumot hozunk létre, az csak a számítógép memóriájában létezik, amíg nem mentjük, vagyis nem nevezzük el, és nem jelölünk ki számára helyet a háttértárolón. Ezen a ponton lesz belőle fájl. Azért érdemes hamar és gyakran menteni az információkat, mert ameddig azok csak a memóriában vannak, ha leáll a számítógép működése, elvesznek. Minden program, amelyet használunk, egy vagy több fájlból áll. Olyan programok is vannak, amelyek több száz vagy ezer fájlból állnak, amelyek

szükség esetén előhívhatóak. Minden dokumentum vagy zene, amelyet létrehozunk vagy átmásolunk valahonnan, szintén fájl.

Felület: a felülettel találkozunk, amikor elindítunk egy programot. Azzal a szándékkal tervezték, hogy úgy használhassuk a programot, hogy az elvégezze, amit szeretnénk, anélkül, hogy haladó szintű ismeretekkel rendelkezni a számítógépekről. Ha jól tervezték meg a felületet, akkor az megkönnyíti navigációt, a munkavégzést. A felületek időnként változhatnak, de mindig logikusan kell felépülniük. Reméljük, hogy a programozók időt szánnak annak biztosítására, hogy a program felülete ne térjen el radikálisan a megszokottól, és csak olyan módon változzon, hogy könnyebb legyen a számítógép használata.

Gigabájt: olyan mértékegység, amelyet a merevlemezeken és a memóriánál használnak. Egy bájt kis mennyiségű elektronikus információ, így hasznosabb, ha nagyobb egységekben mérjük: körülbelül 1000 bájt felel meg egy kilobájtnak (KB). A memória a kettes számrendszert használja, így egy KB 2 a tizedik hatványon, vagyis 1024 bájt. Egy millió bájt, az egy megabájt (MB), egy billió (ezermillió) bájt, az egy gigabájt (GB), és ezerbillió bájt, az egy terra bájt (TB).

Gyorsbillentyű: a legtöbb menüpontban vagy a párbeszédpanelek vezérlőelemeinek címkéjében található egy aláhúzott betű. A menükben, ha önmagában megnyomjuk ezt a betűt, az adott elemhez mozgatja a fókusz. A párbeszédpaneleken, ha az Alt gombbal együtt nyomjuk meg ezt a betűt, a hozzátartozó vezérlőelemhez mozgatja a fókusz. (Azért kell kiegészíteni a betűt az Alt gombbal, mert lehet, hogy a fókusz a szerkesztési területen van, ahol egy billentyű lenyomása önmagában szövegbevitelként lenne értelmezhető. A menüszalagban, ahol az elemeknek nem mindig van szöveges címkéje, a billentyűparancsok hozzárendelésének elvét alkalmazzák.

Ikon: az ikon kis kép, amely egy fájl, mappa vagy program megjelenítésére használatos. Gyakran találhatóak ikonok az asztalon, a tálcán vagy programok eszköztárán. Hasznosak a látó felhasználók számára, mert kiegészíthetnek vagy helyettesíthetnek egy hosszabb szöveges címkét.

Képernyővédő: a régebbi számítógépek monitorai tönkremehettek, ha bekapcsolt állapotban sokáig nem használták őket, mert a képernyőn ugyanazon a helyen hosszú ideig megjelent szövegek és képek kiégették annak egyes területeit. A képernyővédőket azért tervezték, hogy megakadályozzák ezt a jelenséget. Miután bizonyos időn keresztül nem történik az egérrel vagy billentyűzettel végrehajtott művelet a számítógépen, a képernyővédő a képernyő tartalmát egy mozgó képpel helyettesíti. Amikor ismét végrehajtodik egy művelet az egéren vagy a billentyűzeten keresztül, a képernyővédő bezáródik, és megjelenik az eredeti tartalom. A modern számítógépek nincsenek kitéve ennek a veszélynek, sokan mégis képernyővédőt használnak szórakozásból vagy a biztonság kedvéért. Szórakozásból azért, mert a képernyővédők mókás vagy érdekes képek lehetnek. A biztonság érdekében pedig azért, mert jelszót kérhetnek, mielőtt ismét dolgozhatnánk a számítógépen. A Windows zárolási lehetősége, a Windows gomb + L billentyűkombináció két okból is előnyösebb a biztonság szempontjából, mint a képernyővédő. Először is azért, mert a biztonsági intézkedés már akkor érvénybe lép, amikor megnyomjuk ezt a billentyűkombinációt, tehát nem kell megvárni az elindulásához, hogy egy ideig ne történjen semmi a számítógépen. Másodszor pedig azért, mert a bejelentkezési jelszó mindig szükséges a programhoz való visszatéréshez, miközben a képernyővédőknél ez csak opció, amelyet akár ki is lehet kapcsolni. A vírusirtó programok egyre gyakrabban tartalmaznak olyan képernyővédőket, amelyek azt az időt, amíg nem

történik semmi a számítógépen, ellenőrzések futtatására használják. A vírusirtó program telepítése után ellenőrizzük az elérhető képernyővédőket, remélhetőleg találunk egyet, amelynek ugyanaz a neve, mint az antivírus programnak. Végül pedig, bár rengeteg képernyővédő letölthető a webről, ezek terjesztése nagyon népszerű módja a kémprogramok és vírusok telepítésének, tehát legyünk óvatosak használatukkor.

Képfelbontás: a képernyő képpontok ezreiből áll, ezeket pixelnek nevezzük. (A pixel a picture elements kifejezésből ered.) A pixelek oszlopokba és sorokba rendeződnek a képernyőn. A karakterek, a képek és a formák, melyek megjelennek a képernyőn, úgy jönnek létre, hogy ezeknek a pontoknak megváltozik a színe. A monitor felbontása az ezen belül használt pixelek száma, amelyet két számban adnak meg, például 1280*800, (1280 oszlop és 800 sor, nagyobb pixelszámmal (magasabb képfelbontással) a képernyő objektumai részletesebben jeleníthetők meg, és több információ jelezhető ki a képernyőn. Néhány program adott képfelbontáshoz van optimalizálva. Vannak olyan nagyítóhasználok, akik alacsony képfelbontással szeretnek dolgozni, ha ez hatékonyan felnagyítja a képernyőelemeket; még akkor is, ha azok kevésbé lesznek megkülönböztethetőek. A Windows 7-ben a szövegek és ikonok méretének növelésére más, a képernyő felbontásának megváltoztatása nélküli lehetőség is létezik. Gépeljük be a „dpi” kifejezést a Start menü keresőmezőjébe, ha további információt szeretnénk kapni.

Kijelölés: a kijelölés kifejezést három különböző szöveggörnyezetben használjuk: menüpont kiválasztásakor, jelölőnégyzet vagy választógomb bejelölésekor, illetve szöveg dokumentumokban történő kiemelésekor, vagy fájlok kiemelésekor a listanézetben. Ezek különböző tevékenységek, de ugyanazzal a szóval utalunk rájuk.

Kisméretűre állítás: ld. a teljes méretűre állítás magyarázatát.

Könyvtár: mappák gyűjteménye, amelyeket egyszerre megtekinthetünk. A Windows 7-ben vezették be, amely alapértelmezetten a dokumentumoknak, a zenéknek, a képeknek, és a videóknek létrehozott könyvtárakat tartalmazza.

Központ: a Vezérlőpult számos olyan kategóriát tartalmaz, amelyek címében szerepel a központ szó. A központ hasonlít a párbeszédpanelhez, viszont ahelyett, hogy egy szolgáltatást tartalmazna, számos kapcsolódó alkalmazás információit fogja össze. A központok gyakran tartalmaznak magyarázó, statikus szöveget és hivatkozásokat számos alkalmazáshoz, amelyek mindegyike megtalálható a Vezérlőpult más részén. Más szóval, a központ egy módja annak, hogy több, kapcsolódó alkalmazáshoz jussunk el.

Meghajtó: a meghajtó a számítógéphez csatolt tárterület. A régebbi számítógépeken volt floppymeghajtó is, amelybe a floppylemez lehetett behelyezni. A lemez volt a tárterület, és a meghajtó volt a ház, amelynek az volt a feladata, hogy a számítógépről adatot továbbítson a lemezre. Ezt a fajta adattárolást cserélhetőnek nevezzük, mert a lemez eltávolítható a meghajtóból. Napjainkban másfajta cserélhető lemezeket alkalmaznak, például a CD-ket és a DVD-ket. A számítógépeknek nagy tárterületük van, amelyet nem (könnyen) távolíthatunk el, így ezeket nem eltávolítható tárterületnek nevezik. A nem eltávolítható tárterület esetén a lemez és a meghajtó közötti különbség nem annyira egyértelmű, így ezek a kifejezések felcserélhetővé váltak. Mivel a nem eltávolítható tárterület nem hajlékonylemez, gyakran utalnak rá merevlemezként. Ezeknek az adathordozóknak az az általános tulajdonsága, hogy úgy működnek, mint egy hagyományos, lemezjátszón lejátszható lemez. A lemez körbeforgó, és a gramofontű megfelelőjét használják az adattovábbításhoz. Új fejlesztés eredményeként

létrejötték a szilárdtest-meghajtó (SSD) lemezek, amelyeknek nincsenek mozgó alkatrészeik. Ennek egy, a gyakorlati életből vett példája az az eszköz, amit pendrive-nak, flash memóriának vagy USB-kulcsnak neveznek. Ezeket az eszközöket a számítógép USB portjához lehet csatlakoztatni. A netbookokban általában ezt a technikát alkalmazó merevlemezek találhatók.

Minialkalmazások: olyan kis programok, amelyek rendszerinformációt, vagy – amennyiben a számítógép csatlakozik az internethez - a webről letöltött adatokat jelenítenek meg. Például, az időt, dátumot, időjárási adatokat, a rendszer teljesítményének mérési adatait, illetve hírsatornákat.

Módosító: olyan billentyű, amelyet egy másik billentyűvel együtt használva, módosítja annak működését. A legismertebb módosító a Shift billentyű, amelyet egy másik betűvel együtt használva kisbetű helyett nagybetűt gépelhetünk. A szabványos Windows billentyűzet két másik módosítót is tartalmaz, ezek a Ctrl és az Alt, amelyeket hasonlóan, a billentyűzet egyéb gombjaival együtt használhatunk. A Windows gomb egy kevésbé ismert módosító a Windows jellemzőinek változtatására. A hordozható számítógépek billentyűzetén pedig gyakran külön módosító (funkcióbillentyű), a számbillentyűzet működésének szimulálására vagy speciális funkciókhoz, mint például a hangerő megváltoztatása. A támogató technikáknak lehetnek saját módosítói, hogy ezek ne kerüljenek ütközésbe a Windows vagy más programok által használt billentyűparancsokkal.

MP3: általánosan elterjedt zenei tömörítő formátum, a „moving picture experts Group Phase 1, Audio Layer 3” kifejezés rövidítése. Az „advanced audio coding” formátumot (AAC) az MP3 utódjának tervezték, ezt a Windows 7 támogatja.

Munkaterület: a legtöbb programnak van olyan képernyőterülete, amelyen új anyagokat hozhatunk létre, vagy meglévő anyagokon dolgozhatunk. Például a szövegszerkesztőben van olyan terület, ahova új szöveget gépelhetünk, vagy szerkeszthetünk korábban rögzített információkat. Ez a képernyőnek az a része, amelyet a legtöbb programban használunk, és csak bizonyos tevékenységek elvégzéséhez, például az állapotsor elolvasásához vagy a menü használatához mozdulunk el innen, majd ismét visszatérünk ide. Különböző programok különbözőképpen utalhatnak a munkaterületre, említhetik például ügyfél-, dokumentum- vagy munkaterületként.

Netbook: kicsi, könnyű és olcsó hordozható számítógép, korlátozott funkcionalitással, általános és internetes használatra tervezték.

Pixel: ld. a képfelbontás magyarázatát.

Segítő technika: ld. a támogató technika magyarázatát.

Sortörés: ha az információ tagoltan, sorokban vagy oszlopokban jelenik meg, ahol a nyíl billentyűkkel mozoghatunk, két dolog fordulhat elő, amikor a fókusz eléri a sor végét. Az egyik, hogy a fókusz az utolsó elemen marad. A másik, hogy a fókusz a következő sor első elemére kerül. Az egyik sor végétől a másik elejére történő mozgást sortörésnek nevezzük. Ez azt jelenti, hogy egy szöveg bekezdésében vagy egy listában, amely számos oszlopra vagy sorra van osztva, az egyik végétől a másikig eljuthatunk egyetlen nyíl billentyű ismételt használatával. Sortörés szöveg gépelése közben is történik, tehát csak akkor kell

megnyomunk az Enter billentyűt, ha a bekezdés végét akarjuk jelezni, vagy ha be akarunk szünni egy üres sort.

Sütik: olyan szöveges fájlok, amelyeket egy weboldal tárol a számítógépen. Arra használják, hogy azonosítsanak bennünket, amikor újra meglátogatjuk a weboldalt. Így a portál testreszabott információkat jeleníthet meg számunkra. Például olyan üdvözlést, amely tartalmazza a nevünket.

Szülő ablak vagy mappa: az ablakok a képernyőn téglalap alakú területekből állnak, ezeket nevezzük ablakoknak. Az ablakok elhelyezkedhetnek más ablakokon belül, például az alkalmazás ablaka tartalmazhat dokumentumablakot, az tartalmazhat párbeszédpanelt, amely tartalmazhat vezérlőelemet. Az olyan ablakot, amely másik ablakot tartalmaz, szülőnek nevezzük. Az olyan ablakot, amelyet másik ablak tartalmaz, gyermeknek nevezzük. Így az alkalmazásablak a dokumentumablak szülőablaka, a dokumentumablak pedig az alkalmazásablak gyermeke. Szülőablak létezhet gyermek nélkül is, de egy gyermekablak nem létezhet szülő nélkül. Két olyan ablakot, amelyet egy harmadik tartalmaz, (pl. két vezérlőelem egy párbeszédpanelen), testvérablaknak nevezünk. A mappáknak ugyanez a kapcsolatrendszerük. Azt a mappát, amely almappát tartalmaz, szülőmappának is nevezzük.

Támogató technika: olyan kiegészítő szoftver vagy hardver, amelyet a fogyatékkal élő emberek vesznek igénybe a számítógép használatához. A támogató technika két leginkább elterjedt formája látássérült emberek számára a képernyőnagyító és a képernyőolvasó program. A támogató technikát segítő technikának is nevezik.

Teljes méretűre állítás: a programok ablakai a következő három állapot egyikében lehetnek. Amikor kisméretűre van állítva, akkor az ablak ikonként jelenik meg a tálcán. Ekkor nem dolgozhatunk a programon, mialatt az fut. Ha teljes méretűre van állítva, akkor az ablak elfoglalja a teljes képernyőterületet a tálcá kivételével. Ha előző méretűre van állítva, akkor az ablak a kis méret és a teljes méret közötti helyet foglalja el a képernyőn. Az előző méretűre állított ablakok méretét csökkenthetjük, növelhetjük, és mozgathatjuk is a képernyőn. A látó felhasználók hasznosnak találják az előző méretűre állított ablakot, mert - habár csak egy ablakon lehet a fókuszt -, egy időben két vagy több ablakot is megtekinthetnek. Például elolvashatnak valamit azon az ablakon, amin nincs fókuszt. Mivel a billentyűzettel dolgozóknak billentyűparancsot kell használniuk ahhoz, hogy az egyik ablakról a másikra mozgassák a fókuszt, számukra nem túl hasznos az előző méretűre állított állapot. Így sok támogató technika akkor működik a legjobban, ha az ablakok teljes méretűre vannak állítva.

USB (Universal Serial Bus): minden külső eszköznek, amelyet a számítógéphez csatlakoztathatunk, rendelkeznie olyan módszerrel, amely lehetővé teszi az információátvitelt a számítógép felé. Ez gyakran egy kábel, amely fizikailag összekapcsolja az eszközt a számítógéphez. A számítógépeken több szabványos csatlakozóhely található, amelyet sokféle eszköz használhat. Ezt a csatlakozóhelyet USB portnak nevezzük. A számítógépek nagy részét úgy gyártják, hogy azok akár féltucatnyi USB portot is tartalmaznak, így több különböző eszköz csatlakoztatható a számítógéphez. Az USB portok bizonyos eszközök áramellátására is használhatóak. A monitoroknak megvan a saját típusú csatlakozója annak érdekében, hogy az információkat a számítógépről, illetve a számítógépre továbbíthassák.

Virtuális: a számítógépes szaknyelvben a virtuális kifejezést olyan dologra használjuk, amely úgy viselkedik, mintha egy másik dolog lenne. Például egy fizikai merevlemez több virtuális lemezre oszthatunk az adatok elkülönítése érdekében. Ld. az XP módot.

XP-mód: ha van olyan programunk, amely Windows XP operációs rendszerű gépen fut, Windows 7-en viszont nem, akkor a számítógépet átállíthatjuk XP módba. Az XP mód azt eredményezi, hogy a program azt hiszi, XP operációs rendszerrel működik a számítógép. Ezt virtualizációnak nevezzük. Léteznek más virtualizációs programok is, de az XP mód egy lépéssel fejlettebb, mivel lehetővé teszi a számítógép területekre történő felosztását. Az XP mód a könyv írásakor bevezetés előtt álló újdonság, amely olyan processzort igényel, ami támogatja a hardver virtualizációt (és képes erre a szolgáltatásra). Beállítása nem ajánlott a kezdőknek, viszont bizonyos helyzetekben nagyon hasznos lehet. Az XP módhoz Windows 7 Professional kiadásra van szükség. Ha telepítettük, minden alkalmazásnak, amely Windows XP-t igényel, rendelkezésére áll a „virtuális XP”, amely hozzákapcsolódik a nevükhöz, és a virtuális Windows számítógép csoportban a Start menü Minden program részében megtalálható.

60 On-line források

Az RNIB fenntartja a www.rnib.org.uk/windows7explained weboldalt, ahol ismert problémákat (és azok megoldásait) teszik közzé, illetve frissítik azokat. Ez további billentyűparancsokat, támogató technikákat, Microsoft forrásokat, oktatóanyagokat, blogokat és podcastokat is tartalmaz.

Az alábbiakban a könyv írásához felhasznált weboldalak listáját soroljuk fel, a 2009. szeptember 1.-i állapotnak megfelelően:

- Windows Live Essentials: <http://download.live.com/>
- Google directory: www.google.co.uk/dirhp?hl=en
- A Microsoft termékeihez tartozó gyorsbillentyűk listája: www.microsoft.com/enable/products/keyboard.aspx
- Frissítési tanácsadó a Windows 7-hez: www.microsoft.com/windows/windows-7/get/upgrade-advisor.aspx
- Frissítési tanácsadó a Windows Vistához: www.microsoft.com/windows/windows-vista/get/upgrade-advisor.aspx
- Az RNIB weboldala a Windows 7 forrásokkal kapcsolatban: www.rnib.org.uk/windows7explained
- Google keresés: www.google.hu
- Egyszerűsített Google-keresés: www.google.com/ie
- A Microsoft kezdőoldala: www.microsoft.hu
- A Microsoft Internet Explorer oldala: www.microsoft.com/ie
- Az RNIB kezdőoldala: www.rnib.org.uk

61 Rendelési információk

Ez a könyv, a „Windows 7 és Vista Útmutató vak és gyengénlátó felhasználók számára”, amelynek szerzői dr. Sarah Morley Wilkins és Steve Griffiths, megjelenésének éve 2009, kiadója a Royal National Institute of Blind People UK, számos formátumban hozzáférhető akadálymentes ábragyűjteménnyel.

61.1 Hozzáférhető formátumok és az ISBN-számaik

Angol nyelven:

Könyv

Síkírás (14 pontos betűméret, képeket is tartalmaz) 978-1-4445-0199

Braille (rövidírással) 978-1-4445-0200-8

Hangoskönyv (szabványos CDDA) 978-1-4445-0201-5

Multimédiás CD (tartalmazza a könyv teljes szövegét és a Daisy hangoskönyv-változatot, valamint a html és a Braille-nyomtatásra kész kiadást) 978-1-4445-0202-2

Képek

Nagy méretben nyomtatott képek 978-1-4445-0203-9

Braille tapintható képek 978-1-4445-0204-6

Magyar nyelven:

Elektronikus formátum

Síkírás (18-a betűméret, Tiresias betűtípus)

Síkírás (18-as betűméret, Calibri betűtípus)

MP3 formátum

A magyar kiadás ISBN száma: 978-963-08-8440-2

61.2 Hol rendelhető meg ez a könyv?

www.rnib.org.uk/shop

61.2.1 Egyesült Királyság, Európa és világszerte

(kivéve az USA-t és Kanadát)

Royal National Institute of Blind People, PO Box 173, Peterborough, PE2 6WS, UK

Az Egyesült Királyságban:

Tel: 0303 123 9999 vagy

Tel: 01733 37 53 50

Email: shop@rnib.org.uk

Az Egyesült Királyságon kívülről:

Tel: + 44 1733 375 400 és kérje az Export részleget.

Email: exports@rnib.org.uk

61.2.2 USA és Kanada

National Braille Press, 88 St Stephen Street, Boston, MA 02115, USA

Tel: + 1 617 266 6160

Fax: + 1 617 437 0456

Email: orders@nbp.org

61.2.3 Magyarország

„Informatika a látássérültekért” Alapítvány

1143. Budapest, Ida utca 7.

Tel: +36 1 273 3180

Email: info@infoalap.hu

61.3 A sorozat korábban megjelent köteteinek címei, amelyeket szintén a Royal National Institute of Blind People, UK adott ki, és megtalálhatóak Sarah weboldalon

www.winguide.co.uk

Dr. Sarah Morley: Útmutató a Windows XP használatához vak és gyengénlátó felhasználók számára, 2002

Sarah Morley - Anna Dresner: A Windows 98 magyarázata, áttekintés vak és gyengénlátó felhasználók számára, 2001

Sarah Morley: A Windows 95 magyarázata, Útmutató vak és gyengénlátó felhasználók számára, 1997

Sarah Morley: Windows-alapvetések, bevezető jellegű útmutató vak és gyengénlátó felhasználók számára, 1995

Tárgymutató

„Elszállások”, 12, 153
abc sorrend szerinti nézet, 10, 115, 118
ablak minimalizálása, 24
ablak visszaállítása eredeti méretűre, 24
ablakok, 6, 12, 18, 24, 29, 30, 42, 47, 66, 119, 120, 121, 125, 142, 143, 150, 189
ábra, 40, 41, 43, 48, 49, 50, 51, 53, 57, 58, 59, 61, 62, 64, 67, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 92, 93, 105, 115, 116, 117, 127, 128, 131, 133, 134, 143, 145, 146, 161, 162
adathalászat, 28, 30, 170
Aero, 26, 27, 30, 32, 33, 43, 122, 123, 127, 129, 130, 142, 143, 150, 173, 174, 175, 184
Aero Betekintés, 123, 184
Aero Peek, 142
Aero-téma, 129, 150
akadálymentes, 3, 17, 190
akadálymentesítési, 4, 5, 13, 17, 45, 114, 169
aktiválás, 34, 76, 115
Alapértelmezett, 43, 54, 104, 106, 107, 117, 149, 184
Alapértelmezett gomb, 104
alapértelmezetten, 49, 65, 71, 89, 92, 93, 96, 100, 105, 106, 107, 110, 115, 116, 120, 123, 129, 130, 148, 149, 150, 156, 167, 172, 184, 187
alapvető, 8, 20, 27, 69, 71, 85, 86, 118, 133, 140, 160
Alkalmaz, 70, 76, 106, 130, 146
Állapot, 69
Állapotsor, 57, 63, 64, 65, 94, 108
almenü, 54, 61, 63, 64, 69, 96, 99, 107, 108, 109, 110, 111, 147, 148, 151
Alt, 17, 18, 36, 44, 47, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 72, 74, 75, 76, 84, 85, 87, 93, 95, 98, 99, 105, 111, 112, 113, 114, 116, 119, 120, 121, 127, 128, 129, 131, 132, 134, 135, 137, 142, 143, 152, 153, 157, 158, 161, 162, 164, 167, 168, 171, 173, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 186, 188
Alvó állapot, 55, 56
áramfogyasztás, 152
asztal, 6, 18, 23, 28, 31, 39, 40, 42, 45, 54, 99, 137, 139, 150, 151, 173, 174, 175, 184
átlátszó, 153
automatikus lejátszás, 10, 103

BackSpace, 52, 71, 88, 109, 153, 176, 177, 181
Beillesztés, 89, 90, 99
bekapcsolás, 39, 55, 74
bekapcsoló gomb, 12
Beszédfelismerés, 11, 132
Béta verzió, 184
Betekintés, 46, 173, 174
beviteli mező, 8, 71
Bezárás, 61, 65, 66
billentyűparancsok, 13, 16, 30, 65, 101, 166, 173, 174, 186, 199
Billentyűzet, 6, 23, 34
billentyűzetfókusz, 23, 24, 121
Billentyűzettel böngészés, 13, 170, 181
Biztonság, 126, 162, 171, 172, 181, 182, 185
Biztonsági központ, 11
Biztonsági mentés, 13, 155, 156
Böngészés, 13, 83, 124, 163
Braille, 17, 19, 21, 191, 199, 200
Címke, 69
címsor, 9, 14, 51, 57, 58, 59, 65, 67, 79, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 116, 119, 128, 131, 140, 146, 153, 162, 178, 182
Ctrl, 36, 37, 42, 47, 65, 68, 79, 81, 84, 88, 89, 97, 99, 101, 102, 110, 112, 113, 115, 117, 120, 128, 129, 131, 132, 133, 134, 135, 137, 142, 143, 145, 146, 151, 152, 153, 154, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 188
csúszka, 8, 60, 77, 78, 110, 125, 126, 139
dokumentum, 21, 37, 44, 50, 57, 58, 59, 60, 75, 79, 80, 86, 89, 96, 98, 137, 161, 176, 181, 186, 188
DVD, 24, 32, 33, 34, 99, 103, 177, 187
egér, 7, 19, 20, 24, 26, 29, 31, 37, 67, 122, 184
egérmutató, 11, 37, 45, 46, 122, 124, 130
egyszeres szegély, 43
Elektronikus levél, 13, 170, 172
Elemek rögzítése, 12, 147
Előre, 9, 62, 65, 80, 93, 95, 109, 116, 134, 162
Előző méretűre állít, 185
első betű alapján történő navigáció, 106, 141, 175
Első lépések, 11, 27, 29, 30, 124, 125
e-mail, 3, 13, 17, 29, 45, 49, 51, 158, 159, 170, 172
Energiagazdálkodási lehetőségek, 12, 152
Enter, 36, 46, 64, 75, 80, 84, 85, 95, 99, 100, 112, 119, 120, 148, 163, 164, 167, 169, 171, 173, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 189
értesítési terület, 7, 40, 45, 150, 173, 174
Esc, 34, 36, 37, 42, 47, 52, 54, 56, 65, 76, 95, 96, 97, 101, 111, 119, 127, 142, 151, 154, 166, 167, 169, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 181
Eszközmeghajtó, 185
eszköztár, 18, 25, 29, 30, 42, 68, 91, 95, 98
Extra nagy ikonok, 63, 64, 110
F1, 34, 37, 61, 132, 133, 152, 173, 176, 180, 181
F10, 36, 37, 44, 63, 66, 85, 144, 151, 174, 178, 180, 181

Fájl, 25, 58, 61, 63, 64, 65, 79, 94, 99, 100, 101, 102, 103, 106, 107, 112, 113, 131, 141, 155, 162, 164, 185
Fájlkezelés, 9, 61, 90, 91
Fanézet, 8, 80, 82
felhasználói fiókok, 11, 12, 55, 67, 92, 114, 120, 124, 135, 137, 138, 139
felhasználói fiókok felügyelete (UAC), 120
Felhasználóváltás, 55, 137
Felület, 186
felülírás, 88
fókusz, 24, 36, 40, 41, 42, 43, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 88, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 99, 103, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 116, 117, 118, 120, 125, 128, 130, 132, 134, 141, 142, 143, 146, 151, 157, 162, 164, 167, 168, 169, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 186, 188, 189
Fókusz, 8, 70, 133
Formátum, 58, 61, 63, 64, 79
főmenüpont, 61
frissítés, 31, 127, 141
Frissítés, 9, 63, 95, 109, 162
Funkcióbillentyű, 152, 153
Futtatás, 12, 143, 144, 173
futtatásához, 6, 18, 32, 40, 67, 123
Gigabájt, 186
gomb, 7, 36, 37, 40, 46, 47, 53, 54, 59, 60, 61, 66, 68, 70, 71, 75, 81, 87, 88, 91, 95, 101, 104, 109, 121, 127, 128, 130, 131, 133, 134, 137, 143, 144, 146, 149, 151, 154, 162, 163, 167, 169, 173, 174, 175, 177, 178, 179, 180, 181, 184
Gombvariációk, 8, 49, 68, 76
Görgetősáv, 57, 60
gyengénlátó, 1, 3, 5, 6, 16, 17, 127, 190, 191, 192, 199
Gyorsbillentyű, 176, 186
Gyorsbillentyűk, 8, 11, 12, 13, 37, 63, 65, 128, 132, 152, 172, 173
Gyorsindítás, 29, 30, 40, 42
Hangerő, 11, 125, 153
hatékonyabb, 10, 27, 83, 105, 114, 199
helyi menü, 36, 44, 66, 94, 98, 99, 168
Hibernálás, 49, 55
Hírsatornák, 13, 162, 170, 171, 181, 182, 183
Hivatkozás, 168
Hordozható számítógép, 152
húzd és vidd, 37
ikon, 60, 83, 98, 108, 109, 111, 140, 162, 180, 186
indítási folyamat, 39
információs sáv, 14, 183
Internet, 13, 14, 28, 29, 30, 32, 33, 43, 44, 49, 53, 80, 130, 135, 141, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 180, 181, 182, 185, 190
javasolt, 12, 104, 122, 127, 144, 152
Jegyzetömb, 7, 20, 53, 57, 60, 78, 85, 89, 100, 107, 157
jelölőnégyzet, 8, 25, 74, 79, 111, 122, 139, 141, 147, 148, 187
Jump List menü, 36, 45, 143
kattintás, 37, 66, 72

kedvencek, 13, 98, 165
képernyő, 23, 27, 30, 34, 40, 41, 43, 46, 52, 55, 89, 93, 94, 97, 104, 109, 115, 116, 119, 120, 121, 122, 123, 126, 128, 129, 130, 134, 135, 139, 140, 150, 152, 155, 157, 169, 174, 179, 184, 186, 187, 199
Képernyőmásolatok, 13, 156
képernyőolvasó, 24, 26, 63, 71, 76, 83, 105, 106, 110, 111, 112, 115, 116, 119, 123, 125, 126, 130, 139, 140, 147, 154, 157, 184, 189, 199
Képernyőszínek, 11, 129
Képernyővédő, 186
Képfelbontás, 187
Keresés, 8, 71, 78, 79, 84, 86, 93, 98, 104, 106, 107, 162, 169, 176
keresőmező, 48, 49, 53, 93, 108, 134, 165
Keret, 60, 81
kezdőoldal, 164, 168, 178
Kezeléstechnikai központ, 6, 11, 14, 28, 30, 124
Kijelentkezés, 55
Kijelölés, 187
kikapcsolt, 8, 64, 65, 71, 86, 105, 106
Kilépés, 61, 64, 65, 132
Kisméretűre állítás, 187
Kiszűrkitett, 8, 71
Kivágás, 89
Klasszikus nézet, 12, 48, 115, 147
kombinált listamező, 73
Könnyű kezelés, 26, 127
Könyvjelzők, 13, 164, 165
Könyvtár, 94, 97, 187
könyvtárak, 9, 12, 91, 92, 96, 99, 138
központ, 26, 28, 30, 38, 63, 121, 124, 126, 131, 166, 171, 179, 183, 187
kurzorbillentyű, 36
Különbségek, 6, 10, 27, 28, 30, 118
Laptop, 7, 35
látássérült, 2, 5, 17, 26, 121, 122, 123, 144, 189, 199
Leállítás, 49, 50, 53, 54, 55, 56, 76, 77, 137
legördülő listamező, 8, 72
léptethető szerkesztőmező, 77
listamező, 8, 25, 68, 72, 73, 80, 82, 123
listanézet, 9, 10, 14, 80, 82, 83, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 105, 108, 110, 111, 113, 177
Listanézet, 8, 80, 81, 82, 94, 102
Lomtár, 10, 41, 112, 113, 124
mappa, 9, 10, 22, 83, 92, 94, 95, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 108, 109, 112, 114, 138, 139, 145, 148, 178, 185, 186, 189
Mappák, 9, 76, 91, 106
Másolás, 89, 101
meghajtó, 32, 99
meghajtótíkosítás, 26, 27, 29, 31, 33
Mégse, 8, 69, 70, 75, 76, 80, 106, 119, 120, 123
menü, 18, 23, 27, 30, 33, 42, 44, 47, 48, 50, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 61, 65, 66, 71, 84, 89, 91, 93, 99, 108, 114, 118, 120, 121, 122, 124, 125, 126, 129, 130, 131, 133, 134, 137, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 155, 157, 169, □174, 175, 178

menük, 7, 8, 18, 25, 29, 31, 36, 44, 60, 61, 63, 64, 65, 66, 105, 145, 148, 151
Menük, 6, 14, 24, 175, 177, 178, 179, 180
menüpont, 25, 44, 50, 61, 62, 63, 64, 65, 79, 99, 101, 108, 109, 111, 141, 148, 151, 187
menüsor, 7, 58, 61, 62, 63, 79, 93, 96, 105, 107, 108, 128, 131, 154, 162, 167
menüszalag, 8, 18, 59, 67, 68, 69
Minden program, 7, 21, 49, 50, 52, 53, 54, 85, 86, 127, 143, 144, 147, 151, 152, 157, 185, 190
minialkalmazás, 28, 31, 41
Módosító, 188
MP3, 110, 188
munkamenet, 7, 54, 55, 95, 154, 168
Munkaterület, 57, 188
munkavégzés, 12, 14, 16, 90, 142, 152, 153, 182, 199
Műveletközpont, 11, 29, 30, 45, 126
Nagyító, 26, 41, 52, 123, 124, 127, 128, 129, 174, 179, 184
Narrátor, 26, 128, 130, 131, 132, 179
Navigáció, 9, 50, 72, 87, 94, 166
Navigációs sáv, 9, 94, 96, 98
nem vizuális, 4, 16, 199
netbook, 7, 35
Nézet, 10, 58, 59, 61, 62, 65, 79, 93, 94, 99, 104, 105, 106, 108, 109, 112, 115, 120, 125, 128, 144, 145, 151, 162, 169, 170
Nyíl billentyűk, 68, 175, 176, 177, 178
nyomógomb, 8, 75
OK, 69, 70, 106, 119, 126, 130, 132, 141, 144, 146, 147, 153, 155, 168, 176
Oldalsáv, 152
operációs rendszer, 16, 19, 20, 31, 32, 46, 105
oszlop, 43, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 58, 81, 94, 109, 110, 111, 112, 118, 145, 147, 187
oszlopok, 46, 50, 81, 94, 110, 112, 113, 118, 145, 151, 178
parancsgomb, 8, 75
parancsikon, 10, 42, 100
parancssor, 14, 25, 182
párbeszédpanel, 64, 69, 70, 71, 75, 76, 79, 80, 81, 85, 96, 98, 100, 101, 102, 104, 105, 106, 111, 112, 114, 120, 124, 130, 131, 135, 137, 139, 145, 147, 148, 149, 150, 153, 154, 157, 158, 165, 173, 174
Párbeszédpanel, 64, 85, 112
Példa, 8, 25, 64, 78, 84
Pixel, 32, 188
Problémamegoldás, 13, 153, 155
Problémarögzítő, 13, 157
programablak, 46, 60, 63, 129, 162
programok eltávolítása, 12, 141
QWERTY, 35, 36
Rejtett ikonok, 45, 150
rendszerkövetelmények, 32, 33
rendszermenü, 8, 59, 60, 65, 79, 128, 131
Részletek, 10, 63, 64, 81, 82, 94, 96, 97, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 144, 145, 178
RNIB, 3, 5, 16, 17, 190
segédprogramok, 7, 54

Segítő technika, 188
Shift, 36, 37, 42, 44, 66, 68, 70, 81, 84, 85, 88, 94, 102, 110, 113, 118, 129, 132, 142, 143, 144, 151, 153, 154, 165, 166, 171, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 188
sor, 35, 49, 56, 59, 71, 72, 81, 82, 86, 88, 93, 94, 98, 108, 110, 116, 118, 134, 162, 176, 187, 188
Sortörés, 188
Start gomb, 7, 40, 41
Start menü, 7, 12, 14, 25, 29, 41, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 67, 84, 85, 86, 114, 124, 131, 143, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 187, 190
Statikus szöveg, 9, 85
Súgó, 4, 37, 50, 52, 54, 58, 59, 61, 68, 79, 94, 128, 131, 133, 134, 135, 162, 182
Sütik, 189
Szalag, 57
számbillentyűzet, 35, 36, 83, 122, 188
számítógép, 7, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 28, 31, 32, 33, 34, 37, 39, 54, 55, 56, 78, 82, 92, 93, 94, 105, 114, 115, 116, 121, 122, 124, 125, 126, 133, 135, 136, 137, 138, 139, 141, 143, 149, 152, 153, 154, 155, 156, 159, 171, 185, 186, 188, 189, 190, 199
Személyre szabás, 11, 38, 122, 123, 125, 129, 152
Szerkesztés, 14, 58, 60, 61, 79, 89, 94, 99, 101, 102, 113, 144, 162, 169, 170, 176, 183
szerkesztési feladatok, 9, 72, 87
Szerkesztési terület, 66
szerkesztőmező, 8, 25, 58, 71, 72, 73, 77, 124, 157, 162
Szöveg kijelölése, 9, 88
szövegbevitel, 88
szövegdoboz, 8, 71
Szülő ablak, 189
Szülői felügyelet, 12, 28, 30, 136, 140, 153, 185
Tab, 8, 36, 42, 46, 47, 50, 67, 70, 72, 73, 74, 84, 91, 94, 95, 97, 104, 107, 108, 110, 111, 112, 113, 117, 118, 120, 121, 125, 126, 128, 130, 132, 137, 138, 140, 141, 142, 144, 146, 150, 152, 154, 157, 163, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 173, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 182
tabsorrend, 70, 71, 134
találatok, 9, 52, 97, 98, 107, 121
tálca, 12, 14, 18, 23, 24, 27, 29, 30, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 54, 66, 67, 71, 84, 124, 125, 126, 130, 133, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 173, 174, 184, 189
Támogató technika, 189
Tartalom, 63, 64, 97, 109, 110
teljes méretű, 12, 44, 144
Teljes méretűre állítás, 189
Tippek, 13, 154
Típus, 69, 81
Többlapos, 8, 13, 84, 167
Tömörített, 10, 99, 103
Tulajdonságok, 8, 45, 67, 85, 92, 97, 99, 112, 144, 152, 153, 175, 176, 178
Tulajdonságok párbeszédpanel, 8, 97, 112
Ugrás, 62, 65, 93, 109, 120, 125, 163
Új, 10, 32, 61, 99, 100, 136, 157, 160, 164, 187
Újraindítás, 56
Universal Serial Bus, 189
Upgrade Advisor, 32

USB, 28, 30, 33, 99, 103, 185, 188, 189
utoljára használt programok, 7, 49, 52
útválasztó, 34
Üdvözlőközpont, 11, 27, 124, 125
vágólap, 9, 39, 89, 90, 99
vak, 1, 3, 5, 6, 16, 17, 21, 52, 60, 117, 190, 191, 192, 199
választógomb, 8, 74, 75, 80, 130, 148, 187
Váltás, 12, 14, 47, 137, 142, 175
vázlat nézet, 8, 80, 82
védett mód, 28, 30
vezérlő, 25, 111
vezérlőelem, 75, 77, 78, 148, 184
Vezérlőpult, 10, 18, 20, 26, 27, 30, 51, 52, 53, 54, 103, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 130, 133, 135, 140, 141, 144, 148, 150, 152, 156, 178, 187
Virtuális, 112, 119, 125, 126, 190
Vissza, 9, 52, 53, 54, 80, 93, 95, 109, 116, 119, 120, 134, 162
visszavonás, 9, 89
Vizuális, 12, 153
Web, 13, 29, 30, 159, 170, 182
webböngészés, 26
webcím, 13, 163
weboldal, 37, 164, 169, 171, 183, 189
Weboldalak, 13, 163, 165
Webszeletek, 13, 170, 171
Windows Intéző, 9, 10, 14, 18, 20, 27, 30, 43, 52, 61, 91, 92, 94, 95, 96, 97, 99, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 114, 115, 143, 148, 177
Windows Mail, 28, 172
Windows Media Center, 9, 33, 86, 87
Windows Media Player, 9, 18, 41, 43, 44, 86, 87
Windows súgó és támogatás, 11, 14, 114, 118, 133, 134, 173, 180
Windows Update, 12, 114, 140, 141, 185
Windows-billentyű, 25
WordPad, 7, 9, 20, 29, 31, 43, 44, 57, 58, 59, 60, 67, 68, 71, 72, 86, 87, 100, 107, 143, 144, 157, 166, 170
XP-mód, 190
Zárolás, 50, 55, 77

Az olvasók kommentjei

Visszajelzések Sarah korábbi műveivel kapcsolatban:

„Nagyon szeretem a műveit! Vak vagyok, így nagyra értékelem a dolgok nem vizuális magyarázatát.” (JS, USA)

„Amit a leginkább szeretek a műveiben, az a szabad, egyszerű, érzékletes magyarázó stílus. Olyan, mintha mellettem lenne egy jó barát, aki megtanítja nekem a Windows használatát.” (EC, USA)

„Köszönöm szépen a Windowsról szóló könyveit. Sokkal többet kihoztam a számítógéemből, mint amire képes lettem volna, és annak eredményeként, hogy az Ön könyvét forgattam, rengeteg időt és problémát megspóroltam.” (BH, Egyesült Királyság)

„Az Ön XP-ről szóló könyve csodálatos és láttató olvasmány volt, nem is beszélve arról, mennyi mindenre megtanított, amit vak emberként nem sajátíthattam volna el más módon.” (BS, USA)

„Mindig ajánlom az Ön Windows-anyagait, amelyek, tudom, ügyfeleim számára elosztatják a számítógép-használat titokzatos homályát.” (MH, Egyesült Királyság)

„Küzdöttem a problémával, hogy megértem, hogyan működik együtt a számítógémem a képernyőolvasó programommal, amíg meg nem találtam az Ön „Útmutató a Windows XP használatához vak és gyengénlátó felhasználók számára” című könyvét. A könyv elolvasása után minden könnyen érthetővé vált. Nagyon hasznosnak találtam a billentyűkről szóló áttekintéseket és a gyorsbillentyűk megismétlését minden szakaszon. Egy jól megírt, könnyen követhető könyvről van szó.” (AM, Egyesült Királyság)

„A látó számítógép-oktatóim nagyon nehéznek találták, hogy elmagyarázzák nekem a Windows képernyő kijelzéseit. Az ön könyvét és a tapintható ábrákat használva lehetővé vált a lehetetlen.” (KN, Nigéria)

„Tíz éve oktatok vak és gyengénlátó embereket számítógép-használatra, és elmondhatom, hogy az „Útmutató a Windows XP használatához vak és gyengénlátó felhasználók számára” című könyv a valaha volt legjobb tananyagunk.” (JG, Dél-Afrika)

„Szeretném megragadni az alkalmat, hogy köszönetet mondjak Önnek számtalan látássérült ember nevében, akikkel együtt dolgoztam, és akiknek az önbizalma, méltósága és önállósága megnőtt az Ön kiváló tananyagainak használata során.” (MB, Egyesült Királyság)

Az egyetlen könyv, amelyre szüksége van, hogy megtanulja a Microsoft Windows 7 és a Windows Vista rendszerének használatát nem vizuális szempontok alapján. A könyvet a vak és gyengénlátó felhasználók, oktatóik és segítőik számára tervezték.

„Nagyszerű forrás a vak és gyengénlátó felhasználók számára, a látók számára pedig nagyobb rálátást jelent.” (Rob Sinclair, a Microsoft Akadálymentesítési részlegének igazgatója.)

Dr. Sarah Morley Wilkins és Steve Griffiths társszerző közösen írták ezt a művet, Sarah nemzetközileg elismert, a Windowst bemutató sorozatának ötödik köteteként, amely fontos hiányosságot pótol a Windows-irodalomban.

A közérthető és közvetlen stílusú könyv a tapintható ábrák kíséretében először a számítógépes szakkifejezéseket és a Windows alapfogalmait, majd a Windows 7 és a Windows Vista működését tárgyalja alapos áttekintést adva ezekről az operációs rendszerekről. A megadott billentyűparancsok révén kényelmesebb és hatékonyabb lesz a számítógépes munkavégzés, dolgozzon akár beszédfelismerő programmal, akár Braille-kijelzővel, illetve nagyító programmal.

A magyar kiadás ISBN száma: 978-963-08-8440-2

© Sarah Morley Wilkins 2009. Minden jog fenntartva.

Kiadja a Royal National Institute of Blind People, Peterborough, UK

Nyilvántartási száma közhasznú szervezetként: 226227.